

A Kalota és a Kőrös vidéke.¹

Bánffyhunyard.

1332—37: *Hunak, Hunad* [Csánki V, 304]. 1377: Villa *Hunyard* [Jakab, Kvár tört. Okl. I, 84]. 1391: Due strate que ducunt de *Hunyard* ad Clusvar. 1400: *Huniad*. 1437, 1524: Opidum *Hunyard* [Csánki i. h.]. 1446: Poss. *Hwnyard* [Jakab, i. h. 180. — Csánki i. h.]. 1522: Opp. *Banfy Hwnyadya, Banffyhwnyadya, Banfyhwnyadya* [Csánki i. h. — BánffyOkl. II, 503, 513]. 1549: *Hunyard* [Bf. I. Okl.]. 1569: *Bamfy hwnyard* [MúzBf.]. 1577: *Banfy Hunyard* [Bf. I. Fasc. HH. Nő. 25]. 1580: *Huniad* [i. h. Bhunyadi cs.]. 1603: *Banffi huniad* [EM. Kornis].² 1623: *Bamphy Huniad, Bamphi Huniad* [Bf. I, Bánffyhunyadi cs.]. 1632: *Banfi huniad* [i. h.]. 1636: *Huniad* [i. h.]. 1652: *Hunjad, Hunyard* [i. h.]. 1656: *Banfi huniad* [i. h., Okl. Kezeslevelek]. 1659: *Banffi Hunyard* [i. h. Bánffy Farkas urbariuma]. 1660: *Bamffi Hunyard* [i. h. Bhunyadi cs.]. 1669: *Hunyard* [i. h.]. 1689: *Banfi hunyard* [i. h. Kalotaszegi cs.]. 1702: *Hunyod* [MúzBf.]. 1717: *Banffi Hunjad* [Bf. I. Okl. Kezeslevelek]. 1721, 1725: *Banffi Hunyod* [i. h. Bhunyadi, Kalotaszegi és Zentelki cs.]. 1754: *Bánffi-Húnyad* [KalConser.]. 1808: *Bánfi-hunyard* ~ n. *Hunyard* ~ r. *Hoegyin* vel *Hogyegyínu* [Lipszky]. 1831: *Bánffi Hunyard* ~ n. *Hunyard* ~ r. *Hogyínu* [ConsTrans.]. 1839: *Bánffi-Hunyard* ~ r. *Hogyínu* [Lenk]. 1850: *Bánffi-Hunyard* ~ r. *Hoegyínu* [Mike, HelysNev.]. 1909: *Bánffy hunyard* ~ *Huedin* [MoldTog.]. 1913: *Bánffyhunyard* [Hnt.]. 1922: *Bánffyhunyard* ~ r. *Huedin* [Mart. Istr.]. 1941: *Hunyard, Bámfi-hunyard* ~ *Hod'in* [Hgy.].

1465/1539: mons Gereben, fons Paklyaskwt (!) in piscinam Paklyas tho vocatam, riuum Almaspathaka vocatum. montem Popberche nominatum, fontem Laposkwth vocatum, riuum Kys fenyw pathaka, dictum riuum fenyw pathaka, riuum Fyld pathaka, riuum Botha-fenywpathaka in ipsum riuum fyld pathaka..., montem... Boda berche vocatum, aque Kemeianoswezepathaka, sub monte farzegewwarahale sita, pontem Dragnapathakahyda vocatum, riuum kwkwrodpathaka³ vocatum, montem Rawazykbercze vocatum, riuum Kethesd pathaka, ad fontem Chygankwtha nominatum, penes riuum farkas

¹ Ez a tulajdonképpeni Kalotaszeg: a Kalota meg a Kőrös partjain és a tőlük bezárt szögben fekvő vidék. E részt *Felsőszeg*-nek is nevezik.

² A XVII—XIX. században a *Huniad* ~ *Hunjad* ~ *Hunyard* ~ *Hunyard*: *Bánfi-hunyard* ~ *Bánffihunyard* ~ *Bánfi Hunyard* ~ *Bánffi Hunyard* ~ *Bánffy Hunyard* alak a kéziratoss és nyomtatott forrásokban olyan bőséggel fordul elő, hogy ezeket az írott alakokat nem, csak az eltérő alakokat közlöm.

³ Alább ugyanott: *kwkwrod pathaka*.

pathak [Bf. I. Okl. Fasc. HH. No. 11]. — 1549: in Ketesd feleth (szö.), vineam in Huzubik, in Possa volghye, in Kavaskuth hegyén, in Egres-patak fwben, in magaspalofeleth, in agyagos [Bf. I. Okl. Fasc. A. No. 19]. — 1569: vineam in promontorio Keozep oldaly vocato [MúzBf.]. — 1572: Czebernyebe(n) (ház), Komlo hegy alat (r.), az Varas reti, az Bikalli eosueni, Kozep oldalon (szö.), Botos alat (szö.), Az Biro r(eti-be)n (r.), az gazo Zorossa mellett vapa(b)an (r.), Az Remetei foldo(n) Zokebe(n) (r.), Az Ola vtnal (sz.), Zekelj Telek olda[l]a(n) (sz.), Koueczkes Kutba(n) az or[z]agh vttia mellett (sz.), Magyarosban (sz.), Zombolion (sz.) [Bf. I. Bhunyadi cs.]. — 1577: az domosi patak között (sz.) [MúzBf.]. — 1579: Extirpatitium magnum Czynesges kwthya mellett valo aut Eordeogh Janos kwthya, terris arabilibus Byro Chereye [Bf. I. Okl. Fasc. HH. No. 25]. — 1626: Az Kavaz küt rete [MúzBf.].¹ — 1636: Ketesd felet az Padban (szö.), az botos alat valo zölö [Bf. I. Bhunyadi cs.]. 1638: Al Uchya (!). Nagy Ucza [MúzBf.]. — 1644 előtt: El se ő fo rd u lo ba n : Jo Iffju Janos kuttianal (sz.), az nagy utsa veginél (sz.). Más ik fo rd u lo ra : Az czybernie vegiben (sz.), az Bartha molnára megyen ala (sz.), az Körös patakjára megyen ala veggel (sz.), az Kinczes kutnal (sz.), az Barancz kutnal (sz.). — Bartha malmanal (k.), az nagy Reten (k.), Az Szekely pataka mellett (k.), Az biro Ret (k.), az Szenegetőben (szö.), az Czyergőben (szö.), az nagy oldalon (szö.), Ketesd... oldalon (szö.), az Botos felet (szö.), Miriszloban (szö.), Közep oldalon (szö.), az Kopaban (szö.) [Gyalui urbarium]. — 1648: Sz á n t ó : Az Falu vegin, Romlot hidban, Az Revre jaroban Telekben, Az Tora jeüocöben, Czybernye vegen, Magos Palloban (sz., k.), Uy Ucza vegin, Kis Retre jaroban, Szekely Telek hegin, Szekely Telek Patakra jaroban, Biro Czyerejin. — Ka sz á l ó : Székely Telekiben, Szekely Teleke Pataka mellett, Az Nagy Retben, Biro Retiben, Az Belines alat, Az Varos mellet, Kerek Retben. — Sz ö l l ö k : Miroszloban, Vas kapuban, Nagy oldalon, Kopaban, Keozep oldalon [SzékNemz. Múz. Gödri It.]. — 1660: az Piaczon Damos felöl valo soron közep-oldalon (szö.) [Bf. I. Bhunyadi cs.]. — 1669: Padban (szö.), Nagy oldalon (szö.), Vaskapuban (szö.), cseré oldalon (szö.) Vicinussa Eszakrol az Irtovánj erdeje, Miriszloban v. Miriszlo n. hegyben (szö.), Közép oldal n. hegyben (szö.), Szénégető n. hegyben (szö.). — E g y i k fo rd u l ó : Sz á n t ó k : Telegben, Tormásban, a romlott hid Rétinél (sz.) a mellynek... jár le a felső vége a Soboki utra... — a m a s o d i k fo rd u lo ra az Barancz patakra járo föld, a mellyet szoktanak hini hoszszu földnek; az Város végén, az Agjag Veremnél (sz.), A Barta Molnára vagjon egj szél föld. — a z h a r m a d i k fo rd u

¹ Későbbi írással a forrás hátlapján: *Kovacz kut Retirol való vallatas.*

lora: Az nagy Ucza végén (sz.), Malomszegi ut, a Váradi ut, a kis rét. — a Domosi patak, a Kis réthen (k.), a nagj réten (k.), a Belényes alatt (k.), Irtovánj erdeje (e.), az Also Vaskapuban (szö.), az Barancz patakara iaro föld uagion az mellyet szoktanak hiny hosszu földnek, Baranczkut [Bf. I. Bhunyadi cs.]. 1673: Közep oldalon (szö.), Nagy odalon (szö.), Ketesd felet valo odalon (szö.), Az Felső Padban (szö.), Tsere odalon (szö.), ket felől pusztá szőlők (és) az Irtovany, Tsere oldalon az Irtovany mellett valo pusztá szőlő, Az Akaszto fa alatt valo Nagy retnek alol Remethe felől Mátyás Marton mellett (szö.), Belenyas alatt valo retnek az közepin (szö.), Kús Retnek az also felin (szö.), Az Varos Felső vegetol fogva az Udvarház mellett fel menő Nagy retnek az also vege a Varos felől (szö.), Az kett To között valo földnek az also barázdáján (szö.), Az romlott hidon fellyül valo Nagy földnek az közepinn, Az Bartha Malnara (!)¹ járo föld, Szikszaj földé mellett, Az Josi Janos kuttyánál (k.),² Az Telekbeli föld, az Sobokj ösveny mellett, A Nagy utca vegin a hidnál valo föld, Az Barancz³ patakjára járo hosszu borso föld, Az Barancz kutra menő föld, Az Váradj ut alatt valo Nagy föld, Az Tormás belj földek, a Kőves ut mellett Nyarszaj⁴ hataron az Nyárszaj kertekre járo Nagy föld, A Tsebernye végén valo föld, Irtovánj (e.), halas Tó, Vincze szöllője (szö.), a Domosi ösveny mellett [MúzBf.]. — 1677: Kőrös patakja [Bf. I. Okl. Fasc. 38. No. 4]. — 1683: Szántók: Belényes alat, Györgifalva véghin, Pap rétb(en), Barta Gáttjáb(an), Soboki ut mellett, Az telekben, Az to között, Az Csöbörnyeben, Baranczban, Középső retben, Az kövecses kutnál, Kováts völgyben, Nagy Ucza véghin, Kalodás kutnál, Olá utban, Kis retre iaro föld, Jofi János kuttjánál, Báranczhaton, Az Zentelki földön, Monostori ut mellett, Az Zomboljon. — Rótek: Az Alucza véghin, Ket Patak között, az Remetei földön az renget mellett, Az Zomboi alat, Kerek rétb en, Követses kutban, Sziloka (!) szélben, Az két arok között. — Szőlők: A Sajto parlagban, Az Nagy oldalon, Cser oldalon, Szen egetőben, Vas kapuban, Mérészloban, Az Agyagásban, Az erős alat [Bf. I. Kalotaszegi cs. Bánffy Zs. conscr.]. — 1685: az hoszu Bük, az Vass Kapuban, all uczá vegen, az szen egetőben, az botossaljaban, Szen egetőben (szö.), Fa Ucza vegin (ház) [i. h. Okl.]. — MúzBf.]. — 1688: az Nagy oldalon (szö.), Merészloban (szö.), Cser oldal [Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 5a]. — 1694: Uy Uttza végén (pusztá telek), All Uttza végén (u. a.), Nagy Uttzában az Nemes Hazon alol (u. a.), Vas ka-

¹ Ugyane forrásnak egy másodlatában *Molnára* alak olvasható [Bf. I. Urbanium].

² U. o.: *A Josi János kuttyánál (k.), A Telekbéli föld.*

³ U. o.: *Barancs.*

⁴ U. o.: *Nyárszói.*

puban (szö.), az Barancs felé (sz.), az Szénegető hegy megett (sz.), Ketesd felétt közepbenn (szö.), Nagy (!) oldalán, Mereszloban (szö.), Az Borsos föld (sz.), Az Varadi Utnál (sz.), Az Telekbeli föld, Az telek derekán (sz.), Salvasári Földön (sz.), Az Nyárszai Foldön (sz.), Az Barantz Kutnál (sz.), Alsó Hosszu Bükkön (szö, pszö.), az Nagy oldal végiben (szö.), Az Lipót völgyében (gazos r.), az hosszú bük alatt (r.), az Csebernye végén. — P u s z t a t e l k e k : György Falvában, Nagy Uttzában, Nagy uttza végén. — Hosszubükkön (puszta pallag szö.), Az Lipót völgyében (r.), Hosszu Bük alatt (r.), az Csebernye végén (sz.) [MúzBf. — Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — 1695: Dul Andras Parlaga (gyü.), az mely két szőlőt hinak Közep oldalán Buer¹ szőlőjenek. — Al ucza, Uj Ucza [Bf. I. Bhunyadi cs.]. — 1695 körül: a Közep oldalán levő felső labban (szö.) [i. h.]. — 1699: Piatz Utza, egeres Patakban (sz.), Kovatz völgybeli föld, az Kis hid vege (sz.), az Remetei földön (sz.) [i. h.]. — 1705: A z M a l o n (!) s z e g f e l é v a l o f o r d u l o b a n : Jofi Ánosné (!) Kutánál (sz.), az Kis rétre jároban (sz.), Az Kalodás Kutban (sz.), A nagj utsza végén (sz.), az föld éges n. h.-ben (k.), Csöregi n. Rétben (k.). — B e l é n y e s H e g j i r e v a l o F o r d u l o r a : az Belenyese hegye alatt (sz.), egy felől az Kopasz oldal, az Györgj falva végén (sz.), az tora jároban (sz.), ä Soboki utnál (sz.), az Telekb(en) (sz.), az Tó között(sz.), Az Bika rétbén (k.), A' Kerek rétbén (k.), Bika völgyéb(en). — A z B a r a n t s h á t f o r d u l o r a : az Követsesben (sz., k.), A' Borsós földben (sz.), ä Barants patakára jároban (sz.), ä Csebernye végén (sz.), ä Barants háton (sz.), ä Kováts Völgyben (sz.), ä Lo Kertben (k.). — D e s e r t a e s s i o n e s : a nagj utszában, — az Hosszu Bük n. helyben (szö.), a Szén égető n. Hegjben (szö.), az Kávás Kut n. h.-ben (sz.), az Jofianosné Kuttyanál (sz.), ä Követses Kut n. h.-ben (sz.), Miriszló n. Hegjben (szö.), ä nagj oldalán (szö.), ä Ló uttzáb(an) (deserta) [Bf I. Néhai Bánffy M. conscr.]. — 1708: Daczó irtásában (sz.), Vapabeli rét, horgasban, a feljároban (sz.), agyagosban (sz.), a barancz haton (sz.), Vaskapu allatt (gazos föld), Felsk (!) oldalán (sz.), Mogyoros két patakja kozott (sz., k.), Pap retiben (sz.) [MúzBf.]. — 1712: a z B a r a n c s f e l é v a l o f o r d u l ó b a n : Az Barancz kutnál (sz.), az Barancz háton (sz.), az agyagveremnél (sz.), az két hid között (sz.), az Bartha malmánál (szö.). — A z S z ö l ö k f e l é v a l ó f o r d u l ó r a : az romlott hidon fellyül (sz.), az Telek (sz.), — D a m o s f e l é v a l ó f o r d u l ó r a (r.), B e l é n y e s a l á t t (r.), az városon alol (r.),² az Száraz domb alatt (k.); Kettesd felett (szö.), az Nagj oldalán (szö.), Bocor felett (szö.), az

¹ Ugyanez a forrás Buer Jánosné örökségét említi.

² Megjegyzés: „az nád felvette, s nem használják.“

Csere oldalon (szö.),¹ Miriszló n. Szőlő hegyen... edgy régi elhagyot pallag szőlő, Nagj oldal n. Szőlő hegyen (szö.). — A Damos felé való fordulóban: az agjag veremnél (sz.), Az Bárány Uttjára járo föld (sz.), Az Borsós föld (sz.), Az Bárány patakára járo föld (sz.), Az Barta Málmára járo föld (sz.), a' Ló futtatora (sz.). — Az Váradi ut felé való fordulóra: Az jós (!) Jánosné kuttjánál (sz.). — Sobok felé való fordulóra: a' két Tó közötti (sz.), a' Telek föld (sz.). — Kaszáló: Az Közepső Rét, A' Romlott hid rétin, a' Belénjes alatt, a' Kis réten, az Csöregi rettjén. — Vineae allodiales: a' közép oldalon, Az Ketesd felett való oldalon, Az Pad n. h.-ben, a Nagj oldalon, Miriszlo n. oldalon, a' hosszú Bükkön. — a' Körös vizén két köre forgó lisztelő malom, az Györgj falváb(an), Csebernjéb(en), Nagj Uczáb(an), Egres patak(an), Csengő n. h.-ben (szö.) [Bf. I. Vegyes Fasc. CC. No. 5, — i. h. Bhunyadi cs. — MúzBf.]. 1713—14: Uj Ucza vegében (udvarház), az Damosi Patakon (ma.). — Kettes (!) n. hegiben (szö.), Nagj oldalon (szö.), Közép oldalon (sz.), Alsó közép oldalon (k., szö.), Kús közép oldalon (szö.), Alsó Szénegetőben (szö.), Cserghöben (szö.), Miroszloban (szö.) [MúzBf.]. — 1714: Sobók felől való Forduloban: az Sobóki utra menő Telek n. h.-ben (sz.), Thormás (sz.), Blényes (!) alatt (k.). — Malomszeg felől való Forduloban: Várdi (!) utt mellet (sz.), Az Száraz Dombnál (sz., k.), Az Zentelki határon (sz.). — Damos felől való Forduloban: Az Malomnál (sz.), Az Agyag Veremnél (sz.), Az Bórsós földnél (sz.), Az Réthre jön véggel (sz.), Barancs kuthnál (sz.), Az Köháznál (sz.) [i. h.]. — 1715: Csebernye Uczában, Nagy Uczában, A Lu Uczában, Györgjfalva Uczában. — Szántó földek: A Két Tó között, A Telek Patakan innet, A Jofi János kuttjánál, A Motsolja mellet, a Lo folytatoban, az Agyag veremnél, a Barants pataka mellet, A Barants Patakan tul, A Borsos Földbe, A Barta Monánál. — Kaszáló: Az Közepső Reten, A romlot hidnál, A Pap réte faran alol, A Belényes alat, A Nagy Reten, A Kis Reten. — Szöllők: Közepoldalon, Miriszloba, Hoszszu Bükön, Nagj oldalon, Boros alat, Vas Kapuban [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — 1716: Zentelke felé való forduló: Szántók: az lo folytatoban az köház mellet, Tormasbeli föld, Az romlot hidan fellyül, Telekbeli föld, Az Soboki utnal, Csebernye vegén, Bartha malmára Jaro föld, Borsos föld, Barancs kuthnal, Az halastonal, Tibat kuton fellyül. — Malomszeg fele való forduló: Szántók: Nagy utcza végén az hidnal, Váradi utnál. — Szöllők: Miriszloban, kövesd felett, Nagy oldalon, Vas kapuban, Közép oldalon, Cserghöben, Also Vaskapuban, Felső Vaskapuban,

¹ U. a.: „Fel hagyott és Ali Basa idejétől fogva nem colált szőlő.“

Nagy oldalon, Felső Hoszszu bükben, Szezegetőben, Also Hoszszu bükben, botos alat. — Csörögi rettye, Az Horgasban, Magyarosban, Büdös kut oldal, Felső magyarosban, Felső Barancsban, Barancs kutnal, Paptelkeben (sz.), Az kavas kutban (sz.), Telek oldalon (sz.), Meleg völgyben (sz.) [i. h. Bhunyadi cs.]. — 1718: Az Malomszeg fele való fordulóban: az Egres Patak n. h.-ben (sz.). — Domos felé való forduloban: ā löfojtató helynél (sz.), ā Borsos n. h.-ben (sz.), ā Bartha Malmánál (k.). — Ketesd felé való forduloban: ā Pap Réttye n. h.-ben (sz.), ā Soboki ősvény mellett (sz.), ā nagy Rétben vagyon egy Tó hely (k.), az alsó Rév helynél (k.), A Belényes allya n. h.-ben (k.) [JósHb.]. — 1719: Nagy oldal (szö.), Vaskapu n. hegybe (szö.), Csergőb(en) (szö.), Jeg veremb(en) (szö.), a To n.h.-ben (k.), hoszszu irtas n.h.-ben (k.), Büdös kútt hegyim (sz.), Bikal völgy n. h.-b(en) (sz.), Kavas Kut n. h.-b(en) (sz.), Barancs kútt arka mellet (sz.), Magjarosban (sz.), hoszszu bükön (szö.), Bodonos Kutnal (sz.), Horgasba (sz.), Uj Uczab(an) (házhely), Barancs mellet (sz.) [Bf. I. Zentelki cs. — uo. Vegyes fasc. 32. No. 6, — uo. Bhunyadi. cs. — MúzBf.]. — 1720: Szántók: A Tóó közöt, a Város Réttye (k.), A Telekbe, A Telek Patakán innét, A Josi János Kuttyánál, A Mocsolya mellet, A Lo folytatoban, Az Agyag veremnél, A Barancz pataka mellet, A Barancz patakán tul, A Borsos földbe, A Barta Monánál. — Foeneta allodialia: a Közepső Réten, A Romlott hidnál, A Pap réttye farán alol. A Belényes alatt, A Nagy Réten, A Kis Réten. — Major ság szőlők: A Közép oldalon, Az Also Lábban, Miriszloba,¹ Hoszszu Bükön, Csergőb(en), Nagy oldalon, Boros alatt. — Pap réti, also Mereszlo neű Szőlő hegy [Bf. I. Bánffy Farkas conscr. — EM. Wesselényi]. — 1721: All uczaban (ház) [Bf. I. Bhunyadi cs.]. — Az Sebesvár felől való forduló: az Jofi János kuttjánál az Váradí Utra menő Láb föld (sz.), az kús hidnál levo láb föld (sz.). — Az közepső vagy Damos felől való fordulob(an): A lo futtato n. h.-ben (sz.), Az agyag veremnél (sz.), Az Barancs patákánál lévő láb föld (sz.), Az Bartha Molnára menő föld (sz.), Az Barancsháton (sz.). — Az felső a vagy Telek felől való forduloban: Az To közin (sz.), Az Telek patakán feljel (sz.), Az Telekbeli nagy föld (sz.), Az Hodos Terin (sz.). — Kaszáló: Az Remetej határ szélben, Az Malomszegi erdő alatt, Az nagy Rét vegib(en), Az nagy Rét derekáb(an), Az kis rét végib(en), Az kis rét derekáb(an), Az Belényes nevű Rétnek az derekában, Az közepső rét, Az Romlott hidnál. — Szöllő: Az Derek

¹ Más forrásban ugyanebből az évből: *Miriszlo n. hegyben* (szö.) [Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 5].

hegyen az Közép oldalon, Az Mereszlo n. hegyb(en), Az Nagy oldalon, Az kétesd (!) felett valo padbeli szőlő. — az nagy Uczáb(an) (pu. telek), U(j) Uczáb(an) (u. a.), György falvában (u. a.), Kőrös patakja (p.), Renget (tilalmas e.) [Bf. I. Zentelki cs.].¹ — 1722: a Közép oldalon az Also Lábban (szö.), Also Szén égető Hegyben (szö.), A György falvában levő Uczaban (házhely), a Csebernye ucza végiben egj Kertes rét, A Csergő n. Szőlő Hegyben (szö.), a Vas Kapuban (szö.), a Csemernye (!)² véginél (r.), a Miriszlo n. hegyben (szö.), a Botos alatt (szö.), A Torokban (r.), A Hoszszu Bük n. Hegyben (szö.), Az Kavas Kutnál (sz.), A Csergő hegyben (szö.), az Felső Varasban (sz.) [Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 7]. — 1723: a Felső Barancs háton (sz.). [i. h. No. 8]. — 1724: Csebernye nevü utczában (curia), az piacz szeren, az al ucza olyab(an) (!k), a Közép oldalon (szö.) az Also Vaskapub(an) (szö.) [i. h. Bhunydi cs.]. — 1725: Nagy Uttzában, Alsó Uttzában, Uy Uttzában, a' Kávás kut oldalán (sz.), az Egres patakábann (sz.), A' Magyaros háton (sz.). A' Közép oldalban (sz.), A' Nád Szélen (sz.), a' magass Pallo oldalán (sz.), A' Nád Szélyben (sz.), Az Kerek rétbén (sz.), A' Hadas patakán fellyül a' Nádban (k.), A' Darabos árokban (k.), Szőlő is volt... a' Miriszloban de elpusztult, a' Bika völgyén (köves hely) [Toldalaghi]. — 1726: alsó Szén égető n. Szőlő hegyben (szö.), Csebernye uczeza vegin (k.), kerek rét (k.) [Bf. i. Bhunyadi cs. — i. h. Vegyes Fasc. 32. No. 9]. — 1728: Sebess korós n. patak, Györgyfalvi uttzában, Sebess Kőrös pataka, az Tsergő n. hegyben (szö.), az Közép oldal (szö.), az Botos n. szőlő hegyben (szö.), az Szabad n. h.-ben (r.), Hernot n. h. (szö.) [Kornis, Miscellanea. — Bf. I. Zentelki cs.] — 1729: vulgo a Nagy ucczában (egy háztelek pusztás), az All ucczában (u. a.), Felső vaskapu (szö.) [Bf. I. Bhunyadi cs. — MúzBf.]. — 1730: Csebernye n. úczában (puszta házhely). — Mind az Urak mind pedig a szegénység nagy kárt vallottak az Nád-Réti árkainak nem Curálásában, hogy azért a Birak ki menvén kinek kinek az Retyet fel rudallyák, és az Arkot is a szerint Subdividallyák... (parancsoltatik) [Bf. I. Bhunyadi cs. — MúzBf.]. — 1731: Vagyon... nemes ház hely Györgyfalva nevü uttzában, melynek vicinussa egy felől a Kőröspataka, másfelől a Város Szorossa, Csergő (szőlő hegy) [Bf. I. Bhunyadi cs.]. — A Szőlő felől valo forduloban: Pap retinél (sz.), A Sóbok ut mellett (sz.), A telek Sárán tull (sz.), A két Tó között (sz.), Györgyfalva végén (sz.), A Belenyos allyán (k.), A Bika rétbén vulgo Kerék v. Kerek retben (k.), Bikall volgyiben (sz.), Buza gyakrában

¹ E keltezett forrásnak van egy keltezetlen másolata is ugyane levéltár kalotaszegi csomójában.

² Ugyanebben a forrásban többször is így! Ugyanott még *Csemernyő végiben* alakban is.

(sz.), Csicsor Völgyében (sz.), Agyagas (sz.). — A Felső Forduloban: Barantsát (!) nevű helyben (sz.), Barás patakára jár véggel 1 föld (sz.), Barta mona n. retek, Közepső retre járó 1 föld, Követsesben a patakra jár véggel (sz.), Barantsban (sz.), Kováts Völgy oldaláb(an) (sz.), Kerek rétbén a patak szakasztya két felé (k.), A Felső Kerek rétbén (k.), A Domosi hegyben (sz.), A magos palloban (sz.), Felső Barantsban (sz.), Barants Kutnál (sz.), A Monoslai (!) utnál (sz.), A Domosi Szőlőfőben (sz.). — Az Also Forduloban: A nagj utza vegett (!) (sz.), A Kis retre jár véggel (sz.), A Várd (!) utra jár véggel (sz.), Az Olah utra jár véggel (sz.), Szökében (sz.), A pintzes kutban (sz.), Az Olah ut mellett (sz.), Egrespatakban (sz.), Tibath oldalán (sz.), A feljáró n. h.-ben (sz.). — Zentelke felé való forduloban: Magos Palloban (sz.). — Nyárszo felé való fordulo(ban): A Kováts völgyben (sz.), Barantsban (sz.). — van edgy Vad Gyümöltös a Szén egető uttya mellett az Erős alatt Napkeletről a Szénegetőre menő ösvény... alol az ut vicinitasiban. — Szöllő: A nagy oldalon,¹ Ketesnél (!), Nagy oldal allyán, Hoszszu bükkön, Felső Szén egetőben, A Padban. A Botos felett, Közép oldalon, Felső Hoszszu Bükkön, Felső hoszszu Bükk szélén, Mereszloban. — Szena fü vagy kaszáló ret: Kerek rétbén, A Követsesben (pallag), A Lutza végén, A Kerek rétbén, A rigo nestiben (!), A felső hoszszu bükk Szélben a gyepün kivüül van irtott földé vannak oltavanok ottan az ut és az ösvény között, Hosszu irtásban, Posta völgyében, A Szöllő felől Buza gyakrab(an), A darabos arkab(an), Föld egésben, A Borzasban, Szekelly Telekben, a Hidon alol. — az Ujj Utzában a rétekre járó Sicator és... Baro Ifjabb Banffi Sigmund... Nemes Curiaja vicinitassiban (Bánffy Péter kuriája), a Templom mellett a Piatz utzaban (ház), az Also wtzaban az also rend sorban (ház), a nagj wtzaban (ház), A Piatz sorban (házhely), a Lutza n. utzaban (sessio), Györgyfalva végén 1 föld. A Daraknán (r.), Bartha mona (sz.). — A Szőlő felé: Közép oldal fűnél (sz.), A Pap rét oldalán (sz.), Bikally völgyében (sz.), a Telek Sara mellett (sz.), Kis Völgyben (sz.), Nagy Völgyben (sz.), Vaskapu uttyánál (sz.), Buza gyakraban (sz.), Bikall völgye n. hegyen (!sz.), Káló Havassán (sz.). — A Felső Forduloban: Barants háton (sz.), A lo folytatón (sz.), Nyárszoi ut, A Thibáthban (sz.), A Kováts völgyiben (sz.), A Nyárszi (!) utnál (sz.), A Kerék Domb alatt (sz.), Cseberné véginél (sz.), A Bikali gaz szélben (sz.), A Közép uttya. — Az Also forduloban: Tibathban (sz.), A Halasto mellett (sz.), Lofü Jánosne Kuttyánál (sz.), Egrespatakban (sz.), Zentelki ut mellett (sz.), Paptelkében (sz.),

¹ Itt ép, és parlag (pallag) szőlő is van.

Pintzés Kutban (sz.), Kávás Kutban (sz.), Jofi (!) Jánosné kuttyánál (sz.), A Kis hidnál (sz.), Tibáth kutnál (sz.), A Galamb Ur kuttyánál (sz.), A to szélen (sz.). — A Sár Vásári határ felé való fordulóban: A Barta Malmánál (sz.), A Pap földé mellett (sz.). — Szőlő: Felső Vas Kapuban, Also Vas Kapuban, A Kop (!) alatt, Közép oldalon, Vaskapuban (pu., szö.), Felső szén Égetőben (u. a.), Csergőben, Kopaban, Hoszszu bükkön, Mereszloban, Hernot, Puszta Kopában, Majlátban v. Majlatban (gyü.), Botos allyán (szö., gyü.), Ketesdi hegyen. — Követsesben (k.), Feneketlen to alatt (k.), Lutzai kert (k.), A Daraknán (k.), Kerek Bükben (k.), István hegyén (gyü.), Vápaban (k.), Biro retiben (k.), A Fodorne Kertiben (k.), a to Között (k.), Nagy utza végén (k.), a Tibath folyamlya (!) mellett (k.), Parlasthaban (!k), Magosfaluban (k.), Az Oláh Erdő alatt lévő patak mellett (k.), Egres patakban (k.), Szén egetőben (k.) [Bf. I.]. — 1734: Kallos Havassában (parlag sz.) [i. h. Bhunyadi cs.]. — 1737: a Telekben (sz.), A Tó közzöt (sz.), A Kopa foben (sz.), A Belenyés v. Belényes helyb(en) (sz.), A Telek főben (sz.), A Bikal Volgyében (sz.), A Vas kapu hegyin belől (sz.), A Közép vtyán (sz.), A Toban (sz.), A Buza Gyakrab(an) (sz.), A Szén égető hegyb(en) (sz.), Györgyfalva végin (sz.), A Kopab(an) (sz.), A Pap rétiben (sz.), Az agazatban (sz.), A Búdös Kutban (sz.), A Nagy Völgyben (sz.), A Kis Völgy hegyin (sz.), A kis Völgyben (sz.), A két ut közzött (sz.), Az Agyagosban (sz.), A Kalos Havassán (sz.), A Temetőnél (sz.), Az Agyagason (sz.), Katsa Völgyében (sz.), A Soboki ösvény, Telek patakja (p.), a Körös vize (f.), A Kopa utyanal (sz.), A Belenyés v. Bolenyes hegyin (sz.), A Buza Gyakarb(an) (!), A Tegla Domban (sz.), A Belenyés oldalaban (sz.), Ördög szántásb(an) (sz.), A Meleg völgyb(en) (sz.), A Bikali Gaz helyyén (sz.), A Pap rétin v. rétiben (sz.), A Csitsor Völgyeben (sz.), A Bikal Völgyében (sz.), A Puszta Kopaban (sz.), A Búdös Kut hegyin (sz.), A Tormásban (sz.), A Temető oldalban (sz.), Kalos havas oldalán (sz.), A Pap réti hegyin (sz.), A Búdös kut oldalaban (sz.), Komlo hegy oldalab(an) (sz.), A Kopa Foldben (!sz.), A Vas kapu hegyin (sz.). — *In secunda calcatura versus Domos et Nyárszo*: A Barancson v. Barantsban (sz.), A Kováts Völgyben (sz.), Az ombaj v. omboj alá (sz.), A Magyaros háton (sz.), A Felső Barantsb(an) (sz.), Felső Magyarosb(an) (sz.), A Barants háton (sz.), Magyarosban (sz.), A Sárvasári ut mellet (sz.), Barants Patakára járó földb(en) (sz.), Tibatban v. Tibadban (sz.), Halas tonál (sz.), A Domosi hegyben (sz.), A lo fajtatón (sz.), A Domosi oldalban (sz.), Az omballyban (sz.), A Horgosban (sz.), A Monostori ~ Manostori ~ Monostari ~ Monostor utra járob(an) (sz.), Az Agyag veremnél (sz.), A Magos Pallo oldalán (sz.), A Magas ~ Magos Palloban (sz.), A Mo-

nostari utnál (sz.), A Valko Cserén ~ Cseréjén ~ Cserein (sz.), A Kerek Ret szellyb(en) (sz.), A Tibát Kut mellet (sz.), Horgos haton (sz.), A Követsesben (sz.), A Bartha Malmanal (sz.), A Nyárszai utnál (sz.). — In *tertia calcatura versus Malom szegh*: A Tibátb(an) (sz.), A Kávás Kutban v. Kutnál (sz.), A Pintzéskut oldaláb(an) (sz.), A Kaladásban (sz.), A Kávás kut hegyin (sz.), A(z) Oláh utnál (sz.), A Dinyedoban (sz.), A Székelly Telekb(en) (sz.), A Posa Völgyeb(en) (sz.), A Garas Dombjan (sz.), Pap telekb(en) (sz.), A Váradi utnál (sz.), A Malos (!) tonál (sz.), Az Egres Patakban(an) (sz.), Jossi Janosne kutyanál (sz.), Szekelly telek oldalán (sz.), A Garosne Dombján (sz.), A Halas to mellett (sz.), A Kavas Kertb(en) (sz.), A Nád szellyben (sz.), A Dinyadoban (sz.), A kis hidnál (sz.), A Hegyen (sz.), A Dinyado hegyin (sz.), A Szökében (sz.), A Zentelki utnal (sz.), A Feljároban (sz.), Az Egres patakban (sz.), A Halas to odalan (sz.), A Kávás kut tetőn (sz.), A Garasné Dombján (sz.), A Kováts Völgy Tetőn (sz.), a Szaraz Domban (sz.), — *Prata et foeneta in utraque calcatura*: A Búdós kut Sáranál, A Dragnán (sz.), Az Olah erdőb(en), A Bara Csorgójánál, A Csebernye vegin, A Komlo hegy alatt, A Kerek retben, A Motsaja mellett, A föld égésben, Fodorne kertib(en), A Palast Agban, A Kerek Bükben, A Nagy Utza végén, A Csöregi Réthben, A Renget Alatt, A Darobos Arkab(an), A Bortzasb(an), A Nádön, A Nevetlen Fenyőb(en), A Földváron, A két to között, A Belényes alatt, A Sellyes (!) Parlag alatt, A Vápában, A Torokban, Lipott (!) Völgyben, A Motsár mellet, A Hoszszu Irtásban, A ket Árok között, A Bollyikb(an), Sajgoban, A két hid között, Az oláh Erdő alatt, A Ficsor gazban, A Hoszszu Bük alatt, A Botos alatt, A Jég veremb(en), A Búdós kut retin, Al utza végén, A Földvár alatt, A Sárvasári Patak helyben, A Hadas Pataka mellett, A Temető alatt, A Közép oldal allyán, A Pap Retib(en), A Csergőben, A Biro Retiben, A Hoszszu irtásb(an), A Csonka Nyir alatt A Miriszlo alatt, Az István hegyin, Az eger Retb(en), A Szorosban, A Komlo hegy alatt, Szilágy oldalban, A Nyál (!) irtásában, Az Eget Réten, A Hid végén, A Tóó között, A Szilágy oldal alatt, A Szellyes Parlag alatt, A Gál Irtásában v. Gaal Irtasab(an), Az Uj vtza vegin, Erős felett, A Nadas Patakban(an). — *Szöllők*: A Miriszloban, A Közép oldalon, A Botos alatt, A Kálai hegyben, A Hoszszu Bükben, A Nagy oldalban, A Vas kapuban, Az Also Szén egetőb(en), Kobaban (!), A Kálloban, A Kópában, A Csörgőb(en), A Hernotban, Also hoszszu Bükben, Ketesden v. Ketesdnél, A Felső Közép oldalon, Also közep oldalban, Felső Vaskapuban, A Kis közep oldalban. — *Pomaria*: Az átalvetőben, A Szen egetőben, A ket szén egető kozöt, Az Agazatban, Az István hegyi alatt, Az István Hegyin, A közep oldal alatt, Az ördög Szántás-

b(an), A Csergő főben. — A Város Erdeje, a Város Tava, A Szénégető-
b(en) [i. h. Bánffy Farkas conscr.]. — 1742: Ketesd felett (szö.), Az
 Botos n. Hegjben (szö.), Vaskapuban (sz.), Az Hoszszu bükkön
 (szö.), Az Mereszlóban (szö.), Csebernye végiben (szö.), A Borsos
 földben (sz.), A Kövecsesben (sz.), A Felső Barancsban (sz.), A Ko-
 vács Völgjben (sz.), A Nagj ucza végin (sz.), A Kalodásban (sz.), A
 Váradi utra jároban (sz.), A Josi Jánosné Kuttjánál (sz.), Egres
 Patak mellett (sz., k.), Görgjfalva végén (sz.), Pap rétiben (sz.), A
 Kerek rétre jároban (sz.), A Soboki utnál (sz.), Telekben (sz.), A két
 Tó között (sz.), A Kerek Rétben (k.), A Bika Rétben (k.), az Ujj Uczá-
 ban (deserta sessio), A Belényes alatt (k.), A két árok között (k.), Az
 Zombolj alatt (sz.), Az Domosi hegjben (sz.), A Lo folytatoban (sz.),
 Az Kalodásban az feljároban (sz.), Az Agyagosban (sz.), A Temető
 megett (sz.), A Belényes hegjén (sz.), A Valko Cserén (sz.), a Tonal
 (sz.), A Dinnje To hegjén (sz.), A Kovács kutban (sz.), A Mogjoros-
 ban (sz.), az Damosi oldalon (sz.), A' Pap Telkében (sz.), A Pinczés
 Kutban (sz.), A Kallos Havassán (sz.), Az Bikali Gaz szélin (sz.), Az
 Felső Barancsban (sz.), A Kopa hegjén (sz.), Az Gál Irtásban (k.),
 A Nádiban (k.), Az Oláh erdön alol (k.), Az Bűdös kut Sára mellett
 (k.), Az Hoszszu irtásban (k.), Az Katona Dombján (ke.), Az Kalo-
 dásban az Kut oldalon (sz.), Az Pinczés kut oldalán (sz.), Az Botos
 felett (szö.), A Kopaban (szö.), Ketesd felé a közép oldalon (szö.),
 Köhid végin (szö.), Az Agyagosban (sz.), A kerek retben (sz.), A Vas-
 kapu hegyire (sz.), Az All utzai kertben (sz.), A két Tó közé (sz.), Az
 Egyháziak földében (sz.), A Pap retiben (sz.), A halas to allá (sz.),
 A kává kutban (sz.), A Katona domjára (sz.) [Toldalaghi 10. köteg].
 — 1743: A Váradi uton alol (sz.), Az Jossi Jánosné kutyánál (sz.), A
 Halasto oldalára (sz.) [i. h.]. — 1751: Csergő Szőlő n, helyben (szö.),
 Felső Vápa (sz.), az Horgasban (k.), az Telek (k.), az Kává Kut
 Tetön (k.), az Várodi uton (k.) [Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 11—12].
 — 1753: Ketesd avagy a' Szőlők felé valo Fordulóra . . . Belenyés allya
 n. h. (r.), a Malomszegi Dumbrava nevezetű tilalmas erdő és a Hu-
 nyadi Gyalu Birailor avagy Biro Csereje között (nádas hely) [MúzBf.
 — Bf. I. Okl.]. — 1754: A Malomszeg felől valo fordulo-
 ban: A Kis Rétre menő lábban (sz.),¹ A ket patak között (sz.), A
 Halas Tó odalán v. odalában (sz.), A Tibát odalán (sz.), Az Al uttza
 végin a Katona Domján (!ke.), A Galambor (!) Kuttjánál (k.), az
 Halas Tó mellet (sz.), Az Tibád kut odalában (sz.), A Tibád folyásán
 jároban (sz.), Szökében (sz.), A Pap Telkiben (k.), Az Egeres ~ Egres
 patakban (sz.), Száraz Dombon felyül (sz.), az Várodi uton felyül (sz.),

¹ „Ezt nem lehet végig szántani a víz miatt“ — jegyzik meg az összeírók.

a' Jösi Jánosné Kuttjára jár véggel (sz.), A Malomszegi ut mellett (sz.), A Várodi uton fellyül Feljárobán (sz.), A Pinczés Kut oldalában (sz.), A Zentelki ut mellet (sz.), A Kis hidnál (k.), A Nagy Uttza végin (kt.), Az Also Katona Dombnál (ke.), A Kova kutban (sz.), A Száraz Dombon (sz.), Az Egeres patakon alol (sz.), Az Olá erdő alatt (k.), A Nádban (k.), A Kalodás tetön (sz.), Posa Völgyében (sz.), Föld égésben (sz.), Kavás (!) kút hegyin (sz.), Pap Telkiben (sz.), Szekely telekben (k.), Székely telek oldalában (sz.), Kalodásban (sz.), Székely Telek hidján alol (k.), A Nád szélin (sz.), Garasné dombja alatt (sz.), A kává kut hegyin (sz.), A kává kut oldalán (sz.), Dinnyedoban (!sz.), Halas Tó oldalán (sz.), A Nagy Dinyedo hegyin (sz.), Szekely Telekben a pataknál (k.). — Györfalva Uttza (udvarház), egyfelöl Körös n. Pataka, Közép oldalon (szö.), Csergöbe (szö.), A Ketesdi Hegyben (szö.), Nagy Odol (! szö.), Ujj Uttzában (puszta sessio), Kopa (szö.). — A Szö l l ö k felöl valo fordulóban: A Komlo hegy alatt (k.), A Pap n. Réti-ben (sz.), Telek (sz.), A két Tó között (sz.), A Szikszai kert (k.), A Kallos Havassán (sz.), A Bélényes alatt (k.), A Kis Völgyben (sz.), A Kopa Utytyán (sz.), A térben Telekben (sz.), A Pap Réte tetön (sz.), A Búdös kut oldalán (sz.), A Renget alatt (k.), Vápában (k.), A Kerekbükben (k.), A Dragnán (k.) ... egy felöl ... szomszédja a Gál irtása patakja, Az Also Szénéégető mellet (irt., k.), A Kerek rétben (k.), A Bikal Völgyben (sz.), A Hados patakánál a Biro Réti-ben (k.), A Széles parlag alatt (k.), A Tsebernye végin (k.), A Nagy Völgyben (sz.), A Tegla domb oldalában (sz.). A Kopa hegyin (sz.), A Kopa Tetön (sz.), A Bikal Völgye tetön (sz.), A Nagy Réten (k.), A Palastában (k.), A felső Telekben (sz.), Az Agyagas uttya mellett (sz.), A Szénéégető hegyinél (sz.), A Zomboly alatt (sz.), A' Gál irtásában (sz.), Buza gyakrában (sz.). Csitsor Völgyében (sz.), A Darabos árkában (sz.), Hoszszu irtás-ban (sz.), Az Hados (!) patakánál (k.), A' Biró Cseréje alatt (k.), A' Nagy Réten (k.), Gyorfalva (!) végin (sz.), Borzásban (sz.), Katsa völgyiben (sz.), Blényes (!) oldalban (sz.), Vas kapu hegyin (sz.), A' Bikali gaz szélen (sz.), Ördög szántásban (sz.), Kalos havassán (sz.). — Sárvasár felöl valo fordulóban: A Barancs háton (sz.), A Borsos földben (sz.), A Bartomonánál (! sz.), A Barancs hidjánál (sz.), A Magyaros alatt (k.), Horgas (sz.), A Damosi hegyben (sz.), A Követsesben (sz., k.), egy felöl (szomszédja) az Sárvasárra menő ország uttya, A Lofojtaton (sz.), A Csebernye végiben (sz.), Az Al uttzai Kertben (k.), A Felső Barancsban (sz.), A Malom arkában (k.), egy felöl (szomszédja) a Birák Réte, A Ló folytáton (k.), A Kovács Völgy odalán (sz.), A Tibádban (sz.), A Magas Pallonál (k.), Valko Tseréjin (sz.), Magyarosban (sz.), Monostori Utra menőben (sz.), Barants fel járo-jában (sz.), Felső Barantsban (sz.), Magyaros

háton (sz.), a' Kőrös patakja. — Mereszloban (szö.), A Nagy odal tetön (pszö.), A Botos alatt (u. a.), Az Agazatban (u. a.), Hoszszu Bükkönben (szö.), A Vaskapuban (szö.), Hernotban (szö.), Majlát (erdőből tisztított kis gyü.), a Kopa alatt (pszö.), a Sajto paragon (!pszö.), A Palastákban (!pszö.), Also Hoszszu bükkönyben (szö.), A Rosa hegyben (új irt.), Felső hoszszu Bükkön (szö.), Kopa szélin (pszö.), Botos felett (szö.), Sikkanytyusban (k.), Felső Szén égetőben (szö., gyü.), Jajgoban (u. a.), Ketes (!Ketesd) felett (szö.), Szén égetőben a kurta hegy alatt (gyü.), a Sajtos parlaga, a' Város erdeje. — a' Sobok felől való Forduloban: a Telekben (sz., k.), az Agyagosbann (sz.), György falva végénn (sz.), a Bikally völgyében (sz.), a' Pap Rétib(en) (k.). — a' Damos felől való Fordulobann: a' Barancsban (k.), a' Baránts pataka mellett (k.), a' magos palló n. h.-ben (sz.), a' Magyarosb(an) (sz.), a' Kováts völgy kútjánál (sz.), a' Valko Cserébenn (sz.). — a' Malomszeg Fordulobann: a' Nagy utsza végén a' Kováts kutnak folyamlya mellett (k.), a' Kalodás kut felett (sz.), a' Garasné Dombjára mégyen véggel (sz.). — Szöllő: a' Csergő hegybenn, az Also lábann a' közép oldalonn. — az Ujj és Nagy uttzá(ban), Damasi Patak [MúzBf. — KalConscr.]. — 1756: az Hunyadi Patak(na)k a' Kalota vizében való szakadásáig [Bf. I. Okl. Fasc. 30. No. 28]. — 1757: a' Malomszegi Forduloban: Sásos (sz.), az Kalodás Tetön (sz.), Alsó Mogyorós allyán (k.), Az Nagy uttza végén (sz.), a' Kis Rétre menő Láb föld (sz.), A Két Patak között (sz.), Galambor Kútyánál (sz.), Az Also Feljáróban (sz.), A két Árok között (k.), A Szikszai n. rét, Kerek Rét (k.), Belényes alatt (r.), Sombolly (r.), Felső Kerek Rét (r.), Magyarós allyán... Gál irtásával (k.). A Ló fojtatóban (sz.). — az Kalos hegyin. — A Szölő felől való Fordulóban: Györfalva Úttza végiben (sz.), Pap Rétiben (sz.), Az Telekben (sz.). Az Felső Telekben (sz.), Az Agyagos ut mellett és Szén égető hegyen (sz.), az Közép Óldal Úttjánál (sz.), A Tó között (sz.). — Sárvasári Fordulóban: Barancs háton (sz.), Az Bartamónánál (sz.), Borsos Föld (sz.), az Kovács Völgy Kútyánál (sz.), Az Kovács Völgy oldalán (sz.), A Kationa Dombon (sz.). — Felső Közép óldalon (szö.), Nagy óldal Lábján (szö.), Mereszloban (szö.), Ketesdi Hegyben (szö.), Csergőben (szö.), Kopa szélin (pszö.), Boros felett (u. a.), Ketesd felett (szö.), Nagy óldalon (szö.), Felső Hoszszú Bükkön (szö.), Vaskapuban (pszö.) [MúzBf.]. — 1761: in Platea Piacz utcza vocata, a' Vaskapuban (pszö.), a' Temető alatt (sz.) [Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 13. — i. h. Bhunyadi cs.]. — 1761—62: Felső Vapa (k.), az Horgosban (k.), a Nyarszai Ut, a Kávás Kut hegyen (k.), a Váradi ut, a Telekben (k.) [i. h. Vegyes Fasc. 32, No. 14, 16]. — 1762: a' Piatzon [i. h. Bhunyadi

es.]. — 1763: az Ujj hegyb(en) (szö.) [i. h.]. — 1767: a' Sár vás ár felől való forduló: a' Barancs patakán felyül a Borsos n. h. ben (sz.)¹ [Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 19]. — 1767 után: vulgo Borroncshát alias Kovács völgy teteje (sz.) [i. h. Vegyes anyag]. — 1768: Damos felé fordulóban: Valko Csere (sz.) [i. h. Fasc. 32. No. 21] — 1769: Vjj utzában [i. h. Mvalkói cs.]. — 1770: Also Forduloban az Oláh erdő alatt Sánczban vétetett... Rétett... mely Nádasnak is hivattatik... kik minemü munkával vették ki... a Vizből [i. h. Vegyes Fasc. 32. No. 25]. — 1771: In 1ma Calcatura: In Loco Ló futtato dicto (sz.), In Loco Agyag Veremmel (sz.), Barantson (sz.), Hoszsza (sz.), Borsoba (sz.). — In 2da Calcatura versus Bikal: A Telekbe (sz.). — In 3tia Calcatura versus Malomszeg: In Loco Motsoja mellett (sz., k.), In Loco Lofine (!) kútyánál (sz.), In Loco Középső Rét dicto (sz.). — Kaszálók: In Loco Középső Rétbe dicto, In Loco Kis Rét dicto, In Loco Romlott Hidon felyül dicto, In Loco Belényes alatt dicto, In Loco Nadon dicto. — Vinea: Nagy oldal, Közép oldal. — Loco Középső Rét dicto (k.), in Loco A Nádon dicto (k.), Mola Dominalis Farinacea... per Rivulum Körös pataka dictum [i. h. Kalotaszegi cs.]. — 1773: Az Malom szeg felől való fordulóban: az Oláh Erdő Patakán felül [i. h. Bhunyadi cs.]. — 1776: vulgo Felső kerek rét (k.), Középpoldal n. hegyen (szö.), Ujj Utza, N:(agy) Utza [MúzBf. —Herepei lev.]. — 1778: Kalodás n. h.-en (sz.) [Herepei lev.], — 1780: a' Szathmár Telekbe (sz.), A' Tó Gátnál (sz.), a Motsojába (sz.), A' Joffi Jánosné Kutyához (sz.), Nagy ucza, Uj ucza [EM. Bánffy I. — Bf. I. Zentelki cs.]. — 1781: A Felső Forduloban Malomszeg felől: A Sophi Jánosné kútyánál (sz.), a Felső föld a kis rétnél (sz.). — A Bikal felől való Fordulóban(an): A Telekben (sz.). — A Sáár Vásár felől való fordulóban: A Borsos föld (sz.). — Kaszáló: A nádon, A Belényes alatt, A romlot hid rétyin, A Középső réten. — Szöllő: A Közép Oldalban, A Közép oldal tetejin, A nagy oldalon. — Az Agyag vermesben (sz.), A Ló futtatoban (sz.), A Borsos földbe (sz.), A Hoszsza lábban (sz.), A Borontsban (sz.), a' piatzon a' Ketesdi út mellett [i. h. Vegyes Fasc. 30. No. 61]. — 1782: Györgyfalva n. Uttzában (udvarházhely), A Kis Hidon tul (sz.), A Szőlő felé (sz.), a Kerek Rétben a Sárvasári Határ széllyben (k.), Nagy Rét (k.), Csergő (szö.), A Közép oldal (szö.), A Nagy Oldalban (szö.), A Ketesdi Határon (szö.), A Nagy Uttzában, A Berekben (k.), A vápában (k.), A Mereszlo n. hegyben (szö.), Az Also Hoszsza Búkk n. hegyben (szö.), A Kopa n. Hegyben

¹ Másutt: vulgo Borsós föld.

(szö.), a Szőlő alatt valo forduloban . . . a Belényes alatt (k.), a Barta Malmánál a Sárvasári forduloban (sz.), a Szén égető n. h.-en (ku.), Két Patak között (k.), Kalodástető (sz.), Gál irtása (k.), Pap Rétinél (sz.), Mogyoros allya (k.), Barants hát (sz.), Szikszai Kert (k.), Fluvium Körös, Platea Nagy Uttza vulgo dicta [MúzBf.]. — 1784: Paptelke, Hadosterit,¹ Búza gyakra, a Barants Pataka mellett (sz.). [Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 34. — Herepei lev.]. — 1786: a' Vas Kapu Hegyin (szö.), a' tulsó Felső Szén égető n. Hegyben (szö.) egy felől . . . a Szöllők gyepeje vagyis a' Bikali Határ Szél szomszédságiban. — Ujj Uttzában (telek), Nagy Uttzában (u. a.), All Uttza, Az All Uttza Végén (ke. és káposztás), Piatz, Csebernye(i Bokor István), az Also Nagy Uttza(i Ifjabb Buzás Márton). — a' Telek n. Forduloban: A Temető Oldalban (sz.). A Bikali Gaz Szilben (sz.). A Telekben (sz.), A Kis Völgy Oldalában (sz.), A Kopa Hegyin (sz.). — A Barants n. Fordulon: A Barantsban (sz.), A Kováts Völgyben (sz.), A Zentelki Ut mellett (sz.), A Nyarszoi Utnál (sz.), A Felső Barantsban (sz.), A Ló futtatóban (sz.), A Damosi Hegyben (sz.), A magos Pallonál (sz.), A Damosi Oldalban (sz.). — A Malomszeg felől való Fordulon: Az Halas Tónál (sz.), A Pintzés Kútban (sz.), Az alsó Szökében (sz.),² A Fitsor Gazban (sz.).³ A Tibádban (sz.), Az oláh Utnál (sz.), A Garasné Dombján (sz.), A Székelly Telek Hegyin (sz.), A Váradí Uton alól (sz.). — Kaszálók: A Pintzés Kutnál, A Kerek Rétben, A Mereszló Szilben, A két Tók között, Az éget Réten, A Nagy oldal megett, A Renget alatt, A Nagy Réten, Az Erdőn a' Bokor Kutnál az Erdő közt, Az Egres patakban. — Szöllők: A Nagy Oldalban (szö., gyü.),⁴ Az Hoszszu Bükön, A Borlikban,⁵ A' Szén égetőben,⁶ A Mereszloban, A Kakas Mandikoban, A Rigo Nyestiben, Az Hernóthban, A Bor Likban, A Két hoszu Bük közt (egy parlag), a Biro Cseréje alat (r.) [Bf. I. Bhunyadi cs. — Herepei lev.]. — 1786 körül: Ujj Uczában, Nagy Uczában, Al Uczában, Kopa (szö.), [Bf. I. Okl.]. — 1788: A Sárvasári ut mellett (sz.), Barantsháton (sz.), Barants Pataka mellett (sz.), A fel jároban (sz.), Biro tsereje alatt (r.), A Belényes alatt (r.). A Romlás hidnál (r.), Kerek Retben (r.), A Kettesdi hegyen (szö.), A Pap Telekben (sz.), A Kalodásban (sz.), A Nad szelin (sz.), A Hados térin (sz.), Az olah Erdő alatt (sz.), Vaskapu hegyen (sz.), Buza gyakrában (sz.), Puszta Kopáb(an) (sz.), Kopa hegyéb(en) (sz.), Győrfalva végén (sz.), Kalos Havassáb(an) (sz.),

¹ Tárgyesetben.

²⁻³ Ezt a két földet Péntek György irtotta.

⁴ Itt egy gyü.-t emlegetnek, mely „régén szöllő volt.“

⁵ „Ez Erdőből tsinált Szőlő.“

⁶ Itt van egy „erdőből tsinált szöllő is.“

A Telekben (k.), A magas Palloban (sz.), a Pap Földe vegib(en) (sz.), A Kopában (szö.), Közep oldalon (szö.) [Herepei lev.]. — 1792: az Város mellett le folyó Domos n. Patak, A Város mellett Katona Dombján (ku.), A Nagy oldal alatt (ku.), A Komlo hegy alatt (ke.), A Nagy uttza vegin (ke.) a Halas Toban (ku., ke.), az Uj utzába (ke.), Kőrös pataka (p.), Irtovány (e.). — A Bikalati Forduloba: A Meleg völgybe (sz.), A Búdös Kut n. H.-ben (sz.), A Pap Sára n. H.-ben (sz.), A Romlott Hid végén (sz.), A Kavos n. H.-ben (sz.), A Telek (sz.), A Felső Telek (sz.), A Két To (sz.), A Sixaj Kert n. H.-ben (k.), A Nagy Ret (k.), A Blényes oldalba (sz.), A Búdös Kut Sára mellet (sz.), A Bikali gaz Szélbe (sz.), A Halastonál a Nagy Uttza n. Kertben (ku.), A Kopa uttyánál (sz.), A Blenyés alatt (sz.), A Szénegető (sz.), A Pap Réte (sz.), A Vaskapu (sz.), A Kopa (sz.), A Fitsor volgyibe (sz.), A Tormás (sz.), A Jajgo Szélyben (sz.), A Buza gyákrán (!sz.), A Csorgo felett (sz.), A Kávás Havassán (sz.), A Blenyés oldal (sz.), Vaskapu hegye (sz.), A Kis völgy (sz.), A Búdös Kut oldalba (sz.), A Pap Réte tetein (sz.), Az Éget Rét (k.), A Tegla domb (sz.), A Blenyés tetejin (sz.), Az Agyagos (sz.), A Blenyés hegy (sz.), A Két To n. h.-ben (sz.), A Bikalát (!) gaz Szelyin (sz.), A Tegla Domb oldalán (sz.), A Blenyés Hegyén a feljáró földek között (sz.), A Bereg (!) n. H.-ben (k.), A Temető felett (sz.), A Két To között (sz.), A Csorgo Retin (k.), A Kerek Rét n. H.-en (k.), A Kátsa völgye (sz.),¹ A Kavos (!) havassán (sz.), A Komlo hegy alatt (k.). A Bikali ut mellet (sz.), A Tsorgo felett (sz.), A Pap Rettye oldalaba (sz.), Az Egett Ret (k.), A Pap Reti Sára mellet (k.), A Nagy völgy (sz.), A Szén égető Hegyin (sz.), A Kopa Hegyé (!sz.), A Csitser völgy (sz.), A Bikal völgye (sz.), A Györfalva n. h. végén (sz.). — A Sárvasári Forduló Határban: A Cseber vége (sz.), Boroncs (sz.), A Barta Malma (sz.), Zomboj (sz.), A Mogyorosba a Nyárszéli Határ szélyben (sz.), A Monostori Utnál (sz.), A Domosi² Hegy (sz.), A Lo futtatoba (sz.), A Felső Boroncsba (sz.), A Magos Palloba (sz.), A Valkoi tserén (sz.), A Boroncs Kut (sz.), A Boroncs Hidgyánál (sz.), A Valkut (!) elein (sz.), A Szaraz Domb (k.), A Nyár szély utnál (sz.), A Kováts völgyibe (sz.), A Domos n. hegyen (sz.), A Sárgásásba (sz.), A Tibád (sz.), Magyaros (sz.), Horgas (sz.), Felső Kerek Rét (k.), Also Kerek Rét (k.), A Követšes (sz.), A Csebernye n. h. vegin (sz.), A Kerek Ret (k.), A Kövecses Kutnál (sz.), A Garancs (!) háton (sz.), A Valko Cseréin (sz.), A Tibád Pataka mellet (sz.), A Felső Barancs (sz.), A Kováts völgy tetön (sz.), A Zomboly (sz.), A Boroncs haton (sz.), A

¹ Alább: *A Kats völgyibe* (k.), *A Katson völgyé* n. h.-ben (sz.).

² Alább: *Dámosi*.

Magyaros haton (sz.), A Magyaros oldalaba (sz.), A Magyaros Pataká mellett (sz.), A Kollat vegin (k.), A Zomboj alatt (sz.), A Csebernye (sz.), A Boronts Kuttyanal (sz.), A Felső Boroncsa (sz.), a Baroncsa (sz.), A Kristok (k.), a Felső Kerek Rétkben (sz.), A Boroncs Pataka mellett (k.), A Két Arok (k.), A Nagy Lab majorság szanto Föld végiben (k.), A Miriztyo (!) n. majorság szöllő mellett (k.), A Nagy uttza végiben vagyon egy To, A Kovács Kut Hegyin (sz.), A Kalodásba (sz.), A Szőkébe (sz.), A Tibád Kuttya (k.), Az Egres Patakba (k.), Az Oláh Erdő alat (k.), A Biro tseréje alat (sz.), A Váradi uton fellyül (sz.), A Székely Telek (sz.), A Nagy Rét (sz.), A Pap Telke (sz.), A Kovács Kut (sz.), A Pintzés Kut (sz.), A Dinyedo (sz.), A Felső Szőke (sz.), Also Szőke (sz.), A Kávás kut (sz.), A Tibád (sz.), A Halas To (sz.), A Feljároba (sz.), A Száraz Dombon (sz.), A Fitsor gazba (sz.), A Renget alat (k.), Az Oláh Erdő alat (k.), A Galambor Kuttyánál (k.), A Nádba (k.), A Kávás Kut tetőn (sz.), A Két arok (k.), Az All uttzai Kertben (k.), A Malom szegi utnál (sz.), A Ket Hid között (sz.), A Szekely Telekbe (sz.), A Feneketlen Tonal (sz.), A Nad szelly (sz.), A Tonál (sz.), A Nádba Szekely Telek pataka vegiben (k.), A Nagy Uttza végiben (sz.), A Josi Jánosné Rettyében (k.), A Dinyedo teteje (sz.), A Szőkébe az Ébes (!) pataknál (sz.), A Kavas (!) kut hegyin (sz.), A Garasnyai domb n. h.-ben (sz.), A Lutza vegin (k.), a Zentelki ut mellett (sz.), A Szekely Pataka mellett (sz.), A Pap Rettye (k.), A Zolerdőn (!k.), A Dinyedo felet (sz.), Kovács Kut tetőn (sz.), A Biro Cseréje alat (k.), A Hodos pataka mellett (k.), A Tompa Hegyesein (k.), Az Uttza végiben (k.). — A Katona Domb (ke., ku.), Az Uj uttza n. H.-ben (ke., ku.), A Mereszlo (szö.), A Nagy oldal (szö.), A Csergő (szö.), A Közép oldal (szö.), a Kristok n. majorság Tanorok szelibe a Domos Patakán (ma.), a Körös n. patakon (u. a.), az ujj utzába (fogadó, telkek), a' Nagy uttzaban (telkek), a Rátz szerben (u. a.), az all uttzah(an) (u. a.), az György falva n. h.-en (u. a.), a Csebernye n. h.-en (u. a.),¹ a Piatz szerbe (u. a.). — Irtován yból való kaszá-
lók: A Sikánytus n. H.-ben, A Csere oldalán (!), A Közép oldalon, A Garitossa (!) n. h.-ben (k.), Koles Toro (!), A Szöllő (!) Hegy körül, A Dur Balint Kuttyánál, A Hoszszu Réten, A Hoszszu Bük alatt, A Szénégetőbe, A Palastába,² A Mereszlo Csorgójánál, A Vápa n. H.-ben, A Darabna (!), A Jajgo, A Szen egetőbe, Kerek bük, A Gáll Réte, A Garitason (!), A Berek, A Hoszszu irtásba, A hoszszu bük szelbe, Vas Kapu n. h.-ben, Az Istán n. hegyben, A Szen egető szélbe, A Kerek bükbe, A Csergő szelbe, A Török n. H.-ben, A Vapa n. h.-ben, A Nagy

¹ Alább: a Csebernye n. uttzaba.

² Alább: A Palasták.

oldal megett, A Tegla Domb, A jajgo Szellyébe, A Csere oldal alat. — Szöllők: A Vaskapu, A Nagy oldal, A Botos alat, Az Hoszszu Bükkön, A Közép oldal, A Botos felet, Kis közep oldal, Csergo (!), Borlik, Hernotz, A Mereszlo, A Felső Hoszszu Bükbe, Allso (!) hoszszu Bük, Also Közép oldal, Felső Közép oldal, A Pad, A Tsergő, A Kopa n. Hegyben, A Szén egető (sz.), A Rosa Hegyben, Also Szén egetőben, a Csergő Hegyben, A Bora n. szőlő hegyb(en), A Szén egető (!) hegybenn, A Botos Allyan [EM. Bánffy Sándor conscr.]. — 1793: Nagy Ret (k.), Kristof retin (k.), Csere oldal (szö.) [MúzBf. — Herepei lev.]. — XVIII. sz. *eleje*: Boronts felé való forduló: A Boronts háton (sz.), Borsos (sz.), A Közepső réthben (sz.), A kerek rétre járó földek között (sz.). — A Bikalj felé való forduló a Pap réti-ben (sz.), A Telekre járó földek között (sz.), A Soboki ősvény mellett (sz.), A György falva végén (sz.), A Telekben. — A Várda (!) ut felé való forduló: a Nagy uttza végén (sz.), A Kávás kutban az Urak földei között (sz.). — A kerek réthben (k.) a Sárvásárra járó Patak szokosztja meg, a Bika réthben (k.), A Belényes alján (k.), a két arok között (k.), A két patak között melj is Egres Patakanak mondatik, A nagy oldalon (szö.), A nagy oldal aljában (pu. szö.), Az Mirisló n. h.-ben (szö.), az Bika völgyén vagjon edgy haszontalan köves hely, Az also utczában, Uj utczában, a kavás kut oldalon (sz.), az Egres patakában (sz.), A Magyaros háton (sz.), a közép oldalban (sz.), A Nád szélen (sz.), az magos pallo oldalán (sz.), Az kerek réthben (sz.), Az Hadas patakán felyül a Nádban (sz.) [Bf. I. Okl.]. — XVIII. sz. *közepe*: Sárvásár felől való Forduló: Magos Palloban (sz.), A Damos hegyre fel jároban (sz.), A' Damosi hegyben (sz.), A' Damosi Szöllőre menőben (sz.), Kóvetsesben (k.) egy felől (szomszédja) a Kőrös Patakja, Valkó Cseréin (sz.), Monostori utra menőben (sz.), Magyarosban (sz.). — Felső hoszszu Bükkön (gyü., szö.), Also Hoszszu Bükkön (szö.), A Közép oldalán (szö.), Közép oldal alatt (gyü.), Ágazatban (gyü.), Al Uttza végén (ke.), Ujj Uttzában (ke.), Mérészlőban (szö.), Ketes (!) felett (szö.), Nagy oldal alatt (pszö.), Hernot alatt (gyü.), Szén egetőben a' Kurta hegy alatt (gyü.), Nagy Uttzában (puszta sessio), Alsó Közép oldalán (szö.), Csergőben (szö.), a' Renget alatt (k.), Sikkantjusban (k.), Az alutza végén (k.), Csebernye végén (k.). — Malomszeg felől való Forduló: Kávás Kutnál (sz.), Kávás Kut tetőn (sz.), Galambor kutjánál (sz.), Székelly telekben (k.), Az Oláh erdő alatt (k.), Kalodásban (sz.), A' Feljároban (sz.), A' Garasné Dombján (sz.), A' Váradi utra jároban (sz.), Katona Dombján, Tibátban (k.), Dinnyédoban (sz.), Pinczés kutban (sz.), Posa völgyében (sz.), A Malomszegi Ut mellett (sz.), A Malomszegi Utra feljároban (sz.), Kávás Kut hegyin (sz.). — Szöllő felől

valo Fordulo: A Belenyos oldalon (sz.), Az Hados patakánál (sz.), A két árok között (sz.), Al Uttza végén (sz.), Búdös kutban (sz.), Gyorfalva (!) végén (sz.), Buza Gyakrában (sz.), Agyagosban v. Agyagosban (sz.), Ördög szántásban (sz.), Biro Csereje alatt (k.), Borzásban (k.), D. felől a Borzás Csorgo Patakja másfelől a Város erdeje, Nagy Völgyben (k.), Vápában (k.), Kalos havassán (k.), Bikali Gaz szélin (k.), Csicsér Völgyében (sz.), A Darabas árkában (sz.), Hosszu irtásban (sz.), Kerek Dombon (sz.) [MúzBf.]. — XVIII. sz. második fele: Malomszeg felől valo fordulo: Az Egeres Patakban (sz.), Száraz Dombon felyül (sz.), A Malomszegi ut mellett (sz.), A Várad uton fellyül fel jároban (sz.), A Pintzés kut oldalában (sz.), A Zentelki ut mellett (sz.), a Pap Telkiben (sz.), A Kis hidnál (k.), A Nagy Uttza végén (k.). — Szöllő felől valo Forduló: A Kopa Utjánál (sz.), A Bikal völgyben (sz.), A Telekben (sz.), a Biro Rétiben (k.), A Kis Völgyben (sz.), A Nagy Völgyben (sz.), A Téglá Domb oldalában (sz.), A Kopa hegyin (sz.), A Palastákban (!k.). — Sárvasár felől valo Fordulo: A Barants háton (sz.), A Felső Barantsban (sz.), A Domosi hegyben feljároban (sz.), A Barta monánál (sz.), Ujj utzában (sz.), A Tibádban (sz.), A Lo Folytáton (sz.). — A Nagy oldalon (szö., pszö.), A Vas kapuban (pszö.), Majláton (szö.), a Kopa alatt (szö.), a Sajto paragon (!szö.), Hosszu Bükkönben (szö.), A Mereszloban (szö.), A Botos alatt (szö.), A Közép oldalon (szö.), Hernotban (szö.) [MúzBf.]. — XVIII. sz. vége: A Telek felé való Forduloba: A Telekbe (sz.). — A Barancs felé való Forduloba: A Barta Malmánál (sz.), A borsos földben (sz.), A barancs kutnál (sz.), A malomnál (sz.), Az Agyag Veremnél (sz.) — A Várad ut felé valo Forduloban: A Hidnál (sz.), A Várad utnál (sz.). — Kaszálók: A nagy Réth fele, A Sásos, Réth fele, A Belenyos allyaban, A száraz dombnál, A Várad ut között, Halasto. — Szöllők: A közép oldalon, A Nagj oldalon, Az irtovány Erdők fele. — Ujj Utcza, Nagy Utza, Al Utza, Györgyfalva, Csebernye, a Pinczés kut oldalba (sz.), Lo fojtatoba (sz.), Felső Magyarosba (sz.), Felső Barantsba (sz.), Szöllő Hosszubükkön erdőből fogta, Borlikba a Méhes Kertye egy kis szö. [MúzBf.]. — 1800: A Várason kívül Csebernye n. h.-en lévő Kováts Ferencz régi Malom árok (!) keskeny Kaszálójának szomszédgya. — al utza, Ujj Utza, Felső Kerék réti Kaszáló, A Belenyos allyán (k.), A Belenyos allyán lévő Majorság Rét [Bf. I. Kalotaszegi cs. — I. h. Vegyes Fasc. 32. No. 43], — 1801: Ujj Uttza Sikátora, Csebernye Uttza, Csorgo Rét (házak), Szikszai Kert Szorossa, Al Uttza, Katona Domb, Szikszai Rét végibe, N. Oldal (szö.), Közép oldal (sz.), Bőgréti Major(ság) Szöllő (szö.), Kopába (szö.) [Bf. I. Vegyes Fasc. 33.

No. 44, 45]. — 1802: A' Kopába (szö.), Nagy oldalon (szö.), A' Barancson (szö.), Közép oldal (szö.), A' Barancs alatt (szö.), A Város végén lévő Lo futtato n. Majország sz. föld, Az Agyag veremnél (sz.), Nagy Utzába, Telek (sz.), Város végén Csebernye n. h.-en (sz.), A Kis rét (sz.), Ujj Utza, Felső Kerék rét (k.), a' Malom alatt (k.) a' Halas Tora kijáro Sikátor al utza [Bf. I. Kalotaszegi cs. — I. h. Vegyes Fasc. 32. No. 46, 48]. — 1803: A Nagy oldalon (szö., parlag, gyü.), A Közép oldalon (szö.), Ketesd felett (szö.), a' Borosallyban (szö.) Belényesi Kaszáló rét, Jofi Janosné kutjánál (sz.), A Kis rét (k.), a Bocsi bér-
 czen (sz.),¹ A Belényes allya (r.) [MúzBf. — Bf. I. Vegyes Fasc. 32. No. 49]. 1807: A Lipotban (k.) [Herepei lev.]. 1808: a Mereszlo szél-
 ben (szö.) [MúzBf.]. 1809: Lo futtato nevezet alatt lévő... Fogado, Kis Réti 180 Vékás Láb (sz.), Telek (sz.), Barancs (sz.), A Romlott Hid (k.), Közép Rétnék Sárvasár fellől valo végiből (k.), Közép oldal (szö.) [JósHb.]. 1813: A első Forduloban, melly Szöllő felől
 valo Fordulonak nevezetik: a' Telekben (sz.), a' Pap réttyiben (k.). — A' Második Fordulob(an), mely Barantsi Fordulonak ne-
 vezetik: A' Kováts Völgyben (sz. k.), a' Barants Pataka mellett (sz., k.). — Az Harmadik Forduloban, melly Malomszegi For-
 dulonak neveztek: a' Kis réten (k.), a' Garasné dombján (sz.), Az Al-
 Uttzai Kertben (sz.), A' Fordulokon kívül a' Kaszállok Sorában a' Ná-
 don (k.),² a' Tsergő Hegyben (szö.), az also Lábban a' Közép oldalon (szö.). — A Damosi Patakra egy kis Malmot építetvén Néhai Méltó-
 ságos L. B. Bánffi Ferentz Ur ö Nagysága, az Ö Nagysága Udvarháza
 mellett, ennek szombati vámját conferálta a Banffi Hunyadi Ref. Eccle-
 sia számára. — a' Györgyfalva Uttzában lévő... Malom (ma.), A' B.
 Hunyadi Patakon Engedelem nevő Fogado mellett vagy on egy Malom,
 Vagyon az Ecclesiának... a' Város közepén a' Nagy Hid mellett a'
 Damosi Patakon egy Malma [ProtVis]. — 1816: az ugy nevezett Ná-
 don lévő Réttye [Herepei lev.]. — 1821: N(agy) Uttza, Csebernye (u.),
 az Also Hoszszu bükben (szö.) [MúzBf.]. — 1822: Renget (e.), Katona
 Domb (sz.) [i. h.]. — 1824: a' Pap réti Sára mellett (sz.), A' Nagy
 Lábban (sz.), A' Koltsár féle Kertben (sz.), A' Morgo Kertben (sz.), A'
 Malom Kertben (sz.), Katona Domb (sz.), Meleg völgyben (sz.), A'
 Nagy Lábba (sz.), A' Temető felett (sz.), Az ösvénynél (sz.), A Telekbe
 (sz.), Két To közzé vetettek (sz.), A' Telek oldalába (sz.), A' Katsa féle
 Földben (sz.), Kavos Havassá(ra) (sz.), Az Irtásba (sz.), A' Kováts
 Ferentz Földibe (sz.), Az Al uczai Kertbe (sz.), A' Börvelybe (sz.),
 Nagy oldal (szö.), Közép oldal (szö.) [MúzBf.]. — 1831: A' Kis Ba-

¹ Ez alighanem Zentelke határnevei közül került a forrásba.

² Alább ez áll: „... a Nádon valo Rétnben minden Esztendőben sok kárt téssen
 mind a' Viz áradása, mind az Utazok...”

rantsba (sz.), A' Barta Malmánál (sz.), a' Telekbe hosszasan el nyulo tövisses Föld mely Parlagba hever. — A' Bikali Forduloba: A Székely irtása (sz.), A' Temető Dombján (sz.), A Katsa féle Föld (sz.), A' Nagy Láb (sz.), A Zsoboki ösvény mellett (sz.), A' Telekbe és Verőfényen (sz.), A' Katona Dombon kertbe (= kerítés közé) véve (ku.). — A' Belényes ajján (r.), A' Nagy Rét kertbe véve (r.), A' két árok között (r.), A' Nádon melyet az ország uttya keresztül vág (sz.), A' Kender Asztato Tonál a' patakon tul valo Rész (r.), A' Kerek Réthben (k.), A' Közép oldalon (szö.). A Katsa szöllője féle (Iszö.), A' Nagy Tábla szöllő (szö.), A' Ketesdi szöllő Hegyen a' Falu felett lévő szö. Puszta. — Uj uttza. — a' Malomszegi Fordulo Határban: A Szikszai Láb (rozsf.), A Nagy uttzai Láb (u. a.), A' Zentelki Láb (sz.), a' Szőkebéli láb (sz.), a' Tibádbeli Láb (sz.). — a' Sárvásári Forduloban: A' Kender Asztato Tonál (sz., k.), A' Kováts Volgyében (Isz.), A So Háznál (sz.). ennek vegibe egy kis k. is van a' Kristof Réti kert felől, A' Barats (!) Kutál (sz.), A Borsos Völgybe (sz.), A' Nagy Baratsba (sz.) [MúzBf.]. — 1863: a csorgó réten a víz mellett (k.), A fogott kertben (sz.), A városi csorgó rétén (k.) [Püsp. lt.]. — 1864: B: Hunyad városának egyik részét *Csebernyének* nevezik, még pedig a monda szerént azért, mivel a közel havasokról tömegesen csebreket és kártyusokat áruló oláhok vásáronként e helyen állapotának meg. Más uttzái mint *Piacz uttza*, *Nagy uttza*, *Al uttza*, *Uj uttza* sat nevekben hordozzák elnevezésöket. *Gárdon*: egy oly hely mely az ország ut közelében terjed el egy nagy *gárdás* kut körül, melyben az utasok rendesen itatni szoktak. *Katona domb*: oly emelkedett hely melyen egykor vármegyeház, *katona* lovaknak való istálló állott s hová az át utazó katonák többsége volt szállásolva. *Korlát*, egy oly malomba vezető sikátor, melynek két vége korláttal volt el látva. *Barancs* egy jó darab szántó és kaszálló, mely hajdon egy Brancs (!) nevű birtokos tulajdona volt, van rajta egy kut is, melynek neve *Barancs kulja*, mely kutból ered egy ki folyó *barancs patakja* a mely a Körös folyoba ömlik. *Birák rétje* egy oly kaszálló, melyet a város *birái* fizetés fejében használtak. *Borsos föld* egy oly tábla szántó, melyen a leg hiresebb ugy nevezett Kalotaszegi *borso* terem. *Barta malom* egy darab szántó és kaszálló melyen hajdan egy Barta nevű embernek vala egy malma, de ennek most sem hire, sem hamva. *Kerek rét*, kaszáló hely kereken hegyektől környezve. *Közép rét*, kaszáló, a Körös folyo és a borsós föld közt. *Omboly* szántó, régen marha legelő. *Körös* egy kis folyo, mely hason nevű hegyből veszi eredetét, alig pár órára Hunyadtol. *Kövecses kut*, egy bő forásu vastag erű kut az ország ut közzelében. *Mogyoros* sz., hajdan mogyoro fákkal diszlő hely. *Jézus domb* egy magasra emelkedett hegy, melynél három helység háttára ér össze; régen egy kereszt vala tetejében. *Monostori Ut* egy a

Jézus Dombján M. Gy. Monostorra át vezető mezei ut. *Damosi hegy*, meglehetősen magassan álló szántó földnek használat hely mely egy Damos nevű falu határával össze ér. *Jukak* a Damosi hegynek egy része nagy mélyedésekkel, melyekben a legnagyobb zápor alkalmával is a víz hirtelen el nyeletik. *Kristóf rét* régen apró marha legelő később egy Kristóf nevű egyén által kaszálóvá alakított hely. *Kovács völgy* kaszáló, hajdan a varoson át utazó sátoros cigányok e helyen telepedtek meg egy-két hétre. *Magoss pallo* egy kaszáló és szántóból álló hely, közel a damosi patakon malomba vezető pallohoz. *Valko cserje sz.*, hajdan gazos hely a Valko n. faluba vezető út mellett. *Lofuttató* egy szép térség, melyen hajdan a birtokosok jártatták lovaikat, jelenleg szántónak használtatik. *Morgó*, kert, melyen egy fogadó áll, hol a havasról lejövő oláhok szoktak leginkább pálinkát inni. *Halastó* gátokkal és földből tölételkkel körülvett álló víz, melyben hajdan kendert áztat-
tak. *Tibát kútja* egy szép rét, melyen egy vastag erű forrás van. *Feneketlen tó* egy még télen se be fagyó kicsiny kiterjedésű vizes hely. *Dinnyedó* (sz.), nevének eredete nincs tudva. *Kávás kút* (sz.), rajta egy kút, melynek tetején egy káva alakú kő van téve, melyről a monda azt tartja, hogy a régi török had járathor tevődött oda egy Basa rendeletiből, e kővön betű kinézésű olvashatlan metczések vannak. *Gábora kút*, ivo kút egy *Gábora* nevű embernek helyén. *A lábak* nagy tábla szántó földek. *A fel járo* (sz.), hegyekre felmenő. *Fecske farku föld* (sz.), melynek egyik vége feltűnőleg széles, a másik hegyes. *Pinczés csorgo* (sz.), melyen egy itató kút van. *Csüge (!) hegy* (sz.), apró csiga alakú kovekkel. *Felső szőke* (sz.), fehéres földből. *Székely telek* egy sz. és k.-ból álló völgy. *Garasné domb* (sz.), emelkedett hely, hajdan egy Garasné nevű asszonyság birtoka. *Bodomos kút* szép kaszáló rét, rajta egy vastag erű kút, melyen egy kijukasztott vastagfa úgy nevezet *Bodom* áll. *Szárazdomb* egy szép térség közepén kiemelkedett kerekded domb rajta kaszáló. *Postavölgye* (sz.), nevének eredete bizonytalan. *Ficsorgaz*, most sz., hajdon cserje, hol a marotlaki és malomszegi Legenyek (Ficsor) legelteték marháikat. *Nádszél* szép k., melynek közelében hajdon sok nád termett. *Péntekhid*, Országuton lévő kőhid, nevét onnan bírja, hogy egy *Péntek János* nevű B. Hunyadi embernek kaszálóján megy át. *Remete*, szép k., cserjéssel vegyest, a monda, hogy e helyen régen falu volt, amely elpusztulván, később egy remetenek (joslopapnak) volt tanyája. *Adostere*, Legelő hasonnevű patakkal egy részlet *heverő dombnak* nevezik, melyen a marhák szoktak delelni. *Aggyagverem*, Sárga föld, melyből a B. Hunyadi fazekasok edényeket szoktak készíteni. *Hármashányás* három határrész öszpontja. *Nagyszeg*, Irtoztato melység számtalan mellék mélyedésekkel. *Meleg oldal*, Délnek fekvő verőfényes erdő. *Botafenyő* Erdő Irtoztato mélységekkel van ellátva. *Sár hágo*, *Gyükeres hágo*,

*Veres hágo.*¹ *Várhegy tető* Egy magas kerekhegy szekérrel hozzá férhetetlen régi váromladék maradványi találtattnak rajta, tetejéből még régi pénzt is ástak. *Nyak* egy hegy gerincz, melynek közepe táján egy út megyen keresztül, s ezen ismét hegy hoszába egy más neve *Keresztut.* *Darabas,* Hegyekből, szakadatokból, szirtekből, árkokból sat. álló hely, melynek közepén egy erdei út közelebe áll egy két ölnyi magas és négy ölnyi széles kő darább (!) az ugy nevezett *viléz Bánffy kő,* mely nevét onnan vette, hogy a Bánffyak Hunyadra telepedésekor egyik Bánffy vadászat közben társaival e köre mászott, s tetjén mely laposan terjed ell költötte el ebédjét. *Leskötető* Magos domb, a vadászok lészelye, alyában szép forrás szöke vízzel neve *Leskőkut.* *Nyárfás* Erdő többnyire nyárfából álló. *Vápa* kaszáló Legelővel vegyes. *Lípot* (k.), *Lípot Bercze* (e.), melyből ered a Lípot patak. *Nagytorok* kaszáló rajta egy kis folyam az ugy nevezett *Torok palaka.* *Tompa hegyes* Magas hegy tetején kaszáló oldalain erdő, egyik oldalán volt egy bőforású kut, mely ezelőtt három évvel merőben ki apatt. *Köves hágo* mezei út sok kővel. *Paczo* (k.), nevét hihetőleg onnan vette, hogy azt tudomás szerint csupán két hason nevű ember birta. *Őrhegy* Erdő magas emelkedett helyen. *Farszegő* Legelő hasonnevű patakka. *Sikkantgyus* Sásos vizenyes kaszáló. *Harangláb* Erdő, melyben marhák legelnek. *Ütőhely* Egy az erdőből a városban vezető uton levő emelkedett hely, melyen az erdőre menők és onnan jövők pihenni szoktak, tetején van egy fa neve *Bencze fája* erről az beszellik, hogy a marhákat legeltető gyermekek régen ehelyen letelepedvén, játékból egy Bencze nevű társukat hozzá kötötték, mi közben egy nyul futott ell mellettük, mit észre vévén a gyermekek üzöbe vették. társukat *Benczét* ott hagyták. kit a fa, minthogy meghajtott volt fölemelt, s míg társai vissza jöttek a fatetön megfolytódott. *Kerekbűk k.* és sz.-ból álló erdőktől környezett hely. *Gáll rét k.,* gy., sz., nevét hasonnevű birtokosától vette. *Bagolykut* egy árok végibení itató hely. *Szilágyoldal* Erdő, melyen e Szilágyba vezető út megy keresztül. *Kasos k.,* sz., apró fűz veszőkkel borítva imit amot, melyekből kosarakat készítenek. *Földvár* két völgy közt fölemelkedett s hosszan elnyulo hegy fákkal borítva. *Borlik* szőlő hegy. *Széles parlag* régen szántó, most marhalegellő. *Akasztofadomb* az említett Parlagnak végen emelkedett hely, hajdon az akasztofára ítéltketek itt végezték ki. *Engedelem.* Egy kis terség, melyen néhány ház Timároktól lakva és egy Lisztelő malom a Körös folyon közel a városhoz. *Agyagos* nagykiterjedésű szántók, sárgás föld. *Tégladomb* magas kerek hegy tetején hajdon vár volt, oldalai szántók. *Jajgo* hegyes völgyes k. *Durbáлинд kut* kaszáló közt igen jó ivo vize van. *Bög-*

¹ Ez utóbbi három mellett ez a jegyzet áll: „a nevezett erdőből (t. i. a Botafenyőből) kijáró szekérutak.“

réte Szölle (!) hegy, alyán k. és sz. *Ágazat* (e.), *Csökut* forrás melyben esőzésekör van víz. *Nagy oldal megett* hoszu völgy e., k. *Kokas mandíko* elpusztult szőlőhely. *Nosza* (u. a.). *Menjel* (u. a.). *Nagy oldal* széles kiterjedésű, völgyektől környezett nagy szőlő hegy. *Botos*, Magas köves hago nevét körülbelől onnan vette, hogy a rajt felmenő marhákat bottal kell felhajtani. *Rozás* (!) kis szőlő hegy tövis szőlő rozsákkal imit amot. *Közepoldal*, *Hernot*, *Kópa* két mély völgy között fölemelkedett szép szőlő hegy.¹ *Cigaányhavas* (k.). *Szénégető* szép k., gyü. és sző. hajdon e., a városi cigányok szénégető helye volt. *Csergő*, régen cserjés, most szőlő hegy. *Bora* szőlőhegy. *Istán hegye* (sz.), melyen égy igen jó vizű csorga van az u. n. *Rigo csorgo* felette cserjes hegy. *Tekintő tető* felemelkedett magos hegy, melynek tetején az egész Hunyad a legjobban bé-látható. *Ördögszántás* (sz.). *Csorgorét* (k.) egy az egész várost vízzel tartó csorgo alyában. *Égetrét* kaszáló ritka föld rosz füvet termő hely. *Kavos havas* (sz.), hajdan fenyves mit következtetni lehet az olykor benne talált fenyő törsekből. *Fazakosok rétje* (k.), nevét onnan vette, hogy a városban lako fazakosok bírták a várostól használatba, fizetvén érette a város korcsomájába szükségeltető ivo edényeket. *Kerek domb* völgyektől környezett kerek emelkedett hely. Sárvásár közelébe, jelenleg szántoknak használtatik [Pesty XXII, 141b—146a]. — 1864: a telek határ részben (sz.), Kovács völgyben (sz., k.), Garasné dombján (sz.), az alutzsai és agyagos alyi 4—4 kupás föld, a szőlő fellől a pap rétjén (k.), a nádon (k.), A győrfalvi utszán lévő malom [Püsp. It.]. — 1866: A győr falvi malom. Al utszai kert (sz.), Kovács völgye (sz., k.), Alsó forduló feljáró (sz.), Pap kert nád (k.) (szomszédja) Herczeg Koburg a vizen tull, Pap rét (k.), Fogott kert (sz.), Telek (sz.), Közép oldal szőlő (sző.), Csergő szőlő (sző.) [Püsp. It.]. — 1891: Barancs (Alsó, Felső), Középr(ét), Kövecsesk(út), Zsombolyd,² Mogyorós (Felső, Középső és Alsó), Damosihegyd(ül)ő, Kovácsv(ölgy), Magos palló, Lófuttató d(ül)ő, Feneketlen tó, Tibád (most Paptelke), Dinnyetó, Pinczék csorgója, Galamborr, Kávás-Kút, Székelytelek (dülő és patak), Szőke (Felső, Alsó), Ficsurgaz, Egres (patak, a Galamborr lefolyása), Székely telek alja, Bodomk(út), Váradi ú(t), Kétárokköze, Kőrös v(ölgy), Nád (Alsó, Felső), Széles Parlag, Heverődomb, Hadasoldala, Gárdás, Botafenye, Nagyszeg, Melegoldal, Nyárfás, Vápa, Külső torok, Kéttorokköz, Tompahegyese, Lipótbérceze, Borzás, Paczó, Farszegő, Darabos, Bojtos o(ldal), Harangláb, Dilló o(ldal), Csonkanyir, Szilágyo(ldal), Földvár, Fenyőság, Csoma földje, Hosszuirtás, Daradna, Kerekbükk, Merezlő, Irtovány, Czinegés k(út), Kölestarló, Gáritása, Ágazat, Nosza, Nagyoldalmélege, Bollig, Nevetlen Fenyő, Kutyora, Hösszübükk (Alsó és

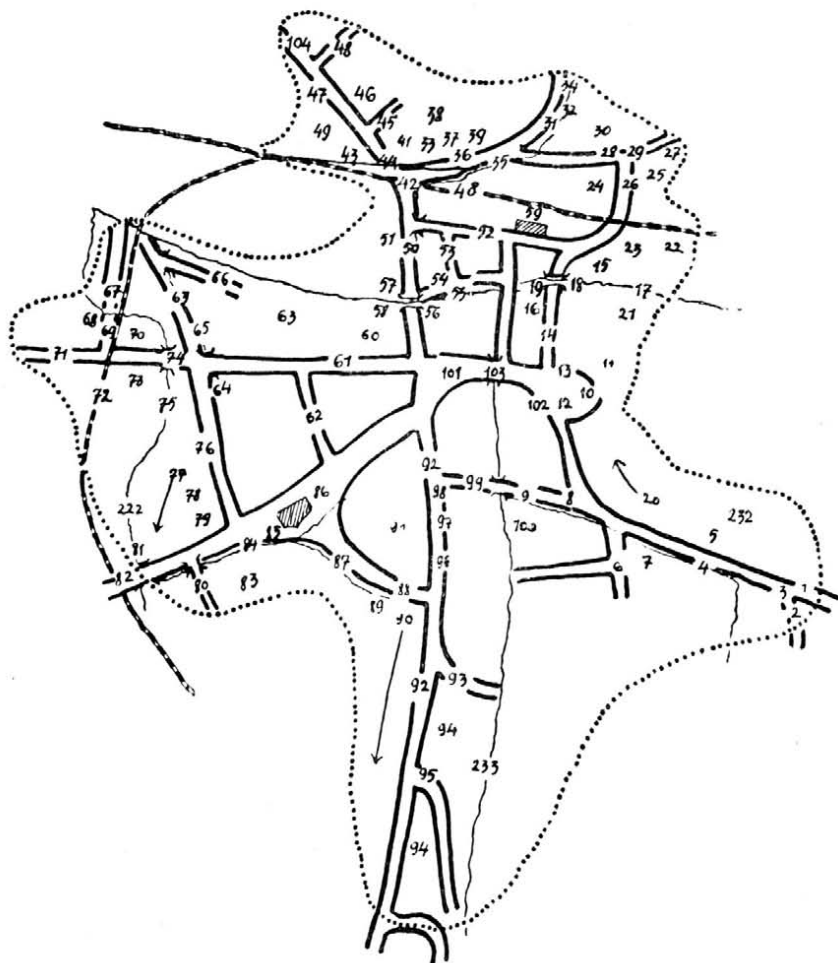
¹ E megjegyzés mindhárom előbbi helyre is vonatkozik.

² Kétségtelen *Zsombolyd(ülő)* alakra egészítendő ki.

Felső), Dur Bálint k(út), Csere o(ldal), Nagy o(ldal), Vaskapu, Botos cs(orgó), Közép(oldal), Kópa, Csergő, Bóra, Szinegető (Alsó és Felső), Agyagos domb, Buzagyakrakút, Temető h(egy), Bikal v(ölgy), Papréte, Telek, Kettőköze, Égett r(ét). Kerek r(ét), Csorgó r(ét), K(is) és N(agy) Völgy, Belényes alja [Jankó 11]. — 1941: 1. Sőház-ucca (u.). Régen sóraktár volt itt. 2. Monostori út (u.). A Gyerőmonostorra vezető út. 3. Sőházi híd (h.). 4. Kovácsvögy árka (á.). 5. Szógabirókert (kert). 6. Kristófríti-ucca (u.). 7. Kristófríti bērsőségek. 8. Flocsocsörgő-ucca (u.). Vö. *flocsos* ,sáros, iszapos² hely. 9. Flocsocsörgő (kút). 10. Gárdoni-ucca (u.). 11. Gárdoni bērsőségek. 12. Gárdomba bétérő híd (h.). 13. Piski híd (h.).¹ 14. Malom-ucca: Újút (u.). 15. Ígettrít (r.), Vezetőm elbeszélése szerint egy fatelep égett itt le. 16. Csörgőriti bērsőségek. Az állomás mellett lévő oldalról vascsövön vezették a forrásvizet erre a rétre. A rumén megszállás alatt a vezeték elromlott. Régen a közeli utcák innen hordták a vizet. 17. Sebeskőrös (p.). 18. Újúti híd (h.). 19. Csörgőriti ösven. 20. Kájlakert (kert). 21. Gyarmati-kert (kert). 22. Fűtőház. A vasuti épület mellett elterülő rét neve. 23. Bődöskúti árok (á.). 24. Rígi gibzgyár (r.). 25. Bődöskút (kút). 26. Petrólejum magazin-út (út). 27. Papriti út (út). 28. Míraji út: Fórástút (u.). 6–7 mérai család költözött ide. Fórástútnak is nevezik. mert süppedékes hely. 29. Fórástúti híd (h.). 30. Cótékertye (kert). 31. Bikali út (út). A Magyarbikal felé vezető út. 32. Vasuti csörgő (kút). 33. Zsidótemető (te.). 34. Bődöskútodal (sz.). 35. Bikalivögyi árok (á.). 36. Temető-ucca (u.). 37. Temetājja (r.). 38. Újtemető (te.). 39. Újtemetőji út (út). 40. Kirakodó (vasuti kirakodó). 41. Temetőji út (út). 42. Arsósorompó hígyya (h.). 43. Balás Samuka kertye (r.). 44. Földi út (út). 45. Kópaút (út). 46. Újváros. A mezővároska egyik részének neve. 47. Fogotkert-ucca (u.). 48. Fellegvár-ucca (u.). 49. Fogotkert (kert). 50. Györfalvi út (u.). 51. Györfalva (falurész). 52. Vasut-ucca (u.). 53. Víz-ucca (u.). A Kőrös kiöntésekor az egész utcát ellepi a víz. 54. Timár-ucca (u.). 55. Zsilipárok. A régi vízimalom helyén ma motorral hajtott malom áll. 56. Györfalvi híd (h.). 57. Kórák kertye (kert). 58. Zsidótemplom-ucca (u.). 59. Állomás épülettye. 60. Sikátor. 61. Al-ucca: Kosut-ucca (u.). 62. Szoros: Posta-ucca (u.). 63. Vágóhíd-ucca (u.). 64. Vágóhíd-ucca hígyya (h.). 65. Vágóhíd-ucca sánca (á.). 66. Kőkény-ucca (u.). 67. Vágóhíd-út (út). 68. Pálinkafőző (r.). 69. Vágóhídi út hígyya (h.). 70. Bírósági kert (kert). 71. Váradi út (út). 72. Vicinális vasút. 73. Csillak-kert (kert). 74. Csillakhíd (h.). 75. Halastó pataka (p.). 76. Katonadombja-ucca: Kórház-ucca (u.). 77. Katonadombja. 78. Csillakcsörgő-hoz (u.). 79. Cigánsikátor (u.). 80. Fórást-ucca (u.). 81. Kishíd (h.).

¹ Ma az árok meg van telve földdel. Csak egy kis betoncső van a híd helyén.

82. Kishídi-ucca (u.). 83. Pusztakért (kert). 84. Nagyuccaji sánc (á.).
 85. Kúpálkút (kút). 86. Nagyuccaji ársókút (kút). 87. Hanzi út: Szoros
 (u.). 88. Mörgökerti út (út). 89. Pusztaji híd (h.). 90. Mörgökért (kert).
 91. Nagyuccaji kertek (kert). 92. Új-ucca (u.). 93. Bójáró út az udvar-
 hoz (út). 94. Szérpkért (kert). 95. Szérpkerti út (út). 96. Újuccai fűrső

Bánffyhunяд belsejének helynévtérképe.

kút (kút). 97. Újuccaji ársó kút (kút). 98. Böndi kút (kút). 99. Sülü-
 ucca (u.). 100. Finánckert (kert).¹ 101. Pijactér. 102. Csebernye (u.).
 103. Csebernyei híd (h.). 104. Földi út (út). 105. Nagyvőtető: Agya-
 gos (sz.). 106. Nagyvogy (sz.). 107. Hosszubüttető (sz.). 108. Ördök-
 szántás (sz.). 109. Ördökszántási út (út). 110. Kópa út (út). 111. Pusztá-
 kópa. 112. Rózsadomb. 113. Rózsavogy. 114. Vaskapu (sz.). 115. Jaj-

¹ Régen itt volt a fináncok laktanyája.

Bányfnyvad határának térképvázlata.

góji út (út). 116. Jajgó (sz.). 117. Fērsőhosszubükk (szö.). 118. Földi út (út). 119. Ágazat (gyü.). 120. Mereszló (szö.). 121. Nosza árka (l.). 122. Nagyódal mege (l.). 123. Nagyódal (l.). 124. Kúrtaacsere (l.). 125. Esőkút (k.) 126. Esőkúti út (út). 127. Bög rittye (r., sz.), 128. Bögriittyé úttya (út). 129. Bóllik (l., e.). 130. Bóllik ājja úttya (út). 131. Bóllik ājja (k.). 132. Bólliktető (e.). 133. Bóllikteteji út (út). 134. Hosszirtás (l., e.). 135. Hosszirtás pataka (p.). 136. Bógrit árka (k.). 137. Hosszirtás ódala (l.). 138. Gálittás (l., e.). 139. Írtovány (l., e.). 140. Darogna pataka (p.). 141. Szilágyódal (l.). 142. Darogna pataka (r.). 143. Komarít (r.). 144. Fődvár (k., sz.). 145. Veresrít árka (k.). 146. Veresrít (k.). 147. Csonkanyír (e.). 148. Palásták árka (k., e.). 149. Palásták (e.). 150. Dillő (k.). 151. Dillőji út (út). 152. Vargavögy árka (k., e.). 153. Vargavögyi út (út). 154. Vargavögy (k., e.). 155. Cucarít (k.). 156. Palásták mezeje (k.). 157. Vártető (e.). 158. Várhegy mege (e.). 159. Botafenye (e.). 160. Várhegyemegeji út (út). 161. Várhetyeteji út (út). 162. Natyszeg (e., l.). 163. Melegódal (k., e.). 164. Egresvögy árka (k.). 165. Nagyegres vögyge (r.). 166. Nannyíl (e.). 167. Borzacsórgó (r.). 168. Keregbükk rittye (r.). 169. Fārszegő út (út). 170. Minyarít (r.). 171. Minyarítai út (út). 172. Bójtósódal (e.). 173. Bórbíjrit (r.). 174. Szikkanytusrít (r.). 175. Pacórit (r.). 176. Tompahegyes (e., l.). 177. Tompahegyesi út (út). 178. Füvenykút (r.). 179. Lakatosrít (r.). 180. Kistorok árka (r.). 181. Kistorok (r.). 182. Natytorok (r.). 183. Natytorok árka (r.). 184. Nyírfásrít (r.). 185. Lipódbírc (e., k.). 186. Pócsrít (r.). 187. Lipót árka (r.). 188. Pinarít (r.). 189. Kisvápárok (r.). 190. Kisvápárit (r.). 191. Nagyvápa (r.). 192. Vápateteji út (út). 193. Vápatető (r., e.). 194. Vápaszoros (r.). 195. Keverődomb (r.). 196. Kerület úttya (út). 197. Hadosódal (r.). 198. Hadosi út (út). 199. Kisegresvögy (r.). 200. Darabos rít (r.). 201. Kúrsó darabos (r.). 202. Nyárfás (r., e.). 203. Várhegy ódala (r., e.). 204. Farszegő pataka (p.). 205. Kerület (e., l.). 206. Bírácserije (e., l.). 207. Akasztófadomb (l.). 208. Széjjes pallag (l.). 209. Csemetekērt (ültetvényes). 210. Engedelmi út (út). 211. Engedelem (ma). 212. Botafenye pataka (p.). 213. Fenyősárok: Nevetlemfenyő. 214. Botos (szö.). 215. Botos pataka (p.). 216. Botos ājja (ültetvényes). 217. Ördökkút (kút). 218. Belényesódal (sz.). 219. Belényes ājja (r.). 220. Cseródal (szö.). 221. Agyagverem (l.). 222. Halastó (k.). 223. Ársóhosszubükk (szö.). 224. Daeó irtása (l.). 225. Majlát (sz.). 226. Fodor kútyok (kút). 227. Kacsavögy (sz.). 228. Tégladomb (sz.). 229. Kölestaró (l.). 230. Dúr Bálint kúttya (kút). 231. Méhészkērt (sz.). 232. Kulcsárkērt (veteményes). 233. Malomkērt (veteményes). 234. Pintek híd (h.). 235. Ársónád (k.). 236. Oláerdő ājja (k.). 237. Dimbráva pataka (p.). 238. Ficsórgaz (sz.). 239. Egres pataka (p.). 240. Ársógalambór kút (sz.). 241. Fērsógalambór

kút (sz.). 242. Galambórkút (k.). 243. Pósa völgye (sz.). 244. Rígi váradi út (út). 245. Oláút (út). 246. Ársószőke (sz.). 247. Fērsőszőke (sz.). 248. Székejtelek árka (á.). 249. Ársószékejtelek (sz.). 250. Fērsőszékejtelek (sz.). 251. Fērsőszékejtelek híggya (h.). 252. Ársószékejtelek híggya (h.). 253. Székejtelek pataka csinált úti híggya (h.). 254. Garasné dombja (sz.). 255. Pincés csorgója (kút). 256. Dinnyedó csörgő (kút). 257. Dinnyedótető (sz.). 258. Dinnyedomb (sz.). 259. Bodonkút (kút). 260. Bodom (sz.). 261. Bodomi út (út). 262. Szikszaji láb (sz., r.). 263. Nagyláb (sz., r.). 264. Kisláb (sz., r.). 265. Fērsőnád (r.). 266. Fējáró (sz.). 267. Szárazdomb (sz.) 268. Széjjespallagi árok (á.). 269. Hóhérekúttya (kút). 270. Dökkert (kert). 271. Nagyvölgyi út (út). 272. Völgy (l.). 273. Kávaskút (sz.). 275. Kávaskúti út (út). 276. Kávaskút (kút). 277. Dinnyedóji út (út). 278. Paptelke (r.). 279. Fenektelen tó (mocsaras hely.). 280. Tibát (r.). 281. Tibáti patak (p.). 282. Valkócsereje (sz.). 283. Gábora csörgő (sz.). 284. Ákácos (sz.). 285. Ákácos út (út). 286. Lúfuttató (sz.). 287. Mocsoja (sz.). 288. Mocsoja pataka (p.). 289. Lúfuttató úttya (út). 290. Tibáti kút (kút). 291. Magospalló (sz.). 292. Magospalló (r.). 293. Damospatak (p.). 294. Damosi malom (ma). 295. Kristófrít (k.). 296. Kovácsvölgyi árok (á.). 297. Kovácsvölgy (sz., r.). 298. Damoshegy (sz.). 299. Damoshegyi út (út). 300. Fērsőbarancs (sz.). 301. Barancsárka (á.). 302. Ársőbarancs (sz.). 303. Fáta kúttya (kút). 304. Barancshíd (h.). 305. Magospalló híggya (h.). 306. Barancskút (kút). 307. Mogyorós (sz.). 308. Mogyorós árka (á.). 309. Jézuzsdombja (sz.). 310. Kövecses (sz.). 311. Barancshát (sz.). 312. Silaji tanya (sz.) Ma is létező tanya. 313. Nyárszaji határszél (sz.). 314. Bártamalma (k.). 315. Kövecseskút (sz.). 316. Zomboji híd (h.). 317. Zomboj (sz.). 318. Kéttóköze (r.). 319. Zomboji út (út). 320. Kerekrit (r.). 321. Középsőrít (r.). 322. Bikarít (r.). 323. Sárospatak: Mocsoja (r.). 324. Kizsbikarít (r.). 325. Száraszpatak (r.). 326. Paprit (r.). 327. Fērsőtelek (r.). 328. Fērsőtelek árka (á.). 329. Ársőtelek (sz.). 330. Kaboshavas (sz.). 331. Bikali erdőszél (e.). 332. Zsoboki út (út). 333. Būdöskútodal (sz.). 334. Bikalvölgy (sz.). 335. Bikalvölgyi kút (kút). 336. Vaskapuji út (út). 337. Temetőhegy (sz.). 338. Kópa (sz.). 339. Középdal (sz.). 340. Színigető árka (á.). 341. Színigető (szö.). 342. Rigó (szö.). 343. Rigócsörgő (kút). 344. Bujecel szőlő: Bujér (szö.). 345. Bóra (szö.). 346. Kópa csörgő (kút). 347. Pad (szö.). 348. Nagyódaluteteji út (út). 349. Mereszlő úttya (út). 350. Katirít (k.). 351. Egrespatakfü (sz.). 352. Bikali ösven. 353. Cinigekút (kút). 354. Csērgő (szö.). 355. Kisrit (k.). 356. Kétárokköze (k.). 357. Bórsosföd (sz.). 358. Csőregirít (r.). 359. Telekódal (sz.). 360. Jégverem (szö.). 361. Hēnot (szö.). 362. Teleksára (á.). 363. Búzagyakra (sz.). 364. Aluccaji kertek (kert). 365. Kenderásztató tó [Józsa Gerő hgy.].

Csinkó.

1276: Terra *Cynko* [Csánki V, 343]. 1468: quoddam rubetum et silvam vulgariter *Chynko* vocatam in territorio possessionis *Chynko* existens. — ad faciem possessionis... *Chynko* vocatae [BánffyOkl. II. 101]. 1471, 1493: Poss. *Chynko* [Csánki V, 343]. 1493: totalem possessionem... *Chynko* vocatam [BánffyOkl. 316]. 1496: poss. *Chynko* [i. h. 333, 335, 337]. 1546: predio *Cynko* vocitato walachorum [Bf. I. Okl.]. 1808: Deritte cum Praedio *Csinkó* [Lipszky]. 1839: *Tsinkó*, ein Präidium. zu dem Dorfe Deritte der Koloscher Gespanschaft gehörig [Lenk].¹

Deréte.

XIII. sz. vége: *Derecke* [MNY. XXII, 300].² 1376: Poss. Derehth(e?). 1442, 1494: Poss. *Derythe*. 1446: *Derethey*. 1455: *Derehthe*. 1467, 1491: Poss. *Derethe* [Csánki V, 345]. 1468: *Derechte* [BánffyOkl. II, 101]. 1493, 1495: *Dereythe* [Csánki i. h.]. 1568: *Deretthe* [Bf. I. Okl.]. XVI. sz., 1729, 1803: *Derete* [Bf. I. Kalotaszegi cs. — Born. Főoszt. V. 41. sz. — Kem. Conscr.].³ 1733: L(ocum) M(ixtum) *Dretye* [Togan, Rom.]. 1808: *Deritte* cum Praedio *Csinkó* ~ r. *Dretye* [Lipszky]. 1831: *Derite* ~ r. *Dritye* [Constans.]. 1839: *Deritte*, *Derite*, *Deritse* ~ r. *Drettye*, *Deretye* [Lenk]. 1909: *Deritte* ~ *Drelea* [MoldTog.]. 1913: *Deréte* [Hnt.]. 1922: *Deréte* ~ r. *Dretea* [Mart. Istr.]. 1941: *Derite* ~ r. *Drefa* [Hgy.].

1639: az Hagoban (sz.), Az Kastas (!) Cserejeben (sz.), Az kő szirt alatt az ravasz lik alatt (sz.), Az czorgos kuton feleol (sz.), Az kis kutnál... Hagoban (sz.). Az Hoszu patak alatt az falka ligetre megien veggel (sz.), Az kerek bkv kuttia fele (sz.), az kerek bkv alatt (sz.) [Bf. I. Deritei cs.]. — 1744: a Bojgób(an) (sz.), Láza Gabrilla rittyé, Falu ritytye, a Reformatus Praedikator rittyé mellet, A halastób(an) (k.), a' Bojgon túl (sz.), a Körösfői hágo alatt (sz.), a Falu erdeje, Az Akasztófánál a' Dombon (sz.), A Bojgo meget az oldalb(an) (sz.), A Horgasb(an) (sz.), Hoszszu nyil, a Bodon kutnál (k.), A Csorgon felül (k.), A halastóban (k.) [EM. Szentkereszthy]. — 1754: a' Lentse hegy völgyib(en) (sz.), a' Sinko Bértzin (sz.) a' Bajgoban (sz.) [KalConscr.]. — 1763:

¹ Elpusztult település; Deréte, Körösfő és Nyárszó határának egy részén feküdt. Emléke e három község történeti és jelenlegi helynévanyagában tovább él. A helyszíni gyűjtés alapján helye hozzátétőlegesen megállapítható. L. az előbb jelzett községek jelenkori helynévanyagát.

² Ugyanebből a forrásból Bunyitai nyomán Csánki (i. h.) *Dereete* alakot közöl; a Jakubovich idézte alak nyilván csak a kódex írójának elírásából keletkezett.

³ A XVII—XIX. századból e helységünknek számos kézirat és nyomtatott forrásból *Derete*, *Deréte*, *Derithe* és *Derite* alakváltozatát ismerjük.

Monostor felé való forduló: Linge Ograde Kalotánuluj (sz.), Gye kitre hotárol (!sz.), Dupe Ograda Kalotanuluj (sz.), In Bártoş (sz.), La Fures (sz.). Linge Halastó (sz.). — **A Körösfői fordulón:** In Paroul Krissouluj (sz.), Szupt Ptyetris (sz.). In Dimb La Paroul Krissouluj (sz.), Szupt Koszte Csinkouluj (sz.). — **A Nyárszai forduló:** In Paraul Krissouluj (sz.), In Koszte Csinouluj (sz.), Dupe Gyálul Angoului (sz.), Linge Hotarul Nyárszoi (sz.), Lá Ptyétrile Bakányilor (k.), Szupt Padure Hágouluj (k.), La Drámáre (sz.), La Fontiná Jángouluj (sz.). — **Lá Pod (k.), Lá Hago (k.), Lá Ptyétrile Bakányilor (k.), Szupt Padure Hágouluj (k.), La Drágoszlo (k.)** [Kemény Pál lt.]. — **1765: A Janko hegy felől való ford.**: az Hidan tul (sz.), In Gyalu peszte Pod (sz.), La Csorroj Linge Pod (sz.), In Rozore tsel mare (sz.), In Koszte (sz.), A Kertek megett a' halas Tonál (sz.). La Bojgó (sz.), In Gyálu Monostoilor (!sz.), La Csoroes (sz.). In Gyálu (sz.). La Kinyepiste. In Koszta Monostoruluj (sz.), Dupa Gredine (sz.), Dupa gyalú (sz.), in Gyálu Jankouluj (sz.), La Funtine Jankouluj (sz.), In Capú Szatulúj (sz.). In Varvú Gyaluluj, La Mora (sz.). La Halasto (sz.), Dupa gredine (sz.), Szubt Rozore (sz.). — **A Csinko oldalra való ford.**: Szántó: In Koszte La Pod, Pe Linge Parro in Sztube, La Hágó in Gyal. La Ptyetris, In Füz-kút, In Sivaje. In Koszte Csinkouluj, La Parro Krissouluj. — Linge Rítú szatuluj. In Suaj ~ Soáj. La Rítú Mare. Pe Dimbu, Pe Szubt Parró, Peszte Hágó pe Morune. — **Kenderföldek:** a Rétbe, A Kender Föld n. h.-en, La Stúbe. — **Kaszálók:** La Padure in Mohos, La Pod. La Hago, La Stúbe (!). — **1803: A' Janko v. Jánko hegy felől való ford.**: In Vurvu Gyáluluj (sz.). La Mora (sz.), La halasto (sz.), Dupe gregyine (sz.), In Koszte lá fatzá (sz.), In gyálu Monostoilor (!sz.), Peszte pod (sz.), La Rozore mare (sz.), La Moriska (sz.), Linge dimbu (sz.). La Mora plesi (sz.), La Csorroj linge pod (sz.), In Koszte lá Fátzá, Lá Toptyile, La Bojgo. — **A' Bojgo n. ford.-ban:** La Halastó (sz.), La Furts (sz.), In Bártoj (sz.), Dupa Gregyine (sz.), In kapu Szatuluj (sz.), La Czigány dimbu (sz.). — **A' Csinko n. ford.-ban:** La Koszte Csinkouluj (sz.), In Parou Glisouluj (sz.), In Koszte Csinkouluj. Lá Styube, La Parou Krisouluj, La Hago (sz.), Pa grope (sz.), Pa dimbu (sz.), La Hago Szupt Ptyetris (sz.), In Koszte lá pod, La Kukurazástye Linge parou in Sztube, Lá Hágó in gyal, Lá Ptyetris, In Sivaje, In Füzkut. — **Kenderföldek:** La Styube tsel gyn zszoz, In kapu Szatuluj, La Styube. — **Kaszálók:** La Hago, La Padure la batarie, Peszte Pod, La Padure. — **1806: Az első v. Bulygo nevezetű Fordulon:** La Bartus (sz.), Bulygo n. h.-en (sz.), In Kályá Monusturi (sz.), In Koszta Monostoruluj (sz.). La Hagou (sz.), A' Bujgoba (sz.). — A'

2dik vagy Angou n. Fordulon: La Mariske (sz.), In Koszta Angouluj (sz.), La Kirlig (sz.), In Koszte (sz.), La Krutse (sz.), Dupe Gyalu Angouluj (sz.). — A' 3dik v. a' Csinkou n. Fordulon: La Pereu Krisouluj (sz.), La Ripa luj Réty (sz.), La Kepetéjis (sz.), La Kalya Krisouluj (sz.), La Hornutz (sz.), La Koszta (sz.). — Kaszáló: A Hágou, Kabousa¹ [Bf.I. Kalotaszegi cs.]. — 1808: Felső fordulo: La Bojgo (sz.). — Also Fordulo: In Gyálu Jango (sz.). — Harmadik forduló: In Parouj (!) Haitoul (sz.), In Kaszte Tsinkouluj (sz.) [EM. Szentkereszthy]. — 1836: A Körös Fői patak fölöl valo Forduloban: Pa Grape (sz.), La Kaszte Csinkouluj (sz.). — A Körösfői Patak fölölli Fordulóban: Szántók: a' Körösi Pataknál, La Kukuruzásnyine, La Hornutz. — La gyalu Angeoluj levő Fordulóban: La Rogyine (sz.), Sub Rezare Mare (sz.), La Dimb la Funtine (sz.), La Gyalu Angeuluj (sz.), La Puszte (sz.), Pinge (!) halasto (sz.), Sub resoru Mare (sz.), La Kirlig (sz.). — A Bujgeo n. Forduloban: La Halasteu (sz.), La Furts (sz.), La Puszte Bujgo (sz.), La Bujgo Paszte (!) ripe (sz.), La Csizkut (sz.), in Capu Dimbuluj (sz.), La pero Kalotánuluj (sz.), Linge határu Árgyei (sz.), La kápu Szátuluj. — La Hageo levő Forduloban: Sub Padure (sz.), Sub Padure la Mere (sz.), Peszte hageo (sz.), La határu csej gye Köz (sz.). — Kaszálók: La hago, Dupe bujgo, la Koltzáve, La Sztrimbu Csej Mare, Intre Mare, Kotyeje, La Busujkás [Kemény Pál lt. Régi anyag cs.]. — 1864: romanescce se numescce *Dretye* unguresce *Derite* numara la 450 suflete, curatu romani, numele *Dretye* se usua dia (!) singuru numai in comuna precumiu si in satele curatu romane de prin prejuru, numele ungurescu e cunoscutu in intréga provintia, mai cu sama in scrisu. *Capu Satului* tocmái in capulu Satului de catra rasaritu. *Deincoce de hagou* in carele se afla urmatórele table mai marunte. *Dealu Bisericeii* suptu este dealu se afla biserica dela satu spre miadia napte biserica e vechie de lemnu... de asupra se samana pe sama bisericii. *Piciocarni*, *Tufoi* se nucescce ca aice pe estu locu sa gasescu tufe de mestecanii. *dosu gyezuristye*, *Ptyisoru*, *Dambu Szunyizi*, *Peste hagou* (sz., k., e.), *Meridesi*... numire de mari des sa traduce de acolo ca in timpurile antice au fostu forte multi mari salbatici, acarora róde folose (!) de osetu iar in presentu numai cate unulu se gasesce unde si unde. *Peste podu* (sz., k.), *Coste Cincoului*. *Dealu Angaului* totu spre apusu dela Dretye unu dealu mare... in capatulu satului de catre elu (?) au locuitu mai dedemultu unu omu inaltu cu numele Angou si dela acesta a si ie numele dealu Angoului. *Buligou*,

¹ A magyargyerőmonostori és a jákótelki határ szomszédságában.

Razorele locu razorosu dela Dretye spre miadiadi si sa marginesecu hotarulu Manastrurului [Pesty XXII. 187a—b].¹ — 1941:
 1. Pădurea de păstă Hagău (e.). 2. Fontina lui Moriškă (kút). 3. Valeja Hagăului. 4. Păstă Hagău (sz.). 5. Hagău (sz., k.). 6. Fogădău (sz.). 7. Drumu tsări (út). 8. Sărătură (sz., r.), 9. Bărku (sz.).
 A szomszédos *Bedecs* ~ r. *Bedec* község felé eső határrész neve.
 10. Rípa Bedecului.² 11. Sup fetriș (sz.). 12. Fontina sup fetriș: Fîntîină

Derete helynévtérképe.

sup fetriș (kút). 13. Valeja sup fetriș. 14. Apa Bărkului. 15. Kostí supfetriș (e.). 16. Znídă (e.). 17. Dîmbu Znídej (e.). 18. Fîntînele. 19. Kostí Krișeului (e.). 20. Preluka spiînilor (l.). 21. Holumb de către tejeturî (e.). 22. Tejeturî (l.). 23. Dîmbu Borziçi (l.). 24. Holumbu đasupra Borziçi (e., l.). 25. Borzika (e., l.). 26. Pfișojumîne (á.). Itt egy szakadás oldalán víz csepeg le. 27. Tufoi (l.). 28. Preluka đela Valeja Borziçi. 29. Părău Borziçi (p.). 30. Dosz (l.). 31. Tău botului (l.).

¹ A kérdőívre adott választ *Romanu* jegyző (notariu) *Ioanu Colgye* jude, *Manu Simeon*, *Lupsie Petre*, *Manu Michaelu*, *Ilie Mitru* és *Lupsie Petru* nevében írta alá.

² *Bedecs* ~ r. *Bedetș* község felé eső határrész.

32. Holumburi (e.). 33. Valău Borziči. Vályúval ellátott forrás. 34. Tău fefilor (l.). 35. Târși Fiskūtului (l.). 36. Gropile Tufoșilor (l.). 37. Kosta Fiskutului (l.). 38. Kăj (l.). 39. Preluka Iepi (l.). 40. Meričeđeš (l.). 41. Tírși đalului (l.). 42. Părău Krišeului (p.). 43. Dîmbu Krišeului (sz.). 44. Kosta mare. 45. Pičokari. 46. Čiŋkău. 47. Valău Pičokarului 48. Fontîna de fatră (sz.). 49. Rîpa lui Iref (sz.). 50. Kosta Čiŋkăului (sz., l.). 51. Mora Ulului. 52. Kofeje (r.). 53. Între mori. 54. Kăneptiș. 55. Drumu peste pod. 56. Kosta peste pod. 57. D'alu Haŋgăului. 58. Mora Albului. Régebben: *Moriška*. 59. Măzmal (sz.). 60. Su Rezoru mare. 61. Kapu satului. Itt régebben tó volt és *Tău satului* volt a neve. 62. Vurvu đalului. 63. După gređiňi (l.). 64. Miškoroji: Dupe gređina Miškoroje (l.). 65. D'alu Biseriči. 66. T'emefeų (te). 67. Čoroju Boži. 68. Pe Gropă. 69. Kukuruzăștiňi. 70. Štube. 71. Kirlig. 72. Rođine: Rođiňi. 73. D'ezuriste. 74. Între rîpl. 75. Čiklu. 76. Kruče. 77. Re-zoru mare. 78. Koltaole. 79. Dîmbu furčilor. 80. Topfil. 81. Halaštău. 82. După Buiğău. 83. Buiğău. 84. Kosta Mănăsturului. 85. Tsigandîmb. 86. Bartoš. 87. Rezorele. 88. Čorojești. 89. Rîtișelu după gređiňi. 90. Ulitsa ča mare: După ogrezi. 91. Kapu satului. 92. Hornutsu. 93. Pe fatsă. 94. După D'alu Biseriči. 95. Rîtișelu d'in žos de sat (r.). 96. Kosta D'alu Haŋgăului. 97. Ulitsa păduri. 98. Uličora če jese la rezorele. 99. Sinutsa.¹ 100. Ulitsa Bđiči. 101. Ulitsa Kruči 102. Horgoš. 103. Valău d'in žos. 104. Krišu [Józsa Gerő hgy.]²

Himtelke.³

1440: Poss. *Hyntelke*. 1440, 1507: Poss. *Hymthelke* [Csánki V, 360]. 1443: Poss. Szentkysyal, Monyorokereke et *Hymthelke* in comitatu (!) de Kalotaszeg existentes [BánffyOkl. I, 648. — Csánki i. h.]. 1474, 1487: Poss. *Hyntelke*. 1475: Poss. *Hymthelke*⁴ [Csánki i. h.]. 1487: totales portiones possessionarias condam Ladislai de Madaras in possessionibus Zenthkysyal, Monyorokerek, *Hyntelke* et Zekel Jo vocatis... in comitatu Colos in pertinentiis Kalothazeg existentibus [Bf. I. Okl.]. 1491: Pred. *Hymthelke* [Csánki, i. h.].

¹ A falu e részében egy kertben mutogatják a régi magyar (=református) templom helyét.

² Közlő: *Berar Simon Pomiš* (75).

³ Ez eltűnt község és határa Kalotaszentkirály mai határába olvadt bele. Azon a részen feküdt, amelyet a bécsi döntés Romániához szakított; a helyszíni gyűjtés alkalmával pontos helyét éppen ezért a térképen nem állapíthattam meg, mert a szentkirályi határnak azt a részét 1941 nyarán végzett helyszíni gyűjtésem alkalmával nem járhattam be. A községnevé határnévként előfordul több ízben is Kalotaszentkirály helynévanyagában (L. ott!).

⁴ A BánffyOkl. II, 185. l.-ján közölt registában nyilván átírva *Himtelke* alak olvasható.

Horthlaka.

1430, 1447: Poss. Jakotelke al(io) nom(ine) *Horthlaka*. 1446, 1447: Poss. Jakotelke al(io) nom(ine) *Horthlaka* [Csánki V, 362].¹

Jákótelke.

1393: Poss. regalis *Jakotelke* al(io) nom(ine) *Horthlakú*. 1405: Poss. *Jakotheleke*. 1408: Poss. *Jakotelke*. 1430, 1447: Poss. *Jakothelke* al(io) nom(ine) *Horthlaka*. 1433, 1518: Poss. *Jakothelke*. 1434: Poss. *Jacoteleke*. 1441, 1448: Poss. *Jakotelke*. 1446, 1447: Poss. *Jakotelke* al(io) nom(ine) *Horthlaka*. 1448: Poss. *Jakotelky*. 1513: Poss. *Jacotelke* [Csánki V, 362]. 1607, 1765: *Jakotelke* [Bf. I. Okl. — Kem. Conscr.].² 1699: *Jákó Telke* [EM. Lázár]. XVII. sz. közepe *Jako Teke* (!) [Kem. Jákótelki cs.]. XVII. sz. második fele: *Jaco telke* [Múz-Bf.]. 1700/1768: *Jako Telke* [OL. Csáky lt. Fasc. 30. No. 31]. 1754: *Jákó-telke* [KalConscr.]. 1763: *Jáko telke* [Kem. Jákótelki cs.]. 1808: *Jákótelke* ~ n. *Jakesteig* ~ r. *Horlestie* [Lipszky]. 1831: *Jákótelke* ~ n. *Jakessteig* ~ r. *Horletse* (!) [ConsTrans.]. 1839: *Jákótelke* ~ r. *Horletsej*: *Horlotset* [Lenk]. 1850: *Jákótelke* ~ r. *Horletse* ~ n. *Jakesdorf* [Mike, HelysNev.]. 1873: *Jakotelke* ~ *Horlecsec* (!) [Hnt.]. 1909, 1922: *Jákótelke* ~ r. *Horlacea*: *Harlocia* [MoldTog. — MartIstr.]. 1941: *Jákótelke* ~ r. *Horlăca* [Hgy.].

1699: Manastor felé forduloban: az kutnál (sz.), Az hegyen (sz.). — Kalota felé forduloban: a falu vegin Sugo n. h.-ben (sz.), Az Oláh uton alol (sz.). — Nyárszo (!) fele forduloban: az Czenk oldalán (sz.), A Gyepüben (sz.), a Kalotai ut. — a Lagaton (te.). [Lázár]. — XVII. sz. második fele: Nyárszó felől való forduloban: az Kis hegyen (sz.), Csíplő szerben (sz.), a Széna mezőben (k.), Az Ombolyon (sz.), a Zin terem (k.). — Második forduloban: az bérczelőben (sz.), az hosszszuban (sz.), a Nagy oldalon az örenyen (!) alol (sz.), az öszlővér Ritben (k.). — Harmadik forduló: a Közép lábban (sz.) [MúzBf.]. — 1754: a' Nyárszó felől való Forduloban: a' Tséplő szerben (sz.). — a' Monostori Erdő felől való Forduloban: Déde n. h.-ben (sz.) [KalConscr.]. — 1763: A Nyárszai Fordulon: a Gsenke végben (sz.), a Bodojoban (sz.), A Gyepüben (sz.), a Horgasban (sz.), A Cseplő Szerben (sz.), a Köves Berekben (sz.), a Pusztá Szőlő oldalán (sz.), A Lügetben (sz.), a Jopál megett (sz.). —

¹ E község-név tehát csak változata a ma is meglévő Jákótelke névnek. E név-változatot a község nevének mai román *Horlațea* alakja őrizte meg.

² A XVII. századtól kezdve a *Jakotelke* ~ *Jákótelke* a leggyakoribb alak. Az alábbiakban csak az ettől eltérő alak —, illetőleg írásváltozatokat sorolom fel.

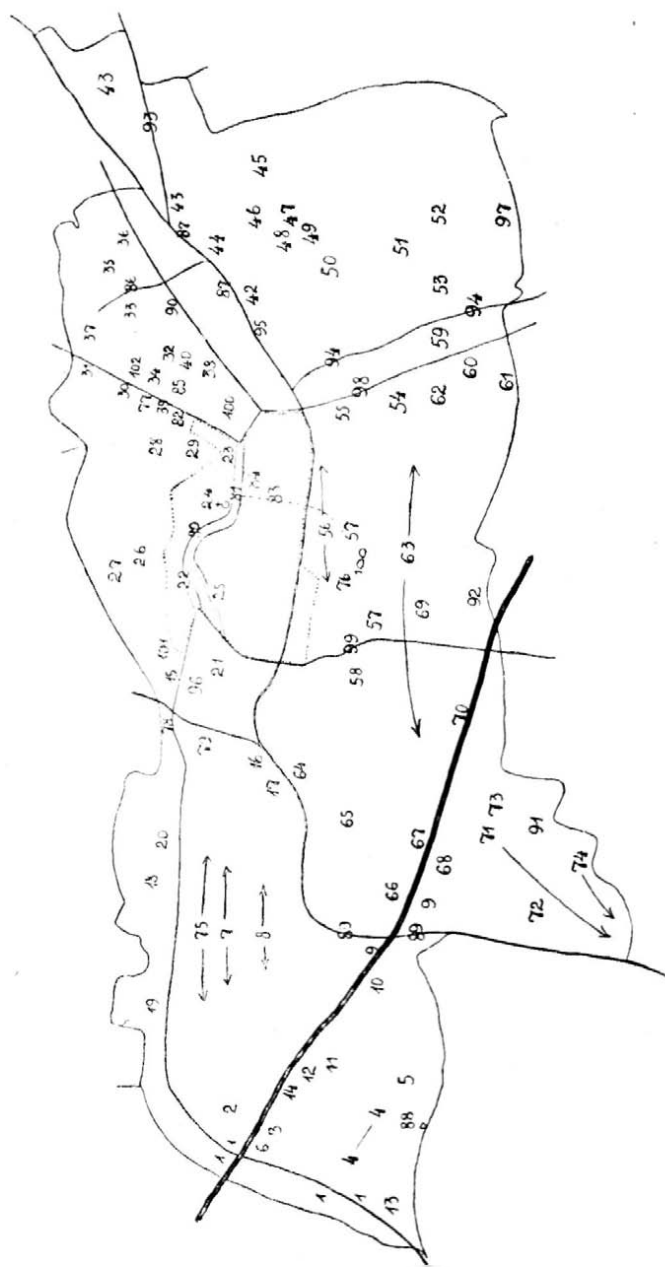
A Hegy felől való Fordulónn: a Hegyen felül (sz.), a Hoszszuban (sz.), a Haportyos oldalan (sz.), a Kölikban (sz.), a Zombojban (sz.), a Széna Mezőben (sz.), a Hegy élen (sz.), a Hegyen (sz.), a Bircz előben (sz.). — A Kalota fele való Fordulon: A Száraz árákban (sz.), A Mester szélben (sz.), a Közép Lábban (sz.), Az Egrespatak Hegyén (sz.), az Oláh Utnál (sz.), a Mester Szélben (sz.), a Goja tetőn (sz.), a Gója oldalban (sz.), a Gaj oldalban (sz.), a Sojom földében (sz.), a Sugon aloll (sz.), a Damosi Köliknál (sz.). — Bedeben (k.), a Gyepűben (k.), a Hitván réthben (k.) [Kem.] — 1765: A Csenke felé való ford.: a Gyepűben (sz.), A Cseplő szerben (sz.), A Köszirt n. h.-ben (sz.), A Fejesné Kuttyánál (sz.), A Mester Szeliben (sz.), A Csenken (sz.), A Sugó helyben (sz.), A Közép Lábban (sz.), A Gaján (sz.), Az Csinkén (sz.), A tulsó Csinkén (sz.), A Solyom földin (sz.), A Közép Lab Arkánál (sz.), A Gaja Berkibe (sz.), A Gaja oldalba (sz.), az Köves Berekbe (sz.), Az Oláh Utnál (sz.), Az Gaja Kuttyánál (sz.), A Gaja Berke előtt (sz.), A Sás fűben (sz.), Az Egres Patakba (sz.), A Mester Szélben (sz.), A Hegyen (sz.), A Bertzelőben (sz.), A Szena Mezőben (sz.). — A Hegy felé való ford.: Szántók: A Zombolyba,¹ A Kender földön, az Tölgyfalonál, A Méhesenn felyül az Hoszszuban, A Dedebe, Az oldalan, A Hoszszuba, A Deda Patakánál, Az hegy elin, A Birtzelőben. a' Széna mezőben a' Büdös kutnál. — Kaszálok: az Hitván Réthben, az Hoszszu berekben [Kem. Conscr.]. — 1793: 'A Csinke oldalán (sz.), 'Az 'Arpa szerben (sz.), 'A Bodojoban (sz.), 'A köves kutnál (sz.), 'A Horgosban (sz.), 'A Püsztá Szöllő odalán (sz.), 'A Széna Mező felett (sz.), 'A Dedéb(en) (sz.), 'A Bértz előb(en) (sz.), Büdöss kutnál (sz.), Az Egres Patakban (sz.), a' Valkoi Patak [KalConscr.]. — A' Sugo n. Ford.: Szántók: A' Sugoba lá Birtokert (!), A' Köszirtnél, Az Oláh utnál, A' Galyán v. Galyon, A' Galya kuttyánál, A' Mester szélbe, A' Rét szélen, A Sugo helyben, A Galy oldalba, A közép lábba, Az Egres Patakban, Az Oláh Utnál, A Galya Kuttyánál, A Galya Berke előtt. — A' Csenke n. Ford.: Szántók: A' Jó Pál megett, A' Köves kutnál, A' köves berekbe, A' Tséplő szerbe, A' Gyepű árkanál, A Csinkén, A Gyepűben, A Köves Berekben. — A' Hegy felől való ford.: Szántók: A' Nagy Pataknál, A' Széna mezőben, Az Ombolyba: A Zombojba, A Körtvélyesbe, a Nyir megett, a Büdös kutnál, Hosszuba, A' Hegyen. — Az Hidegkutnál (k.) [Kem. Conscr.]. — 1813: Az első Fordulob(an), melly Sugonak neveztetik: Egres Patak (sz.). — A Második Forduloban, melly Hegy nevü Fordulonak neveztetik: a' Birtzellő (sz.) melynek szomszédja Nap kelet felől a' M. Gyerő

¹ Ugyanott az Ombolyba: alakban is.

Monostorra járó Ut. A' Déde n. H.-ben (sz.), A' Nyir alatt (sz.). — Az Harmadik forduló(b)an), mely Árpaszer nevű Fordulónak nevezetik: A'Büdös Kut n. H.-ben (sz.). a' Tsinke oldal, a' tséplőszer (k.) és Árpaszer nevű Helyekben fekvő véggel égybe járó 3 Tábláknak Dél felől egészszen a' Falu Kaszálló Nyilai és szomszédja a' Nyárszói Határig. Bodojo (k.)... szomszédja... a' Köveskút n. H.-ben véggel reá járó Földek. Köveskut (k.). Horgas (k.) [ProtVis.]. — 1831: in platea Damos felé menő utza dicta. in loco Sugo Vizsai (!) kert dicto (sessio deserta), in loco... Kutas kert dicto (u. a.) [JósHb.]. — 1864: *Falu alatt*. Ez a falu végén eső és vizenyős kaszálló hely. *Hosszszuberek*. Közép termékenységi határrész. *Csinke* jó gabonát termő lapályos helyen fekvő határrész. *Bodojó*. Ez is jó gabonát termő határrész. *Kölik*. Ez fennebb fekvő, de azért mégis jó tavaszi buzát termő határrész, ezen hegy oldalában igen szép lapos és épületre nagyon alkalmas. kövekkel gazdag bányá van, honan vette nevét ezen határrész is. *Méhes*. Ez egy kised. de nagyon szép fiatal bükkös erdő rész. *Bagjos* apró magyaró-, nyir- és nyárfákkal bennőtt — legelő rész. *Csopatak* kaszálló hely, — melyen ezen nevezetű patak foly végig, honnan vette nevét ezen határrész. *Csorgórét*. Jó gabonát és szénát termő határrész. mellyen egy igen jó ivó vizű Csorgó látja el a' lakosokat szükséges vízzel [Pesty XXII, 253^a]. — 1868: Hegy (sz.), Széna mező (sz.), Egres Patak (sz.), Cséplőszer (k.) [Püsp. It.]. — 1880 körül: Szénamező dülő: a.) Dederet ~ Dederet dülő, b.) Tompa. — Cseplőszer, Cséplőszer: a.) Horgosrét, b.) Árpaszer, c.) Kövesberek, d.) Csinke, Csinke dülő, e.) Bodojo. — Sasfü, Sásfü: a.) pusztá Szöllő oldal. — Jopál dülő, Jopál: a.) Falu alatt. — Sugo: a.) Hitványrét, b.) Egres patak, c.) Gaja, d.) Mesterszél, e.) Nagyrét. — Nagyoldal. — Méhes, Méhes dülő (e.). — Hegy dülő. — Csinkó¹ [Tkvi vázl. a kalotaszentkirályi jegyzőségen]. — 1891: Falala, Ságó, Somföldje, Egres, p(atak), á(rok), Faluvégi f(öld), Kőszirt. Oláh-ú(t). K(özö)p-Láp; Gödör. Gaja. Határszél, Mesterszél, Száraz á(rok). Hitvány r(ét), Nagy r(ét), Bozlik, Nagyó(ldal) r(ét), Méhes, Köles.² Oldal, Háporesos, Csorgó, Bérczelő, Déd o(ldal) r(ét), Körtélyes, Hegyi f(öld). Hosszú. Széles. Csere. Dédei rét, Szénamező, Zombojfeld, Kerek f(öld). Bődöskút, Pásztorföld, Kerek-rét, Tompa, Horgas, Gyepű megett, Árpaszer, Kövesberki r(ét), Cséplőszer, Csinkevég, Agyagos a(latt), Csinke t(ető), Bodojó, Tók réteje, Csinko(ldal), Sásfü, Pusztaszöllő o(ldal), Tekenős. Lúget, Jó Pál o(ldal), Kishegy, Birák r(étje) [Jankó 12]. — 1941: 1. Oláút ~ Kára-

¹ Nem azonos a *Csinke* ~ *Csinke dülő* nevű határrésszel.

² Ugyanabban a forrásban alább a következő megjegyzés olvasható: „Jákótelkén a *Kölesnek* nevezett határrészen ma a zordabb égaljat is elviselő kender terem...“ [Jankó 34].

Jákótelke helynévtérképe.

A baloldalt lévő részűtos vastag vonal a bécsi döntésbeu megállapított határ hozzávetőleges irányját jelzi.
 Az ettől déluyugatra fekvő rész ma rumén megszállás alatt van.

rea: Kalea Kărăsi (út, sz.). 2. Gaja (e., l., sz.). 3. Gajaberke (e., k.). 4. Mesterszil (sz., l., k.). 5. Szárazárok (l.). Nagyon vizenyős hely. 6. Fejesné kúttya (kút, k., sz.). 7. Egrespatakhegy (sz.). 8. Egrespatak (k.). 9. Nagyrit (k.). 10. Újföd barázdája (sz.). 11. Gajaberke-árok (l.). 12. Gajaódal (e., l., sz.). 13. Határszil (sz.). 14. Horgas (sz.). 15. Faluvig (sz.). 16. Hitvánrit (k.). „A lelke a ritnek“. Itt jó széna terem. 17. Középláb: Közzépláb (sz., k.). 18. Sugódüllő (sz.). 19. Somfőgyye (sz.). 20. Kűszirt (sz., k.). 21. Falalatt (sz.). A falu alatti terület neve. 22. Álszeg. 23. Fűlszeg. 24. Domb ~ Dím (házhelyek). 25. Szoros. 26. Jópál (l.). Roszpálnak is mondják a föld rossz minősége miatt. 27. Jópál mege (sz., k.). 28. Sásfü (l.). Vizenyős hely. 29. Kishegy (veteményes). 30. Bodojó (sz.). 31. Pusztaszőlodal (l.). 32. Csinke (sz., l.). 33. Csíplőszer (sz.). 34. Tók ritty (k.). 35. Kövezsberek (l.). 36. Árpaszer (sz.). 37. Csinkevíg (sz., l.). 38. Csinkeódal (l.). 39. Tók úttya (út). 40. Csinketető (sz., l.). 41. Horgasrit (k.). 42. Horgas (sz.). 43. Borzakút (k., sz., kút). A szájhagyomány szerint itt lakott az uraság, aki a falu volt. Mások szerint itt kolostor volt. 44. Gyepi (l., sz.). 45. Bikaódal: Gyepiódal (l.). 46. Tompa (sz.). 47. Kerekrit (k.). 48. Bűdőkút (sz., kút). A kút vizének nincs szaga. 49. Bűdőkút ritty (k.). 50. Színamező (k., sz.). 51. Zomboj (sz.). 52. Kerekfődek (sz.). 53. Hangódala (l.). 54. Déde (sz.). 55. Déderít (k.). 56. Bircelő (sz.). 57. Csorgónál (sz., k.). 58. Háporcsos (l., sz.). 59. Dédódal (sz., l.). 60. Dédeji nyilak (sz., k.). 61. Körtíjes: Körtíjes kűttyánál (sz., l.). 62. Dédódal kűttya (kút). 63. Hēgy ~ D'al (sz., l.). 64. Fűszfák közze (k.). A ma is meglévő fűzfáktól kapta a nevét. 65. Kenderek ritty (ke.). 66. Míhes (e.). 67. Kismíhes: Vágott (e.). 68. Nagyódal (l.). 69. Hosszu (e., l.). 70. Szílescsere: Szélescsere (e.). 71. Hosszuberek (sz., k.). 72. Hosszuberekrit (k.). 73. Hosszuberekódal (l.). 74. Lájbisparag (l.). Egy Lájbis nevű emberé volt. 75. Egrespatakódal (l.). 76. Malomrit: Gát (k.). 77. Lűget: Tekenyős (l.). 78. Kűlik: Kűrlík (l.). 79. Birtókert (k.). 80. Alsókút: Uccakút. Az Alszezen lévő kút. 81. Fűlsőkút. A templomnál lévő kút. 82. Tók közze (l.). 83. Kutasút. A csorgóhoz [100] vezető út neve. 84. Kutaskert. A Kutasút [83] mellett lévő kert. 85. Tók (sz.). 86. Kispatak (p.). 87. Natypatak (p.). 88. Zörgögát (l.). 89. Telekpatak (p.). 90. Horgasréti út (út). 91. Náttojgi gazzok (l., k.). 92. Szílescsereji fődek (sz.). 93. Gyepiárka: Gyepiárka. 94. Dédepatak: Dédeji pafak (p.). 95. Horgasréti patak (p.). 96. Damosi út (út). 97. Nyírmegeji fődek (sz.). 98. Déderít (k.). 99. Hegyi út (út). 100. Csorgó (kút) [Gergely Béla hgy.].¹

¹ Közlő: György István (63).

Kalotadámos.

1408: Villa *Damos*. 1451, 1519: Poss. *Damos* [Csánki V, 344]. 1473: Poss. *Damas* [I. h. — BánfOkl. II, 161]. 1496, 1550: *Damos* [BánfOkl. II, 333 kk. — MNy. XXIV, 289 kk].¹ 1497: *Damosz* [Bánf. Okl. II, 343]. 1508: *Damws* (. h. 423]. 1684, 1825: *Domos* [Wess — MúzBf.]. 1808: *Damos* [Lipszky]. 1831: *Damos* ~ r. *Domeschu* [Cons. Trans.] 1839: *Damos* ~ r. *Danus* (!) [Lenk].² 1873: *Damos* ~ r. *Damus* [Hnt.]. 1909: *Damos* ~ *Domoş* [MoldTog.]. 1922: *Kalotadámos* ~ r. *Damoş* [MartIstr.]. 1941: *Damos* ~ *Domoš* [Hgy].³

1712: a' kő lyúk felett (sz.) [Bf. I. Vegyes Fasc. CC. No. 5.]. — 1715: Renget (e.), a Kőlyikon innen a Csere Szélben (sz.) [i. h. Kalotaszeg cs.]. — 1720: a Jesus Dombján alól (sz.), a Kőlyukon innét a Cseré (!) szélbe (sz.). Renget (e.), Gereben kő [I. h. Bánffy Farkas conscr.]. — 1731: Nyárszo fele valo fordulo b(an): A Szekellyb(en) (sz.), A Pad felett (sz.), A berek alatt (sz.), A Medgyes mályon (sz.), A Horgasban (sz.), A Hunyadi Hatar szelben (k.). — Jákotelke fele: Az Ehszezen (k.), A Mogyoros árkanál (k.), A Veres Dombon (sz.), a Kis Cserén (sz.), A Tompán (sz.), A negjed hegyben (sz.), A határban (sz.), A kis Csere Dombján (sz.), Komlos felett (sz.). — Zentelke felé valo forduloban: Moka Dombján (sz.), A nagy Cserén (sz.), Agyagaso alatt (sz.), Agyag Áson (sz.), A Valko Cseréjin, Cserején, v. Cserén (sz.), feljaroban (sz.), A Felső Sáros patakban (k.). — Jakotelke felé A Turda Almánál (sz.), Pásztor völgyében (r.), a Szőlől oldalon (szö.), a fel szegben (ház) [I. h. Urbarium]. — 1737: Falu Réti, a Gatnal (telek), A Cso pataka mellett (u. a.), A Felső Falu végin (u. a.), A Templomon alól (u. a.), A Teme-tőn (u. a.), A Malam mellett (u. a.), Az also Falu végin (u. a.), A Patak-nál (k.). A Csohon (k.). — In Prima Calcutura: A Nyár tériben (sz.), Agyagáso alatt (sz.), A Kis Csere oldalon (sz.), A Pásztor völgyib(en) (sz., k.). A Sáros patakban (sz.), Agyagasob(an) (sz.), A Garda alatt (sz.), A Kints veremb(en) (sz.). A Sáros pataka mellett (sz.), Az Agyagos teriben (sz.), A Cseren Bányi Bükiben (sz.), Sáros Patak főben (sz.), A Gorda alatt (sz.), A Ropoban (sz.), Az agazatb(an) (sz.), Az agazat Pataka mellett (sz.), A Cso szellyen (sz.), A Csere szellyen (sz.), A Falka alat (sz.), A feneketlen tonál (sz.), A fen jaroban (sz.), A Nárs (!) terib(en) (sz.), A Sáros patak között

¹ A további években ez az általánoson használt alak; a továbbiakban csak az alakváltozatokat sorolom fel.

² A rumén helységnev-alak nyilván csak sajtóhiba *Damus* helyett.

³ A rumén lakosság *Domoşu*-nak is ejti a megszállás alatti rumén hivatalos név-alak hatására [Rápó Mihály, ref. lelkész szíves levélbeli közlése].

(sz.) — In Secunda Calcutura: A Veres Domban (sz., k.), A Csere oldalan (sz.), A Tompán (sz.), A Csere tetőn (sz.), A Magyaros árka felet (sz.), A kert mellett (sz.), A Bereken (sz.), A Pad felet (sz.), A kis Cserén (sz.), A Magyaros árkan tul (sz.), Negyed hegyin (sz.), A kis Csere odalan, A Pap felet (sz.), A Csere Domban (sz.). — In 3tia Calcutura: Az Eszegen (sz.), A Szekellyben (sz.), A Jesus Dombján (sz.), Puszta Szőlő odalan (sz.), A Szőlő oldalon (sz.), A Szőlő felet (sz.), A Veres Domban (sz.), A Bereken (sz.), A Szőlő hegyen (sz.), A Berek felet (sz.), A Hágosb(an) (sz.), A Szék helyb(en) (sz.), A Horgason (sz.), A malom mellett (sz.), A Szőlő alatt (sz.), A Szőlő allyban (sz.). — A Magos Falu retin (k.), Megyes máj alatt (k.), A Huszár retib(en) (k.), A kert alat (k.), A Magos Pallónál (k.), Bornyu kert alatt (ma.) [I. h. Bánffy Farkas conser.]. — 1737: Biró uczczája, a métellyes, az Agyagáson (sz.), a Tompa n. h.-ben (sz.), a Székely n. h.-ben (sz.), az Also falu végén [I. h. Damosi cs.]. — 1742: Kereszt utt n. h.-ben (sz.) [I. h.]. — 1749: az Olah [r]et szelib(en) (sz.), a Kereszt utnal (sz.), A Szőlő Szég n. h.-ben (sz.), az Iszegen (sz.), az Hangason belől (sz.), a Kints Véremb(en) (sz.), az Agyagasob(an) sz.), Valko Cserin (sz.),¹ A szőlő helyb(en) (sz.), az falu rétek (sz.), az Szőlő oldalon (sz.), az Agazatb(an) (sz.) [I. h.]. — 1751: a Valko Cserejénél (sz.), a Foris Janos puszta szőlője alatt (sz.), az ágazatban (sz.) [I. h.]. — 1754: a Ganás kutra járo ösvény mellett (puszta sessio), a Templomon fellyül (u. a.), A Biro Uttzaja mellet (u. a.). — Já k o t e l k e f e l ő l v a l o F o r d u l o b a n : A Tompán (sz.), A Veres Dombon (sz.), Csere vermiben (sz.), A kis Csere tetőn (sz.), A Valko Cserein (!sz.), A Pad felett (sz.), A Határban (sz.), A Csere tetőn (sz.), A Negyed hegyen (sz.), A Kenderszerben (sz.) — Az Agyagáson (sz.), Agyagásó alatt (sz.), A Felső Sárospatakban (sz.), Tordalma (!) felől való Cserén (sz.), A Feljároban (sz.), A Moka Dombja alatt (sz.), Az Agjagásban (sz.), Az Csosezélyben (sz.), A Sáros patakban (sz.). — H u n y a d f e l ő l v a l o f o r d u l o b a n : A Medjes maj tetőn (sz.), A Székelyben (sz.), A Szöllő helyben (sz.), A Szöllő felett (sz.), Az horgasban (sz.), A Feneketlen kutnál (sz.), A Medjes máiban (sz.), A Nyarszo pataka mellet (sz.) [MúzBf.]. — 1754: A' Tompa felől való forduló: a' Kert meget (sz.). — A Zentelke felől való forduló: az Agyagásó alatt (sz.). — A Falu nyilas kaszáloja között (k.) [KalConser.]. — 1765: a magos Pallón alol (k.) [Bf. I. Okl.]. — 1771: in 2da Calcutura: In Loco Temetőre jároba a Viz felől (sz.), Temetőre jár Véggel (sz.), In Loco Patak felé jároba (sz.), In Loco Kun Istók földé dicto (sz.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1780: a'

¹ Alább: *A Valko Cserejen.*

Móka Dombjan (sz.) [I. h. Zentelki cs.]. — 1781: A Temetőre járob(an) (sz.). A Tsere alá járob(an) (sz.). A Kölikban (sz.) [I. h. Vegyes Fasc. 30. No. 61]. — 1792: A Hunyod felől való Székely (!) n. Fordulob(an): A Székely (sz.), Medgyes maj nyaka (sz.), A két viz között (k.). A Szőlő alatt (sz.). — A Tomba felől való Fordulobann: A Tompa (sz.), A Kis Csere oldalon (sz.), A Valko Csere¹ (sz.), A Kenderszer (k.). A Magyaros arkán üü (sz.), A Csere-tető (sz.), A Határ (sz.). — Az Agyagás nevezetű Fordulobann: A Pasztor völgyib(en)² (!k.). Az Agyagásu (!) tetőn (sz.). Az agazat (k.). Az Agyagásu alatt (sz.). A Saros pakba (!patakba) (sz.). — Biro uttzabann (sessio) [EM. Bánffy Sándor conser.]. — XVIII. sz. *eleje*: az Kölyuknál az Jakotelki határ szelben (sz.) [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — XVIII. sz. *második fele*: Jakotelke felől való Fordulo: A Tompán (sz.), A Veress Dombon (sz.), A' Kis Csere tetőn (sz.), Csere Vermiben (sz.), A Valko Cseréin (sz.), A' Pad felett (sz.). A' Határban (sz.), A' Csere tetőn (sz.). A' Negyed hegyenn (sz.), A' Kender szerben (sz.) .. egy felől a Falu réttye. — Zentelke felől való Forduloban: Az Agyagáson v. Agyagosban (sz.), Agyagásó alatt (sz.), A' Felső Sáros pataokban (sz.), Tordalma felől való Cserén (sz.), A' Feljáromban (sz.), A' Moka Dombja alatt (sz.), A' Csozélyban (k.). A' Sáros pataokban (k.). — Hunyad felől való Forduloban: A' Medjes máiban (sz.), A' Nyarszo Pataka mellett (sz.), A' Székellyő Határban (sz.), La Tranyis (sz.),³ A' Megyes maj tetőn (sz.), A' Székellyben (sz.), A' Szőlő helyben (sz.), A' Szőlő felett (sz.), Az horgasban (sz.), A' Feneketlen kútnál (ke.) [MúzBf.]. — 1807: Szőr alatt, a Csohon, a Szőr alatt a pasithon, a Magos Pallonál [Bf. I. Vegyes anyag]. — 1808: a' Templom alatt a' Biro Utzája megett (puszta sessio) [MúzBf.]. — 1809: A Temetőnél (sz.), A Kölik felett (sz.) [JósHb.]. — 1813: A z első Fordulob(an) melly Pad alatt valonak neveztetik: Pad alatt (sz.), Agyagásó alatt (sz.). — A' második Fordulob(an), melly nyugott, vagy Hunyad felől való Fordulonak neveztetik: Nyugodtt Föld (sz.), Szilva Hellyben (sz.), a' Kert alatt (sz.). — Harmadik Fordulo a' Jakotelke felől való Kis Tsere alatt való Forduloban: A' Kert megett (sz.), Kender szer (k.) — Hunyad felől a' Nagy Réten (k.), Meggyes Mál alatt (k.) [PortVis.]. — 1861: Pásztor völgye (sz.), Nagy rét (sz.), Nyugot föld (sz.), Tompa (sz.). [Püsp. lt.]. — 1864: a Szőlő oldal nevü hely neve onnan van, hogy ott ez előtt 150 v(agy) 200 évvel szőlő volt [Pesty XXII. 179a]. — 1891:

¹ Alább: *Cserein*.

² Alább: *völgye*.

³ Ez és az előbbi helynév alighanem más falu határából került bele a forrásba.

Valkó csere, Kincsverem,¹ Ropó k(út), Agyagás tető, Feljáró, Bika r(ét), Pásztor v(ölgy), Csoh, A(lsó) Sáros p(atak), Nyárs (!) tére, F(első) Sáros p(atak), Borzás k(út), Édes mező, Csipkés rét, Tetves k(út), Bibárberke, Tordalma,² Eresztő domb, Farkagödre, Farka t(ető), Ágozat, N(agy) Csere, Kőlik, Ujföldek, Kenderszer, Damos patak, K(is) Csere k(út), Feneketlen k(út), Veres d(om)b, Mogyorós á(rok), Tompa, Hosszú, Gánásr(ét).³ Komlós á(rok). Porgolátjáró, Jó Pál o(ldal), Hegy, Berekszél, Negyedhegy, Rézerdő, Tulsógánás, Horgas, Kerek r(ét), Kettős almafa v(ölgy), Iszeg d(ül)ő, Nyugot f(öld), Fűzkert, Vereshát, Szöllő alatt, Nyárszó p(atak), Kurtaberek, Jézus d(om)b, Szöllő o(ldal), Rosz á(rok), Forisszöllő, Igyenesút, Székelytető, Szilvahely,⁴ Megyesmál, Végd(ülő), Nagyrétd(ül)ő, Zsilipközt, Rétfarok, Padoldal, Szásszere, Csorgórét, Faluvég, Nagy-Nyilak, Huszárrét, Vereselött, Pázsint, Fűzkert [Jankó 12]. — 1941: 1. Máté szorossok ~ Sorošu lui Matei (u.). 2. Bél-ucca. A falu közepén, legrégebbi részén lévő utca neve. 3. Ászeg ~ Žosen. A falunak Bánffyhunjad felé eső, alsó része. 4. Főszeg: Fészeg ~ Suseň. A falunak Jákótelke felé való felső része. 5. Eresztődomb ~ Erestődímb (l.). 6. Eresztődomb gödre (l.). 7. A dombon ~ Pă dímb. A falunak a református templom táján lévő dombos része. 8. Tetveskút (kút és környéke). 9. Natyhíd a Fészegbe (h.). 10. Máté Gyuri szorossok ~ Sorošu lui Mate D'uri (u.). 11. Gácsérít (sz., k.). 12. Nyástéle ~ În nástel (sz.). 13. Sárospatak ~ În Šaroš-patak (p., sz., k.). 14. Agyagástető ~ Vârfu Adigašăului (sz.). 15. Agyagásájja ~ Su Adigašău (sz., k.). 16. Csopatak (p.). 17. Pásztorvögye ~ Pastorveđ (sz., k.). 18. Ágozat (sz.). 19. Ágozad gödre: Ágozat patakja ~ Grōpa Agozatului (sz.). 20. Naccsere ~ Čere mare (sz.) 21. Láb (sz.). 22. Külliki láb (sz.). 23. Küllik ~ Kulik (l.). Kősziklás hely a Kendésszérpatak [24] mentén. „Kűszikla van benne“. 24. Kendésszérpatak ~ Valea Kendersăului. 25. Negyethégy (l.). 26. Ken-

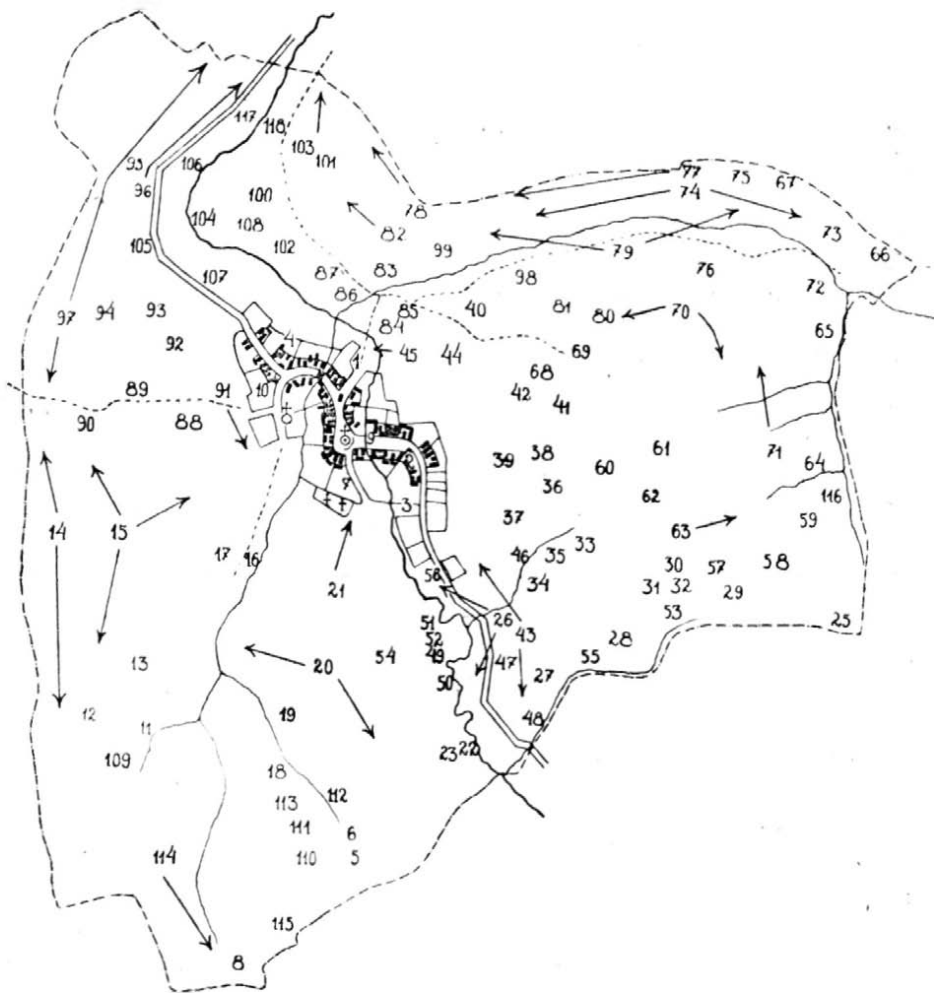
¹ Alább ugyanebben a forrásban: „(itt) a néphit szerint pénz van elrejtve; ... a falut az ellenség lerombolta, a nép a torony egyik harangjába tölté a falú kincseit, a másikkal letakarta azt, aztán kúthba eresztették és betemették a rossz idők elől“ [Jankó 35].

² Ugyanott: „Még egy ilyen nagy hírű embert (t. i. mint Gyöngyös Györöfit) ismer a Kalotaszeg és ez a Lolló király, akinek a vára Tordalmán van; a kincseit is oda ásta el; a nép vagy ötven esztendő előtt ásogatott is utána, került is elő eserépfedő, vas, téglá, vakolat stb., de emek daczára is félbehagyták a munkát, mert feltek, valami boltozat szakad be alattuk s temeti el őket; ma már az ásás be van gyógyulva s a damosi nép hite szerint azon a helyen ma már a boszorkányok tanyáznak és gyűléseznek. E helyen látott egyszer egy fiú 12 felér lovú, fehérköpenyű huszárt a levegőben a Gyesz-mál felé lovagolni“ [i. h. 37].

³ „Damoson vagy 8—10 év előtt a Kincsverem csorgója elsüllyedt s egyidejűleg vagy 40 hold föld rokkant meg, a falú legkedvesebb forrása is, a Gánás réten, akkor veszett el“ [i. h. 34].

⁴ Alább ugyanebben a forrásban: „Szilvás n. határrész, közvetlenül a szöllőről nevezett határrész tőszomszédságában s így kétségtelen, hogy ott volt a szöllő szilvása“ [i. h. 33].

désszér ~ Kendersău (k.). 27. Kiccseróda ~ Koštea luĭ Kišcer (k.). 28. Kiccsero teteje ~ Virfu Košteĭ luĭ Kišcer (sz.). 29. Határ ~ Între hotăru (sz.). 30. Vërezsdomb ~ Vereždîmb (sz.). 31. Jópáríttye ~ Rîtu luĭ Iopal (l.). 32. Jópál óda ~ Košte luĭ Iopal (l.). 33. Mo-
gyorosárka óda ~ Gropa luĭ Mođorošarka (l., sz.). 34. Mo-

Kalotadámos helynévtérképe.

gyorosárka ~ Mođorošarka (á.). 35. Mogyorosárkán túl (sz.). 36. Hosszú ~ Hosuba: In Hosuba (l.). 37. Tompa (sz.). 38. Komlósajja ~ Su Komloš (l.). 39. Gánásríttye ~ Rîtu luĭ Ganaš (sz.). 40. Íszegi út ~ Drumu luĭ Ziseg. Az Íszeg nevű határrész alján vezető út. 41. Két-
árok ~ Gropa luĭ Ketarok (sz., l.). 42. Porgolát ~ Porgafaroba (l.).

43. Nyugotfőd (sz.). 44. Vërešelejě ~ Verešeleu (k.). 45. Natypázsint ~ Pažintu čel mare (k.). 46. Magyarósárka gödre (k.). 47. Kicsere kútya ~ Fîntîna lui Kiščere (kút). 48. Kicsere hígya ~ Podu lui Kiščer. 49. Feneketlen kút. Nem mélyvizű, de nagyon bő forrású kút. 50. Bojóka fődek ~ Pičočišt (sz.). A tagosítás előtt itt *bojóka* ,burgonya' termett. 51. Bojóka fődek (sz.). 52. Újfődek (sz.). 53. Jópál kútya ~ Fîntîna lui Iopal (kút). 54. Kerekcláb (sz.). Kb. két holdnyi hely a Naccserében [20]. Tagosítás előtt egy darabban a gr. Bánffy Györgyé volt. 55. Jópálgödre ~ Gropa lui Iopal (sz., k.). 56. Csörgő ~ Čoroj (sz., k.). 57. Jópáltető ~ Vîrfu lui Iopal (l.). 58. Rëzërdő ~ Rezerdău (l., fenyves). 59. Berekszil (l.). 60. Komlós ~ Komlăuș (l.). 61. Komlóstető ~ Vîrfu lui Komlăuș (l.). 62. Nagylapáj ~ Lopaju mare. Ritkás fenyveserdő közötti tisztás és környéke. 63. Kislapáj ~ Lopaju mik. Ua. 64. Tűrsógánázsgödre ~ Gropa lui Turșugana. Gödrös, árkos hely, részben ritkás fenyvesben. 65. Szöllalaji patak: Nyárszaji patak ~ Valea N'arsăji: Pă părău (p.). 66. Kúrtaberek (l.). 67. Jézuzsdombja ~ Vîrfu lui Iezuždîmb (sz.). 68. Porgoláltető ~ Vîrfu lui Porgolat. Ritkás fenyves közötti legelő. 69. Íszektető ~ Vîrfu lui Ziseg. Ua.; egy északi fekvésű oldal felső része, teteje. 70. Horgas ~ Horgoš (l.). 71. Tűrsógánás ~ Turșugana (l.). A damosi népnyelvre jellemző a *tűrsó*: *tűlsó*-féle hangállapot. 72. Kerekrit ~ Kerekrit. 73. Kúrtaberek ājja (l.). 74. Szöllódal ~ Koste Viji (l.). 75. Borzjuk. Az e helynév jelölte területen borz és róka tanyázik. A falu rumén lakossága ezt a helynevet vagy az ennek megfelelő rumén helynévalakot nem ismeri, hanem minthogy ez a *Jézusdomb* [67] része, ezt használja e terület-rész jelzésére is. 76. Horgasājja ~ Pōla lui Horgaș (l.). 77. Szöllóaltető ~ Vîrfu Kosteji Viji (sz., l.). 78. Székéjtető ~ Vîrfu Sekejului (sz., k.). 79. Szöllala (sz., l., k.). 80. Kettős-almfavógygye (l., k.). 81. Íszeg ~ Zisegu (sz., l.). Északi oldal. 82. Szilvahēj ~ Silvaheji (sz., k.). 83. Kishíd ~ Poduts (h.). 84. Natyhíd ~ Podu mare (h.). 85. Kispázsint ~ Pažintu mik (k.). 86. Húszár-rittye (k.). 87. Nagynyl (k.). Ezt és az előbbi a rumén lakosság együttes néven *Rîtu Kîneptiști*-nek nevezi. 88. Fëjjáró (sz.). 89. Ropó ~ Răpova (sz.). 90. Këresztút ~ Înj Kerestut (sz.). 91. Faluvíg ~ Kapu Satului (sz., k.). 92. Csorgórit ~ Rîtu Csorojului (k., sz.). 93. Borsószër (sz., k.). 94. Kincsverem (sz.). Úgy tartják, hogy itt volt régen a falu: ez a hiedelem valószínűtlen, mert a mai református templom gótikus középkori épület és így a falu mai helyén volt már a középkorban is. 95. Padóaltető ~ Vîrfu Pōdōdeli (sz.). 96. Padódal ~ Pōdōdala (sz.). 97. Valkócsere ~ Valkočer (sz., k.). 98. Szöllājji út az Íszek felől (út). 99. Szöllājji út a Kiskút felől (út). 100. Mëggyesmáj teteje (sz.). 101. Víg ~ Im Vigbe (sz., k.). 102. Nagyrit ~ Rîtu mare (k.). 103. Zsilip:

Malomárka (malomárok). 104. Natypatak ~ Valeja mare (p.). A falun átfolyó és a határban eredő kisebb patakok, időszakos folyások, árkok vizét magába gyűjtő patak neve. 105. Nagyút ~ Drumu mare. A Bánffyhunyadi felé vezető út neve. 106. A gátnál ~ La gat. A Malomárok: Zsilip vízduzzasztó gátjának és a körötte lévő határrésznek neve. 107. Sásszere ~ Sasăr (k.). 108. Meggyesmájgárdája ~ Košte Medeşmalului (sz.). 109. Bodom: Bodomnál. Kút és a körötte lévő terület (sz.) neve. 110. Tordalma teteje ~ Vîrfu Turdanului (l.). Magasan kiemelkedő, kúpszerű, meredek oldalú hegy neve. 111. Tordalma ódala ~ Košte Turdanului (l.). 112. Färkatetögödre (l.). 113. Färkatető (l.). 114. Csipkésrít: Csipkésrét (l.). 115. Bibárberek: Bibárbereggödre (l.). Kiveszöben lévő helynév: román nyelvi kalauzaim már nem is ismerték. 116. Berekszil kútya (kút). 117. Padódal ájja (sz., k.). A Padódal [96] alatt az út és a Natypatak [104] közti terület neve. 118. A Zsilip köszt (sz., k.). A Malomárka: Zsilip [103] és a Natypatak [104] közötti terület neve.¹

Kalotaszentkirály.

1332—7: Sacerdos de villa *Senkral*. 1437, 1498: Poss. *Zenthkyral*. 1451: *Zenkyral*. 1474: Poss. *Senthkyral* [Csánki V, 406—7]. 1478: Poss. *Zenthkyral* [Bánffy Okl. II, 199, 200]. 1493: poss. *Zenth Kyral*, *Zenthkyral* [i. h. 316—7]. 1495: *Zenthkyral*. 1523: Poss. *Kalotha Zenthkyral* [Csánki V, 407]. 1568: *Zenth Kiral* [Kem. Gymonostori cs.]. 1618: *Kalota Szen kiraly* [Korn. Misc.]. 1629: *Kalota zen kiral* [Bf. I. Kalotaszentkirályi cs.]. 1634: *Kalota szent kiral* [Bf. I. Székelyói cs.]. 1633. 1637: *Kalota Zent Kiral* [Kem. Gymonostori cs.]. 1638: *Szent kiraly* [Bf. I.]. 1647: *Zent kiraly*, *Zentt kiral*, *Kalotha Sz. Kiraly* [I. h. Okl. Kezeslev. — Kem. Gymonostori cs.]. 1649: *Zentt Kirally* [Bf. I. Okl. Kezeslev.]. 1650: *Szentkiraly* [I. h. Kalotaszegi cs.]. 1672: *Szenkiral*, *Kalota Szenkiraly* [Kem. Szentkirályi cs.]. 1696: *Kalota szent Kiraj* [I. h. Gymonostori cs.]. 1712: *Kalota Szent Kiraj* [Bf. I. Urbarium]. 1725: *Kalota Szen Kiraly* [I. h. Mogyorókereki cs.]. 1737: *Kalata Sz. Kirally*, *Kalata Sz. Kirally* [I. h. Bánffy F. conscr.]. 1831: *Kalota Sz. Kiraly* ~ *Szénkráj* [ConsTrans.]. 1839: *Kalota-Szent-Király* ~ *Kalata-Szint-Kraj*: *Zám-Szint-Kraj* [Lenk]. 1850: *Kalota Szent Kiraly* ~ *Kalota Szint Kraj* [Mike, HelysNev.]. 1909: *Kalotaszentkirály* ~ *Zam-Sâncraiu* [MoldTog.]. 1922: *Kalotaszentkirály* ~ *Sâncraiu* [MartIstr.]. 1941: *Szénkiráj*: *Szenkiráj*: *Kalotaszénkiráj* ~ *Sínkráj* [Hgy.].

¹ Közlő: Kiráj András Bandi (47), Bara József (30), Bara György (33); a két utóbbi román nemzetiségű.

1461: terrarum arabilium ac fenilis et silvarum intra metas possessionis Zenthkyral adiacentium Malwabercz vocatae necnon aquarum, piscaturarum fluentium Kalotahwyze vocatarum [BánffyOkl. II, 49.]. — 1608: az czegeo mezeo fele (sz.), szina rith uagion... az kis [e]rdeo patakaban (k.), az Henter¹ pataka mellett egj hasnotlan szina rith, az Hintelkiben (k.), az Czere feoldiben az Kapolna fele (sz.), az Rakottiasban... kaszalo fw, az Rengeten (k., sz.), az Saros patak mellet (k.), az czipkes ritben (k.), az Dan riti. az Dan mezeon ualo rith (k.) [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — 1651: az kisebbik nagj oldalon (szö.), az közép oldalon (szö.) [MúzBf.]. — 1672: az nagi re előtt (sz.), az Saras retnel (sz.), az Közbercen (sz.), az Katana utban (sz.), az bük före jaroiban (sz.), az nyiren (sz.), az Csengő Lyuk mellet (sz.), az ola kutnal (sz.), az Szenkiraly Patakon (sz.), az Czipkes retben (sz.), az Dan retiben (k.), az Cseresnyes Pataka mellett (k.) az Cseresnyes patakanal (k.), az Cseresnyes v. Cseresnes hatan (k.), az Saras ret mellett (k.), az ola gatnal (k.), az halam alat (ke.), az ola patakan (k.), az Szekelyo mellet (k.), aboronas kutnal atisztas alat (k.), a berc oldalan [Kem. Szentkirályi cs.]. — 1714: a halom alatt a Sarós Patak mellett (sz.), az tsere dombon (puszta) [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — 1715: Szántók: A Tehen hajtoban, a Veres Marton, a bercz oldalon. A Kis Nyir hágoban (sz.), A Határ n. h.-ben, A Tölgy pataka mellett. A Magyaros helyben, A Hidegkut oldalon, Az Szőlő oldalon a Keender földek mellet. A Bak veremben, A Csengő Mezőn. A Garda haton, A Hatarban. A Magyar Telekben, a Bögöz alat, A Bögözön fen, Az Oláh Kutnál, A kis Erdő Patak mellet, Az Oláh Mihály Nyirin, Az Csonkos Tavában, Az Kápolnán, Az Kapolna meget, a Hintelben, A Nagy árok mellet, A Nyir alat, Az Száraz Patakban, Az Tóra jaroiban, Az Halas To oldalán, Az kis berczre járo darabban, Az Rengeten. A Nagy reh helyben, Az Által utban, Az Halom alat, az Hidon innét az Ut mellet, a Kertek vegiben, Az Bodonos Kutnal, az Hidon innét az oldalban, A Cserén az Verem Főben, Az Közbercen, Az Halom oldalon, Az Akasztofanal, Az Patak mellet, az Sötét Eger árkában, az Csere Szélben. — Kaszálló Réth: Az Halom alat, a Dán Retiben, A Tötöri Kerti meget [I. h.]. — 1719: az falun kívül Malomszeg felé menő Ut mellett... az Bodonos kutra jár edgyik végivel (sz.), az Köz Bérczin (sz.), az Rengeten (sz.), az Magyarokereki Osvény mellett az Cseresnyés Patakon tul (sz.) [I. h.] — 1720: Szántók: A Tehén hajtoba, a bercz oldalon v. Bércz oldalba, a Veres Marton, A Kis Nyir hágoba, A határ n. h.-be, A Mogyoros helybe, A hideg kut oldalon, A Szőlő oldalon. A bak verembe, A Csengő

¹ Henterből javítva.

Mezön, A Garda háton az út mellett, A határ vápába, A Magyar Telekbe a Bögöz alatt, a Bögözön, az oláh Kutnál, A Csonkás tavába, A Kis erdő pataka mellett, Az Oláh Mihály Nyirin, A Kapolnán, a Kapolna megett, a Hintelbe, A Nágý árok mellett, a Nyir alatt, Kanta földé fele. — A Cserén a Vermek főben: Szántók: A Száraz patakba, a Tóra jároba, A Halas Tóó oldalon, A Kis berczre járo darabban, a Rengeten, A nagy Rév helyb(en), A halom Dombon, Az által utba, Az halom alatt, Az hidon innét az út mellet, A Bodonos kutnál, Az Köz berczen, Az halom oldalon, Az Akasztó fánál, A Garda fark alatt. — A Nyir oldalába: Szántók: A Nagy Árok felől, Malom szeg felé a Székbe, A Setét Eger árkába, A Csere szőlbe, A magyar Telek oldalán, Az által utnál, A két Patakon tul. — Kaszálló Rétek: Az Halom alatt, A Dán rétiben, A Tötöri kerti meget, A Veres Parton felyül, a Kalota szélen, a Pap Réttye, Peti Pál Réttye [Bf. I. Bánffy Farkas conscr.] — 1721: az Tehénhajto n. h.-en (sz.), az Kalotha felől (sz.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1722: az Kalota vizén, az Padon, az Deres kut [I. h. Okl.]. — 1723: a nagj szekben (sz.), a Rengeten (sz.), az Szentelki reten a Kalota mellet (k.) [I. h.]. — 1728: az által Uthan (sz.), A Halom Dombjára veggel jaro föld (sz.), A nagy rév előtt (sz.), A Sáros Pataka mellett (sz.), Az Szent Ferencz földén (sz.), A Halas To Dombján (sz.), A Bakk Ucza vegin (sz.), A Nagy árok mellet (sz.), A Cserén a Verembe (sz.), A Liba Kutjanal (sz.), A Dan rétiben (sz.), Hintelke berczin (sz.), Az Ola kutnal (sz.), A Bögöz alatt (sz.), A Kő Kemenynel (sz.), A Likk Kuton (sz.), A Garda oldalon (sz.), Az Szőlő oldalon (sz.), A Hatarban (sz.), A Berczen (sz.), A Vermekben (sz.), A Kapolnanal (sz.), A Kapolna meget (sz.), A Liba Kuton innet (sz.), A Hintelke berczin (sz.), A kis Erdő Pataka mellet (sz.), A Dan retiben (k.), a Bögözön alol (sz.), A Magyar Telek oldalon¹ (sz.), Az Ola Kut mellet a Pataknál (sz.), A Gardan (sz.), A Csengő Mezön (sz.), A Nyir vegében (sz.), a Nyir alatt (sz.), Az Ola Patak Szelen (sz.), a Bik főben (sz.), A Bűdös Tonal (sz.), A Czankus Tavab(an) (sz.), A Magjaros Likban (sz.), A Magjaros Lik mellet (sz.), A Hidegkutnal (sz.), Az oldalon hideg kut fele (sz.), A Pap reten feljül a Patak mellet (sz.), által a Patakon (sz.), A Hideg kut völjgen a hol a két Patak öszeszakad, Az Szőlo oldalon kiljeb az hideg kut oldalon (sz.), A Hataron Zentelki bercz uton keresztül nyul veggel (sz.), Az berczen az akasztofanál (sz.), Az Akasztofán tul (sz.), a Bercz oldalon (sz.), a Tehen hajton a Kalotan innet (sz.), A Bak ucza vegin az uton keresztül az agyag verem felé (sz.), az út hosszába az Sáros hidra jár veggel (sz.), A Halas To Gaton felyül a két

¹ Alább *Magjaro Telek(ben)* (sz.) alakban is.

Gat között (sz.), az Sz Ferencz foldere jár veggel (sz.), az Köz berczen az Ország Uttya mellet (sz.), A Hodon tul a Katona (?) Uttján (sz.), A Rengeten (sz.), A Saros Patakon tul (sz.), Az Sötét Eger arkab(an) (r.), A Nagy szekbe (k.), Malomszeghi hatar szelb(en) az Garzvon belől (sz.), A Kalota szelen a vapas rét vegiben (k.), A Nagy rév előtt (sz., k.), Az Huszár szugoljonál (sz.), Halom alatt Huszár szugoljojan feljül (k.), A Bodonos Kutnál (k.), A Bodonos kut retin (k.), A Halom Dombon (k.), Az által ut mellet a Patakon innet (sz.), A Halas To Dombon (sz.), A Likk kutnal Csengő mezőre (sz.), A Tötöriben (sz.), Hintelki Berczen (sz.), A Tehen hajton a Macza Gatjánál (sz.) [I. h.]. — 1732: az Malomszeg fele valo fordulojaban vulgo az Köz Bercz n. h.-ben (sz.) [I. h.]. — 1733: Az Hideg Kut oldalán (sz.), Az Szaraz Patak(an) (sz.), Az Köz Berczen (sz.), Az Saros patak hidgyára jár veggel (sz.) [I. h.]. — 1733 és 1740: bértz oldal n. h.-ben (sz.), a Gartz és a Gartz alatt [I. h.]. — 1735: Kalota felől való forduló: az Bercz n. h.-ben (sz.), az Bács mege n. uczában (házhely) [I. h.]. — 1737: az Hideg Kut oldalán (sz.), a Czonkas To n. h.-ben (sz.) [I. h.]. — Bak utza, a Halas to, a Hideg kut Völgye, Kalota vize, Vapás Retben (k.), A Cseresnyes Patakon tul (sz.), A Kapolna megett (sz.). — az első fordulóban: az Köz Bertzen alol (sz.), Bak utza vegin (sz.), A Hidra jaroban (sz.), Bak utzában (sz.), Az által vtban (sz.). A Pataknál (sz.), Nagy rét előtt (sz.), A Halom Domban (sz.), A Székb(en) (sz.), Sötet eger (!) árkán (sz.), Setet eger árkában (sz.), A Rengeten (sz.), A Saros Patak mellet (sz.), A Hidon tul (sz.), Köz Bertz hágon (sz.), Sz: Ferentz földin (sz.), A rakatyara járob(an) (sz.), A Halasto oldalán v. oldalban (sz.), Nagy rév előtt (sz.). — Az Masodik Forduloban: az Szaraz Patakban (sz.), a Kapolna által jároban (sz.), a Tehén hajtoban (sz.), A Büdes tora járob(an), A Verem főben (sz.), A Nyir alat (sz.), A Nagy arak mellett (sz.), A Kápolnára (sz.), Hintelkeben (sz.), A Bértz oldalb(an) (sz.), Kis Nyir hágojab(an) (sz.), Nagy kertre járob(an) (sz.), A rakatyara járob(an) (sz.), A Nyir vegin (sz.), Az Oláh v. Olah (!) Patakon, Az Agyagas alat (sz.), A Kápolna melett (sz.), a Határb(an) (sz.), A hideg kut vegib(en) (sz.), A Temetőre veggel jároban (sz.). — A harmadik fordulóban: az Pap Retin (sz.), az Határnál (sz.), A Szőlő oldalon v. oldalán (sz.), A hideg kut mellett (sz.), A Garda fark alatt (sz.), A Magyaros likb(an) (sz.), A Kis erdő pataka mellett (sz.), Az Oláh kuton fejjül (sz.), A Kő Kéményben (sz.), A Csengő mezőn (sz.), A Czompos tovanban (sz.), Az Olah Mihály (~ Mihaj) Nyiren (sz.), A likut (!) fele (sz.), A Hintelke Bertzen (sz.), A Határ vapaban (sz.), A Hideg kutnal (sz.), A Gorda haton (sz.), A Magyar telekben (sz.),

A Bögözön (sz.), A Patakon (sz.), Czomkos (!) tovább (sz.), Csengő Domb(an) (sz.), Gorda fark alatt (sz.), A Halam alatt (sz.), A rengen (! sz.), A Bük főn (sz.), Dán rétin (sz.), A vápás rétbén (sz.), Az Erdő között (sz.), A Halom allyban (sz.) [Bf. I. Bánffy Farkas conscr.]. — 1739: Az Malomszeg fele való forduló: az Nagy Reh előtt (sz.), az Sáros patakon túl az Rengeten (sz.). — a z Hideg Kutt fele való fordulóban: az Bük veremben (sz.), az Kis erdő hagojáb(an) (sz.), az Kis erdő hagoja alatt (sz.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1743: az Hideg kut oldalán (sz.), a Sáros patakon túl (sz.), Az által utban (sz.), A Csengő mezőn (sz.), A Rengeten (sz.) [I. h.]. — 1754: Alsó forduló: a' Bakk utza n. h.-ben (sz.), az Által utbann (sz.), a' Halom alatt (k.), a' Bodonos kutnál (k.), a' Szent Ferencz földin (sz.), a' Csere dombján a' Falu mellett a' Kertek végei mennek rá (sz.). — Felső forduló: a' Pap rétbén (k.), a' Csengő Dombon (sz.), a' Magyaros likbann (sz.), a' Dombon az Oláhok Templomára jár véggel (sz.), a' Bakk veremben (sz.), a Kőkéményben (sz.). — a' Harmadik vagy Tehénhajtó fordulóban: a' Tehén hajton v. hajtonn (sz.), a' Kalotánn (k.) [KalConscr.]. — 1765: A Tsere n. h.-ben (sz.), A Bak Verem n. h.-ben (sz.), A Czankos n. h.-ben (sz.), A Tölgy patakán az oldalban (sz.). — a' Templomon felyül a' Kő hegy felől való Soron, a' Lóle (!) kertben (pu. telek), a' Kurutsás kertbe (telek), a' Falu derekán a' Púszta Kertbe (u. a.) [Kem. Conscr. — Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — 1768: a Mogyoros Liknál (sz.), a' kő hegy alatt a' Tonál (sz.), a' Kő hegy Tova, a' Báts mege¹ n. utza végén, a' Tölgy Pataka, a' határ n. forduló, Kő hegy állyi földek [I. h.]. — 1771: In Loco Kő hegy alatt (sz.) [I. h.]. — 1774: a' Nagy rétbén a Keringösnél (k.) [I. h.]. — 1780: a' Száraz Patakba (sz.) [I. h. Zentelki cs.]. — 1781: A Felső fordulóban (a n): A Ton alól (sz.), a Kő hegy alatt (sz.) [Bf. I. Vegyes Fasc. 30. No. 61]. — 1781: A Malomszeg felől való ford.: Szántók: A Csere Dombnál, a Cserén, a Nagy Rév előtt, A Bodonos kutnál, a Bak-utza v. Bakk utza n. h.-ben. A Rét Szélyin, Az Halom hátán, A Renget közepibe, a Rengeten alább. A Cseresnyés hátnál, Az Átol v. Átal utban, A Csere Dombján, A Sáros patakánál, Az halász tó oldalán, A Rakattyában, A Cseresnyés patak mellett (k.), Az halmon, Az halász tó v. halas tó Dombján, Az halom kut mellett. — A Csere felől való ford.: Szántó: A Csere uttya mellett, A Tserén, A Kápolnán. A Kis nyir hágójában, A kertek mellett, A tehén hajton. A Csere Dombon v. Dombján, A Vermek főbe, A Nyir alatt, Az Hintelke n. h.-ben, A Rakatyába a Szakadáson felyül, A Nyiren, A Bértzen, A

¹ Alább: megei.

Kis Erdő pataka mellett, A Tehén hajton a veres martnál, A Nyír oldalán, A Kápolna oldalán, A Hintelke pataka között, A Köves ut alatt, A Bük főben, A Bértz oldalba. A Kápolna átjárójában, A Kápolna megett, A Csipkés rétben. A Nyír alatt, A Cseresnyés pataknál, A köves ut alatt. — A Csengő Mező felől való ford.: Szántó: Az határba. Az határ vápájában, A Csankós n. h.-ben, Az Hintelke Bértzén, A Csengő mező, A Dán Rétiben, Az hideg kut n. h. oldalán, A Lig (!) kutnál, A Magyar Telekbe, A Kő kemény n. h.-ben, A Bögöz n. h.-ben, A Tó hejbe, A Kis Erdő hágójába, Az oláh kutan felyül. A Bértz oldalán, Az hideg kut völgyén, A Magyaros Kut oldalán, Az hideg kut oldalán. A Csengő Domban. Az horgas n. h.-ben, A kis Mihály nyirin, A kis Erdő hágójában, A Garda oldalán, A Kis Erdőbe, A Pap rétyibe, A kis Erdő pataka mellett, A Tölgy pataka n. h.-ben, A Bak verem n. h.-ben. — K a s z á l ó: Az Halom közepibe, A Bük főben, A Boros kutnál, A kender föld végiben, A Dán Rétiben A Nagy Ároknál. Az halas tón alól. Az oláh patakba, A köhegy aljában, A Tölgy pataka n. h.-ben, A nagy szegbe. — a Falu között a Tölgyes patakon [SzékNemz. Múz. Apor It.]. — 1793: a Bátmege utza, Ezen... határon vagyon még egy darab Helység, melyet is Also-Tötörnek neveznek, melyet a mint az Atyám beszélte — vallja Andreas Nyágra alias Boldisár¹ Ketzeli Sándor colonusa — Tötöri István uram szántatott, vettetett; e mellett Székely Mihály egy darabot irtott vala... szomszédgya régentén... délről a Falu erdeje. Ezen Alsó Tötörbe Tötöri István uramnak igen szép tavasz buzája termett mindenkor. Még vagyon egy Felső-Tötör nevű helység ezen a... határon... mely helységbe nekünk olyan szép tiszta, és jó gabonánk termett. hogy leg elsőben, mikor fel szántottuk s tiszta buzával hévetettük, meg adott egy kalongya 10 vékát: ennek végibe még a Coműnitás erdejéből egy darabotska mintegy egy szekér szénára való réfetskét mi irtottunk az Atyámmal; ennek vicinussa egy felől... az erdő... de hogy Tötöri István Uram valaha birta volna ezen Felső Tötört nem emlékezem jól arra hogy valaha hallottam volna s tsudálkoztunk az Atyámmal, hogy a Tötöri neviről vette nevezetét, és mégis ne lett volna a Tötöri István uram birodalma alatt. Tötöri István uramnak hallottam lenni birodalma alatt a Szekejon. Farkaspatakon innen K. Sz.:Király felől, hol a Farkas pataka, a Székelyó vizibe szakad, azon darab helységet... melynek szomszédgya egy felől a Farkas pataka, más felől a Székelyó vize, harmadik felől a K. Sz.: Királyi

¹...a Nyágra András Nagy Apja Boldisár János (mert a Nyágra nevet az udvari Legényei Tötörinek tsufszágból ragasztották volt reá azért, hogy fekete volt), Tötöri István uramnak hadi szolgája volt...“ — vallja alább Franciscus Máthé (76), Ketzeli Sándor jobbágya.

határ szélye, délről pedig Kalos pataka. — a Kalotára járó utza, az Olá Templom alatt való nagy utzának Also sorján (telek), a Báts mege nevű utzára által járó Sikátor, a Malomszeg felé járó utzának végén a Kőhegy felől (telek) szomszédgyai alól régen egy kis szoros utza, vagy Sikátor volt, de a Communitas által valami kis potentiáért bíróságban Néhaj Ketzeli Sigmond Uramnak adatott, mely nem lévén elég az Ecclesianak is mellette lévő földét meg vette a Comunitas, és által adta, melyet a Sikátorral edgyütt fel szántatván a Ketzeli Urak embe-rei bírnak... — Alsó(!)-Tötör... mellett Székely Mihály egy dara-bot irtott volt... szomszédgya (t. i. az Alsó Tötörben lévő földnek) régentén... nap nyugotrol az elébb említett Székely Mihály írot-vánnya, délről a falu erdeje [EM. Torma lt.]. — 1799: Bükfü Tonál (sz.) [Bf. I. Okl. Fasc. 34. No. 43]. — XVIII. sz. A Csengo mező [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1803: A Csengő mező felől való ford.: A Tölgy patakán (sz.), A Czankosba (sz.). — A Csere ford.: Az oláh patakon (sz.). — A Malomszeg felől való ford.: Az Halom alyán (sz.) [Kem. Conscr.]. — 1809: Az Hegy alatt (sz.), A Magyarokereki határ szélybe Rakottyás (k.). [JósHb.]. — 1811: A' Malomszeg felől való Forduloban: A' Réten (sz.), Az Halom alatt (sz.), A' Rakottyába (sz.), Az Halas tónál (sz.), A' Száraz Patakba (sz.). — A' Csere n. Forduloban: A' Száraz Patakba (sz.), Az Halasto Dombján (sz.), A' Rakottyá szélbe (sz.), A' Bükk fön (sz.), A' Nagy Ároknál (sz.), A' Kápolna oldalon (sz.), A' Kápolna mellett (sz.), a Rakottyába (k.). — Az Határ For-duloban: Az Határba (sz.), A' Tölgy patakon (sz.), A Bakk ve-rembe (sz.), A' Czankosba (sz.), A' Bögezbe (sz.), a' Patakon (k.). — A' Remetén: Az Hidon aloll (k.). — az Oláh Templomon aloll az Erdőre kijáró Uttzának alsó során... Márkuj, Másképpen Szakállos Gábor (háza). — a' Piatz sorban, Bátsmege utzáb(an) [Bf. I. Kalota-szegi cs. — Szentk.]. — 1813: Az első Forduloban, mely Tehén Hajtonak neveztetik: az Hágobeli... Föld (sz.), A' Kert alatt (sz.), Az Oláh Templomnál (sz.). — A' Második Forduloban, melly Tsengő Mezőnek¹ neveztetik: Kö Kéményben (!sz.), a' Tsengő Dombon (sz.), Magyaros Likban (sz.), a' Bakk Veremb(en) (sz.). — Az Harmadik Fordulob(an), mely also Fordulonak nevez-tetik: Tseresnyés Patak (sz.), Az Által Utbeli Föld (sz.), Bakk Utzában (sz.) [ProtVis.]. — 1864: *Alsó rét*, mely a' falun alól esvén nevét innen vehette, ez a' határ legjobb széna termő határrészei közzé tartozik lapá-lyos fekvésénél fogva. *Rengel* ez sovány természetű határ rész, leg-inkább zabot terem. Ezen határrészről a' hagyomány az, hogy hajdan

¹ Alább: A' Tsengő Dombi Fordulob(an) (k.).

rengeteg erdő volt. *Rakottya* többnyire kaszálló hely, mellyről kellett nevét vennie. *Csere*. Ez jó gabona termő határrész, hajdan cser — vagy cseres erdő lehetett. *Nyír*. — Sovány zab termő határrész, mely régen nyírfás erő volt. *Kápolna*. Ezen határrész Magos hegyen fekvő helyzete és köves természete miatt sovány búza termő hely. *Oláhpatak*. ez kaszálló hely, mely a' rajta végig folyó *olápatakról* [neveztetik]. *Csengő domb*. jó gabona termő határrész, hogy nevét honnan vehette adat nints réá. *Magyar telek*, ez is jó és tiszta tavaszi búzát termő határrész. *Határ*. hogy nevét honnan vette nem tudatik, jó gabona termő hely. *Szöllő oldal*. jó gabona termő határrész, hajdan meglehet hogy szőlőt termő hely volt. *Kripta*, ez is jó gabona termő határrész. ezen helyen van, kün a mezőn a' *Zambo család* Kriptája (:sírboltja:) melytől vette elnevezését. *Bértzoldal*. jó gabona termő hely, egy börtznek menedékes oldalában fekvőn — nevét innen vette. *Tehénhajtó*. ez széna és gabona termő hely, melyen a Kalota nevü viz keresztül folyván gyakori kiáradásával ezen határ részben tetemes károkat okoz. *Fenyves*. ez fenyőfás erdő, honnan vette nevétis. *Kőhegy* többnyire mogyorófás erdő bórzasztó magas kőszirtekkel koronázva, a sasok és vertyék tanyája. *Tölgy oldal* apró tölgyes erdő — a' vaddisznók és rókák kedvelt tanyája. *Elesbérc*. ez kopár — semmi fát vagy bokrot — nem termő magas hegy csúp — csak itt-ott egy-egy bokor gyalog fenyő látható rajta. *Rátzpaták*. Szép bükkfát termő erdő rész — özek tanyája. alatta folyván a' *rátzpataka*, — mely erdő hajdan valami Rátz nevü egyén tulajdona lehetett. *Nyálo domb* — ez igen szép nyárfát termő erdő rész. *Bárászpatak* Zázados (!) fűkk (!) fákkal diszes erdő rész, a' bárászpataka folydogál végig rajta. *Baloglászló*: ez az erdő közepén fekvő marha legelő és jó nyaraló határrész. *Nagy kúttere*. szép bükkös erdőterés legelővel. *Tiszás oldal*. bükkös és magyarofás oldalos erdő rész. *Laposhértz*. Ez is bükkös erdő, közte lévő marha legelő helyekkel [Pesty XXII, 257a—b.]. — Alsó rét (k.), Renget (sz.), Átal ut (sz.), Csengő (sz.), Pataki rét (k.), Tehén hajtó (sz.), Kis hordó rét (sz.), Csere (sz.), Térköz (sz.), Felső rét (sz.), Eger (sz.). — Rengeti forduló (sz.), A tehén bajtói fordulóban (sz.), A határ fordulóban (sz.) [Püsp. lt.]. — 1865: A cserei fordulóban (sz.), A tér között (sz.), A Bérezen (sz.), A Bodenes kútnál (k.), A pataki fordulóban (k.), A tehén hajton (k.) [I. h.]. — 1868: Átal ut (sz.), Csengő (sz.), Tehén hajtó (sz.), Alsó rét (sz.), Csere (sz.), Térköz (sz.), Felső rét (sz.), Eger (sz.) [I. h.]. — 1880 körül: Alsórét dülő, Átaluthalom, Átalútdülő, Első forduló, Cseresnyéspataka, Közbérez, Renget, Rakotya. Második forduló, Oláhpatak: Olápaták, Kőhegy, Tötöri dülő, Harmadik forduló, Csengő v. Garda, Szöllő oldal, Határ v. Szőlőoldal, Tehén hajtó, Kishordó rét, Bornáspataka, Hin-

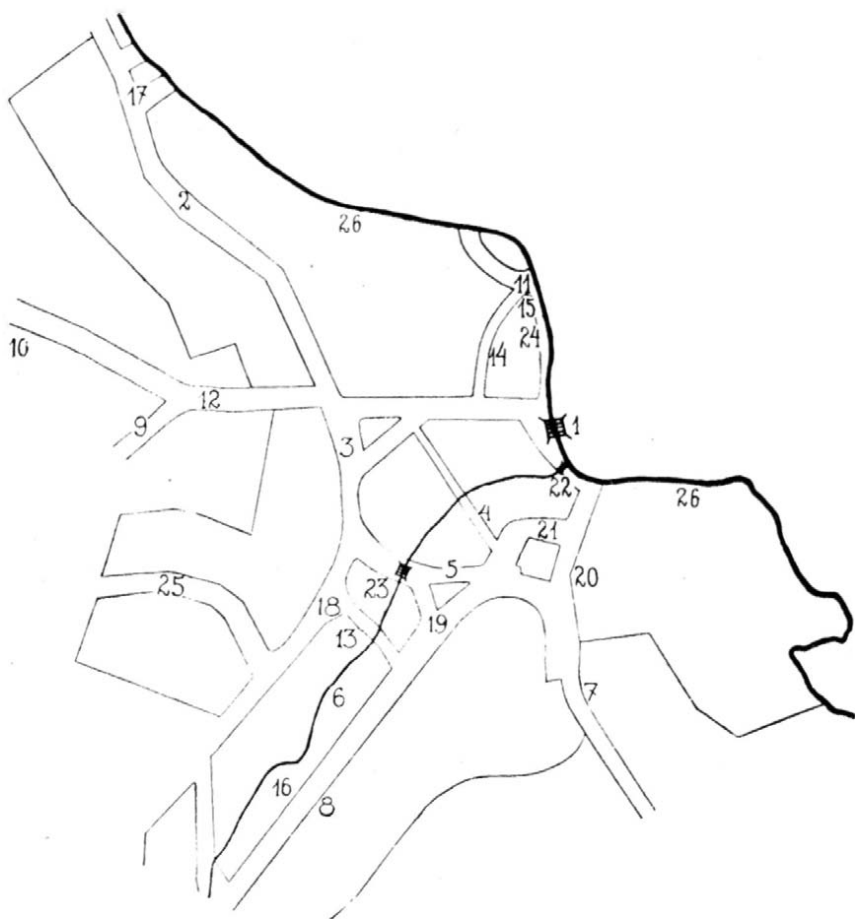
telke, Dárréttye: Dár réttye, Köhegyalja [Községi tkv.-i vázlat].¹ — 1891: Alsó rét, Nagy Rú előtt, Halom, Kétsáncz, Endes sánca (Endesé volt, ma Gyarmathé). Antalsánca (Jósikáé volt, ma Bánffy grófé), Tag, Cseresnyés (patak és hát), Sötéteger á(rok), Közbércz, Renget, K(is) és N(agy) Átalút, K(is) és N(agy) Csere, Domb, Rakkottya, Halastó,² Sárospatak,³ Bükkfü tó, Nyir, Nyiralja, Oláhpatak, K(is) Erdő p(atak), Hintelke, Bokor p(atak), Csipkés r(ét), Kő p(atak), Liba k(út),⁴ Kápolna d(om)b,⁵ Köhegy (alja és tója), Tehénhajtó, Bércz (oldal és útja), Határ, Borosk(út), Tölgy p(atak), Szőlő o(ldal), Hideg k(út), Csengő d(om)b. Mogyoróslék, Garda, Czankos, Bakverem, Nyiralja, Oláh Mihály Nyir, Tóhely, Kőkémény, Magyartelek, Oláh kút, Kis erdő, Gyepeskút, Dárrétje, Bögez, A(lsó) és F(első) Töltöre; Erdő, Köhegy, Petrés p(atak), Gyertyános, Biró, Balázs p(atak), Kő p(atak), Seres Pálrétje, Bálint ú(t), Íszek, Mákhely, Kishegyes, Póka r(ét), Nyugotás váluja, Bokor p(atak), Bak-Tamás p(atak), Tölgy p(atak), K(is) és N(agy)-Szél p(atak), Csorgós v(ölgy), Bércz, Jankó p(atak), Lapos r(ét), Kist(ér), Éles-Bércz és mege; A(lsó) és F(első) Bogdán, Erdő, Tomoldokt(ető), Nagykúttére, Nyáló d(om)b, Pálujkertje, Dísztókosár, Dühös kalyibája, Égettoldal, Balog László r(ét), Tizás o(ldal), Lapisbércz p(atak) és legelő, K(is)-Mező [Jankó 11—12]. — 1941: A belsőség nevei: 1. Natyhíd. Híd a Kalota vizén; ez köti össze a patak balpartján fekvő Szentkirályt a jobb parton fekvő Zentelkével. 2. Ársó-ucca. 3. Pijac. 4. Malomszoros. 5. Templomszoros: Csáki szoros. Ez az utcácska néhány Csáki-telek mellett halad a református templom felé. 6. Bácsmegeji patak: Kis-patak. Tulajdonképpen a Tötypataknak a belsőség határától a Kalota vizébe [26] való beszakadásáig terjedő része. 7. Kalotaji út. A Romániához szakadt Nagykalota felé vezető út neve. 8. Bácsmege: Bácsmegeji-ucca. 9. Bakucca. 10. Döktér. Állattemető hely neve. 11. Porond. A Kalotavize partjára vezető utcának és magának a *porondos* (homokos) partrészletnek neve. 12. Kócsár szorosságok. Előtagja családnév. 13. Mónár szorosságok. 14. Bärkaszoros. 15. Bärkakút. 16. Bácsmegeji kút. 17. Dereskút. 18. Istók kútyok. A Demeter-család telke előtt álló kút neve; a helynév e család megkülönböztető *Istók* melléknevével alakult. 19. Boros kútyok. 20. Templom-ucca. 21. Kiszelik felé. A Kiszeli család tagjai laknak e

¹ Telekkönyvi vázlat és részletlajstrom a falu jegyzői hivatalában.

²⁻³ Alább ugyanebben a forrásban: „A Kalota-Szent-Királyi határban a Sárospatak föld alatt folyik, mintegy másfél km. hosszúságban, amiről a nép úgy győződött meg, hogy a forrásba vagyis a Halastóba korpát dobott, melyet a víz a Sárosban vetett felszínre“ [Jankó 35].

⁴⁻⁵ Ugyanott: „(itt) a néphit szerint pénz van elrejtve;... a falut az ellenség lerombolta, a nép a torony egyik harangjába tölté a falú kinszeit, a másikkal letakarta azt, aztán kútba eresztették és betemették a rossz idők elől“ [i. h.].

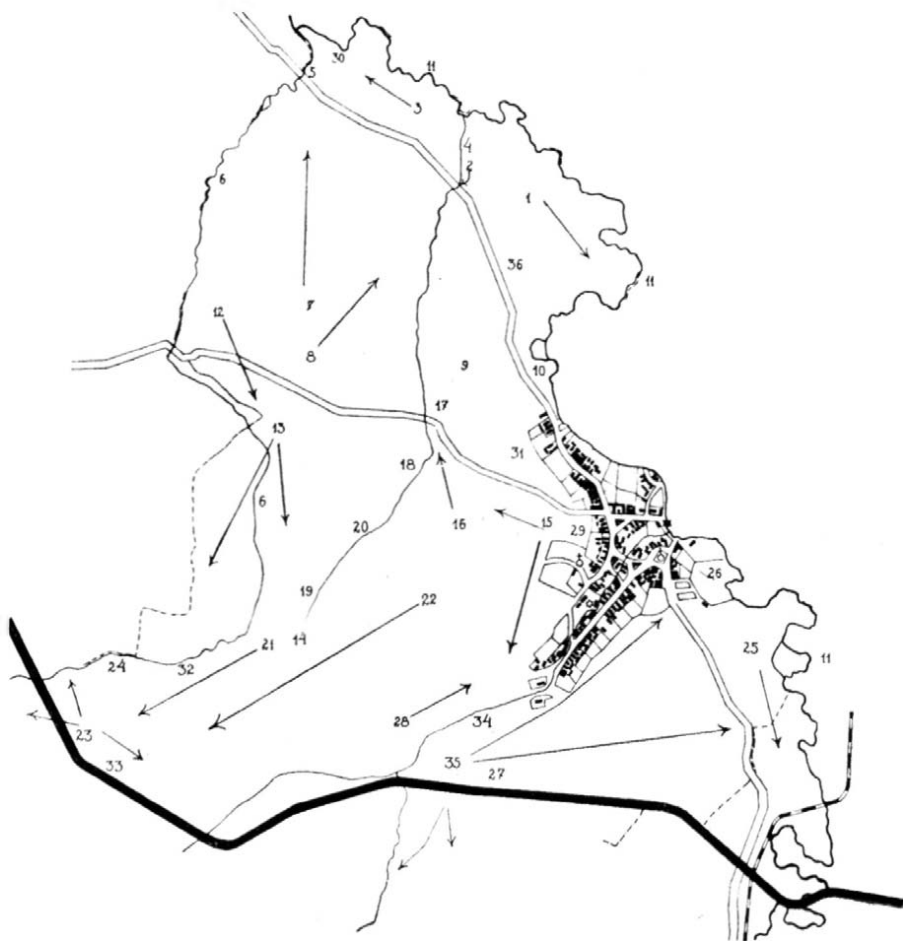
falurészben. 22. Kishíd. A Kispataknak [6] éppen a Kalota vizébe [26] való torkollásánál átvezető hídacska neve. 23. Csáki hídgyök. Nehány Csáki-telek szomszédságában, a Csáki-szoros: Templom-szoros kezdeténél épült betonhid neve. 24. Ódalalatti-út. 25. Olá-templom-ucca. Itt van a kevésszámú rumén lakosság temploma. 26. Kalota vize: Kalota

Kalotaszék királyi belső térképe

pataka (p.). — H a t á r n e v e k : 1. Ársórit ~ Rít (k. sz.). 2. Sárospataki híd ~ Podu dela Šaroš (h.). 3. A Sándzba: Gyarmati sánc ~ Sants (k.). A második helynév-név változat a falu egyik nagyobb birtokos családjának nevét őrzi; alighanem éppen a Kalotaszék varrottasait „felkaroló“ Gyarmathy Zsigáné férjének családi nevét. 4. Sárospatak (p.). 5. Csőrésnyéshíd ~ Podu lui Čeresnes (h.). 6. Csőrésnyéspatak ~

Valęa (Părău) Čerešneš (p.). 7. Rēnget (k., sz.).¹ 8. Kőzbirc ~ Kőzbirtsu (sz., k.). 9. Átalút ~ Atalut (sz.). 10. Bodomoskút (kút). 11. Kalotavize ~ Valęa Kālātsi (p.). 12. Rakottyadombja ~ D'alu Rokofāsi (sz., k.), 13. Rakottya ~ Rokofasa (sz., k.). 14. Halastókút ~ Halaš-

Kalotaszentkirály helynévtérképe.

Az alsó vastag vonaltól délre és délnyugatra eső terület rumén megszállás alatt van.

táú (kút). 15. Domb ~ Dīmbu (sz.). 16. Száraszpatak ~ În Sarospatak (p., sz.). 17. Sároshíd ~ Podu lui Saroš (h.). 18. Zajkút ~ Fīntina lui Zai (kút). A közlő szerint a Zay-család ősei nemesek voltak, de ma már elszegényedtek. Most az egyik Zay a faluban bivaly-

¹ Bár e község határa szomszédos a mogyorókereki határral, e helynév jelölte terület nem folytatása a mogyorókereki *Rēnget* jelzette területnek. Lehet azonban, hogy valamikor a két *Rēnget* egy összefüggő területet jelölt és csak később iktatódtak közbe más helynevek.

pásztor; ez a falusiak szemében egyik legalacsonyabbrendű foglalkozás.

19. Halastó ~ Halastău (sz., kevés k.). 20. Kishalastó: Kishalastókút Halaštău mik. 21. Pükfű: Bükfütója ~ Tău lui Bükfű (sz., kevés k.). 22. Csere (sz.). 23. Nyír ~ Niru (sz.). 24. Olápatak ~ Pă Olapatak (p., sz., k.). 25. Tehénhajtó: Teénhajtó: Ténhajtó (sz., k.). 26. Török-kert (sz., k.). 27. Kripta (sz., k.). 28. Szöllőódal: Szöllódal (sz., k.). 29. A Zsidótemetőnél A falu végén lévő zsidótemető környékére vonatkozó helynév. 30. Antalkert (sz., k.). 31. Puszta (sz., k., gyü.). Bekertelt terület a falu szélén; a belsőség ebbe az irányba is terjeszkedik. 32. Nagyarok (á.). Jórészt hasznavehetetlen szakadás. 33. Bakverem (sz.). 34. Tőtypatak ~ Valea lui Tód' (p., k., sz.). 35. Határ (k., sz.). Nagykalota felé a határszélre eső terület neve. A bécsi döntéskor megállapított határvonal e területnek egy részét szintén Romániához szakította. 36. Halom (k.). — A bécsi határvonalon túl eső terület nevei: ¹ Kápóna ~ Kapona (sz., k.), Csipkésrít ~ Čipkešrít (k.), Hintelke ~ La Hintelke (dombon lévő k.), Kűódal (e., k.), Kűhég: Kőhég (e.), Petréc ~ Petreču (e.), Íszek (e.), Kiserdőódal (e.), Dáríttye (k.), Ferső (:Felső)tőtőre (k.), Olákút ~ La Olakut (kút), Magyartelek ~ La Mađartelek (l.), Csengőmező (sz.), Gardaódal ~ Garda (l.), Hidekkútnál ~ La Hidekut (sz.), Hidekkút (kút), Csengőgarda (sz.), Olá Miháj nyire ~ La Ola Mihaj nir (l.), Nyír-ájja ~ Su Nir (k.), Libakút (kút, sz., k.), Határ ~ La Hotar (l. sz.), Bőgez ~ Pă Băgez (l.), Kiserdőpatak (p.), Magyaroslík ~ Mađaroslík (sz.), Likkút ~ La Likut (gödör, kút), Agyagos (k.), Kűhetytója ~ Su d'al la tău (tó és környéke), Arsó (:Alsó)tőtőre (l.), Boroskút ódal ~ La Boroškút (sz., k.), Tóhēj (l.), Kövesút (út), Kűkút (kút), Kűpatak (p.), Cankos (sz.), Íszegválluja ~ Valău lui Isek (itató), Bokorpatak (p.), Nagyvígy (k.), Somosórpataka ~ Valea lui Somišor (p.), Bogdán (e., l.), Kistér (e., l.), Disznókosár (e.), Dűhűskalibacsup (e.), Nyugodás (e., l.), Kishégyes (e.), Nyugodás válluja ~ Valău lui Nűgodaš (kút), Pókaríttye (l.),² Élezbíre (l.), Fersőbogdán (l.), Arsőbogdán (l.), Tomordok (l.),³ Natykútőre (l.), Natykútőrekűttya (kút), Bogdánkút (kút), Nyálódomb (l.), Melegódal (e.),⁴ Balog László (l.), Virágrít (l.), Tiszás (e.), Pálujkert (e.), Gyertyános (e.), Mákhēj (e.), Mákhēj-ájja (e.).⁵

¹ Ezeket a helyeket nem járhattam be és így nem is készíthettem térképvázlatot. A közlő szerint a tagosítás előtt idetartozott még a falu határának szélén a *Bornáspatak*, *Bőráspatak* és *Rácpatak* nevű határrész is, de most Székelyóhoz tartozik. Vö. a történeti helynévadatokkal; ezek ez állítást megerősítik.

² A szomszédos Mogyorókerékéről kimutathatunk *Póka*-esaládot.

³ A határ legmagasabb hegye.

⁴ Déli oldal; „napnak ál jól” — mondta a közlő.

⁵ Közlő: Csáki Márton (67) és Szűcs (Suciú) Péter (59); ez utóbbi, bár rumén nemzetiségű, nevét magyar alakban mondta.

Ketesd.

1399: *Ketesd*. 1437: Via de *Kethesd* ad Alsofyld. 1439: *Kethesd*. 1454. 1497: Poss. *Kethesd*. 1519: Poss. *Kethesth* [Csánki V, 368]¹. 1808: *Ketesd* ~ *Tyetyisu* [Lipszky]. 1831: *Ketesd* ~ *Tyetyésu* [ConsTrans]. 1839: *Ketesd*: *Kettesd*: *Kotesed* ~ *Tyetyisu*: *Tyctyes* [Lenk]. 1850, 1873: *Ketesd* ~ *Tyetyisu* [Mike. HelysNev. — Hnt.]. 1922: *Ketesd* ~ *Tetis* [MartIstr.]. 1941: *Kelezsd* ~ *T'efiš* [Hgy.].

1712: a Barbát hegjben (szö.), az Ujj hegjben (szö. és parlag szö.)² [Bf. I. Vegyes Fasc. CC. No. 5]. — 1715: A Vermen valo Szölöben (szö.), Az Borbatban (szö.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1720: A Vermen valo szölöben (szö.) A Felső Lábba (új szö.). A Borbátba (szö.) [I. h. Bánffy F. conser.]. — 1721³: Szöllők: Az Uy hegjben, Az Barbát szöllő, az Barbátban, Az Falu felett valo hegjben, Vagyon Uy hegjben egy darab pusztá szöllő hely, mellyetis hinak Varga Pallagnak [I. h. Kalotaszegi és Zentelki cs.]. — 1734: Gr. Bánffy György Sombori Sándor kolozsmegyei főbíró vallató peesétjével Vallatat a felöl, hogy itten a ketesdj szölöhegyen vulgo az Borbát nevü hegjben, amely szöllöt mostan br. Bánffy Farkas Kolosi András nevü jobbágya bír. a gr. Bánffy György részére dézmálták-é? A vallók olyan értelemben vallanak, hogy a dézma a gr. Bánffy György részre járt emberemlékezet óta [Bf. I. Ketesdi cs.]. — 1734: Török Rete alatt (k.), a Török Rete Szugulyályában (!k.), A nagy mezőben (k.), Széhellyb(en) (!k.), A Török Pallojánál (k.), a Bartha Nyirében (k.), Az Also Uj hegjben (szö.), Derez (!) Aranyáb(an) (szö.), a Szilvában (szö.), az uj Hegyb(en) (szö.), a Barbátban (k.), a Boroson (sz.), a Ló kosárb(an) (sz.), a Szabo Kertek mellett (sz.), a Ravaszlikon (sz.), a Bircz-Farkon (sz.), a Száraz Patak tetőn (sz.), az Olah Szilva alatt Pallag, a Temető felé (sz.), a Birczen (sz.), a Balás Kuttya veginél Pallagban (sz.), a Barbátban (szö.), Bircz farkon aloll (sz.), a Ketesdi szölöhegyen vulgo az Borbát nevü hegjben (szö.) [I. h. Ketesdi cs.]. — 1738: Tengellye oldalon (sz.), Uj hegj alatt (sz.), Oláh szil alatt (sz.), A Száraz Patak oldalban (sz.). — Prata seu foeneta: Török Pallonál. Arkos rétben, Szén helyben, Török régi allyán, Barta nyir alatt, A Nagy mezőben, A kerek Dombnál, Török retik alatt, Irtovány alatt, Mereszlo töben, Szén egetőben, Szén hely kívül, Miriszloban, Szugullyoban, Nagy Mezőb(en), Balint kutjánál, Mereszlo tőn, Pál retiben, Barta Nyiriben,

¹ A XVI—XIX. században a rendelkezésemre álló forrásokban kizárólag *Ketesd* alakban fordul elő a község neve.

² Nem emlékeznek, mikor volt rajta szőlő.

³ A Kalotaszegi cs.-ban lévő változat keltezetlen, alighanem a Zentelki esomó-ban lévő fogalmazványa, esetleg másolata.

A Garoban. — A kert megett (sz.). — *Vinae*: hoszszu szőlőben, Also uj szőlőben, Derszaranyáb(an) v. Derczaranyáb(an) (!), Olá Szilváb(an), Borbatban, Uj hegyben,¹ A Kertben, Jajgoban, A Padban, Kerti szőlő, A falu felett, A Falun alol, A tér szőlőben, Alsó Nagy oldalon, Borbát alatt. — *In prima calcatura versus F. Föld et super pagum*: lokosárban (sz.), A Botsoson (sz.), Szabo kert mellett (sz.), A Péter vápájában v. vápáb(an) (sz.), Mocsollya kutnál (sz.), To helyen (sz.), Szabo kertek megett (sz.), Verő fényben (sz.), A Mocsója kő mellet (sz.), Borbát alatt (sz.), Demeter kertében (sz.), A Rét szelben (sz.), Verő fény tetőn (sz.), Botos Gazza, Szőlők Lába. — *In secunda calcatura versus Farnas*: A Száraz Patakban (sz.), A ravasz lyukban (sz.), Egres kuth(an) (sz.), A Berczen (sz.), A Bercz farkon (sz.), A Temetőn fejlül (sz.), Barok (!) v. Borok földin (sz.), Czigány kuthban (sz.), Kis Pal hegyin (sz.), A Száraz Patak tetőn (sz.), Egres kut tetőn (sz.), Desnye Völgyib(en) (sz.), Tengellye uttyánál (sz.), Az uj szőlő hegyin (sz.), Tövis között (sz.), A hegyen (sz.), A Cserében v. Cseriben (sz.), Ör hegy oldalán (sz.), A Koringob(en) (!), Köben, Morgoban, Bako szőlő, Mondulas, A hoszszu szőlő végiben [Bf. I. Bánffy Farkas conscr.]. — 1754: Felső forduló: az Által n. h.-ben (sz.), a' Nagy oldal allyában (sz.), vulgo eleitől fogva Pap Réti-nek hivatik a' hoszszu láb szántó földek rugnak rá (k.). — Alsó forduló: a' Sás pataka mellett (k.), a' Viz között (sz.), a' Derecz arannya n. h.-ben (sz.), a' Kenderes Kertbenn (sz.). — Szöllő: az Oláh Szilva hegyben, Magura n. Szöllő hegyben [KalConscr.]. — 1758: a Borbát n. szőlő hegjen (szö.) [Bf. I. Ketesdi cs.]. — 1771: Falu felett (szö.), Uj Hegy (szö.), In Promontorio Berbát dicto (szö.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. 1778: Falu Fel n. hegyben (szö.) [Herepei lev.] — 1781: A Falu fel n. h.-ben (szö.), Az Ujj hegyben (szö.), A Borbát n. oldalon (szö.) [Bf. I. Vegyes Fasc. 30 No. 61]. — 1792: Also Föld felől valo Forduloban: A Mély oldalon (sz.), A Kenderes Kerten alol (sz.), A Berczen (sz.), A Nagy mező (k.), A Hegyen (sz.), A Brutsököbe (sz.), A Fejér arok allyan (sz.), A Kurta irtovanyba (sz.), Az Egres kutnal (sz.), A Meleg oldalon (sz.), A Kurta Irtovanyba (sz.). — A Hunyad felől valo Fordulob(an): A Csergő alatt (sz.), A Közép Lábba (sz.), A Közép oldal alat (sz.), A Borsos patakban (sz.), A Botos allyán (sz.), A Mocsollya² Kutnál (sz.), A Borsos pad (sz.). — A Közép Föld felől valo Forduloban: A Falu helye (k.), A mereszloton (k.). — Szöllők: A Borbát, Az uj Hegy, A Borbát hegyben, Az ujj hegyben [I. h. Bánffy S. conscr.]. — 1802: Ujj Hegy (szö.), [I. h.

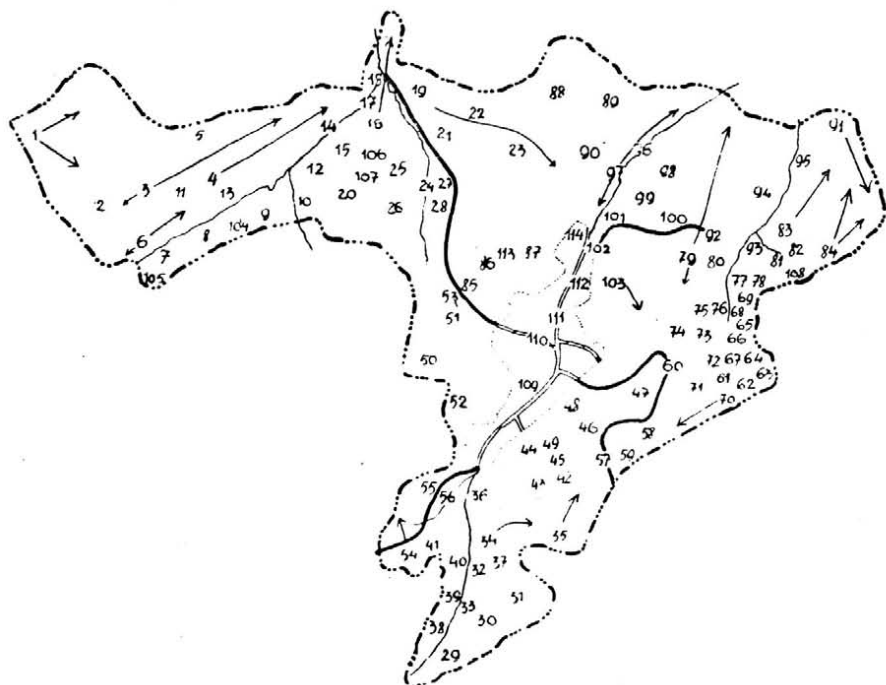
¹ Ez új ültetés.

² Alább: *Motsója*.

Vegyes Fasc. 32. No. 47.] 1809: Az Ujj hegybe (szö.) [JósHb.] — 1813: Az első Forduloban, mely felső Fordulonak nevezték: az Által-
b(an) (sz.), A' Nagy oldal alatt (sz.), a' Botos alatt (sz.), Kis Réten a'
Falu végén egy kaposztás kert, Borbát nevezetű Irtás, mellyet most
közzelebből irtottanak, Tsergő alatt Pap Réttyniek hivatik (k.), a Kis
Rét kutyta mellett a' Borbát alatt (k.), a' Szén helyen (k.), — A' M á-
sodik Forduloban, mely also Fordulonak neveztetik: A' Földi
Határ szélen a' Tzigány Kut mellett (sz.), Sás szél (sz.), Fejér Árok
alatt az Apro nyilak között (ke.), a' Falun alól a' Kenderes kertben
(ke.), a' Falun alól a' Szőlő alatt egy kaposztás kert, A' Falu végén
(sz.), A Sás Pataka mellett (sz.). — az Oláh Szilva n. Hegyben (szö.),
a' Magura n. Szőlő Hegyben egy pusztájában heverő volt szőlő
[ProtVis.]. — 1841: az alsó fordulón (sz., k.), sás n. h.-ben (ke.), Bor-
bátgaz (sz.), a kert megett magyarónak¹ való föld, a felső fordulón (sz.,
k.), a kenderes kertbe (ke.), a Szén helyben (k.) [Püsp. It.]. — 1862:
Az alsó fordulón a téren (sz.), sási fordulón (ke.), A Kenderes kertben
(ke.), A kert megett (káposztás), Borbát gazon (sz.) [I. h.). — 1864:
Bértz ólya ez onnan neveztetik, mivel felette egy hegység nyulik elé
mely szántokból áll, kelet felől egész a földi határ szélég. *Bértz* egy hegy
mely Kelet felől az egész földi határig terjed. *Sás pataka* mely sásos
kaszálókba áll s a közepén egy patakocska foly, mely *Sás patakának*
neveztetik s erről a patakról az egész határ rész. *Uj hegy* a' Sás pataka
határ rész felett uj hegynek azért neveztetik, mivel legkésőbbén fogták
fel szőlő hegynek. *Borbát* hogy szőlő termő hely azért neveztetik Bor-
bátnak. *Borbáthegy* a *Szerbük* szőlő felett el nyulo hegység mely szán-
tokból áll s inkább pityokat s alakort terem egyéb aránt kopár hegység
hogy honnan neveztetik semmi adat. *Hoszsú* azért neveztetik hoszsú-
nak mivel minden felől a B. Hunyadi határ részbe bé vág felette a
hegyek szőlő hegyek lévén mind a Hunyadi határhoz tartoznak. *Falu
feletti hegy* szőlő hegyek az egész falu felett fekszik onnan neveztetik.
Parogan (1) ez a határ rész honnan neveztetik nem tudatik, mert ezen
határ rész el nevezés több községekbe is elé fordul [Pesty XXII,
265a—b]. — 1868: Bércz Alja (sz.), Sás patak (sz.), Borbát hegy (sz.),
Hoszu (sz.), Dorogna (sz.) [Püsp. It.]. — 1941: 1. Faluhej mege
(e.) 2. Faluhej (k.). A helyi szájhagyomány szerint itt volt régen
a falu. 3. Papérdeje (e.). 4. Verőfil (l.). 5. Arfödítő (e.). 6. Szín-
hej (sz.). 7. Nagyrit (sz.). 8. Bálinkút (sz.). 9. Keregdomb (e., sz.).
10. Merészlő töve (sz.). 11. Gázsó (sz.). 12. Dillő kútya (kút). 13. Dillő-
nél (l.). 14. Malomhát (l.). 15. Nagymező (sz.). 16. Darogna (sz.). 17.

* A *magyaró* itt burgonyát jelent. Kalotaszeg egy részében, egyelőre pontosan még meg nem állapított területen ez a burgonya népi neve; a köznyelvi *mogyoró-t fáján mogyoró*-nak nevezik [Sztánai közlés].

Darogna pataka (p.). 18. Barta nyíre (sz.). 19. Paskó (e.). 20. Kokorát (l.). 21. Mocsoja (sz.). 22. Paskājja (sz.). 23. Hirtelenhágó (sz.). 24. Nagymező pataka (p.). 25. Erösföd (sz.). 26. Agyagos (sz.). 27. Demeterkértye (l.). 28. Demeterkértyi csörgónál (l.). 29. Lúkosár (sz.). 30. Középláb (sz.). 31. Csërgäjja (sz.). 32. Hosszu (sz.). 33. Kenderföd (sz.). 34. Bórsospad (sz.). 35. Majomkút (sz.). 36. Kisrit (k.). 37. Paprit (r.). 38. Rít (sz.). 39. Középódal äjja (sz.). 40. Átal (sz.). 41. Botos (sz.). 42. Bórbát (szö.). 43. Kizsbórbát (gyü.). 44. Mártonkértek hegye. 45. Dijóvérme (gyü.). 46. Bórbádgaz (gyü.). 47. Füvényes (szö.). 48. Kër-

Ketesd helynévtérképe.

meg (veteményes). 49. Kútoskört (kert). 50. Pad (szö.). 51. Falufel (szö.). 52. Szabókèrmeg (sz.). 53. Párparagja (sz.). 54. Nagyódal äjja (sz.). 55. Kërszölläjja (sz.). 56. Útszil (sz.). 57. Ültetés hegye (sz.). 58. Újhegy (szö.). 59. Jäjgó (szö.). 60. Bori szorossok (út). 61. Olászilva (szö.). 62. Farkasvárnál (sz.). 63. Örhegy (sz.). 64. Kúrtírtován (sz.). 65. Örhegyäjja (sz.). 66. Tengejókútnál (r.). 67. Sáspatak (p.). 68. Kisnyílak (sz.). 69. Fejirároknál (tn.). 70. Újhegy äjja (sz.). 71. Olászilváj (sz.). 72. Bórzás (sz.). 73. Prücsökös (sz.). 74. Hegy (sz.). 75. Újszöllö (szö.). 76. Újszölläjja (sz.). 77. Ripafödnél (sz.). 78. Botok föggye (sz.). 79. Birc (sz.). 80. Sás (sz.). 81. Egrescsörgónál (sz.). 82. Egres-

kút (sz.). Ma itt nincsen kút. 83. Prédódalala (sz.). 84. Száraszpaták (sz.). 85. Mörgó (szö.). 86. Magura (szö.). 87. Falun alól (szö.). 88. Ravaszlék (sz.). 89. Melegódal (sz.). 90. Desne völgye (sz.). 91. Cigánkút (sz.). 92. Sásódal (sz.). 93. Egrescsörgőji rít (k.). 94. Sási paprít (k.). 95. Cigánkúti rít (r.). 96. Botos pataka (p.). 97. Tír (sz.). 98. Tírodala (sz.). 99. Füvenyföd (sz.). 100. Almafáknál (sz.). 101. Szüget (k.). 102. Kendereskert (veteményes). 103. Karingó: Kispálhegyek (sz.). 104. Írtoványajja (sz.). 105. Szugujó (k.). 106. Tóhej (sz.). 107. Rítszil (sz.). 108. Csere (sz.). 109. Ársódarogna úttya (u.). 110. Fersódarogna úttya (u.). 111. Az ucca (u.). 112. Mihók szorossa (u.). 113. Pusztamagura (tn.). 114. Hósták. Az alsó része a falunak [Józsa Gerő hgy.].

Körösfő.

1276: Terra *Crysfew*. 1282: Villa *Keresfew*. 1371: Tributarii de *Keresfew*. 1391: Poss. *Cresfew*, *Keresfew* episcopalis. 1391, 1493: Poss. *Keresfew*. 1504: *Keresffiw* [Csánki V, 372]. 1646: *Keoreos feo* [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. 1711: *Keresfü*, *Kerösfő* [Wess.] 1713: *Körösfü* [I. h. Helységek összeírása]. 1717: *Körösfő* [Bf. I. Okl. Kezeslev.] 1754: *Körös-fő* [KalConschr.]¹ 1808: *Körösfő* ~ *Kriseu* vel *Krisu* [Lipszky]. 1831: *Körösfő* ~ *Krisou* [ConsTrans.]. 1839: *Körösfő* ~ *Kriseou*: *Kriso* [Lenk]. 1850: *Körösfő* ~ *Krisso* [Mike, HelysNev.]. 1873: *Körösfő* ~ *Kriso* [Hnt.]. 1909, 1922: *Körösfő* ~ *Criseu* [MoldTog. — MartIstr.]. 1941: *Körösfü*: *Körösfő*: *Körösfü*: *Körösfő* ~ *Krişeu*² [Hgy.].

1391:³ rivuli vlgo Chynkopathaka vocati,⁴ ad d(e)cu(r)sum alt(er)ius Riuuli Keresfewpataka, in ped(ibus) montis Keresfewhege nuncupati. riuulum vlgo Farkaspathaka vocatum, ad qua(n)dam vallem vlgo Zederyeswelg appellationem [OL. DI. 28758].⁵ — 1455:⁶ Riuuli vlgo Chongopataka uocati,⁷ Riulum vulgari(er) Derehte pataka dictum, pratum Chynko Rethe⁸ app(ell)atum, montis vlgo Fewldwar vocati, quend(am) Riuulum vlgo Keresfewpataka nuncupatum, mont(is) [K]eresfewhege, Riuulum wgarit(er) Farkaspataka⁹ uocatum,

¹ A XVII—XVIII. században tölem ismert forrásokban a község neve, a fennebbi alakok kivételével, *Körösfő* és *Körösfő* alakokban fordul elő.

² Minthogy e község teljesen magyar lakosságú, a rumén név csak a környező tiszta rumén vagy vegyes, magyar és rumén lakosságú falvak ruméniségétől hallható.

³ A falunak Sárvasár és Nyárszó felé eső határát kijelölő határjáró oklevélből.

⁴ Alább még egyszer *Cynkopataka* alakban.

⁵ Vö. Csánki V, 372 ugyanebből a forrásból teljesen átírt helynévalakjaival.

⁶ L. az 1391-i forrás 3. jegyzetét.

⁷ Alább megint *Chorgopathaka* alakban, majd ismét mint előbb fentebb; utána még háromszor *Chorgopataka* alakban fordul elő e helynév.

⁸ Alább még egyszer *Chynkorethe* alakban.

⁹ Ugyanez még kétszer ugyanígy.

vnum vallem Zederyeswewlg appellata(m) [OL. Dl. 31148].¹ — 1676: Hatarosok. Dereteuel, Nyarszoual, Saruasarauai, Sobokkal, Eszianauai, Olah nadassal. Derete felől az Olah Völgy higyara az Kerek Völgy pataka, Nyarszo felől az Czinko Patakan ala, Saruassara felől az Czípkés faron az Ganas Czerén ki az Szederies völgyen által az Reszegh faran fel. Sobok felől, ele az Reszegh élen. Esztana felől az Harmos domb. Olah nadas felől az Kis bük arkan alol, tartia az hatar, vagy az assos völgyen ki, noha az reghi üdőben meszeb volt az hatarok, de eleghetlenek annak ki keresessere [OL. Fisc. IV. szekr. 259 fasc.]. — 1727: Falujok határos Déretével, Nyárszoval, Sárvasárával, Sobokkal, Esztánával, Oláh Nádassal, Deríte felől az Oláh völgy hidgyára, az Kerek völgy pataka, Nyárszo felol a Sinko patakán alá Sárvasára felől a csipkés faron fel; Sobok felől elé a részeg élen, Esztana felől az harmas domb, oláh Nadas felől a Kis bük árkon alol tartya az határ vagy az ásás völgyen ki jollehet bellyebb is p(rae)tendálnak de eléghetlenek keresésére [Bf. I. Gyalui cs.]. — 1737: a Szalacs erdeje n. h.², Bedecs-Uczáb(an) (pu. sessio), puszta sessio... melly Gyalai kertinek mondatik [I. h.]. — 1754: Sobok felől valo Fordulobann: a' Bánya n. völgybenn (sz.), a' Veress dombonn (sz.). — az oláh Nadas felől valo Forduloban: az oláh utnál (sz.), a' Rakottyásnál (sz.), a' Mélykutbann (sz., k.). — a Deréte felől valo Fordulob(an): a' Magyaros kutnál (sz.), az Ujj Határbann (sz.), a' Paratskó n. völgyben (k.), a' Fülöp Rétiben a Nyárszoi Határ szélb(en) (k.), a' kertbenn (k.) [KalConscr.]. 1764: ... égy Jegenyei Fabjan István nevű öreg ember nékem (t. i. Antal Ferencz circ. 69 esztendő tanunak) mondotta és mutogatta hogy a Jegenyei határ a Körösfői Határral ezen Hármos Dombnál conterminálódott volna régentén, melyeknek édjikét látom megis hánták és sok regi modi edény Cserepeket hantanak ki belölle mely szerent valojáb(an) lehet azt itélni hogy emberi kéz által erigáltattak mind az három dombok, de leginkáb az a melyet ki hántanak [OL. Fisc. XXII. szekr. Fasc. 42. O.]. — 1813: az Ortományos n. H-ben (sz.). — a, Soboki Forduloban: Kis Domb (sz.), a' Soboki utban (sz.), a' Bana Völgyében (sz.), a' Mélyj kútban (sz.), a' Méjj Kutban (k.), A' Magyaros Kutnál (k.), a' Fülep Rétyiben (k.). A' Falu Malmánál, Sárvasár felől volt égy Rét: de ezt már ma a' Pap Török Buza Földnek használja. — az Oláh ut Fordulob(an) vagy az oláh Nádosi Forduloban: Az oláh ut mellett (sz.), a' Rakottyás-

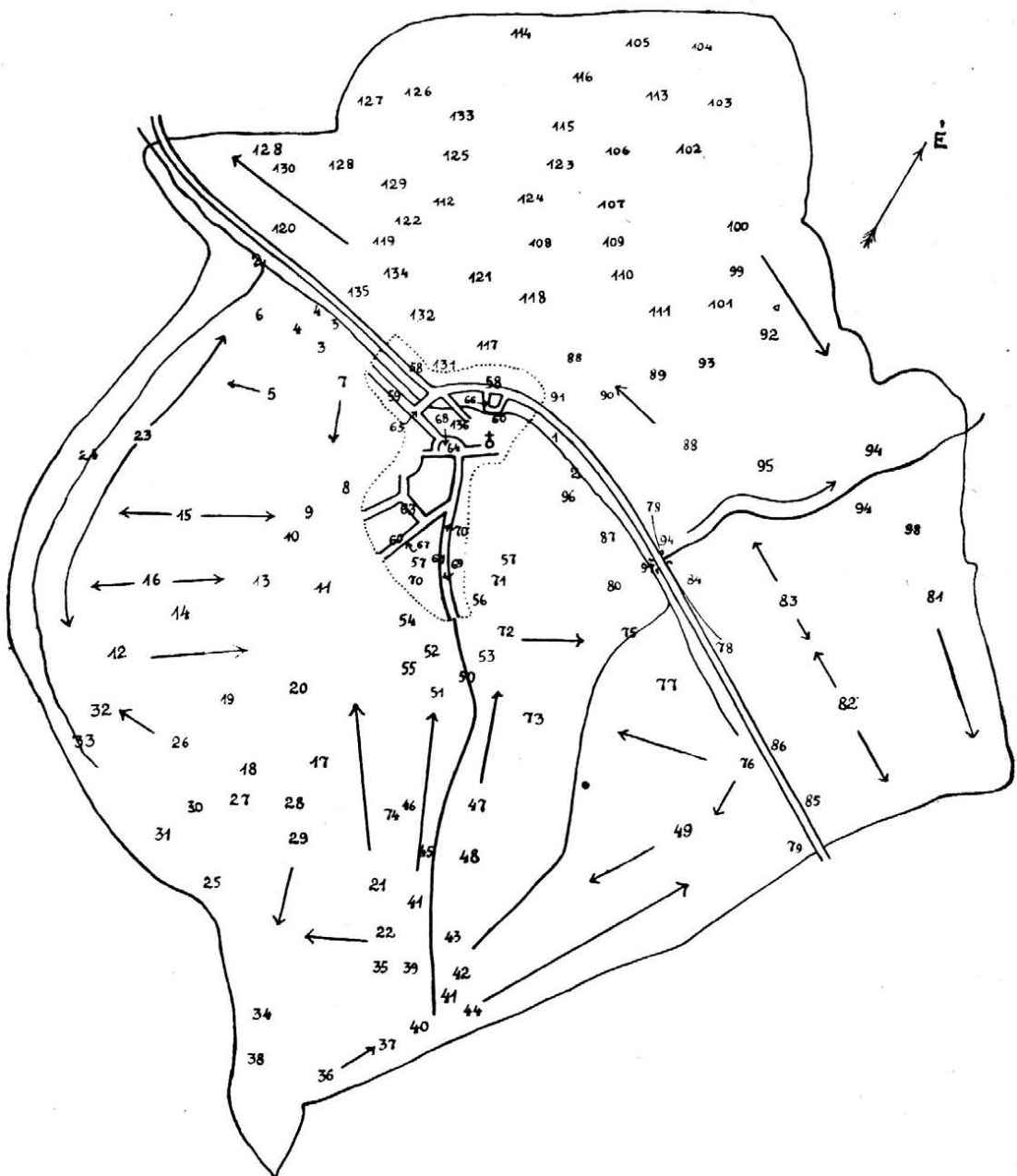
¹ Vö. a Csánki V, 372 közölte teljesen átírt helynévalakkal. — Ugyanennek az oklevélnek egy XVIII. századi másolatából ide iktatom a helyneveket: Rivuli vulgo Chongó Pataka nominati, pratum Chyke(!) Réte apellatum, montis vulgo Földvár nominati, Rivulum vulgo Keresfő-pataka nuncupatum, montis Keresfő hegye nominati, Rivulum vulgariter farkas-pathaka nominatum [Bf. I. Okl.].

² A deréteikkel controversiában van.

ban (sz.), a' Kigyos Kutnál (sz.). — a' Bedesti völgy Forduloban (sz.), vagy Derite felöl valo Forduloban: a' Magjaros Kutnál (sz.), A' Tsere megett (sz.), az ujj Határban (sz.), A' Kertekbe 'Sobok felöl (k.). Horgos alatt (k.) [ProtVis.]. — 1815: ortományos (k.) szomszédja a' Falu közönséges kaszálo Réttye körös körül. — Méjj kutb(an) [I. h.]. — 1836: A' Soboki Fordulóban: a' Patak mellett az or(szá)g út hosszába (sz.), A' kis Domb n. h.-en az Or(szá)g úttya és a' 'Soboki út között (sz.), A' Részektetön a' Soboki határ és a' marha legelő között (sz.), A' Bana völgyibe (sz.), A' Mező n. h.-en a' Falu felöl (sz.), A' tulso Kertekbe (k.), A' Horgas alatt (k.). — Az Oláh úti Forduloban: Az Ortományosba vagy on 1. Szántó föld a' Rétek között, a' Rakottyásba (sz.), A' méj Kútba (sz.), A' Kigyós Kutnál (sz.). — A' Völgyi vagy Deritei Fordulóban: A' Csügöbe (sz.), A' Kosznu (!)¹ Domb alatt a' Patak és a nyomás között (sz.), A' Magyarosba (sz.), A' Paraskó Völgyébe (k.), A' Filep Réttye (k.) szomszédjai: egy felöl a' Falu nyilas Réjtei, más felöl a' Nyárszoi Határ, A' Malom előtt (k.) szomszédja egy felöl a' Sárvasári határ, más felöl a' nyárszoi patak régi árka, a' Csere megett (ke.) [i. h.]. — 1850: Rét kert (k.), Lüget (k.), Pityokás kert (sz.), Ravaszlik (sz.), Részeg alja (sz.). Bércz (sz.), a horgas alatt (k.) [Püsp. lt.]. — 1864: *Hegyes*: egy szép kerek domb oldalán jó szántó földekkel 's a' lapályán egy nagy és szép kaszálo réttel diszlik. *Csere* csak kevéssel ez előtt izmos tser és tölgy fákkal diszlet, jelenben pedig csak is apró nyírfa vesszőkkel és sok tövis bokorral van bé boritva. *Uj határ* úgy láttzik a nevéből hogy nem rég fogodott mivelés alá — annak előtte legelőnek használtatott. *Völgy*. A' két oldalán jó, fekete szántó földek vagynak — a' völgyben dus kaszálo rét. *Nagy erdő* — a' még most is benne meg lévő egy néhány izmos tölgyfa — mutatja hogy honnét kapta nevét. *Szala csere* — régebben ebben szép tölgyfák voltak — most csak nyír és tövis bokor van benne. *Kerek büke* 'A fák ki irtodván rolla — most szántó földekkel diszlik. *Nagy rét*. Szép térségen és sima egyenes helyen fekvő kaszálo rét közepet a' hágo pataka metzsi át. *Pityokás kert* e helyen terem a' híres Körösfői pityoka. *Árok hát*: Szakadásos hely — legelőnek s a' benne lévő lapályos térség kenderesnek 's egy része kaszállonak is használtatik. *Tilalmas küe* szép sugár bikfáiról nevezetes. *Ordományos*: a' közepében lévő jó szénát termő rétet kétfelöl hüvös árnyékokkal kinálkozó bik' és tölgyfák szegig (!) bé — igen kedves ízű forások buzognak ki a fák tövei alol. *Ravaszlik* kö sziklás meredek oldal, sok mezei gyümölcs fák vagynak rajta; a' mezei vadak sok tekervényes lyukaikról kapta a' nevét; az allyában kövér szántó földek

¹ Elírás lehet *hosszú* helyett.

terülnék el. *Horgos allya* görbe fekvéséről neveztetik, kövér kaszáló rét. *Részeg oldal* — követses kopár hely — dé' rolla neveztetett szántó földek igen jó minőségűek. *Hosszu rét* nevét hihetőleg hoszui kiterjedéséről kapta, széna termő hely. *Döblüget* szántó földek vannak benne. *Szöllő oldal*: hajdanában szöllőt termő helynek kellett lenni, mert még néhol ma is láttzanak szőlő jövések, ma szántó földnek használtatik. *Bana völgye* kaszáló réttel és szántó földekkel diszló hely. — *Oldal* kövér legelővel diszló hely s az allyában szántok terülnék el [Pesty XXII, 288a—289a]. — 1868: A rét kert (sz.), Pityokás kert (sz.), Árok hát (sz.), Ravasz lik (sz.), Horgas Alja (k.), Bércz (sz.), Měj kut (k.) [Püsp. lt.]. — 1891: Hegyes, Nagy k(út), Bodon, Csere, Kicsi k(út), Lüget, Völgy, Szakáll k(út), Szala-Cserelye, Kerekbukk, Nagyerdő, Kővágás, Rakottyás, Mély k(út), Szöllők(út), Kigyós k(út). Tilaluasköz, Ravaszlik, Ordományos, Bükkfaválúja cs(orgó), Korpos k(út), Kovács k(út), Részegoldal, Hosszú, Lejáró, Csipkés, Oldal, Horgosalja, Mester k(út), Banavölgyi k(út) [Jankó 12]. — 1941: 1. Papkúttya (k., kút), 2. Kőrös (p.). 3. Rítkert. 4. Rít (k.). 5. Hëgyës (sz.). 6. Híd alatt (k.). 7. Bojgó (k.). 8. Feketekert (k.). 9. Porgolát (sz.). 10. Kerülő rít. 11. Csere (l.). 12. Íszek (l.). 13. Fülep-ríttye (k.). 14. Natykút (k.). 15. Natyfödek (sz.). 16. Koszma-völgye (k.). 17. Deritút (l.). A szomszédos *Derite* község felé vezető út mellett lévő terület. 18. Veres Simon ríttye (k.). 19. Márton tója (tó). 20. Csere-szil (l.). 21. Naccsere (el.). 22. Lügeccsere (el.). A Naccsere és Lügeccsere ma nyírfás. 23. Döcögő (k.). 24. Nyárszaji patak (l.). 25. Nagyvágott (l.). 26. Mátiságy (l.). 27. Kisvágott (l.). 28. Nyúgodomb (l.). 29. Kopárdomb (l.). 30. Mátisátytorka (l.). 31. Lukács föggye (l.). 32. Csinkó (l.). 33. Újhatárpatak (l.). 34. Újhatártorka (l.). 35. Legínyek párnája (l.). 36. Újhatár (l.). 37. Lüget (sz.). 38. Újhatár kúttya (kút). 39. Mogyorós (sz.). 40. Lőrindzbüke (k.). 41. Vögy (sz.). 42. Szakálkútódal (k.). 43. Szakálkút (k., kút). 44. Szala csereje (l.). 45. Papsorgója (k., kút). 46. Veremköszt (l.). 47. Közbírcököszt (sz.). 48. Közbírcódal (sz.). 49. Erdővíg (sz.). 50. Vötypataka (k.). 51. Kiskút (sz., kút). 52. Csere alatt: Cser alatt (sz.). 53. Vötykert (sz., k.). 54. Bojókaföd: Nagyerdő (sz.). Vö. *bojóka* 'burgonya'. 55. Cserealatti kenderfödek (ke.). 56. Kurucódalok (l.). Tulajdonosáról nevezték el. 57. Puszta (kert). 58. Hóstát. A falu fő utcájának a neve; ezen megy keresztül az országút. 59. Szegelet (u.). 60. Tyúkszar-ucca. 61. Bedecs-ucca. A Bedecsbe vezető út elejét képező utca neve. 62. Kúszirt (u.). 63. Szoros (u.). 64. Pijac. 65. Bálínkút. A Szegelet-utcában lévő kút. 66. Pali kúttyok. A Hóstátban van. 67. Kíkút. A Kúszirtben van. 68. Újkút. Az iskolánál lévő régi kút neve. 69. Pásztorcsergő. Kút a Bedecs-utcában. 70. Pinteg Bandi kúttyok. U. o. Otlakó emberről ne-

Körösfő helynévtérképe.

vezték el. 71. Pusztaji kút. 72. Ravaszosáj (l.). 73. Tótyfásnagyerdő (l.). Régen tölgyes volt itt. 74. Veremkösztó (tó). 75. Szala pataka (p.). 76. Keregbükk (sz.). 77. Keregbük vögye (k.). 78. Nagyrit (k.). 79. Olávóthyíggya (sz., hid). 80. Csüggő (l.). 81. Határszíl (l.). 82. Ven-
 cencia (l.). 83. Kúvágás (l.). 84. Simonríttye (l.). 85. Hágó (k.). 86. Cifra (k.). 87. Árokhát (k.). 88. Kövespad (sz.). 89. Míjkút (k.). 90. Szöllőkúttya (k.). 91. Csög (sz.). 92. Ravaszlik (sz.). 93. Míjküttető (sz.). 94. Rakottyás (sz.). 95. Dillő (sz.). 96. Nagyerdőájja (ke.). 97. Csüggő híggya (h.). 98. Kizsdomb (l.). 99. Kákástó (k.). 100. Ordomá-
 nyos. A szájhagyomány szerint itt régen egy Ordováros nevű város volt, amely az özönvíz alatt elpusztult. 101. Bükfaváluja (forrás). 102. Bikadomb (k.). 103. Türeji bácsi (k.). A szájhagyomány szerint egy Türeből jövő embert itt megöltek az ökrök. 104. Kutyor (k.). 105. Szőlódal (e., k.). 106. Rít (k.). 107. Gaz alatt (e.). 108. Kerekrit (k.). 109. Szénigető (k.). 110. Korposkúttyok (k., kút). A helynév ma is élő család nevét viseli. 111. Berekfele (sz.). 112. Szárasztó (sz.). 113. Keregdomb (sz.). 114. Kovácskúttyok (k.). 115. Ríszegájja (sz.). 116. Ríszegódal (sz., l.). 117. Omlás (sz.). 118. Kétkútvögye (sz.). 119. Horgas ájja (sz.). 120. Mesterríttye (sz.). 121. Mező (sz.). 122. Bíró-
 szerefőggye (sz.). 123. Mustukáj (sz.). 124. Szőlódal (sz.)¹ 125. Hosszu (sz.). 126. Döblöget (sz.). 127. Szederjes (sz.). 128. Lejáró (sz.). 129. Birc (sz.). 130. Csipkés (sz.). 131. Kertek (sz.). 132. Verezsdomb (sz.). 133. Bodom (kút). 134. Ódal (sz.). 135. Banavögye (sz.). 136. Hetykert (sz.) [Gergely Béla hgy.]²

Magyarbikal.

1249: Terra *Bekaly* [ÁrpÚjOkm. VII, 284]. 1393: Villa *Eykal*. 1397: Poss. *Mykal* (!). 1397, 1499: *Bykal*. 1451: *Bykalya*. 1481: *Magyarbykal* [Csánki V, 334]. 1586: Bykaly György de *Bykallya* [Bf. I. Okl.]. XVI. sz. vége: *Bikalat* [I. h. Kalotaszegi cs.]. 1612: *Magyar Bikal* [EM. Kemény Pál lt. Gymonostori cs.]. 1613: *Magyar Bik alatt* lakozo [Bf. I. Nagyfalusi cs.]. 1615: Bikalli Istvan, Bikallj Sandor *Magyar Bikalat* lakók [I. h. Okl. Valkói cs.]. 1646: *Magyar Bik allya* [I. h. Kaloaszegi cs.]. 1652: *Bikallat* lakó [I. h. Okl. Kezeslev.]. 1664: *Bikally* [I. h. Faragói cs.]. 1672: *Magyar Bikal* [I. h. Vegyes anyag]. 1673: *Magyar Bükally* Vitez Ferencz [Szentk.]. 1676 körül: *Bikallya* [Bf. I. Vegyes. Reg. Loc. Arend.]³ 1712: *Magyar Bik alatt* [I. h. Ve-

¹ E falu határán két ilyen nevű hely is van (L. a 105. sz. helynevet!).

² Közlő: Kovács Márton Buli (66).

³ A XVIII. sz. elején a szomszédos Bánffyhunadnak e község felé eső egyik fordulóját *Bikalj felé való fordulónak*, 1792-ben pedig *Bikalati Fordulónak* nevezték [Bf. I. Okl. és Bánffy Sándor conscr.].

gyes Fasc. CC. No. 5]. 1712: *Magyar bikalot* lako [I. h. Urbarium]. 1713: *Magyar Bikaly* [Wess. Helységek összeírása]. 1721: *Magyar Bikally* [Bf. I. Kalotaszegi és Zentelki cs.]. 1734: a Birczen a merre *Bik* alá járnak [I. h. Ketesdi cs.]. 1743: *Bikalatiak* (t. i. jobbágyok) [I. h. Kalotaszegi cs.]. 1754: *Bikal, M. Bikal* [KalConscr.]. 1808: *Magyar-Bikal* [Lipszky]. 1831: *Magyar Bikal ~ Bikoját* [ConsTrans.]. 1839: *Magyar-Bikal ~ Bikelat* [Lenk]. 1850: *Magyar Bikal ~ n. Buchendorf ~ r. Bikelat* [Mike, HelysNev.]. 1873: *Magyar-Bikal ~ Bikeladu* [Hnt.]. 1922: *Magyarbikal ~ Bicalati* [MartIstr.]. 1941: *Bikal: Magyarbikal ~ Bđikálat* [Hgy.].

1399:¹ montem Ewrhegy vocatum, riuulum Farkaspataka vocatum, fontem Olachwewlghkuta vocatum, Korbat yrtwanya, montem Hoziwhegyh vocatum, unu(m) Berz Hoziwhegh Berze vocatu(m), Kaloshasawa wlgarit(er) vocatum, fontem Zylkut vocatum² [EM. Törzsgy.]. — 1695: az fel szegh ucزاب(an) az kis Hidnal [Bf. I. Mbikali cs.]. — 1738: az Uj Mál nevű szőlő hegyen [I. h.]. 1754: Felső forduló: a' Telekbenn a' kut mellett (sz.), a' Széna mező Szőlője alatt (sz.). — Alsó forduló: az alsó Völgyben (sz.), — a' Mál n. Szőlő hegyben (szö.), A Pitzik n. Szőlő hegybenn (szö.), a' Bora szőlő hegyenn (szö.) [KalConscr.]. — 1756: A Nagy Mál n. hegyben (szö.), A Felső Garda n. h.-ben (szö.), a Bora n. hegyben (szö.), a Mál n. hegyben (szö.). — Borzás (e.). — Felső forduló: a Válasz n. h.-ben a rét mellett (sz.), az also Tövisses n. h.-ben (sz.), a határ n. h.-ben (sz.), a Borzás n. h.-ben (sz.), a Keskeny pataka n. h.-ben (sz.), a Tér Erdő n. h.-ben (sz.), a Csulya n. h.-ben (sz.), ala járo Medgyesen (sz.), a nagy Medgyes n. h.-ben (sz.) az elő patak v. pataka n. h.-ben (sz.), a Telek n. h.-ben (sz.), a Marton n. h.-ben az Gát véginél (k.), a kis Szakadás n. h. alatt (k.), a Bükk n. h.-en (k.), a Botzok n. h.-en (k.), a Vad kert n.h.-en (k.), a Nagy Csomba n. h.-ben (sz.), a kurta hegy Szeliben (sz.), az hideg rét n. h.-ben (k.), a Csüget n. h.-ben (sz.), a Kopár Domb n. h.-en (sz.), a Körőspatak n. h.-ben (sz.), a Varjukut (sz.), a Kása mál (k.), a To n. h(-ben (k.), a To helyly szelin (sz.), a Hüttő (sz.), a nyugvo Domb alat (sz.), a Puszta (sz.), a tovisses (sz.), a Medjes (sz.), a Füzes Tohelly mellett (k.), a nyugvo n. h.-ben (k.), a Simon uttya (k.), a Csakány utban (k.), az Uj Mál n. hegy mellett (sz.), a Sűrű patak n. h.-ben (sz.), a Kis Nyil (k.), a Kő Banya n. h.-ben (sz.). — Alsó forduló: a Hanga n. h.-ben (sz.), az Egres kuttya (sz.), a Falu Nyilassa (sz.), az olá Völgy (sz.), a Suhatag (sz.), az Dülő (sz.), a Bora n. h.-ben (sz.), a Mál n. h.-ben (sz.), a Szél

¹ Ketesd, Hunyad és Bikal határjárásából.

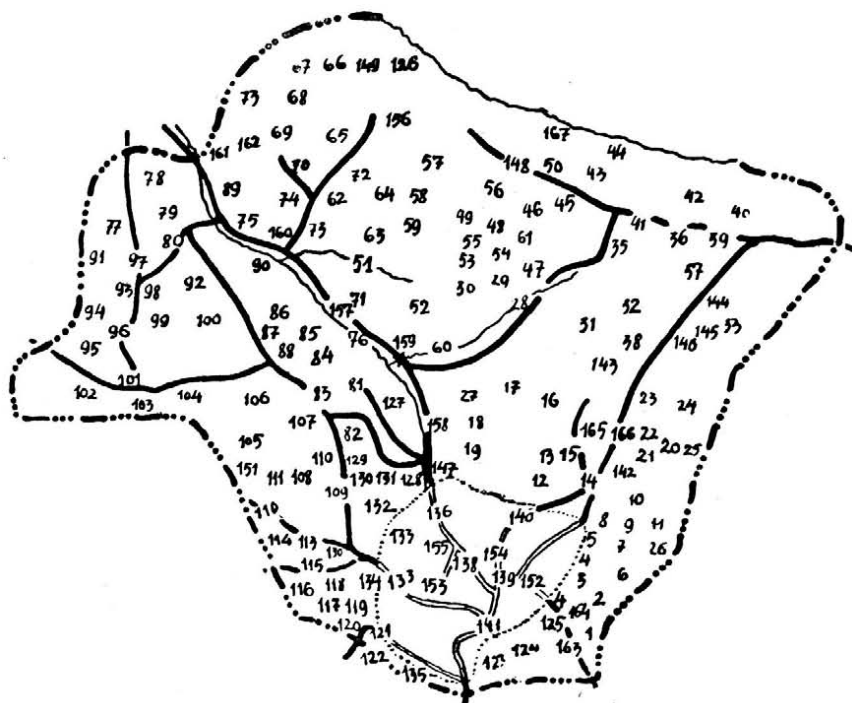
² A forrás szerint ezen a helyen találkozik Bikal határa a zsobokival.

Domb (sz.), a Bértz uttyánál (sz.), az Őr n. h.-ben (sz.), a Szoros n. h. végiben (sz.), a Tohelly szeerb(en) (sz.), a Pad Szöllő Parlagján (sz.), az Őr hegyen (sz.), az also Völgy n. h.-ben (sz.), a Berek n. Hegy alatt (sz.), a Farkas Vára n. h.-ben (sz.), a Kópasz oldal (sz.). — Szöllő: a Garda alatt valo hegyb(en), a Pusztá n. hegyb(en), a Pad n. hegyb(en), a Gardallya n. Hegyben, A kerti szöllő között, az Uj Mál n. Hegyben, a Pitzig n. Hegyben, a Dorgán n. hegyben, a Gora n. Hegyben, a Gyakor n. hegyben, a Széna mező n. hegyben. — a Falu Nyilas Kenderes Kerti, a Csergő n. Falu közönséges kaszálója [EM. Mohai lev.]. — 1763: Bora n. hegyen lévő szőlő [Bf. I. Bhunyadi cs.]. — 1771: Promontorio Málhegy nuncupato (szö.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1813: Az első Fordulob(an), mely Also völgy Fordulonak neveztetik: Az also Völgyben (sz.), a' Berek aiatt (sz.). — A' Második Forduloban mely Telek Fordulonak neveztetik: A' Kut mellett (sz.), A' Kenderes kertben (sz.). — A' Széna mező ajjában a' felső Forduloban (k.), A' Pitzik nevű szöllő alatt vagyon a' Falu végén (k.), égy Mál nevű Szöllő Hegyben (szö.) [ProtVis.]. — 1815: a' Telek pataka, A' Kenderes Kertb(en) (ke.), A' Széna mező ajjáb(an) a' Falul felöl (k.), Pitzik szöllő alatt (k), A' Mál Hegyb(en) (szö.) [ProtVis.]. — 1818: ugy tapasztaltatott, hogy ezen nyomásbol fogot tilalmas kárára volt sok gazdáknak, a Földjeikben, ennél fogva azt határozta (!) és végezték közönséges meg egyezésből, hogy az Egész M. Bikali Határ osztodjék három Fordulora; mely dolog és egyezés és határozás meg esvén fel is osztodék é szerént lör Az Felső Fordulo lészen és légyen a völgy pataka egészen, a' Békáson keresztül a' Törös János Földje végénél el a' Budai György irtása mellett az Ország utyáig, ez a Fordulo esik Délre. — 2szor A Közbölsőnek határ széle a' két Máli szőlő hegyek, 's az Kozma György és Kozma János két földjeknek végénél el az Huszszu (!) árkon le a Keresztjároig el a Hanga oldalába lévo Nagy árokot el a Székes agyig. — 3o A Harmadik a' Berek a' hosszu a' Keresztutjároig. Határozodott továbbá, hogy a' hová az ősz gabona vetődött, oda vetődjék a Tavasz, az ősz gabonák közze ne vetődjék Török buza, külömben a kárral marad a Török-buzája iránt... — A' Közép Fordulot mikor a' nyomás üti az Tohej is nyomásba fog maradni [Ref. egyhk. lt. C. 15]. — 1820: kurta hegy [I. h. C. 18]. — 1828: Borzás (sz., e.) [I. h. C. 25]. — 1837: Kurta hegy nevu tiltott Ekklesia Erdeje [I. h. C. 27]. — 1843: Berekaly fordulo Berekalya folyama (sz.), Hango oldala (sz.), Felső tövises (sz.), Kenderes kert (sz.), Dorgóus (!?), Szöllő (k.) [Püsp. lt.]. — 1864: Fordulói: *Berekallya*, ez nyugotra egy sűrű Berek által környékeztetvén, mely a nép szaporodása után ki irtatott és szöllővel bé plántáltatott, most mint szőlők használnak, alatta pedig szántók és

kevés kaszállók léteznek, mely is eredetett innen kapta. — *Tövisses*. Ezt haszonlilag Eszakra egy lapályos hegy választ (!) el a Berekallyi fordultól, meg hogy régentén sűrű tövis bokrokkal volt bé borítva, azt kí irtottak és szántoknak fel vágták, mely is onnan nevezetett Tövissesi fordullonak. — Találtatik... a' Tövisses határ részben égy ugynevezett „*farkas vár*“ omladék, mely a' monda szerint a B° Vitéz uraké lett volna „hajdan büszke nemeseznek mostan baglyok lakhelye“. — *Csüget*. Ezt keletre egy magossan felemelkedett hegy tézsen nevezetessé, két felol hosszsan le nyulo árok csergedező patakocskával környekez, melynek tetején hajdonában a Vitéz családnak egy major-ság csüre létezett és bizonyosan azon csürről vette a Csüget nevet [PestyXXII, 306a, 308a]. — 1891: Padszöllő parlaga, Szorosvég, Bora (szöllő, —hegy —mege, —alja), Ketesdi ú(t), Oláho(ldal), Kőkút o(ldal), Berekalji nyil, Málhegy, Sáskert, Farkas vára, Sároست(ető), Kéményes, Széldomb, Harangozó, Bálint Annók folyama, Ujszöllő h(egy), Örhegy, Egrescs(orgó), Által, Suhatag, Lejáró, Hosszúá(rok), Hosszú, Marsa, Hangao(ldal), Szénaréttere, A(Isó) völgy, Keresztül-járó, Dillő, Köhegyalja, Tóhely, Tövisses, Felek, Kétmáalköze, N(agy) és K(is) mál, Köfelé, Kőalja, Dorgán, Kendereskert, Kóbánya, Varjuk(út), Csüget, Pusztah(egy), Szénamezőszeg, Előpatak, Kopárd(om)b, Kőrősp(atak), Hágut, Irtástető, Völgy, Békás, Keskenypatak, Zsigai(rtás), Fűtője, Létonv(ölgy), Borzás, Határ, Mészkemencze, Marton o(ldal), Irtás, Fodorszél, Fáidörgő, Szárazp(atak), Sürü(p)atak, A(Isó) és F(első) Ösvény, Lüget, Mihályi(rtás), N(agy) és Kis-Kelemtó, Télerdő, Örményá(rok), Gyertyános o(ldal), Katonacsereje, Nagy tó, Tér, Bácsóné k(út), Égettgaz, Sürüfar, Kistér, Kurucsásút, Hosszúföld, Országú(t), Sejmékes, Valkórét, Nyugód(om)b, K(is) nyilak, Zimola, Bakszeg, Nyir, Rókalyuk, Középcsorgó, Tölgyes, Ferencz á(rok), Válasz, Bükk, Csákányk(út), Rét, Bikali nyilak, Kársamál, Szénamező, Pusztá, Piczik, Vadkert, Kurtah(egy), Csorgó, Bálintkert, Hegy, Bagics, Gyakorszöllő, Gardao(ldal), N(agy) Szöllős, Pad, Szilvaskert, Pásztorerdő [Jankó 16]. — 1932: Belső területek, falu-részek, tanyák, házcsoportok: Alszeg, Felszeg, Vadkert-tető, Kendereskert, Csörgő. — Folyók, patakok, erek, csorgók, kutak, tavak, mocsarak: Varjukútja, Bartókútja, Kiskút, Berekaljakútja, Hangakútja, Kodrujkút, Borbékút, Egrescsorgó, Középcsorgó, Fűzkút, Bakszegcsorgó, Bacsónékútja, Két vezeték (alsó-felső), Kőrőspatak, Előpatak, Szárazpatak, Keskenypatak. — Hidak, pallók, gázlók: Telegdihíd, Kőrőspatakahídja, Előpatakhídja, Fűzkúthídja, Bóthídja, Békáshídja, Ördöghalmahídja. — Völgyek nevei: Olávölgy, Előpatakavölgye, Létonvölgye (az Urakéba található meg), Kőrőspatakavölgye, Alsóvölgy. — Hegyek, erdők,

hegyoldalak: Hangaoldal, Várhegy, Órhegy, Széldomb, Újszöllő-
oldal, Málódal, Kőalja, Bóraódal, Dorgányódal, Gyakoródal, Szilvás-
ódal, Kurta hegy és részei: a Bükk és a Nyugvódomb (itt található
az erdőben a „Kacorárok“ nevű szakadék), Martonódal (alsó-felső),
Szénamezőódal, Pusztaódal, Székeságy (e.). — Határ és düllő
nevek: Ferencárka, Kerek rét, Nagyrét, Zimola, Bárdiföd, Kisnyír
Télierdő, Bakszeg, Uraké (rét) részei: Botyak és Kisrét, Hosszurét,
Válasz, Rókalyúkalja, Nyugvódomb, Valkórét, Martonrét. — Szántó-
föld: Meggyes, Köröspatak, Előpatak, Csüget, Küalja, Szénamező-
sarok, Pusztahegy, Kopárdomb, Irtástető, Fűzkútódal, Telegd, Mál-
hegye, Újszöllőalja, Tüvises, Alsótüvises, Újszölösarka, Tóhely, Hanga,
Dilő (alsó-felső), Szénarétere, Alsóvögy, Picik, Hosszú, Kishosszú, Su-
hatag, Órhegy, Vármellet, Rakottyás, Egrescsorgó, Berekalja, Bagics,
Nagycsomb, Kétárok, Padszőlőparaga, Pad, Gyakortető, Sáskert,
Széldomb, Kásamál. — Uraké részei: Békás, Keskenypatak, Száraz-
patak, Kokorád, Borzás, Hütője, Határ, Zsiga, Padszőlőparaga, Fel-
legvár. — Más elnevezések: Utak: Bartóút, Kodrujutca,
Papék, Danóútca, Alszegútca, Nemesútca (Hostát), Gaz (l.) részei: Tag,
Égettgaz, Nagytó, Irtás, Sejmikes, Szőlőalja, Lüget, Kölesföd [Kupa Ist-
ván hgy.]. — 1941: 1. Kurtahegy (e.). 2. Kurtahegyäji csorgó (kút). 3.
Porondostető (e.). 4. Kásamál (szö.). 5. Picikszöllő (szö.). 6. Bükkódal
(e.). 7. Uraké (k.). 8. Picigāj (sz., r.). 9. Bükkāj (r.). 10. Válasz (sz.). 11.
Kokascsórgó (kút). 12. Kispusztá (szö.). 13. Natypusztá (szö.). 14. Szína-
mező (szö.). 15. Szinamezāj (k.). 16. Zsidópicig (sz.). 17. Kopárdomb
(sz.). 18. Csüget (sz.). 19. Kübánya (sz.). 20. Tőgyes (k., e.). 21.
Középicsórgó (kút). 22. Hosszurít (r.). 23. Ferencárka (á.). 24. Bárdi
föd (k.). 25. Kürső vágásút (út). 26. Bërső vágásút. 27. Előpatak (sz.).
28. Köröspatak (p.). 29. Köröspatakódal (sz.). 30. Írtástető (sz.). 31.
Nagymeggyes (sz.). 32. Rókajukājja (k.). 33. Rókajuk (e.). 34. Kisnyír
(r.). 35. Bakszeg (r.). 36. Sëjmíkes (l.). 37. Nyügódomb (e., k.). 38.
Pásztorërdeje (e., k.). 39. Zimola (r.). 40. Valkórit (r.). 41. Hosszuföd
(l.). 42. Szöllőódal: Szöllőódal (l.). 43. Martonódal (l.). 44. Marton (r.).
45. Ígedgaz (l.). 46. Katonadomb (l.). 47. Katona esereje (l.). 48.
Natytdomb (l.). 49. Natytó (tó). 50. Bacsóné kúttya. 51. Keskenypatak
(p.). 52. Írtás (kert). 53. Téli ërdő (l.). 54. Gyërtyanosódal (l.). 55.
Kiskelementava (l.). 56. Rókásmező (l.). 57. Lügettető (l.). 58. Tag
mellett (l.). 59. Szegélet (l.). 60. Gasszéle (l.). 61. Kalibadomb (l.). 62.
Két ösvenköze (sz.). 63. Kizs Zsiga (sz.). 64. Nagy Zsiga (sz.). 65.
Károjnë dombja (sz.). 66. Fodorszil (sz.). 67. Natyhatár (sz.). 68.
Nagyborzás (sz.). 69. Kishágótető (sz.). 70. Kizsbórzás (sz.). 71. Fűsz-
kútháta (sz.). 72. Tag (e., l.). 73. Bikásódal (sz.). 74. Hütöjetető (sz.).
75. Úthossza (sz.). 76. Fűzkútputaka (p.). 77. Hangódal (sz., l.). 78.

Arsóvögy (sz.). 79. Szinarittere dombja (sz.). 80. Szinarittere (sz.). 81. Fersőtövises (sz.). 82. Mál alatt (sz.). 83. Kétmál köze (sz.). 84. Teleki csörgő (sz.). 85. Telek (sz.). 86. Arsótövises (sz.). 87. Újszöllāja (sz.). 88. Újszöllő: Újmál (szö.). 89. Kokorát (sz.). 90. Tóhej (sz.). 91. Hangatető (e.). 92. Dillő (sz.). 93. Hangakút (kút). 94. Székesátyszil (sz.). 95. Suhatag (sz.). 96. Hosszárók (sz.). 97. Keresztújáró (sz.). 98. Hosszu (sz.). 99. Märsa (sz.). 100. Újszöllöhegye: Újszöllöhegye (sz.). 101. Bircút (út). 102. Egrescsörgő (sz.). 103. Örhegy (sz.). 104. Farkasvár (k., sz.). 105. Sáskört (k.). 106. Szildomb (sz.).

Magyarbikal helynévtérképe

107. Harangozó (sz.). 108. Berekājja (sz.). 109. Málhegye (sz.). 110. Bálint Annó kútya (kút). 111. Kükút (kút). 112. Olávögy (sz.). 113. Bórājja (sz.). 114. Bóra mellett (sz.). 115. Paccöllő parraga (sz.). 116. Bóra (szö., gyü.). 117. Bórahegye (szö., gyü.). 118. Pad (gyü.). 119. Natyszöllő (gyü.). 120. Natyszöllöhegye. 121. Gyakorszöllő (szö.). 122. Gyakorhegye (szö.). 123. Bagics (k.). 124. Bálinskört (szö., gyü.). 125. Csörgő (k.). 126. Mészkemence ódala (l.). 127. Fáluvíg (sz.). 128. Kendereskört (sz.). 129. Málszöllő: Nagymál (szö.). 130. Kű felett (szö.). 131. Kű ājja (gyü., szö.). 132. Dörgán (szö.). 133. Szilváskört (gyü.). 134. Gärda (szö.),

gyü.). 135. Vatkért (gyü.). 136. Árszeg-ucca (u.). 137. Nemes-ucca (u.). 138. Danó-ucca (u.). 139. Bárt-ucca (u.). 140. Közép-ucca: Kodruj-ucca (u.). 141. Fērszeg-ucca (u.). 142. Csukja (sz.). 143. Kismeggyes (sz.). 144. Csákányút (út). 145. Csákánykút (kút). 146. Szakadásút (út). 147. Várjukút (kút). 148. Simon úttya (út). 149. Sűrűpatak (sz.). 150. Szorosvíg (sz., gyü.). 151. Berekāji fójam (p.). 152. Bártókút (kút). 153. Kiskút (kút). 154. Fersővezetík (kút). Vascsovön vezették a forrásvizet a faluba. 155. Ársővezetík. 156. Száraszpatak (sz.). 157. Telek híggya: Fűszkút-patak híggya (h.). 158. Előpatak híggya (h.). 159. Körőspatak híggya (h.). 160. Békás híggya (h.). 161. Ördökháma híggya (h.). 162. Létomvőgye. 163. Kacorárok (e.). 164. Botyak. 165. Színamezősarok (sz.). 166. Rakottyás (sz.). 167. Kölesföd (sz.). [Józsa Gerő hgy.].

Magyargyerőmonostor.

1332—7: Sacerdos de villa *Monostur*. 1356: *Monustur*. 1370: Poss. *Monustur*. 1376: Poss. *Monustur*, Monustur olachalis. 1405: Nobilis de *Monostor*. 1423: *Gyerenmonostora*. 1424, 1439: *Gerewmonostor*. 1426: Poss. *Monostor*. 1438, 1448: *Monostor*. 1442: Poss. *Gerewmonostor*. 1444: *Gerewmonastra*. 1446: *Gyerenmonostra*, *Gywrmonostra*. 1450: Poss. *Gerewmonstra*. 1461: *Gerewmonostora*. 1478, 1494: Poss. *Gyerenmonostra*. 1486: Poss. *Gyerenmonostra*, Olahmonostor. 1490: Poss. *Gerewmonostra*, Olahmonosthor. 1494: *Gerewmonostra*, Poss. *Monosthor*. 1496: *Gerger (!) Monosthca*. 1499: Terra seu sessio predialis Galosdombya in poss. *Gyerenmonostra* existens [Csánki V, 357]. 1501 után 1670: *Gyerő Monostra* [Bf. I. Okl.]. 1550: *Ghewrew Monostora* [Kem. Gymonostori cs.]. 1559: *Geromonostora* [Bf. I. Okl.]. 1572: *Gerőmonostra* [Kem. i. h.]. 1589: *Geromonostor* [Bf. I. Okl.]. 1608: *Giereomonostor* [I. h. Kalotaszegi cs.]. 1610: *Gerő Monostor* [I. h. Okl. Fasc. 31. No. 27]. 1610: *Giereőmonostor* [I. h. Okl.]. 1625: *Giero Monostor* [I. h.]. 1630: *Gyeőreő Monostor* [I. h. Gymonostori cs.]. 1648: *Gjőreőmonostor* [Kem. Gymonostori cs.]. 1656: *Geőreő Monostor* [Bf. I. Okl. Kezeslevelek]. 1676 körül: *Gyerő Monostor* [I. h. Vegyes Reg. Loc. Arend.]. 1696: *Gyerő magyar monostor*, *Gjőreő magyar monostor* [Kem. Gymonostori cs.]. 1698: *Gyerő monostor az magyar*, *Magyar gyerőmonostor* [Szentk.]. 1701: *Gjerő magyar monostor* [Kem. Gymonostori cs.]. 1713: *Magyar Monostor* [Wess. Helys. összeírása]. 1723: *Gyereő Monostor*, *Magyar Monostor* [Born. Főoszt. II. 26. sz.]. 1731: *Gyerő Monostor* [Bf. I. Okl. Kezeslev.]. 1754: *Magyar Gyerő-Monostor* [Kal. Conscr.] 1771: *Magyar Monostor* [Kem. Kalotaszegi cs.]. 1808: *Magyar-Gyerőmonostor* ~ *Munestur-ungureszk* [Lipszky]. 1831: *Magyar*

Gyerő Monostor ~ Monostor Ungur(eszk) [ConsTrans.]. 1839: *Magyar-Gyerő-Monostor ~ Munestur: Monestur-ungureszk: Menestur-ungureszk* [Lenk]. 1850: *Magyar Gyerő Monostor ~ Monostir-ungureszk* [Mike, HelysNev.]. 1873: *Magyar-Gyerő-Monostor ~ Monestur ungu-reszk* [Hnt.]. 1909: *Magyargyerőmonostor ~ Mänästurul-unguresc* [MoldTög.]. 1922: *Magyargyerőmonostor ~ Mänästur ung(uresc)* [MartIstr.]. 1938: *Magyargyerőmonostor, Gyerőmonostor ~ Mänästur ungu-resk* [Hgy.].

1485: terra Rakatho et Lespathaka in territorio possessionis Gyerewmonostra [OL. Dl. 36397. p. 5. No. 1].¹ — 1493/XVIII. sz.: pratum Fusz-Kút appellatum [Kem. lt. Gymonostori cs.]. — 1452: cuiusdam Prati et Alsochyonkas intra veras metas... possessionum Walko et Monostor [I. h.]. — 1550/1551: cuiusdam foeneti Nyarlo dicti partis Alpis chyglá vocatis intra metas possessionis Gyerewmonostra [I. h.]. — 1568/1575:² Rículum Nagipatak vocatum, Riuus, qui Illiesnagipatka (!) vocatur, Locum wasarmezeo kuttia vocatum, ad fontem Dorgan kutya, Keowesmezeokuthya, ad terras arabiles Ebhatt vocatas, supra locum Keokapw vocatum, ad fontem Dede nominatum [I. h.]. — 1642: az Erdo falvi hatarban az Füz kútban (!sz.), az Deretey ősvényben az Akaszto Domb Alyara (sz.), az Balint Miklos kerti vegiben (sz.), az nyaros alat (sz.), az porgolatban (sz.), Az Hatarban (sz.), Az omlos (!) alat (sz.), az falka ligetben (sz.), az Dedeben (sz.), Az valkay patakban (sz.), Az hoszü Berek odalan (sz.), Az nagy nyír teriben Jako telki hatar szeliben (sz.), az Jako telki ligeten (sz.), az nyarszay hatar szilben (sz.), az mesz volgyben (sz.), az nyaras hegy oldalaban az Garcz alat (sz.), az bikaly el (!sz.), az Derite teriben (sz.), az szolan (!sz.),³ az Gardara menő eősveny (sz.), az var hegy pataka mellet (sz.), az var hegy odalon (sz.), Az lenart küttyanal (sz.), Az Dragüszlon (k.), az Roska pataka, az Gardan (k.), az szolyóm (!) kón (k.) delről az Szamosra nyúl ala... iszakrol pedig az nagy Bük mellette, az Vasar mezon (k.), az Var nyakon (k.), Dede p[ata]ka, Ivaczko Mihaly rite, Garda pataka, az fekete víz patakja, az Kölő mezon (k.), Az Kis Dorganban (k.), Nagy Dorgan (k.), az lokon (k.), az lok úttya, az mogyoros, az varga úttyanal (k.) az hoszü Bertz, az nagy nyrben (k.) [I. h.]. — 1650: Az mogioro bokorban az Szerün [I. h.]. — 1651: Véres Szylya szeribe (sz.) [I. h.]. — 1652: ueres zilua zeriben (sz.) [I. h.]. — 1658: Füzkutban (sz.), Aranyas kutnál (sz.), Lenart kuttjánál (sz.), Vár hegi oldalán (sz.), Hatarban (sz.), Dédebe (sz.), Nagi nyr teriben (sz.), hoszu berekbe

¹ Fekete Nagy Antal olvasása és szíves levélbeli közlése.

² Magyarvalkó és Magyargyerőmonostor közötti határ kijárásakor említett helyek.

³ Alább: a szolara menő út(!).

(sz.), Banya terin (sz.), Koknyásdon (sz.), Veres Szilva Szerin (sz.), Szolán (sz.), Csere mezejen (sz.), Derite teriben (sz.), Bikal felett (sz.). Az Porgolatban (sz.), Omlason (sz.), Falka liget oldalaban (sz.), Giepübenn (sz.), Nagi ligetbe (sz.), Az hatar szelbe (sz.), Daraszloban (k.), Tekerés patakba (k.), Gardann (k.), Dorgánbann (k.), Rocsann (k.), Kóltó mezőnn (k.), Jsárbann (k.), Fejer Patakban (k.), Várnyakonn (k.), Sándor hauassán (k.), Varga uttián (k.) [I. h.]. — 1688: Nagy Nyirben (e., k.), Daragoszlon (k.), Gardan (k.), Dorganban (k.), Kötőmező (k.), Fejer Patakban (k.), Varnyaknak a farkan (k.), Jsarban (k.). Mész völgyeben (sz.), Gyopuben (sz.), Nagy Ligeten (sz.), Falka liget (sz.), Omlason (sz.), Borso Szerben (sz.), Porgolatban (sz.), Nyálás (!) heggyen (sz.), Deretei utban (sz.), Akasztofa alatt (sz.), az Erdőfalvi hataron Füz kutban (sz.). Banya térin (sz.), Szolán (sz.), Hatarban (sz.), Dédében (sz.), Hoszszu Berekben (sz.), nagy Terben Nagy Nyir felet (sz.), Pap Retinél (sz.) [I. h.]. — XVII. sz. második fele: Hoszszu berekben (sz.), Az Valkay Patak mellett (sz.), Gardán (sz.), a Kerek dombnál (sz.), édes mezőben (sz.), a Nyárszay határ szilyben (sz.), a gypübenn (sz.), Akaszto domb oldalán (sz.), a Sáros patakban (sz.), Kertt helyben (sz.), a Csengő veremnél (sz.), a Csengő völgye (sz.), Nagy Nyir előtt (sz.), Palotanál (sz.), az Pinczében (sz.) ... also vicinussa a patak, a Nagy füzesen (sz.), a Csere alatt (sz.), az Oláhok Templomán felyül (sz.), a Fejer Patákban (!k.), a Bécz (!) élen Kopezsdombon innen (k.), Fejérkőnél (sz.), az Malmon alol a Rocsán (k.), Busolzan (!k.), a Mohoson ... az iák közt (r.), Agyag verem között (sz.), Várhegy oldalán (sz.), Várhegy tetjén (sz.) [MúzBf.]. — 1717: Kaszáló: Banya alatt. Bosojkan, Daragoszlon, Rocsakan. Nagy Nyir n. Erdő. Apro keresztén, Az bokorban Sinko Pal mellett. Kis Pisztrangosban, Baszoraban. — akaszto dob (!) oldalán (sz.), Nagy küszinen tul (k.), apro keresztén (k.), az Csorgonal (k.), Baszora elin (k.), Dannystor (!)¹ mellett (sz.), Aranyos kutnal (sz.) — az Felső fordulo: Az kert mellet (sz.), az Nyaras alatt (sz.), az Akaszto fa fele (sz.), az Akaszto fa mellett (sz.), Nyaras alatt ... az porgolat kapura jar végel (sz.), Borso Szerben (sz.), az Nyilakra jar végel (sz.), Falka liget alatt (sz.), Pinczében (sz., k.), Csengő veremnél (sz.). — Az második Fordulo: Egres völgyben (sz.), Dedeiben (sz., k.), Kemenczes kutnal (sz.), Ravaszlik alatt (sz.), Veres szilva szeriben (sz.), az Agyagveremnél (sz.), Nagy Nyir teriben (sz.). — 3 dik Fordulo: Kis Berek felett (sz.), Boghancz kutnal (sz.), Banya terin (sz.), a Sarnal (sz.), Vakgyőr Sziliben (sz.) [Szentk.]. — 1728: egy ret a' Rocsán Sztrugál (!) n.

¹ Alighanem a rumén *Dan Nyistor* név elírása.

h.-ben a rocska pataka melet (k.), Sztrugár Tetőben (k.), Muncsel (k.), A pisztrangos melet (erdőből irtott k.) [Kem.]. — 1744: az Ravasz likb(an) (sz.), a Várhegy oldalán (sz.), Reten... az Kűszeg előtt valo ... föld (sz.), az Apro keresztre (sz.), a Kűszegib(en) (sz.), Bonya alatt (sz.), Apro kereszt n. h.-ben (sz.), A Magyarosb(an) (sz.), az Kása Dombja. A Nagj Nyirb(en) (e.), Szupt Gyál.¹ az Ehbáton (sz.), az Borso szégben (sz.), Az Akasztó domb meget (sz.), A Lok kuttyánál (sz.), a' Kopasz Dombon. a N' Kűszirten. a Kűszeg elin. A Mogyorosban... egy sáros rit² [Szentk.]. — 1750: Nyir n. h.-en [I. h.]. — 1754: a' Falu pataka (p.), a' Templomba járo utsza. — A Várhegy felől valo forduló: Vak György n. h.-ben (sz.), az Edes Mezőben (sz., k.). A ravasz Likban (sz.), a' Veres Szilva Szerben (k.), a' Dorgán n. Réthben (k.), a' Vak György Pataka mellett (k.), az Édes Mezőben az Eccl[esi]a rétinél (sz.), a' Bánján (sz.), a' kö Kutnál (sz.), a' Kert helyben (sz.), a' Boglánts kutnál (sz.), a' Várhegy farkában (sz.), a' Lénárd Kutnál (sz.), a' Magyarosb(an) a Patak mellett (k.). — A Kö Kapu felől valo forduló: A Hang oldalán (sz.), a' Falka Liget Eszkében (sz.), a' Pintze n. h.-ben (sz., k.), a' kö Kapu alatt (sz.), a Palota n. h.-ben (sz.), az Omláson (sz.), a' Déde n. h.-ben (sz.), a' két Bük között (sz.), a' Kö Kapu hágojánál (sz.), a' Kö Kapu Élin (sz.), a' Bik-ally Élin (sz.), a' Déde hegyin (sz.), a Borso szerben (sz.), a' Pintze Völgyiben (sz.), a Hang oldalán (sz.) [KalConscr.]. — 1757: Valko fele valo fordulóban: A kert mellett (sz.), A Pap retinél (sz.), A Veres szilva szerib(en) (sz.), a' Mesgésb(en)³ (sz.), A ravasz lyuk alatt (sz.), A Le járob(an) (sz.), A Dede(b(en) (isz., k.), A Vak György pataka mellett (sz.), A Nagj Nyir előtt (sz.), Orosz Völgyb(en) (sz.), Magyarosb(an) (sz.), A Vár hegy fele a' kö forrásnál (sz.), A kert helyb(en) (sz.), A' Sárnal (sz.), A Kis Bereknel (sz.), Az aranyas kutnál (sz.), a Banya felől (sz.), A' Lenart kutnál (sz.), A Baszarab(an) (sz.), A Boglánts kutnál (sz.), A várhegy patakánál (sz.), a' keresztül járob(an) (sz.), az Egres völgyb(en) (sz.), a' Határb(an) (sz.), a Nyirelve (sz.), a kementzésb(en), a' kementzes kutnál (sz.), a' Glimei oldalon (sz.), a' rakos pataka mellet (sz.), a Térb(en) (sz.), kűszeg élin (sz., k.). A Vár bükiben (sz.), A Vár bukki patakon tul (sz.), A Nyir előtt (k.), A Vár bukki patak(an), (k.). A Banya alatt (k.), A Várhegy patakáb(an) (k.), A Nagy kűszirtnál (k.), Novak kutan innet (k.). A Lokon (k.), A Kis Csorgonal (k.), A ruszka(b(an) (k.), A Kopatz Domb(on) (sz.),

¹ Egy rumán valló vallomásából.

² „...itt M. Monostoron 10 sessiot az Oláh „Faluban“ bír Horváth Rebeka“ — jegyzik meg többször is mind a magyar, mind a rumén jobbbagyok.

³ Alább: *A mezges(ben)*.

A Bodonosb(an) (k.), Bubujkab(an) (k.), Kis tekeres patak(ban) (k.), Nyaras alatt (k.), Pintzeb(en) (k.), A patak közt Nagj Nyir alatt (k.), A Jakotelki határ szelin (k.), a' Dragaszlon (k.), Feredő kutnal (k.), a' Magjaros patak(ban) (sz.). — A Nyaras felől való fordulóban: Saros patak(ban) (sz.), A Sarpataknal (sz.), A Temetőn kívül (sz.), A Falun kívül a mesde alatt (sz.), Az olah Templom mellett (sz.), Az élen (sz.), A nyaras alatt (sz.), A Falu mellett a' Borka kertire hánya a' borozdát (sz.), A Nyarasb(an), A Nyárasnál az rét szélin (sz.), a' Nyarasnál a' Hunyodi ut mellett (sz.), A Borso szerb(en) (sz.), A Deda (!) hegyin (sz.), A két bük alatt (sz.), Megjesb(en) (sz.), A hango oldalan (sz.), Nagj Ligetben (sz.), a' palotanal (sz.), körös kútnál (sz.), a' falka liget eszajáb(an) (sz.), Bikal elin (sz.), a' hatarpatak¹ [Szentk.]. — 1759: Az Agyag Verem Dombján (sz.), Az Akasztó Dombja (sz.), Az Kis Rhéten és a Bodonos kuton fejjül (sz.), Az Nyáros ajjában (sz.), A Derithe Teriben (sz.), A Borso hely, a' Tilalmas kert, A Buzás Berekben, Lá Funtiná Bitsi, Kerekesben (sz.), a' Kerekes tetőn (sz.), Lá Tyéitze (sz.), az régi akasztó Dombja völgyében (sz.), A' Sárospatakban az élen (sz., k.), az Nyaras oldal alatt (k.). — A' Várhegy felől való Fordulón: A' Veres Szilva Szele (!) n. h.-ben (sz.), Az Fejér kő oldalán... az uton fejjül az Fejér kővekig (sz.), Az Bartha Gódríben (sz.), A' Keresztnél (sz.), A' Girdán (sz.), az Gerdán (sz.), A' Bányában (sz.), az Rado dombját is ahol a' régi Rado Udvarháznak jele láttatik. A' Kőforásban (sz.). Az Aranyos Kutnál (sz.). Az Bányában a' Lénárt kuttya felől (sz.), Az Bánya élin (sz.). A' Várhegy farkon a' Sáros helyre nyul véggel (sz.), Várhegy élitől. A' Várhegy oldalon (sz.). Az Boglánts kuton fejjül (sz.), A' Várhegy oldalon a Verőfényen (sz.), La Virtopoluj Iszpasz (sz.), a' Várhegy völgyén fejjül (sz.), Az Édes mező Kuttyánál a Bika Retinél (sz.), A' Keresztnél (sz.), Lá Ptyatra luj Bánt Juvon (sz.), A' Girda felől a Várhegy pataka felé (sz.), Intre Vély (sz.), az Pap Rétin fejjül a' Gődörben (sz.), A' Magyarosban (sz.), Az Ókór hugyos Dombon (sz.), A' Dédében (sz.), a' nagy nyir¹ széliben az Dombon (sz.), A' Hosszu Berek oldalan (sz.), A' Kőforrás Dombján (sz.), Peszte Vale (sz.), A' Kövesden (sz.), A' Veres Szilva oldalában (sz.), A' Kementzés Kutban (sz.), A' Nagy Nyir Széliben (sz.), A' Hosszu Berek oldalán fejjül a' Térben (sz.), A' Koszoru alatt (sz.), Lá Zepotyie Szub Báje, Az Hosszu Berek oldalon a' Kis Csorgonál (k.), Az appro (!) Keresztnél (k.), Lá Irtoj (k.), A' Putz n. h.-ben (k.), In Tufe (k.), Az Hideg Kutnál (k.), La Peroutze (k.). — Plese (k.), A Styázán (k.), A Fejére n. h.-ben (k.), Az Isár alias Muntsel n. k.,

¹ A Saros patak táján.

az Rotska pataka, az Tolvajok uttyán az Gordan... az Tolvajok uttyán alol (k.), az Doroszlonál (k.), A' Muhus (k.), a Busukás (k.), Az Kétt patak között (k.), Bagjos alias Nagy Nyir n. Allodiális Erdő. Az Körös Kutnál (e.), a' Kertes Kutnál (e.) [Kem. Régi anyag cs.]. — 1763: Lá Szelistye (sz.), La Paroul Valkouluj (sz.), In Koszte Vertopilor (k.), Lá Muntsel (k.), A Nyáros oldalán (sz.), Lá Dumbráva (sz.), In Frinkul (sz.), La Tustyor (sz.), Dupe Frinkul (sz.), Intre hátare (sz.), Kítire Vale Valkouluj, In Ptyetrise (sz.), La Preluka (k.), In Tufe (sz.), La Frinku (sz.), La Glemej (sz.), In Báje (sz.), Linge Tirs (sz.), La Muhus (k.), La Irtovoje (k.), Lá Ogréz Gyin szusz (k.), Peszte Riska (sz.), In Girda (sz.), In Koszte Bicsi (sz.), In Drágoszlo (k.), In Jertovoja (k.), La Tufe in Kurune (k.), Dupe Furts gyekite Podul Ergyoi (sz.), Riska n. patak [I. h. Mgyerőmonostori cs.]. — 1765: A Várhegy felől való forduló: Szántók: a' Gardon v. Gardán, A Bányán, La Szelistye, A Kokinyás Domb megett, A Várhegy farkán, a Motsár kutnál, A Vár Bükiben, A Bus Kutnál, A Köszeg élin, A Várhegy megett, A Határban, A Hoszszu Berek oldalán, A Térbe, a' Fejérkő oldalán, A Kő forrás tetőn, Kerek domban, A Köves rétbe, a' Köves réten a' Krutsánál, A Bánya alatt, A Boglánts kutnál, A Kertek végiben a' Kakonyás (!) dombnál, A Fejér kőven, A Vad győr v. Vad György széliben, A Várhegy tetőn, Az Aranyas kutnál, Az Egres Völgyben, A Hoszszuberek alatt, A Ravasz Likban, A Baszuraba a' Veres utnál, A Fűzesben, Az Orosz völgyben, A Deda hegy alatt, A Pap rétinél, A Koszorú alatt, a Kert helyben, A Kementzés kutan innét, la Bányitza, A Kokinyas Domban az Patak mellett, Az Ehbáton, Az Edes Mező dombján, A Bokor előtt. — A Nyáras felől való ford.: Szántók: a Porgolátban, A Nagy Ligetben, Dupa Rogyina, Az Agyag Veremben, Dupa Gardu, Az Akasztó domb alatt, Az Akasztó domb megett, Az Akasztó domb mellett, A Nyáras hegyin, A Buzás Berekben, A Pintze kutyánál, A Falka Ligetben, A Kis réten felyül, A Nyáras alatt, A Derete teriben, Az Akasztó Domb Völgyiben, A Sáros patakba, A Kő Kapu tetőn, A Kő Kapu alatt, A Kőrís Kutnál, az akasztó Domb végiben, A Pintzében, A Kertek végiben, A Kő kapu alatt, In Kabause, A Nyáras hegyin, A Szoros utnál, A Kő kapu élin, La Tyeitza v. Tyeitze, A Gyepű hegyin. — Kaszá-
lók: A Styaza, In Praeluka, Az Appro Kereszten, A Dorganba, A Gardaba, A Roskaba a' Patak mellett, Az Esztergán Bértzín, A Roskán tul, a Széna Fűn a Bokorba, A Garda Szélín, A Busujka n. h.-ben, A Marinában, az Hidas Pataknál, A Bodonosba, A Szamos élin, A nagy Pisztrangásan tul (irt.), A két Pisztrangas között, Lá Muntsel, A Bokor tetőn, A Halomnál, A Busunkán, Az első Gardába, a Drágaszlo, Busújka, Az Valkai Patakban. — A Nyir megett (sz.), A Borza

kutnál, La Tomatye Funtiné retse [I. h. Conscr.]. — 1766: Csonka havas [I. h. Régi anyag cs.]. — 1767: Dumbráva felé való Forduloban: La Palotá (sz.) ... Nap Nyuotról ... a mellette folyó Patak szomszédságiban ... — A Valko felől való Forduloban: A Koszoru alatt (sz.). A Kopatz Domb alatt a Csorgonál (k.), Az Apro Kereszt alatt (k.) [EM. Mikó lt. Rhédey József conscr.]. — 1770: Várhegy felől való felső fordulob(an): a' Kis Berek mellett (sz.), Az Várhegy alatt (sz.). A Bányán (sz.), Az Aranyos Kutnál (sz.) [Kornis Inv. Urb.]. — 1771: Rado n. h.-ben az Falun kívül való kisded sessio [Kem. Kalotaszegi cs.]. — a Porkolat, M. Valkai Gyalog Ösvén, Hoszszu Bértz Tető. Tyives n. h., Gye La Krutse pene La Zopogyi. Gye la vale Dombravi peszte Kabouse, a Hunyadi ut, peszte Sovuj, a Hideg kut, A Csonka n. Havas [I. h. Régi anyag cs.]. — 1783: Dumbráva vagyis Bagjos n. h.-en (e., k.) [Szentk.]. — 1785: Jákótelke felől való ford.: Szántó: A Mész völgyiben az Eszakban, A verőfényben az hang oldalában, A Borozda között a Nagy Ligeten, A Csere alatt, a Tarka (!)¹ Ligeten, A Nyáros hegyben. A Deréti utban az él alat, A Temető mellett, A Mák völgyében. Az omláson. Az Ásott kőnél. A Kőrös Kútnál, A Nagy Nyír Rétinél, A Bikal élin, A Dédén, A Derite tetőn. A Sáros Patakba, A Nyárszó felől a határba, A Két Bük között, A Bikali ut mellett, A Pintze kutyán fellyül, A Nagy Liget tetőn. A Pintze Kutyán fellyül, A Farka Liget véginél, A Pintze kutyánál. A Nagy Nyír Pataka mellett, A Buzás Berekben, Bogdán Gödriben, Az Istók Rétyiben, A Pap Rétin, Az Agyag vermen. A Nagy Liget tetőn. — A Várhegy felől való ford.: Szántó: Az Edes Mező Dombján, A Kert megett, A Kő Forrás tetőn, Az erdőlö ut mellett, A Kőesség Rétiben, A Kő Kutnál, A Bánya Terin, A Bászára elein, A Gardán v. Gárdán, A Vár Bükkiben, A Nyáras hegyiben, A Kerhejbe (!) v. Kerthelybe, Várhegy megett, A Kőszeg élin, A Csengő Veremnél az Aranyos Kúton fellyül. A Vak György Patakában, A Bányán. A Kőves Rétben, A Vár Bükkiben. A kis Bereknél. A Kerek Domb megett, A Rákos Patakában, A Várhegy oldalán. — Gordán (k.), Busujka (k.), a Mohos Pataka felé rugó (k.), A Daragaszlo n. h.-ben (k.). A Rotska Pataka mellett (k.), A Kőrös Bértzén (k.), A Nagy Nyíren (k.), A Feredő Kutnál (k.), A Szilvás Bértzén (k.), a Rotska élin (k.), a Kertes Kúton alol (e.), a Kőrös kúton alol (e.), Nagy Nyírba (e.), Tsonka n. havas. A Bokorba (k.), A Pisztrangosba (k.). A Derite Mező oldalán (k.). A Bokor előtt (k.). A Nyíres szegben (k.). A Balotában (k.). A Nyír szegen (k.), Ádám Rétben (k.). A Marina Varga

¹ Nyilván elírás *Farka* helyett.

uttyán (k.), A Bodi Rétnél (k.), A Keresztnél (k.), Hang oldalán (sz.), (sz.), A Palota n. h.-en (sz.), a Déden (sz.), Az Édes Mezőben (sz.), Borso Szerben a Szoros utnál (sz.). — A Monostor felől való forduló: Szántók: A Cseszlik, A Gezse Bük élin, A Hegy orrán, A Nagy Torok oldalon, A Gese Bukkiben, A Csereszélliben, Az Arany Kutnál, A Cseresnye Kutnál, A Nagy Torok oldalán, A Rigo Árkába, A Tóknál, Az ösveny n. h.-ben (sz., k.), A Likaknal, A Tunyába, A Dán Berkébe (sz., k.), A Gezse Bük oldalán, A Gezse bükki kutyán. — Kaszáló: Az arany kut csorgója alatt. — a Gyurkutza n. Patakon (ma.). — Commune indivisum terrenum: Deszka (sz.), Csonka (sz.), Lomb (sz.). — Kelet felől való ford.: Szántó: A Kerek Tóban v. Tónál, A Veres Dombon, A Malom Volgyében (!) v. völgyben, A Sullyom v. Sujom megett, A Felső Malom utnál, A Rét földben, A Gát felet, A Krasznában, A Nyárszo Berek oldalán, A Veres Martba, A Bány árkába, A Kerek Dombon, A Bány árka főben v. füben, A Pásztor uttyában, A Széna verés szélben, A Pásztor utza n. h.-ben, A Rét földben, A Sullyom oldalán, A Nyárszo Berek hegyébe, A Maduta oldalán. — Kaszáló: A Malom Réten, A Bak mezőn, A Rotska v. Roska n. h.-ben, A Kováts Foglarában (!), A Malom mellett, A Bány árkába, Az erdő szélén, A György Biro uttyánál, A Várnyakon, A Bértz ut torkába, A Rotskai Réten, A Magura alatt a Lomb n. h.-ben [Born. XXIXb főoszt. 20. sz.]. — XVIII. sz.: Pusztá Udvarház hely vagyon a' Falun kívül Napkelet felől *Rado pusztája* nevezetű szomszédi Eszakaról az Árokba folyó patak ... Keletrol a' *Rado Kutyán*ak folyamja ... [Kem. Mikola, Radó, Kabos cs.]. — 1803: az Hideg kutnál. — Nyaras felől való ford.: Szántók: La Porgolat La Kabose, Lá Kerekes, Az Agyag Veremben, Szupt Akasztteile, Az Akasztófa dombja megett, Linge Akasztteile v. az Akasztófa Domb mellett, A Nyaras Hegyin, Lá Frinku alias a Déda Hegyin, A Buzás Berekben, A Pintze kutyánál, Szupt koszte Bgyítsi (sz.), La Porgolat (sz.), Dupagyalu Furtsilor (sz.), In Frinku (sz.), La Tustyore (sz.). A Falka Ligeten vagy lá Falfaliga v. Falfáriga, A Kőkapu alatt, Az Akasztófa Domb völgyibe, A' Sáros patakban, Lá Sárpoje, A Kőrös kutnál, Lá Tyeitza, A Kő Kapu tetőn, Szupt Dumbu Furtsilor, az Akasztófa Domb végiben, In Frinku lá gyál vagy a Déda Hegyén, A Szoros Utnál, Dupe Ogréz v. a Kertek végiben, Szupt gyalu Bgyitsi, In Kabouse, A Kő Kapu élin, A Nagy Ligetben, A Gyepű hegyin, A Nagy Ligetben La Kabose. — A Várhegy felől való ford.: A Bus kutnál (sz.), La Kornu Glimeji (sz.), A Kőszeg élin (sz.), Dupe Glimeje vagy a' Várhegy megett (sz.), Az Hoszszu Berek oldalán (sz.), A Térbe (sz.), Parou Valkouluj, Lá Girda (sz.), Az Halomnál (sz.), A Varga Utyánál

vagy in Marina (sz.), Lá Mohos (sz.), A Fejér Köven (sz.), Az Várhegy tetőn (sz.), Az Aranyos kutnál (sz.), Az Egres Völgybe (sz.), A Ravasz Likban (sz.), A Vad Győr Szélibe (sz.), Az Várhegy farkán (sz.), A Bányán (sz.), Az Hoszszu berek alatt (sz.), La parou doszuluj alias a Vad Győr szelibe (sz.), A Baszurába a' Veres kutnál (sz.), A Várhegy tetőn (sz.), A Kőszeg élinél (sz.), Lá Baszarába a Veres utnál (sz.), In Vále Rátsilor alias a Kert helyben (sz.), Szupt Frinkon v. A Kementsés (!) kuton innét (sz.), Szupt Frinkon a Déda hegy alatt (sz.), A Pap retinél (sz.), Az Aranyas kutnál (sz.), Lá Vála (!) Valkouluj a' Koszoru alatt (sz.), A Fűzesben (sz.), Lá Bányitza (sz.); La Dumbu Kokinyásuluj (sz.), Az Ebháton alias gyelá Drumutsuj (sz.), Az Határ szélben (sz.), A Kert megett (sz.). Az édes mező Dombján (sz.), A Boglántz kutnál (sz.). A Bokor előtt (sz.), Intre Voly (sz.), Kerhej (k.), Lá Bányitsej (sz.), La Pero Doszuluj (sz.), Szub Láz (sz.), Sub Bogyitse (sz.), Lá Zepozi (k.), Lá Zepozi aluj Tsuti (k.), A' Bánya n. h. en (sz.), La Glimee (sz.), Szupt Glimee (sz.), La Baja v. In Bája (sz.), Un (!) Várhegy (sz.), In Fatze Glimee In kapu Szatuluj kite (!) Glimee (sz.), Vale Valkouluj, Szupt Frinku (sz.), Dupa Glimee (sz.), A Gardon n. h.-ben (sz.), A Motsár kutnál (sz.), A Vár Bükinél (sz.). — A Valko Felől valo Forduloban: La Frinku (sz.), Kokinyas (!) Domban (sz.), Lá Ptyietre¹ Albe (sz.), La Kerháj (sz.), La Báj (sz.), Pero Doszuluj (sz.). — A Nyárszo felől valo Forduloban: Agyag Veremnél (sz.), Lá Sarose (sz.), A Buzás Berekbe (sz.), az Nagy Nyil alatt valo Réten (sz.). — K a s z á l ó k: Lá Drágu Szlávi (!), La Plés, Un Irtovalye, Lá Styáza, In Praeluka vagy a Feredő kuton alol, Az Apro Kereszten vagy Lá Irtovalye, A Dorgánban, A Roskába a patak mellett, Az Esztergán bértzin, A Roskán tul Lá praeluts, Az hidas n. pataknál, Szupt Kolnyik, A Bodosban kite (!) vále poduluj, A Szamos élin, A Marinába in Gávur, Az hidas patakban v. La Vále poduluj, A két pisztrangos között, Lá Praeluts in doszu, Lá Koda Muntseluj, A Széna fűn a' Bokor előtt, A Bokor tetőn, A Boglántsz kutnál, A Busulykán. — A Tekeris patak, La Mukus,² Lá Teur, Batirel, Lá Marine, La Szoros, Pero Cynigyi (!), Un Mocos,³ La Irtovalye v. Irtovale, In Funatze La Muhos, La Fetzie, La Draguszlavi (!). — Kis Tekeris Patakba (k.), La Kolnyik (k.), Lá Styáz (k.), Kö forás (köz l.), Kövesd (u. a.), A Csorgo oldalán, Isárd (! kiirtott e. régi neve), Balatta (u. a.), Csonga v. Csonka (havas), Tsonka (e.), Maraselli (havas), Lá Porgolád (sz.) [Kem. Conscr.]. — 1808: A Kikapo Forduloban: in Fafaliga (sz.), a Két

¹ Alább: *Ptyátre*.

²⁻³ Kétségtelenül elírás a *Muhos*, illetőleg *Mokos* helyett. L. alább.

Bük alatt (sz.), La Budulo (sz.), in Gyalu Bitsu (sz.), la fotina Csukli (sz.), linge Gardu (sz.), In Frunka (sz.), Sub Gyesztyáre (sz.), La Balata (sz.), La Serpeje (sz.), Kö kapu alatt (sz.). — Valkai Patak felől való Fordulob(an): Linge Szát (sz.), La Parou Valkouluj (sz.), La Frunka (sz.), La Grope Gojonjeszte (sz.), La Ritu Jankouluj (sz.), la Grape (sz.), Lá Ptyátre (sz.), La Parouj (sz.). — Második Fordulob(an) Várhegy felől:¹ la Szelestye (sz.), In Grope Gujonestye (sz.), Sub Fuka (sz.), La Dombi (!) Csohi (sz.), Sub Dombu Csohi (sz.), La Gonyeje (sz.), Peszte Riska (k.), La Preluka Pretsuluj (k.), La Gintze (k.), Sub Tufe (k.), La Buzukás (k.), La Strimba (k.), In Priponye (k.), La Podu (k.), in Rodolaj (lke.) [Szentk.]. — 1813: A' Kö Kapu felől való Forduloban: A' Jákótelki határ szélben lévő Föld (sz.), Az Hang oldalában (sz.), Az ugy nevezett Pintze n. H.-ben (sz.), A' Falko (!) Ligetében (sz.), A' Kö Kapu alatt (sz.), a' Pal orában (sz.), A' Déde nevü Helly Gödriben (sz.), A' Déde Hegyen fenn (sz.), a' Két Bük között (sz.), A' Kö Kapu Hágojánál (sz.), a' Kö Kapu élen (sz.), A' Bikali élen (sz.), a' Déde Hegyén (sz.), A' Borso Szerben (sz.), A' ravasz Likba (sz.), a' Pintzében (k.). — A' Várhegyi Forduloban: Az édes Mezőben (sz.), A' Bányán (sz.), Kö Kutnál (sz.), A' Kert n. H.-ben (sz.), A' Boglánts n. Kutnál (sz.), A' Várhegy Farkában (sz.), a' Várhegy végiben (sz.), A' Lénárd Kutnál (sz.), A' Vak György Patakában (sz.), Az édes Mezőben (sz.),² a Rét mellett (sz.), a Magyarosban a' Patak mellett (sz.), a' Veres Szilva szeriben (sz.), A' Dorgán n. Réthben (sz.) [ProtVis.]. — 1813/1823: a Várhegyi Fordulo: A Girdában (k.), A Szamos élin (k.), A Várnyakon (k.). — Szamos oldala [Kem. Régi anyag cs.]. — 1818: Szántóföldek a Hegy felől való fordulóban: Bodomos Kutnál, Dupe Temetyo, La Dedin, A nagy Ligeten, La Rusina, La Kerekis, a Gyepü mellett és oldalon. — A Garda vagy Hoszszu Berek n. fordulón: A nagy Csorgonál (sz.), A Kis Csorgonál (sz.), A Gárdán (sz., k.). A Bányánál (sz.). — A Pisztrangosban (k.), A Várnyakba (k.), A Bustajkába (k.), La Gyálu Vátsi (k.), Nyirben (vesszős e.), La Per

¹ Ez és az előbbi forduló valószínűleg egy.

² Alább, a birtokösszeírás bevezése után ez áll: „Jelenti az Ecclesia, hogy az 1754dik Esztendőben készített Inventarium Protocollumban az 72dik Levelen az 6dik és 7dik Számok alatt említett két kaszállok u: m. az édes Mezőben, melynek Észak felől való részét szántják, és ott alább a' Vak György Pataka mellett lévő régtől fogva, majd tsak nem emlékezeten fellyül a' Falu birja, mely a' mint feladatik abbol eshetett meg, hogy ezenn Ecclesia régentén mind jiszta Magyarságból állván, akkor a Falu és az Ecclesia egy volt: idővel pedig oláhok szaporodván ezen helységben, úgy kezdett a' Falunál maradni és most is ott vagon. Ezen két Rétnek... a maga rendes uttyán... való vissza szerethetőségét a' Visitatio a Tiszteletes Papnak és Ecclesiának szoross kötelességévé teszi.“

(szálas bükkös e.), La Gyalu Vátsi, La Gyalu Grosilor (fenyves), La Dumbravitza (e.) [I. h.]. — 1821: A Kikapo Fordulo, Várhegy felöl valo Fordulo, A' Valkai Patak felöl valo Fordulo [Szentk.]. — 1822: A' Várhegy fele valo Forduloba: A' Gárdába (sz.), A' Kőszeg élénél (sz.), A' Bánya alatt lévő láb föld (sz.), A' Csutkos Szélybe valo Déde (!) alatt (sz.), Várhegy alatt (sz.), Várhegy oldalán (sz.), Kő Szeginél (sz.), Rákos pataka Gödre Szélyen (sz.), Rákos Pataka mellett (sz.), Kis Berekbe (sz.), Kis Berekbe a' Feljaro (sz.), Bika Réti tetön (sz.), Motsár Kutnál (sz.), Csengő Veremnél (sz.), A Csutko Szélybe (sz.), Kovács András Rétye mellett (sz.), A' Térbe (sz.), Valko Patakába (k.), A' Bányánál (k.), Várhegy Patakába Gárda felöll (k.), Bogláros Kutnál (sz.), Kő Forrás tetön (sz.), Kis Berekbe (sz.), Kő Kutnál (sz.), Kőszeg élén (sz.), Déde alatt (sz.), Nagy Szirtnél la Kosutze (sz.), Vak György Patakába (sz.), Bika réti tetön (sz.), Kert Helybe (sz.), Motsár Kutnál (sz.), Vak György Szélyén (sz.), A' Bokorba Kopatz Domb alatt (sz.), Mohosba az Eszaki oldalon (k.), A Kő Forrásra Mennyen véggel (sz.), a' Kő forrás tetön (sz.), A Kő Bányánál (sz.), Bika Réti tetön az uton fellyül (sz.), Kő Kutnál (sz.), Várhegy farkán (sz.), Várhegy oldalán az északba (sz.), Ugyanott alább a' Sárnál (sz.), Valko Patakába v. az Egres Völgybe (sz.), A' Csokla Kuttyánál (k.), Várhegy alatt az Eszakba (k.), Aranyas Kut felöll (sz.), Várhegy alatt a Sárnál (sz.), A' Bányán a Nyomás felöll (sz.), Pap Retinél (sz.), A' Bogdánok Gödribe (sz.). — A Déde Hegy vagy Nyáras fele valo Forduloba: Mész Völgybe (sz.), A' Bikal élén lévő Láb (sz.), A' Nagy Nyirba (k.), N Keleti vége a Pintzaréti (!) Patakig menyen, Mák Völgyibe (sz.), A' Kert megett (sz.), Asott Kónél az Agyag Verem alatt (sz.), Az Omlásnál (sz.), Falka Lüget előtt (sz.), Falka Lüget Eszkibe¹ (sz.), Hang oldalán (sz.),² A' Falun kívül a Budulonál (sz.), A' Porgolátba (sz.), Omláson (sz.), Pintze Rétiibe (k.), Szoros utba Nyáras alatt (sz.), Falka Lüget oldalán (sz.), Nagy Lüget alatt az Eszaki oldalba (sz.), Nyáras Hegyin (sz.),³ Sáros Patakba (sz.), Kőrös Kutnál (sz.), Dede hegyen (sz.), Hangoldálan (!) vagy Nagy Nyír előtt (sz.),⁴ Hangoldálan a Barázdáknál (sz.), Csaklok (!) ut mellett (sz.), Déde tetön (sz.), Palotába (sz.), Nagy Nyír Rétye mellett (sz.), Nyáras alatt (sz.), Az él alatt (sz.), A Kis Réthe (sz.), Edes Mező Dombján (sz.), A' Malomnál (sz.), Falka Lüget előtt (sz.), Az Erdőfalvára járo ut mellett (sz.), Pintze Kúton fellyül az él alatt (sz.), A' Sinkok Malmánál (sz.), Kő Kapu tetön (sz.), Nagy

¹ Másutt: *Eszkin*.

² Másutt utána: *Jako Telke felöll*.

³ Alább: *Hegyen*.

⁴ Alább: *Nagy Nyír elött Hangoldálan* (sz.).

Lüget élén (sz.), Bozás (? Buzás v. Bodzás ?) Berekbe (sz.). — A' Kőrös Bértzén (k.), A' Busujkóba (k.), A' Nagy Nyiriba levő Nyilnak a' végibe (e.), Nap Nyugotrol a' Téri nevezetű Hegy-él szomszédsgába... Nagyon sűrű Mogyorofa és tövis Bokrokbol ál, a' Kővesden Nagy darab ritkás Nyires Erdő... Ebbe tsak tűzre valo Nyirfák találtnak, Csonka Havasba egy darab Fenyves... Ezen Havasba is mint uj felfogásba tsak vesszök es Karok Találtathatnak, a' Sollyom körül lejáro ut, Vagyon a Falu Dél felöll valo részébe egy Kertel környül vett Hely, mely Sinkok Kertyenek is neveztetik, Az Estyeáza (!?) nevű helyen (k.), Kőrös Bértz alatt Kis tekerő Patak felöll (k.), La Gyárunká (!k.), Mohoson (k.), Marinába (k.), Bokor alatt (k.), Kolnyik alatt (k.), a' falu közt a' Patak mellett a' Burka Vila malmánál (ke.), a' Temető kerten fellyül (ke.), Veres ut alatt (k.), A' Roskán tul a' Kis Pisztrangosba (k.), Busujkán (sz.), Dragoszlovba (k.),¹ A' Bokorba (k.), Deritze (!)² Mező alatt (k.), Nyires szegbe (k.), Tohellyen (sz.), Balótába (k.), a' Csere Uttzán egy kis ke., Nyires Szegbe Veres ut alatt (sz.), A' Sik Rétbe (k.), Derise (?) Mezo alatt (sz.) [A kvári ref. koll. lt.]. — 1833: a' Sinkok uttzaja [Kem. Régi anyag cs.]. — 1836: A Kőkapui vagy Hunyadi Forduloban: La Dimbu lutuluj (sz.), La Szoross (sz.), Déda Hegy (sz.), a' Kőkapu alatt (sz.), La Polota (sz.), La Teo Vargi (sz.). — A Gardai Forduloban: La Krangur (sz.), a Várhegy alatt (sz.), La Tyine (sz.), Dupe Grimej (!sz.), A Nagy Kőszirtnál (sz.), a Kondor Gödribe a Kondor Ursz... Földeik között (sz.), a Hoszszu berek oldalán (sz.), a' Csutko Szélben (sz.), a' Koszoruba (sz.), Egres Völgyben (sz.), Bogdán Gödribe (sz.), La Girda (sz.), a Várhegy oldalban (sz.), in Baje (sz.), az Egres völgybe (k.), a Váلكai patak, a' Roskába (k.), a' Hidas Patakba (k.), A Nagy Kőszirtbe (k.) [I. h.]. — 1840: a temető aljába egy zsellér ház [Püsp. lt.]. — 1846:³ Csonka havas (l., e.), A Gardán (k.), A várhegyi fordulon az ugynevezett Fejérkőnél (sz.), A Kőkapunál (sz.) [Kem. Gy. monostori és Régi anyag cs.]. — 1850-es évek: A Bálkuj vagy Délő (közös l.), Pojén (u. a.), Édes mező Domb, a' Rákos pataka n. Déllök, Kővesd (köz l.), a' Porgolát (u. a.), Déde (u. a.), Déde Gödre (u. a.), Nagynyiri csutkok (u. a.). — A Gárda n. h. (sz.), Lüget (sz.), Borgolát (!sz.), Sgyer (k.), N. Nyir (k.), N. Csorgo (l.), La Plees (l.) [Kem. Gymonostori cs. — I. h. Vegyes családi iratok 121 cs.]. — 1850 után: Pereo Girzi (sz., k.), Lá Plés (l.), Csonka (l.), Polyén (sz.), Nyáras tető (sz.),

¹ Alább: *Daragoszklovba*.

² Ez és az alábbi *Derise* nyilván elírás az e községgel szomszédos *Derite* ~ *Derite* nevéből.

³ Ugyanebből az évből való másolatban: a' *Csonka Havas* (e.), a' *Gardán* (k.), a' *Várhegyi Fordulón*... *Fejérkőnél* (sz.), a' *Kő Kapunál* [I. h. Régi anyag cs.].

Nagy Nyír (k.), Deda hegy v. Porkolábba (sz.), Prelüts (k.), Bánya (sz.) [I. h.]. — 1856: Csonka [I. h. Gymonostori cs.]. — 1860: Nagy Lüget (sz.), Péréo Girzi (sz., e., k.), Édesmező dombja (sz.), Nagy nyírba (sz.), Hang oldalon (sz.), Gorda (sz.), A Nagy Csorgonál (sz.), Vár nyakin (lsz.), Busujkan (k.), Styára (k.) [I. h. Vegyes családi iratok cs. — EM. Gyulay és Kuun lt.]. — 1864: (A falu) nevét hagyomány szerint egy klastromtól vette, melyet itt egy Gyerőfi építtetett, ki Gyerő Vásárhelyt lakott két óra járásnyira Gy. Monostortól, kinek egyik utóda Gyöngyös Gyerőfi név alatt ismeretes, ki nagy vadász lévén Gy. Vásárhelyt egy szarvas üzése alkalmával egy kőszikláról lovával együtt a mélységbe zuhant, mely magaslat maig is *Gyerőfi Szóktető*nek nevezetik. — 1100-ban egy Mihok birtokossa említették, ennek elei lehettek e helység első foglalói. Ennek volt három fia Jákob, Kemény és Gyerő. Az elsőből *Jacobusból* lett a *Kabós* család, a szomszéd helységet Jákótelkének hívják. Ez lett a Jákóbé vagy később Kabosé. Gy. Monostort maig is (ide nem értve a felszabadult embereket) e három család, Kabos, Kemény és Gyerőfi birja, mely utolsó mint egy másfél századdal deficiált s leányágon birja ma is az egy harmad részt. — Kemény János fejedelem curiaja ma is ismeretes a helységben. — Egy Radó család is emlékezetben van itt, mely az három említett családok valamelyikével sogorosodván mint nagybirtoku család emlegettetik, egy magaslaton, melyet ma Aradonak neveznek, a kastélya kőfalmaradványi ma is ki vehetők. — A magyar ref. templom egy régi épület goth ízlése; kettős tornyából, mely faragott kőből van ma csak egyik áll, a csonka torony csak negyedfél ölnyi magass, melyen egy két emléjéből két kigyót szoptató nő kőszobra látható a falba helyezve, két kőoroszlán közt. A népmonda szerint e nő a fennebb említett Gyerőfi leánya lenne, ki megesve az apjától félreeső helyre száműzetett, hol számára egy kolostort építettek s e lenne a mai ref. templom. — **Határ részei:** 1. *Az erdőfalvi hidi* (sz.), melyet egy patak választ el az erdőfalvi határtól. — 2. *Nyaros tető*, most szántó föld, hajdan nyárfás erdő volt, honnan a nevét vette. 3. *Bikal éle* egy hegytető, mely a monostori határt az olá bikali határtól elválasztja (sz.). 4. *Kőkapu* v. *Kikapó*, nem bizonyos hogy nevét onnan vette, mert ez egy köves hegy tető vagy pedig a hágójától (sz.). 5. *Nagy lüget* (sz.). 6. *Falkalüget* nevét több apró ligetjeiről vette. 7. *Palota*, mely nevét onnan vette, hogy a hegy oldalában több alakú képeket ábrázoló kövek láthatók mint egy palota oldala, melyről a nép babonás mondája ma is azt beszél hogy ott hajdan tündérek laktak. 8. *Déde és Déde hegye* (sz.), nevének eredetére, s jelentésére semmi adat. 9. *Nagy Nyír*, nevét Nyíres erdejétől vette (sz., k.). 10. *Tér és Csorgó* egy tér mentén van egy igen jó forrása, mely csorgora van véve. 11. *Ebhát* v. *Csoma dombja*

(sz.) nevét egy hajdani gazdájától Csomától vette. 12. *Kövesd* egy hosszú és meredek hegyoldal s havasra vivő utnál sok kövéről neveztetik. 13. *Dorgán* széna fű régi gazdájától Dorgóról neveztetik. 14. *Sikrét* vizenyős lapályos k. hely nevét síkságától vette. 15. *Vár nyak* (oláhu *Plies*) a várhegytől kezdve a *Csonka havasig* nyuló hegyláncz (k.). 16. *Csonka* havasi fenyves jó legelővel, a 3 család birtoka, a tövében foly a Meleg Szamos mely a *Béles vizével* itt szakad össze, pisztranggal bővülködik a Csonka mintegy 2000 holdnyi területű. Nevét egykori levágatásakor kapta. 17. *Styára* köves k. hely, egy igen híres forrása van *Urak kutja* neve alatt, mint hogy ezen hely a földes uraké volt. 18. *Prelucs* k. hely nevét vette preluka olá szótól mely írtást teszen, minthogy erdőből van irtva. 19. *Gárda* elegyesen sz. és k. hely nevét vette a gárdától minthogy a várhegy alatt kezdődik, hol valaha vár őrizet lehetett, vagy 1000 holdra terjed. 20. *Marina* (k. hely), 21. *Vár hegy* egy kerek terjedelmes messzi látszó domb, a közbeszéd szerint itt valaha vár lehetett, ámbár nyomai nem látszanak, azonban valószínűvé teszi azon körülmény, hogy az alatta lévő helyek gardának neveztetnek. 22. *Edes mező* v. újabbi neve *bika réte* minthogy fűvet a falu bikája számára kaszálták. 23. *Bánya* nevét onnan vete köveiről mikből épület és malom köveket készítenek ma is. 24. *Kő forrás* (sz., l.) a benne fakadó több friss forrásoktól vette nevét. 25. *Bokoralja* egy magyarofás hegy alatt hosszan el nyuló k. hely [Pesty XXII, 314a—b].¹ — 1868: Nagy liget (sz.), Dorgány (k.), Edes mező domb (sz.), Tér és nagy csorgó (k.), Porgolát (sz.), Dorgány (k.), Edes mező (sz.), Edes mező domb (sz.) [Kalotaszegi ref. em. és kántori díjlevelek. — Püsp. lt.]. — 1891: Nyáros tető, Nagy Lüget, Falka Lüget, Nagynyir, Palota, Dedehegy, Porgolát, Tér, Nagy Csörgő gödrök, Csoma d(om)b, Ebhát, Kövesd, Kövesdalja, Dorgán, La Ples, Csonka, Styáza, Prelucs, Giczi patak, Garda p(atak), Bucsulyka, Mohos, Strimba, Briszka, Garda, Marina, Zoposi p(atak), Bánya, Várhegy, Subtál, Bokoralja, Zoposi Barte, Édesmező d(om)b, Balkin, N(agy) Detlő, Polyen [Jankó 13]. — 1938: Nagy-ucca ~ Ulitsa čea mare, Imre-ucca ~ U.² Imbreštilor,³ A Kovácsok uccája a Csere⁴ ~ U. Kävāčēštilor. A sikátor ~ Pă šikator,⁵ Barta-ucca ~ U. Bogoleštilor, A Törög Bandi uccája: Törökök uccája ~ U. Turičēštilor, Sinkó-ucca ~ U. Korpošeštilor. A Banducok uccája ~ U. Bāndučēštilor. — Kutak a belsőség területén: Sinkókút ~ Fintina Siŋ-

¹ A kérdőívre adott választ *Nyilas Miklós* körjegyző + *Kondor Szimion*, + *Török Márton* és + *Sinkó János*, mindhárom „választmányi tag“ nevében írta alá.

² Innen kezdve a r. *ulitsa*-t így rövidíttem.

³ „Ety szugoly; csak az *Imrék* laknak ott.“

⁴ Csak a *Kovácsok* laknak ott. Erdős, bokros hely volt.

⁵ Csak gyalog lehet rajta átmenni.

käješfilor, Aradókut ~ Aradau,¹ Az Imbrék kúttya ~ F. Imbrestilor, Jankókút ~ F. Satului, Itató a Cigányoknál ~ Adăpătore la Kulaie, Temetőkút ~ F. la Temeteu, Bódiskúttya ~ F. čejă nouă,² Kút a Puskaszínnél ~ F. la Puška čejă de apă. — K u t a k a h a t á r b a n : Naccsörgő ~ La Čoroj čel mare, Nagynyíri csörgő ~ La Čoroju Dumbrăđi, Pinceríti kút ~ F. Šărpoje, Kúkapu alatti kút ~ F. su Kikapu, Palotaji kút ~ F. în Palota, Dédegödri kút ~ F. la Gropa Frînkului, A Kiskút az Egresvögybe ~ F. în Gropa Korbului, Füzesi Kiskút ~ F. în Selište, A Borka csörgőjak a Palotába ~ Čoroju Burki în Palota, A Sipoti naccsörgő ~ Čoroju în Šipot, Törög Bandi kiskúttyok ~ F. lui Turig Bandi, A Kiskút a Nyáras alatt ~ F. sub D'alu D'ici, A kút az innekső Sározsba ~ F. în Šaroša đirkoče, A kút a tulsó Sározsba ~ F. în Šarošu đirkolo, A kút az erdőfalvi hídnál ~ F. la Pođu Arđeji, Lupuj kúttyok ~ F. Lupješilor, Borka csörgőjok ~ Čoroju Burki, Görög János kúttya ~ F. Grekului, A kút a lábba ~ F. în lab, Aranyoskút ~ La N'ereškút,³ A tyúkok kúttya ~ F. Găjini, Zoposi kúttya ~ F. Zoposi, Hóri kúttya ~ F. lu Hori.⁴ Boglácskút⁵ ~ F. la Sălănduku, Bózsa kúttya a Vörös-kútnál ~ F. Boži, Lénártkút⁶ ~ F. su Glimeje, Bikaríti kút ~ F. la Rătu Taurului, Bózsa kúttya ~ F. Boži, Brúnka csörgőja ~ Čoroju Brîňki, Hidekkút ~ F. reče, Feketevíz csörgőja ~ Čoroju N'egri, Kút a Pojánába ~ F. în Pojana, Jókút ~ F. lui Bođaves, Márkis csörgőja ~ Čoroju lui Markiš, Andrásné kúttya ~ F. Andrešaji, A Csörgő a Kaboskërbe ~ F. la Dîmbu Ungurilor, Kút a Pisztrangozsba: Kút a Pisztarangozsba ~ F. în Păstrău, Kút a Muhozsba ~ La Fintîneli, Kút a Dédefarkánál ~ F. la Kornu Frînkului, Tomosok kúttya ~ F. Domnilor, Lázár kúttya ~ Čoroju lui Lazar, Popesty kúttya ~ F. Popeštilor, Ránta csörgőja ~ Čoroju Ranti. — H a t á r r é s z e k : Kápòlnadomb (sz., k.),⁷ Csonkaji legelő ~ Čurka (l.), részei: Kaboskërt ~ Ograda, Ungyít ~ Undetse, Kapcsódal ~ Košte Kopčilor, Dombiskóknál ~ La Mošinaje, Bihajoggödre ~ Gropa D'ibolilor,⁸ Márkusóda ~ Košte lui Markiš, Fejérkúnél ~ La Koltău alba, Dán Gliga dombja ~ Dîmbu lui Dan Gliga, Dilmánn ~ La Dilmă. — Várnyak (l., k., e.), Muncsel ~ Munčelu (k., l.), Feketevíz dombja ~ Dîmbu N'egri, Roska dombja ~ Dîmbu Rîšt'i (l.), Styáza ~ La St'aza (k., l.), Prélucs ~ La Preluč

¹ A közlő szerint a régi birtokos, de ma már kihalt Radó család csinálta.

² Bódás János csinálta.

³ „Az asztán a kút” — mondta nyelvkalauzom.

⁴ „Egy Hóri nevű gazdának a ríttýibe vót.”

⁵ Az előtag családnév.

⁶ A Lénárt család „régí, régí úri család vót, az Isten tuggya hány százattól.”

⁷ Itt régi építkezéset sejtető földalakulatok vannak.

⁸ Vö. r. d'ibol 'bivaly'.

(k.), Sikrét ~ Säkätura (k.), Kövezsd ~ T'iješu (l.), Bokor alatt ~ Su Tufe (k.), Kopazdomb ~ D'int'e (k.), Irtvány ~ Iertvoje (k.), Roska pataka ~ Riška (p., ma., házak), Garda ~ Girda (k.), Vörös út ~ Kaleja Roši (k.), Busujka ~ Bušukaš (k.), Muhos ~ Muhuš (k.), Briszka ~ În Brîska (k.), Halom ~ La Holomb (k.), Derite¹ mező ~ Bătărelu (k.), Marina ~ Mărina (k.), Zopozí ~ Zopozie (k.), Bogdángödre ~ Gropa lui Bogdan (k.), Bálkuj ~ Bálku (l.), Fábgyán ~ Făbd'anu (l.), Gropa Korbuluj (l.), Ginszka rogyinájok ~ Rod'ina lui Ginske (l.), Rákospataki lonka ~ Luḡka în Valeja Račilor (l.), Pojény ~ În Poien (l.), Bánya ~ În Baje (sz.), Várhegy ~ Glimeje (sz.),² Kerhěj ~ În Kerhej (sz.), Kizsberek ~ În Furtuzej (sz.), Fejirkű ~ Pfetrite albe (sz.),³ Kertek megett ~ După Gardurî (sz.), Agyagverem ~ Dîmbu Lutului (sz.), Buzásberék ~ La Damniha (sz.), Akasztódomb ~ Dîmbu Furčilor (sz.), Nyáras alatt ~ Su D'alu D'iči (sz.), Az innekő Sározsba: innesső Sározsba ~ În Șaroșe diḡkoče (sz.), Erdőfalvi hídnál ~ La Podu Ardeji (sz.), Tulsósáros ~ Șaroșe diḡkolo (sz.), Nyárasztető ~ D'alu D'iči (sz.), A Palotába ~ În Palota (sz.). k.),⁴ Pincerite ~ În Șerpoje (sz., k.),⁵ Hangódala ~ La Kăbăușe (sz.), Nagylüget ~ Pa ḡal în žos (sz., k.),⁶ Jákotelki szil ~ Lîngă Horleči (sz., k.), Nyárszaji szilbe ~ Maržiine N'arsăji (sz.), Térbe ~ În Terbă (sz., k.), Egresvögybe ~ Pă Grof (sz.), Kondorné gödre ~ Gropa Kondoraje (sz.), Valkaji patak ~ Valeja Vălkăului (p., sz., k.), Fűzes ~ Săliște, Kokinyászdomb ~ Dîmbu lui Inat (k.). — Hidak: Valkaji híd ~ Podu Vălkăului, Nagyuccaji híd, Erdőfalvi híd ~ Podu Ardeji. — Patakok: Bokorpataka ~ Valeja Tufilor, Várhety-pataka ~ Părău Dosului, Rákospatak ~ Valeja Račilor,⁷ Bikariti patak ~ Părău din Rătu Taḡrului, Hidaspatak ~ Valeja Podului, Kövezsdrül való patak ~ Valeja T'ijeșului, Natypatak ~ Valeja mare. — Déde ~ Frîḡku (sz.) [Hgy.]⁸

¹ Egyik szomszédos község neve.

² A falusiak szerint valamikor vár lehetett ott, mert az eke mindegyre téglákat hány ki onnan.

³ Kvarcbánya, amiből „az öveget csinájják.“

⁴ „Valami gyönyörű szép hāj, ojam mind ēty palota.“

⁵ „Ojam mind ēty pince, mikor nagyon meleg vagyok, meleg van, odaszorul a meleg, tikkadunk meg, mind ēty pincébe.“

⁶ „Tüvises barázdák.“

⁷ „Rákokat foltak rígen az urag benne, most is vannak benne szép tók.“

⁸ A fenti helyneveket Barta István Pistukától (80) 1938. július 23-án jegyeztém le.

Magyarókereke.

1437, 1507: Poss. *Monyorokerek*. 1440, 1491: Poss. *Monyorokereke* [Csánki V, 384].¹ 1443: *Monyorokereke* [Bánffy Okl. I, 648]. 1469, 1482: Poss. *Monyarokerek* [Csánki, i. h.]. 1473: *Mogioro kerek* [Bf. I. Bonchidai cs.]. 1478: *Monyarokerek, Monyorokerek* [BánffyOkl. II, 199]. 1498: *Monyarokerek, Monyarokereke*. 1523: *Mogyorokereke* [Csánki i. h.]. 1543: *Monyorokereke* [Bf. I. Okl.]. 1569: *Mogiorokerek, Mogyorokerek* [Bf. I. Okl.]. 1634: *Mogyorokerek* [I. h. Székelyói cs.]. 1638: *Mogioro kerek* [I. h. Kalotaszegi cs.]. 1645, 1652: *Mogyorokereke* [I. h. és Okl. Kezeslevelek]. 1646, 1650: *Mogiorokereke, Magyarokerek* [I. h.]. 1659: *Mogyoro kereke* [I. h.]. 1712: *Mogjoro kerék* [I. h. Vegyes Fasc. CC. No. 5]. 1715: *Magyarokereke* [I. h. Kalotaszegi cs.] 1737: *Magyarokerék* [I. h. Bánffy F. conscr.] 1754: *Mogyorokerek, Mogyorokerék* [KalConscs.] 1765: *Mogyoro Kerék* [Kem. Conscr.]. 1781: *Magyaró Kerék* [SzékNemzMúz. Apor It.]. 1782: *Maggaro kerek* [Bf. I. Vegyes Fasc. FFF. No. 51]. 1793: *Magyaró Kereke* [EM. Torma I.]. 1806: *Magyaró-Kereke* [Bf. I. Kalotaszegi cs.] 1808: *Magyarókerék* vel *Mogyorókerék* aut *Magyarkerekes* (!) ~ *Majerou* [Lipszky]. 1813: *Magyarókerék* [ProtVis.]. 1831: *Magyarokereke* ~ *Mijérou* [ConsTrans.]. 1839: *Magyaró-Kereke, Magyar-Kerek* ~ *Mojero: Mujereou* [Lenk.]. 1850: *Magyarokeréke* ~ *Majero* [Mike, Helys. Nev.]. 1873: *Magyarokereke* ~ *Majereu* [Hnt.]. 1909, 1922: *Magyarókereke* ~ *Muerău* [MoldTog. — MartIstr.]. 1941: *Magyarókereke: Mogyorókereke* ~ *Mujerău* [Hgy.].

1715: Az Gelesztason (sz.), az Egerfőben (sz.), a Kőrös hegy alatt (sz.), az Szőlő hegyen (sz.) [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — 1720: a Gilisztáson (sz.), az Eger Tóóba, a Kőrös hegy alatt (sz.), A Szőlő hegyen (sz.). — A Malom uczába (pu. telek), A Kis Uczáb(an) (u. a.) [I. h. Bánffy Farkas conscr.]. — 1737: a Szaros (!) arak (!), az Egerfő Patakja, A Falu derekban (telek), A Falu vegin (u. a.), Az Also Falu vegin (u. a.), A Lőre keretben v. kertben (u. a.), A' Felső Falu vegin (u. a.), Az Imbre kertb(en) (u. a.), A Temető vegiben (u. a.), a Falu erdeje (e.). — In Ima Calcatura: versus Kalata Sz. Királly: A szaros Araknal (sz.), Az Aszszony Földeken (sz.), A Venikes teton (sz.), A Szurdoknál (sz.), Az egérfőb(en) (sz.), A' Kőrös nyakon (sz.), A Hegy vegben (sz.), A Rengeten (sz.), Az olah Patak szelly (sz.). Torpaban (sz.), A Szó (!) hegyin (sz.), A Vapab(an) (sz.), Az Imbre kertre Jaroban (sz.), A Kis kut Dombjanal (sz.), A Kőrös odalban

¹ Egyszer 1440-ben említik *Monyorothelke* alakban (Csánki V, 384), de ez nyilván csak elírás az előbből és későbből is ismert *Monyorokerek(e)* helyett.

(sz.), A venkes (!) kutyánál (sz.), A Kőrös völgyben (sz.), A Kis Nyirban (sz.), A Kő tova Dombjánál (sz.), A Geleztason (sz.), Az elő patak szellyen (sz.), A Kő hegy farka alatt (sz.), A Bodi kutyánál (sz.), A Rakatya Szellyin (sz.), A Száraz Araknál (sz.), A Hideg kutnál (sz.), A Cserefő alatt (sz.), A Cserefő Kapuban (sz.). — in *Secunda Calcutura versus Occidentem*: A Nad Szellyin (sz.), Az Andok (!) Pataka mellett (sz.), Marotlaki ösvenynél (sz.), Andok Pataka hátán (sz.), Marotlaki mezőben (sz.), A Szőlő odalan (sz.), Maházán (!sz.), Az akasztófán belől (sz.), A Hovas utban (sz.), A Háton (sz.), A Rét szellyen (sz.), A kerek rétben (sz.), A Veres fűzben (sz.). Katona utban (sz.), A havas utban (sz.), A Veres szellyen (sz.), A Vapa főben (sz.), A Szurdok retin (sz.), Malom retire jároban (sz.), A kis Hidon (sz.), Torpában (sz.), Csona v. Csóna (!) Bük alatt (sz.), A kerek Bük között (sz.), A kerek bük helyen (sz.), Malam arka alatt (sz.), Tompaban (sz.). — Az elő Patak szélin (k.), A Diajb(an) (k.), A Kő hegy alatt (k.), Az Agyagos alatt (sz.), Az Altal Jároban (sz.), A Kontzfőben (sz.), A Veresben (sz.), Az Anda pataka Szellyin (sz.), A Czigány földb(en) (sz.), A Malom árok alatt (sz.), A Nátháton (sz.), A Malam rétib(en) jároban (sz.), A Törsök utya mellett (sz.), A Szurdok fő alatt (sz.), A Kontz földekben (sz.) [I. h.]. — 1740: Az Szurduk n. h.-ből (sz.) [I. b. Mkereki cs.]. — 1754: A Bots felől valo Forduloban: a' Kis Nyirbenn (sz.), a' Regetben (!sz.), a' Padbann (sz.). — Marotlakafelől valo Fordulobann: a' Malom árok alatt (sz.). — a... két Fordulók között: a' Szurdok (!) n. h.-ben (sz.). — az elpusztult Remete nevű Falunak Határánn (k.) [KalConser.]. — 1781: Felső forduló: Szántó: A Felső ut alatt, A Szároz Ároknál, A Csere fű alatt. — Alsó forduló: Szántó: A Törsök uttya mellett, A Pusztán a nádhát uttya mellett [SzékNemzMúz. Apor lt.]. — 1782: Malomszeg felől valo forduló: az Dura halma. — a Sz. Királyi határ felé: az Cseresnyés patak [Bf. I. Vegyes Fasc. FFF. No. 51]. — 1793: a Székelyo felé járo utza, A Falu Alsó vége felé (puszta telek), egész puszta Telek Lőre kert n. h.-ben a falu also vége felé [EM. Torma lt.]. — 1805: Felső Fordulo: A Falu végin Nagy Föld (sz.), szomszédja égy felől az Kalota Sz Király felé járo Ut..., A kis Nyirben (sz.), a Sző mégétt (sz.), Az Asszony Földe n. szellyben (sz.), A' Vápába (sz.), A' Hégy oldal (sz.), Az Ordományosban (sz.), A' Hégy tetőn (sz.), A Gélésztáson (sz.), A' Sere fű alatt (sz.), A' Málhán (!sz.), A' Rakattya széliben (sz.), A Diváj (k.), A' Zubogonál (k.) égy felől a' Kalota Sz királyi Határ... szomszédtságiban, Az Egerfő n. h.-ben (sz.), A' Rét szélen (sz.), A' Száraz árakban (k.), A Falu végin a' Kert megett (sz.), Az Elő Patak mellett (sz.), A' Sző Farkánál (sz.), A' Sző uttyán belül

(sz.), A' Matska lik n. h.-ben (sz.), Az Elő Patak háton (sz.), A' Kőrös-pataknál (sz.), A' Rakattyában (sz.). — Alsó forduló: A Czigány földé n. h.-ben (sz.), A' Zubogonál (sz.), A' Veres Fűzben (sz.), A' Torpájban (sz.), A' Moso helljnél (sz.), A' Zandán tull (sz.), A' Csúne (!) Bükk alatt (sz.), A' kerek Bükk (sz.), A' Kalota sz. királyi Határ széliben a' Patak mellett (sz.), A' Malom Rét szélben (sz.), A' Nád háton (sz.), A' Zonda háton (sz.), A' Havas Utban (sz.), Az Andan (lsz.) [Bf. I. Kalotszegi cs.]. — 1806: Felső Forduló: A' Rengeten (sz.), A' Kis Nyilban (sz.), Az olá patak szélen (sz.), A Vápa. oldalon (sz.), Az Asszony Földekben az olá patak szélen (sz.), A' Vá-pába (sz.), A' Hideg kutnál (sz.), A' Nagy Földbe (sz.), A' Sző-hegyen (sz.), A' Hegy oldalban (sz.), A' Hegy tetőn (sz.), Az Ordományos alatt (sz.), A' Gelesztáson (sz.), A' Serefő (!) alatt (sz.), A' Mházán (lsz.), A' Hoszszuba (sz.), A' Divajba (sz., k.). A' Porgolát jároban (sz.), A' Zuhogonál (sz.), a' Száraz-Árok n. h.-en (k.), Az elő-patakán (sz.), A' Sző-Farkán (sz.), A' Sző-hegyen (sz.), Matska-lik (sz.), A' Szurdukon (sz.); A' Falu végén (ke.), A' Venikés alatt (sz.), A' Porgolát jároba (sz.), A' Rakattyában (k.), A' Sző megett (sz.), A' Hegy alatt (sz.), A' Porgolaton (sz.). A' Rakotya szélén (sz.). — Alsó forduló: A' Malom rész szélen (sz.). A' Malom rétre járon (sz.), A' Czigány földében (sz.), A' Veres Fűzben (sz.), A' Torpájban (sz.), A' Malomszegi ut mellett (sz.), A' Felső Torpájba (sz.). A' Marodlaki (!) ösvenyen allol a' Zondán tul (sz.), A' Marodlaki mezőn (sz.), A' Csina bik alatt (sz., k.), A' Kerek Büken (sz.), A' Szent-Királyi Határban (sz.), A' Törsökbe (sz.), Az Also Törsökbe (sz.), A' Kis Erdőlábjában (sz.), A' sző oldalon (sz.), A' Rudasba (sz.), A' Runkuly (k.), A' Zondán tul (sz.) egy felöll a' Zonda pataka... szomszédságaiban (sz.), A' Moso helyen (sz.), A' Nád szélen (sz.), A' Czigány Földön (sz.), A' Havas utba (sz.), A Kerek rétbe (sz.), A' kis Erdönél (sz.), Az Által-jároba (sz.), A' Remetén (k.), Kalota mellett (k.), A' Malom háton (sz.), A' Zonda háton (sz.), Kerek Bik (sz.), A' Felső Törsökbe (sz.), Also Porgolát (sz.), A' Gyortyán kutnál (sz.). — A' Pusztakert n. h.-en a' Falunak a' dereka táján (pu. telek), a' Falunak also részén a' régi örökségek sorában... Damo kertének nevezetik (pu. telek), a' Zonda patakán, mely... Damo földének hivatik maig is (sz.), Pános (?) Kert (pu. telek),¹ egy pusztá örökség... régi nevezeten Szermerje Kertnek nevezetik; ez vagyan a' Falunak felső végén [I. h.]. — 1813: Az első Fordulóban, melly Rengetegnek (!) nevezetik: A' Rengeten (lsz.), Kis Nyilnál (sz.), Az ut alatt (sz.), A' Hegy tetőn a' Falu mellett (sz.), A' Padban (sz.), Az Ut mellett a' Szurdok oldalában

¹ A falu alsó részén.

(sz.) — A' Második Forduloban, melly Marotlaka felöl valonak nevezetik: A' marotlakai mezőben (sz.), A' Malom árok alatt (sz.), A' Katona utban (sz.), A' Kis Erdőben (sz.), A' Porgolátban (sz.), a Szurdok oldalában (sz.), A' Zonda pataka mellett (sz.). — a Rakottyában (k.). A' Remetei 10 Szekérre valo (k.) [ProtVis.]. — 1830: Szurdok Tsorgojánál... azon darabotska Föld eddig is az Eklézsiájé volt, de a' kövesség miatt Ekével nem használhatta [A ref. egyh. jegyzőkönyve]. — 1832: a' Marotlakai ösvönyben (sz.) [I. h.]. — 1864: Hagyományból s köztudomásból gyanítható, hogy ezen község nevét a felette magasson emelkedő kőszirtes és terjedelmes Magyarófás erdőtől vette, mely itt az erdőréz nagyobb részét képviseli. *Kis erdő* hajdon cserjés erdő lévén későbbre kiirtatott s felszántatott s jelenben gabona termő határ-résznek használtatik, mely sík téren fekszik, *Renget*. Ez régibb időkben rengeteg erdő volt s a lakosok népesedésével apránkként kiirtatván — jelenben gabonatermő földnek használtatik, mint szép teres hely. *Törzsök*. Ezen határ-rész hajdon erdő lehetett, a későbbi nemzedék pedig szántóföldnek használván — e területen szántáskor a lakosok több helyen elkorhadt fatörzököket és csutkákat találtak földekben s innen vete elnevezését. *Czigányföld*. E' gabonatermő határ részről azt tartja a hagyomány, hogy a' helységnek egy vén kovács Czigánya más faluból haza felé menve e' helyen halt meg 's temetett el. *Porgolát járó*. A' falu végen eső határrész, mely tilalmasban eséskor a' kőborgó aprobb barmok kártételei ellen a' falu végen feállítatni szokott porgolát nevű kapu által záratik el. *Zonda* ez egy lapályos kaszálló rét mellyen egy patak folydogál végig. Ezen patakra hajdon egy Zonda nevű ember egy kis örlő malmot csinálván, itt lakott, s e' határrész az ő nevérol nevezetett el. *Szurdok*, a falu közelébe eső magyarófás erdőréz, erről a' hagyomány azt tartja, hogy a' községnek egy Süket (Szurd) Csorda pásztora — nyárban a' nagy hőségben, a' barmokkal árnyéket keresendő, ide szokta terelni, 's ezen pásztorrol vette nevét. *Csunyabükk* — ez egy csúf kösziklás és mély vízmosásos árokkal környezett dombos legelő lész (!rész). *Nád*. — kaszálló rét, melly folytonos vizenyös — seppedékes helyiségénél fogva nádat és sásos szénát terem. *Gelesztás*. Magossan fekvő — apro mészköves rétegekkel vegyített gabonatermő határrész, a geleszták tanyája. *Pad*. jó gabona termő — 's a faluhoz közeleső határrész, mellyről a' hagyomány azt állítja, hogy itt a' jelenleg is meg lévő papi föld barázdáin a' vad gyümölcsfák árnyas tövébe egy hajdoni pad (!pap) ülő padot készítettett, 's itt töltötte unalmos óráit. *Somosor*. Ez egy kőszirtes erdő rész — sok somfájáról vette nevezetét. *Körös oldal* sok körösfát termő — s jelenleg is tenyésztő erdőréz. *Kőhegy* Magas kőszirtes magyarófás erdőréz sasok és vercsék kedvelt tanyája. *Bárasz-*

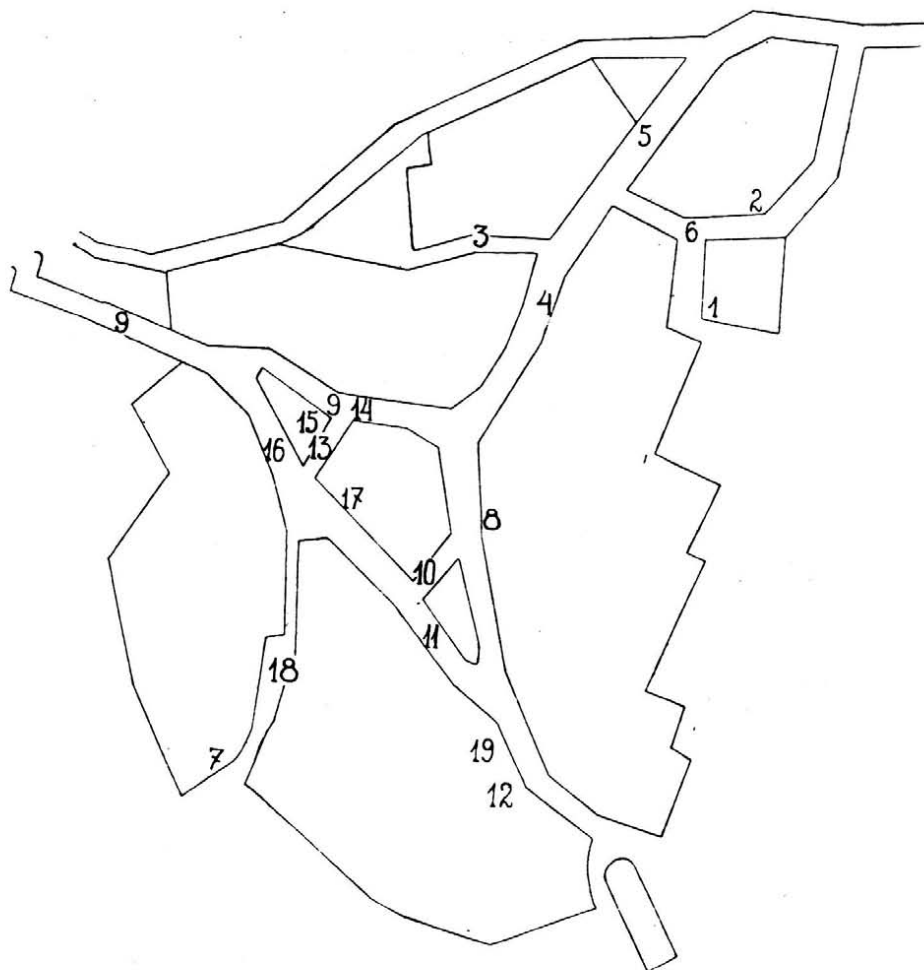
oldal. nagyobb részint bükkös erdő rész, hol régebben a' község bárányjai s juhai legeltetvén — nyaraltak [Pesty XXII, 324a—b]. — 1866: Czigányföld (sz.), Renget (sz.), Pad (sz.), Veress (sz.), alsó nád (sz.) [Püsp. lt.] — 1868: Torpály (sz.), Czigányföld (sz.), Renget (sz.), Pad (sz.) [I. h.]. — 1880 körül: Torpály, Kiserdő, Malomrét, Nád, Rakottya ~ Rakotya, Rengett, Pad, Gelesztás, Szurduk, Körösetető, Kerekbükk, Kőhegy, Veres, Zanda, Kőkényesoldal, Barasztó [Tkvi vázlat]. — 1891: Torpály, Rudas, Porgolát, Veresfűz, Czigányföld, K(is) Erdő,¹ K(is) és N(agy) Nyilas, Malomárok alatt, Törzsök, Kerek r(ét), Nádhát, Malomkert, Renget,² Hidegkút. Utalatt, Egérfű, Szárazárok, N(agy) Renget, Rakottyszél, Kisnyir,³ Somosorr, Csunyarét, Bódi k(út), Agár k(út), Balog r(ét), Bivajo(ldal), Kőhegy a(latt), Kistónál, Csóta r(ét), Kőhegyfarka, Serefű a(latt), Kőrös patak, K(is) Kút d(om)b, Macskalík, F(első) Gelesztás, Farkerdő, Gurcz t(ető), Omlás,⁴ Venyekés, K(is) gaz, F(első) Porgolát, Szőhegye, Szőmegett, Vápa, Asszonyföldek, Zordományos a(latt), Pad, Padgelesztás, Paddiváj, Padszurdok, Hosszú, Diváj gazdája, Kerek bükk, Mánháza, Átal, Hálovetet, Szőlő oldal, Veres-Zanda (és Felső és Alsó-Zanda), Malomrét, Nád, Külső és Belső Rakottya, Rakotya-Előpatak, Gyertyánkút, Csunyabükk t(ető), Havasút, Zandaút [Jankó 12]. — 1941: A belsőség nevei: 1. Nádi szoros. A Náthátba [113] vezető utcácska neve. 2. Puri kúttya ~ Fintína Purešťilor (kút). 3. Pap szorossa ~ Sorošu Popi. A régi rumén templom utcácskája. 4. Fintína d'in Rîpa. Kút a falunak ruménektől lakott részében. 5. Álszeg: Álszeg-ucca. 6. Puri szorossok ~ Sorošu Purešťilor. 7. Telegdi csorgó ~ Fintína đela Telegdi. 8. Boci-ucca. 9. Székijoji-ucca ~ Drumu Sekujăului. 10. Kis-ucca ~ Kišutsa. 11. Templom-ucca ~ Ulitsa Biseriči čej ungurešť. 12. Szücs kút ~ Fintína Sučului (kút). 13. Okos Pali szorossok. 14. Püspökhíd (h.). Kb. 35 éve református püspöklátogatás alkalmával csinálták. 15. Paluc kútyok: Csicsó kútyok. A *Palika* ~ *Paluc* családnév, a *Csicsó* ugyanennek a családnak gúnyneve. 16. Felső-ucca. A falu felső részén dombon lévő utca. 17. Felsőkút (kút). 18. Csörgőszoros. A Telegdi csorgóhoz [7] vezető sikátor neve. — A határ nevei: 1. Bódikút ~ Bodikuta (kút). Innen ered az Olápatak [8]. 2. Bódikút pataka ~ Părău Bodikutului

¹⁻² Alább ugyanebben a forrásban: „Magyaró-Kerekén a Kis Erdő és a Renget csak réteket, cseréket jelöl, holott a nép még emlékszik az ottani erdőkre“ [I. h. 34].

³ Ugyanott: „ugyanott (t. i. Magyarókerekén), a Gyertyánkúton a gyertyán, a Kisnyiren nyir nem terem, sőt ez utóbb ma már az egész határból kipusztult“ [I. h.].

⁴ Ugyanott: „Magyaró-Kerekén az Omlás az ötvenes években omlott összevissza“ [I. h.]. Pontosan 1851. augusztus 13-án [Vö. Szádeczky Gyula: Múzeumi Füzetek. Az EME Ásványtárának Ért. III (1915), 18].

(p.). 3. Csúnyarít pataka ~ Părău lui Čuñarít. Az előbbi patakocskába befolyó kis ér. 4. Csúnyarít ~ Čuñarít (k., omlásos hely). 5. Agárkút ~ Ogarkut (kút). Belőle ered az 6. Agárpataka (p.). 7. Somosór pataka ~ Părău Ogarkutuluj (p.). 8. Olápatak ~ Părău Romínuluj

Magyarókerke belsőségének térképázlata.

(p., sz., k.). Minthogy a régi *oláh* népnévnek az újabb időben, legalább is Erdélyben, bizonyos megvető értelme fejlődött ki, a magyarókerkei ruménség is e helynevet *Alapatak* alakban használta, sőt később a *Tog* helynévvel helyettesítette. Ennek hatására a rumén megszállás évei alatt a magyarság is nevezte e területet *Tag*-nak. — Egyébként

az eredeti névre nézve egyik nyelv-kalauzom, fj. Szücs István Zsidó (46) a kövekező magyarázatot adta: Mikor 48-ban a *kukujok* lejöttek rabolni, a falu magyarsága az Olápataknak nevezett határrészben várta őket. Harc fejlődött ki közöttük; a magyarok megverték a kukujokat és egyet közülük elfogtak. A foglyot bevitték a faluba és elevenen elégették. Ennek a harcnak az emlékét viselné az Olápatak név. A történeti adatok ennek ellentmondanak, hiszen már 1848 előtt is előfordul e helynév.¹ 9. Sándorkút ~ Fintina lui Șandorkut. Kút és kenderáztató tó. 10. Nagyárokpataka ~ Părău lui Nađarok (p.). Az Olápatak [8] folytatása a Kalotaszentkirály határában lévő Nagyárok alatt. 11. Csérésnyéspatak(a) ~ Părău la Ogrézile Koňaji (p.). A Nagyárok pataka [10] folytatása. 12. Rakottyá pataka ~ Părău la Rokotaba (p.). Az előbbi folytatása; a Rakottyá [115] nevű határrész szélén folyik el. 13. Zubogóhid ~ Podu Zubogăului (h.). 14. Nádélőpataka ~ Părău lui Elipatak (p.). 15. Nátpataka ~ Părău la Nadba (p.). Az előbbi folytatása; a Rakottyá patakába [12] ömlik bele a Zubogóhídon [13] felül. 16. Malomritpataka ~ Părău la Mălămrit (p.). 17. Kisnyír ~ La Kižnirbe (sz.). 18. Szőfarka (sz.). 19. Olápatakódal ~ Koște la Olapatak (sz.). 20. Szőhéggye ~ Seheđi (sz.). 21. Sző megett (sz.). 22. Héggy alatt ~ Su Hiđodal (sz.). 23. Vápa ~ Vapa (sz., k.). 24. Asszomfődek ~ Asomfed (sz.). 25. Ordományos alatt ~ Su Ordomaňiš (sz.). 26. Nagyordományostető ~ Îm Vîrfu Ordomaňišului čej mare (l.). 27. Kisordományos ~ Ordomaňišu čel mňik (l.). 28. Ordományosódal ~ Koște la Ordomaňiš (l.). 29. Ordományosköz ~ Intre Ordomaňišuri (l.). 30. Héggyódal ~ Pe Koștea Hiđodalului. 31. Héggyódal-tető ~ Vîrfu Hiđodalului (sz.). 32. Pad ~ Pođba (sz.). 33. Divájgárda ~ Gura D'ajbi (sz.). 34. Somosórr ~ Šomošor (l.). 35. Diváj ~ D'ajba (k., sz.). 36. Divájódal ~ Koște la Divajodal (sz.). 37. Szakadás alatt ~ Ritu Bologului (sz.). 38. Kistó ~ Kištău (tó). 39. Köhöggy alatt ~ Pe su Horajtse (k.). 40. Köhöggy ~ Horajtse (e.). 41. Dóci Pali úttya ~ Drumu lui Dotsi. A néphagyomány szerint Dóci Pali² ott húzott le *éty korcsafát*, 50—60 karvastagságú fából összekötött facsomó' s lefelé mentében a súlyos faköteg *elütte* (= *elütötte*); róla nevezték el az utat és a körötte lévő erdőt.

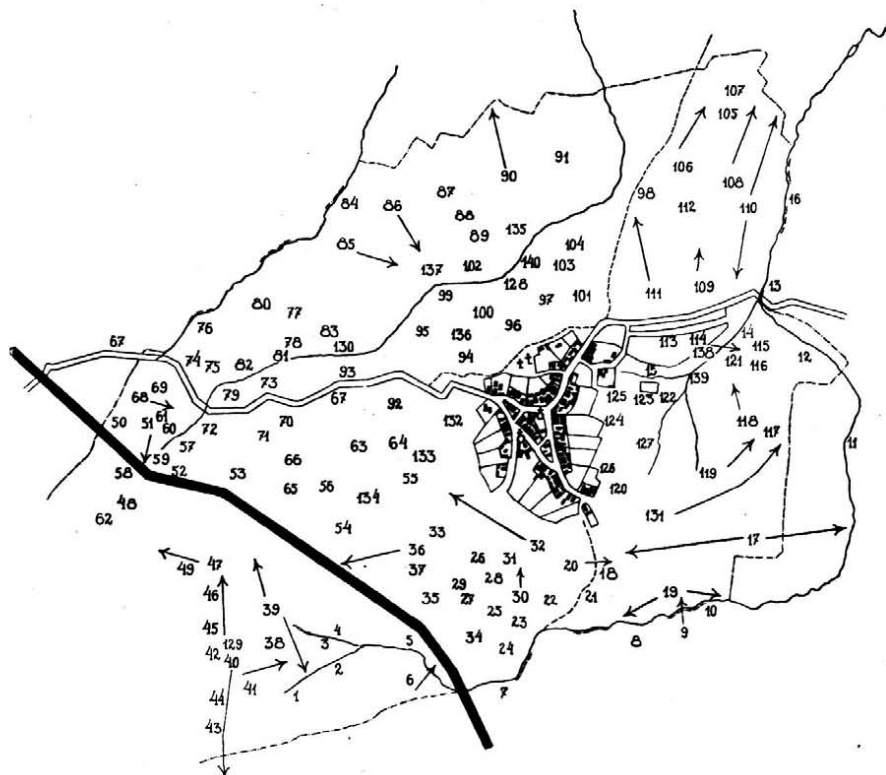
¹ A *kukuj* Magyarókerke magyarságának nyelvében a havasi rumén lakosok neve. — A *Părău Romínului* alak csak újabban, a rumén megszállás évei alatt, nyilván a rumén telekkönyvezés hivatalos fordításaként terjedhetett el.

² A *Dóci* család a református egyház anyakönyveiből már a XVIII. századból kimutatható. 1790-ben éppen egy *Dóci Pál*-nak és feleségének Péter Iónának leányát, Kis-Annát keresztelti meg a pap. 1807-ben megint a református papibért fizető gazdák névsorában olvassuk a *Dotsi Pál* nevét (A ref. egyh. régi jegyzőkönyve). Egyébként a *Dóci* név ma már csak melléknévként, alighanem a leány-ági leszármazottak nevével alakult megkülönböztető névként él.

42. Jakóköve.¹ Egy köszikla a Kőhögyl élln [129]. 43. Símaszirt ~ T'atra če lučije. Ua. 44. Ördökháza ~ Kasa Drakulu]. Egy lyuk a Kőhögyl [40] szikla-gerincének oldalában. 45. Gigaköve ~ T'atra Gigi. 46. Kisszirt ~ La Kisirt. Ez és az előbbi egy köszikla a Kőhögyl élln [129]. 47. Kőhötyfarka ~ Koda Horajitsi (l.). 48. Serefű ~ Šerefi (bokros l.). 49. Kőhötytere ~ Virfu lu]. Keteri (l.). 50. Kőröstető ~ Virfu Dululu]. (l.). 51. Kőrösódal ~ Kosta Dululu]. (l.). 52. Serefű alatti kút ~ Fintina su Šerefi (kút). 53. Gélésztás (sz., k.). 54. Nagyomlás: Fersőomlás ~ Híjiturile đin sus (l.). 55. Kisomlás: Ársőomlás ~ Híjiturile đin žos (sz., k.). 56. Farkerdő ~ Farkerdej (sz., k.). 57. Seref' alatti patak ~ Päräy kare vine đin Šerefi (p.). 58. Nucujné főde ~ Pámintul Nutsulesi (l.). 59. Kőrösvögy ~ Zepođe (l.). 60. Kőröspatak ~ Päräy Žapođi (p.). 61. Kőrösvögy alatti kút ~ Fintina su Žapođe. 62. Serefűtető ~ Virfu Šerefiulu]. (l.). 63. Gürc ~ Virfu Gurtsulu].: Gurts (sz.). 64. Venyikés ~ Venikeš (sz.). 65. Kisküddombja ~ Dimbu la Moškolit (sz.). 66. Kisküddombjaji kút ~ Fintina la Moškolit (kút). 67. Székijóji v. Székijaji út ~ Drumu Sákajäulu]. A szomszédos, ma Romániába szakadt Székelyó felé vezető út neve. 68. Kőrösódal alatti gyep ~ Žipu đe su Dulu (l.). 69. Kőrösódal alatti kút ~ Fintina d'e su Dulu. Itt két kút is van, de mindkettőt így nevezik. 70. Kisküddombja árka ~ Päräy đela Moškolit. 71. Fersőszurdok ~ Surduku đin sus (sz., köszikla). 72. Szurdok hígya ~ Podu la Surduk (h.). 73. Ársőszurdok ~ Surduk (k., köszikla). Meredek kösziklás árck, benne van a Szurdokkúttya [79]. 74. Mánháza: Mähaza ~ Mahaza (sz.). 75. Átájjáró: Átaljáró (sz.). A ruménség a Keregbükhöz tartozónak mondja és így külön rumén neve nincs. 76. Mähaza gödre ~ Gropa la Mahaza. 77. Keregbüktető ~ Virfu Kerebikulu]. (sz., l., köszikla). 78. Szurdokódal (ua.). 79. Szurdokkúttya ~ Fintina la Surduk (kút). 80. Keregbük köszt ~ Intre Kerebik ši Čuñabik (sz.). 81. Gyertyánkút ~ D'ertankut. Kút a Szöllódalban. 82. Szöllódal ~ Seloldal (sz.). 83. Hálóvetett (sz.). A ruménség a 80 alattiba tartozónak mondja ezt a területet és így külön rumén neve nincs. 84. Csúnyabikárka ~ Gropa la Čuñabik. Meredek, sziklás árok. 85. Csúnyabiktető ~ Virfu Čuñabikulu]. (l.). Sziklás tető. 86. Csúnyabikódal ~ Koste Čuñabikulu]. (sz., l.). 87. Csúnyabik alatt ~ Su Čuñabik (sz.). 88. Havasút ~ Havašut (sz.). 89. Zandahát ~ Pästä Zanda (sz.). 90. Vörös ~ La Verežbe (sz., k.). 91. Ársőzanda ~ Zanda đin žos (k.). 92. Fersőporgolát ~ Porgolafele đin sus (sz.).

¹ A Jakó családnév ugyan nem szerepel az előbb említett bérfizető gazdák 1807. évi jegyzékében, 1826-ból azonban be van jegyezve a ref. egyház jegyzőkönyvébe egy kezeslevél; ebben Szóts János kezességet vállal Jakó Jánosnak az eklézsiánál való adósságáért. Megjegyzem, hogy a szomszédos Kalotaszentkirályon ma is él a Jakó-család.

93. Ársóporgolát ~ Porgolafele d'in žos (sz.). 94. Akasztófadomb ~ Vírŷu Akastařlor (sz., l.). 95. Kisvápa ~ Su Akastaře (sz.). 96. Rudas (sz.). 97. Torpáj ~ Torpaje (sz.). 98. Törzsök útya ~ Drumu lui Tırřok (út). 99. Zandaji malom ~ Mõra la Zanda (ma.). 100. Zandaji út ~ Kaleřa Morleči. A Kalotaszentkirály felé vezetõ útból kiágazó és Marótlaka ~ Morlaka felé vezetõ út. 101. Vëresfűz (sz.). A rumén lakosság a *Torpáj ~ Torpaja* nevű határrészhez [97] tartozónak tartja. 102. Zandapatak ~ Pãrãu la Zanda (p.). 103. Katonaút ~

Magyarókerke helynévtérképe.

A vastag fekete vonaltól délnyugatra fekvő terület rumén megszállás alatt van.

Drumu la Katonaut (sz.). 104. Cigámföd ~ Tsigamfed (sz.). 105. Kisnyilas ~ Kiřnilař (sz.). 106. Nagynyilas: Kisërdõ ~ Kiřerdej (sz.). Egyik nyelvkalauzum, ifj. Szűcs István Zsidó nagyapja még érte, amikor itt erdõ volt és fát hoztak belõle. 107. Péresláb ~ Pereřlab (sz.). 108. Malomritszil ~ Marřine la Mõlõnrít (sz.). 109. Kerekrit ~ Keregrít (sz., k.). 110. Malomrit ~ Mõlõnrítu (k.). 111. Törzsök ~ La Tırřok: Terřok (sz.). 112. Malomárok (sz.). Régen a Zandapatakát [102] a Malomrit patakával egy malomárok kötötte össze, de isme-

retlen ok, valószínűleg az erdőirtások következtében megcsökkent vízmennyiség miatt, a malommal felhagytak és az árkot is betöltötték. 113. Náthát ~ Năthat (sz.). 114. Malomkert ~ Moloŋkert (sz.). E tájon régen malom állott, de aztán elpusztult. 115. Rakottyá ~ La Rokoŋaba (k.). 116. Rakottaszil ~ Marŋine la Rokoŋaba (k.). 117. Határszil (sz.). 118. Kisrenget ~ Reŋgetu đin ŋos (sz.). 119. Renget ~ Reŋget (sz.). 120. Szárazárok ~ Sarozarok (sz., k.). Fgy víz nélküli száraz árok is van benne. 121. Nátszil (sz.). 122. Nátpatak ~ Păraŋ d'ila Nadba (k.). 123. Hidekkút ~ La Hidakut (kút, sz.). 124. Pusztakert ~ La Pustakert (sz., k.). 125. Lörekert ~ Lerekert (k.). 126. Út alatt ~ Supt Kale (sz.). 127. Egérfü ~ Egerfi (sz., k.). 128. Kora kútya ~ Fintina Kori. A magyar helynév elő- és a rumén utótagja Tamás András kántor gúnynevét őrizte meg. 129. Köhögýele ~ Vírŋu Horăjtsi. A Köhögý [40] sziklás, erdős gerince. A határnak e megett levő része már nem látható a határnak Magyarországhoz tartozó egyetlen pontjáról sem. 130. Szurdokpataka ~ Păraŋ Surdukuluŋ (p.). 131. Lajos tagja (sz., k.). Birtokosa a rumén megszállás alatt elhalt Albrecht Lajos bánffyhungyadi ügyvéd volt. 132. Gărda (sz., k., omlásos rész). 133. Kisomlási kút: Ársóomlási kút. Kút a Kis- vagy Ársóomlásban [55]. 134. Nagyomlási kút: Fërsóomlási kút. Kút a Nagy- v. Fërsóomlásban [54]. 135. Kisnyilak: Kurtanyilak (k.). 136. Fërsózanda ~ Zanda đin sus (sz., k.). 137. Zandaszil ~ Păstă Zanda (sz., k.). 138. Nádélő (k.). 139. Előpataki kút: A Nádélőpatakába a Kútnál (kút). 140. Nagynyilak: Hosszynyilak (k.). — A bécsei határvonalon túl eső határrész nevei: ¹ Fenyőbirc ~ Feńebirts (e.), Nyak ~ La náak (l.), Báraszkút ~ Groŋa la Baraskut (l., kút). Báracódal ~ Koŋte la Baratsodal (e.), Epërjes ~ Zepereŋ (l.), Cigányösvenye (: ösveny) ~ Kaleŋ Tsigańilor (l.), ² Babutărjavógye ~ Groŋa luŋ Babutărje (e.), Babutărja ~ La Babutărje (l.), Babutărja csúpja ~ Čupu luŋ Babutărje (e.), Bárasztú ~ Baraŋto (l.), Natytér ~ Natteru đin sus (l.), Kistér ~ Natteru đin ŋos (l.), Gyurkónyak ~ La D'urkońak (l.), Kisszöhëj ~ Kiseheŋ (l.), Natyszöhëj ~ La Seheŋ (l.), Szöhëjbirc ~ Birtsu la Seheŋ (e.), Dócistókmézó ~ Dotsiŋtameze (e.), Kisszöhëjkút ~ Fintina luŋ Kiseheŋ (kút), Szöhëjpatak ~ Păraŋ luŋ Seheŋ (p.), Hidegdomb ~ Dîmbu reče (l., észkos oldal), Bogármező ~ Bogarmeze (e.), Bányáodal ~ Koŋte la Bańe (e.), Disztószállás ~ Distosălaŋ (l.), Nyálazsbirc ~ Ňalazbirts (e.), Nyálásodal ~ Ňalaŋodal (e.), Disztószálláskútya ~ Fintina la Distosălaŋ (kút), Disztószállás korcsinája ~ Korčina la Distosălaŋ („süjedises patakok“), Bányatető ~ Vírŋu Bańi (l.), Bányalatt ~ Sub Bańe (e.), Vógyice-

¹ E határrészt nem járhattam be és térképábrázolást sem készíthettem.

² Ezt az ösvényt szénhordás céljára egy cigány verte.

csörgója ~ Gropa Čoroješului (kút), Csókpataka ~ Arsurile (p.), Vögyúttya (út), Szőhēj ~ Žipu la Sehej (l.), Péterúttya ~ Peterufe (l.), Kőkinyesódala ~ Kokińišodal (bükkös e.), Cigánkút ~ Fintina la Tsiganĵkut (kút), Kőkinyespatak: Cigámpatak ~ Părău lu Kokińišodal (p.),¹ Az epërjesájja ~ Su Zepereš (e.), Kisnyak ~ Kišńak (l.), Kisnyakpataka ~ Părău la Kišńak (p.), Tógyesvögy bírcé ~ Tedežvedbirts (e.), Tógyesvötypataka ~ Părău la Bokor Janož birts (p.), Kiscsapóút ~ Čapoutu mik (út), Csapóút: Naccsapóút ~ Drumu la Čapout (út), Bokor Jánozs bírcé (e.), Benkőkút ~ Fintina la Beŕĵkikut (kút, l.), Nyíl ~ Ńilile (e.), Kettőspatak ~ Intre părăje (p. és környéke),² Hágópataka ~ Părău su Hagău (p.),³ Hágó: Hágóúttya ~ Hagău: Drumu đin Hagău (út), În ńile la Gropa Čere⁴ [Hgy.].⁵

Magyarvalkó.

1297: *Walkou, Walko*. XIII. sz. vége: *Wolkou* [MNy. XXII, 300]. 1332–37: Sacerdos de villa *Valta*. 1341: Villa *Wolko*. 1358: Nobiles de *Wolkow*. 1372: *Wolko*. 1408, 1518: Poss. *Walko*. 1449: Poss. Nirzeg alio nomine Naghercz intra metas possessionis *Walko* vocata de novo locata. 1467: Villicus de *Walko*. 1468: Poss. *Walko* in districtu de Kolothazeg. 1487: Plebanus de *Walko* [Csánki V, 423]. 1525–68/1575: *Walko* [Kem. Gymonostori cs.]. 1594, 1615: *Valko* [EM. Kornis Misc. — Bf. I. Okl. Valkói cs.]. XVII. sz. közepe: *Magiarvalko* [Bf. I. Kalotaszegi cs., Urb.]. 1725: *Magjar Valkai*⁶ [Szentk.]. 1764: *Valkai* Határ [I. h.]. 1785: *Walko* [Born. Főoszt. XXIXb 20 sz.]. 1808: *Magyar-Valkó* ~ n. *Walken* ~ r. *Vilkou* [Lipszky]. 1831: *Magyar Valko* ~ *Vilkisch* [ConsTrans.]. 1839: *Magyar-Valkó* ~ *Velkeou, Vilkeou* [Lenk]. 1850: *Magyar Valko* ~ n. *Gorisdorf* ~ r. *Velkeu* [Mike, HelysNev.]. 1909, 1922: *Magyarvalkó* ~ *Vălcăul-ung(uresc)* [Mold Tog. — MartIstr.]. 1938: *Magyarvalkó, Valkó* ~ *Valkău, Valkăul unguresk* [Hgy.].

1427/1542:⁷ in terra dede vocata, In loco Bykffew, Rywulum Kapus vocatum, usque ad locum Bwotouah (?) nominatum [OL. Dl. 28794]. —

¹ A Cigánkútból ered.

² A Benkőkút és a Cigánkút folyamából keletkezik.

³ Az előbbi folytatása.

⁴ „Sohase hallám mostanig“ — mondta egyik magyar nyelv-kalauzom, ifj. Szücs István Zsidó, mikor a rumén nyelvkalauz ezt a nevet említette.

⁵ Közlő: Ifj. Szücs István Zsidó (46), Szücs András Bakter (35) és Bolfa Ilyés (60 körül); a két előbbi magyar, az utóbbi rumén nemzetiségű.

⁶ Az -i birtoknévképző.

⁷ Magyargyerőmonostor, Magyarvalkó és Vársza közötti határjárásból. — Ez oklevél helyneveit, illetőleg az 1427/1755-i másolatban lévőket teljesen átírva már Csánki V, 423 közölte.

1427/1755:¹ terra Dede, in loco Bykesfeű vocato, rivulum Kapus vocatum, locum Budonanth (!) nominatum [Bf. I. Vegyes Fasc. DD. No 12].² — 1525—1568/1575: Alpis warnyak, Campus (!) et Pochka mezw nec non Alpes Kis chyonka nagi chynka dictus (!), fluuium Nagi pathak, fluuii feketewiz, fluuius feierpathak, in terra Sandorzalassa Pochkamezzw, et warniak ac chionka mezzeo per viam ad Kewlthe mezeo, fluuium nomine Pochka, Sythethovkwtt [EM. Kemény Pál lt. Gyerőmonostori cs.]. — 1542/1755: Alpis Várnyak et Campus Csonkamező dictus necnon Alpis Kis Csonka, Nagy Csonka, fluvium Nagy Patak ad radicem fluvii Feketeviz, metam... dividisset fluvius fejér Patak, fons Dedekuttya, meta erecta supra Kőkapu alia meta erecta ad terras arabiles Ebhát una meta fons Kövesmező kuttya alia iterum fons Dorgán kuttya, tertia iterum Vármező kuttya, alia iterum meta fluvius Nagy Patak qui de praesenti transit ad Szamos fluvium, in terra Sándorszállása, Bothkamező [Bf. I. Okl.]. — 1694: Szena veres szelben [I. h. Valkói cs.]. — 1699: A Fejér Patakban Setet torok (k.). ...vicinussa a Monostori határ széllye... Sáros Patak... monostor felé... (sz.), Monastor feli forduloban az Akasztófa, vagy berek alatt (sz.) ...vicinussa ... A malato berke, Kepes (tölgy és nyár e.). — Vadnak igen nagy hét Havasok, 1. Alinásza, 2dik Batrina, 3dik Maros ványa, 4dik Szirbi, 5dik Rankuly (v. Runkuly), 6dik Musta, 7dik Affinót (melyekben) ... fenyő, bük és egyéb fele fák vannak [EM. Lázár lt. Egeresi conscr.]. — 1719: Az Kalotai határ széllyb(en) (sz.), Az Malom utban (sz.), Az Szabo Földin (sz.), Az tehen hajto fejin (sz.), Az Musurja (!) fejin (sz.), Az szenn egetőben (sz.), Arany kutban (sz.), Ösvenyib(en) (sz.), Az Paputában (sz.), Az Kalotán túl (k.), Az Gát alatt (k.), Az Veres³ Martban (k.), az Malom völgyben, az Hozszu földek mellet (k.), az... Kalota Vizen levő malom [OL. Fisc. XXII. szekr. 47. fasc. G.]. — 1723: Képes [Szentk.]. — 1736:⁴ Fűrész Malmot építettett melly helyyet Czilla ősvényének olá hul Nyilvának is hivnak mely(ne)k edgy felöll vicinussa a Gál Pataka, vagy Nyilván Pataka, más felöll a Szamos vize [Szentk.]. — 1737: in calcatura versus Keletzel: A Lügeten (sz.), A kerek toban (sz.). — In calcatura versus Monostor: A Kis Falub(an) (sz.) [Bf. I. Bánffy Farkas conscr.]. — 1742: az Magyar Valkai határon vulgo az Ereszkedő alatt azon kaszáló t melynek szomszedi edgy felöll az Kalota Vize más felöll az Magyar Valkó

¹ Ugyane határjárásnak egy másik, ugyanez évből való másolatában a fenti helynévalakok a következőképpen fordulnak elő: *in loco Kékfő(!) vocato, Rivulum Kapus vocatum, ad locum Budonánth(!) nominatum* [Bf. I. Okl.].

² Vö. még Csánki V, 427.

³ Ugyanez a forrás „Veres Andrásné aszszonyom“-at említi.

⁴ Magyarvalkó, Kececel és Kalotaújfalu érintkező határán.

Falu Berke, a Veres Mart [Szentk.]. — 1744: Aran kut, aran kut megett [I. h.]. — 1746: az Valkai Hataron az Nagj Rét n. h. (k.) [I. h.]. — 1752: Valkai határban lévő Nagy csonka nevü helyben az Méregjói Szállásnál... Páter Jesuiták Uraimék által hordatott épületre valo fenyő fák [OL. Fisc. XXII. szekr. 47. fasc. 6]. — 1754: Versus Possessionem Monostor: in loco vulgo Egyház völgye nuncupato (sz.),¹ Pap-uttya (sz.), a forasos kert mellett (sz.), Kurtaszél (sz.), Sárospatak (sz.), Rakottyás föld (sz.), a Pap Uttya fején (sz.), az ösveny patakánál (sz.), in loco Vulgo horgas föld dicto (sz.), in loco, Vulgo malota alatt nuncupato (sz.), Bakafölde (sz.), Nyomas Szél ~ Nyomás Szelbe (sz.), László rétén (sz.), Vadkörvtélyes alat (sz.), a dombon (sz.), a Cseresznyés alatt (sz.), Medrehágo (!k.), Aszony réte (k.). — V e r s ũ s P o s s e s s i o n e m K e l e c z e l : Kis oldal (sz.), a kert meget (sz.), a medgyeskert (sz.), László kerte mellet (sz.), Fogyos oldal (sz.) in vicinitatibus ab una Lateris montis Mező oldal nuncupati, Bánya árka (sz.), Falkafenyő (sz.), a két Patak között (sz.), Nagy kert végiben (sz.), a Nagy Kert meget (sz.) ... in vicinitatibus ab una horti vulgō a nagy kert dicti, a László kerte meget (sz.), Kelemen Marton kerte meget (sz.), a medgyeskert végiben (sz.), a Malom Rétinél (k.), a kis oldalon a patak között (k.), a Sollyom Patakán (k.), a Halas Tonál (k.), Fancs alat (sz.), Kenderes völgy (sz.). — Setétor az Fejér Patakon innen (k.), a Pap uttya alatt (k.), Egrespatakánál (k.), Béles hegy alatt (ma.), az Pap Uttya felől (e.), a Kесе Földinél (e.) ... in vicinitatibus ab una Territory Possessionis Jakotelke, partibus ab altera Rivuli Saaros arok vulgo dicti, Sylva ... in loco, vulgō Lükös ~ Lökös Uttya alat dicto, Tető arka (e.), a Sáros Patakon tul (e.), Belső mezőn (k.), a Monostori Kapunál (k.), Fűveskert (k.), Felső Csonkán (k.), a fejérpatakánál (k.), az Ujutfőben (k.), a Szamos rétén (k.), a Csonkán (k.), a kis Balásné mezején (k.), a Veresek mezején (k.), a Belső Mezőn (k.), nagy Torok (k.), Laszlo rétén (k.), ösvenyébe (k.), Magura oldalán (k.), Kalinyásza, Batrinyásza, Morsolya. — Alpes decem utpote: Kápul Gyaluluj, Zikuj, Pojáne Lunge, Dragonyásze, Szkorusel, Ritu Gyurkuczi, Szutyé Máre, Szutyé Mike, Fulcseráta et Szilla vulgo Nominatus Incolis Valkaiensibus Keleczeliensibus, et Ujfalviensibus anteā Comunes et Liberas Possessoratus ademit et praetendit de ysdem Alpibus a dictis Incolis annuatim taxam Rh. flnr. 50 quarum Alpium taxa et status inter Possessoratus, et Incolas in Controversia haeret [Jós. Hb.] — a' Köves fejiben (sz.), a' Tehén hajtoban (sz.), a Bele kutában (sz.), széna verés n. h.-ben (k.), az Urak Földei között (sz.), a Buzgo Kut-

¹ Az alábbiakban az ilyen vagy hasonló szövegösszefüggésből legtöbbször csak a helynevet írtam ki.

ban (sz.), a' Sujom farkán (sz.), egy harmas szezeletű vulgo Béles Hegy nevű oláhul Kapul Gyalului (havas), Czilla (u. a.), a' Béles vize (p.), Szomos (f.), a' Gáál pataka (p.), a' Czilla oldala, Márisái (havas), Czilla (p.) [KalConscr.]. — 1757: Beles n. Havas, mellynek szomszédja egy felől a' *Béles Vize*, más felől a' *Czilla* n. Havas, harmadik felől a' *Szamos* folyó Vize [Bf. I. Mvalkói cs.]. — 1758: a' Kalota vize mellett Veres Mart nevű heljen . . . Bálint András Malmán alol más Malmok is vannak, a Lörincz Pál kertek mellett (k.) [OL. Fisc. XXII. szekr. 47. fasc. R. és Y.]. — 1759: az also Malom (ma.), M Valko Falu mellett lévő kis oldal nevezetű hejb(en), Kováts foglára nevezetű hejb(en) [I. h. fasc. F.]. — 1761: Jepucza n. Havas [Szentk.]. — Csere n. e., Képes Domb, Falu erdeje, nagyobb Domb tudniillik a Képes Hegy (e.), a Képes Domb vagy Hegy, ezen Tölgy határt a Képes Dombal együtt, Képes [I. h.]. — 1763: Jepucza n. Havas, a Gyükeres ut, a Jepucza n. Mező, Kalota vize [I. h.]. — 1764: vulgo *Sötét Tor* n. h.-en . . . Napkeletről az *Fejérpatak* Nap Nyugotrol az *Havasra menő Ut*, Délről és Északról a Falu közönséges Nyilas helye szomszéd-ságokban [I. h.]. — 1766: a Valkai Hatarban vulgo *Sötét Tor* n. h.-en (k.) [I. h.]. — 1771: rivulo Kis oldal pataka vulgo dicto. — In Territorio versus Monostor dicto: In loco vulgo Egyház völgye dicto (sz.), in Vicinitatibus ab una . . . Ecclesiae Reformatae agror(um), In Loco vulgo az Ösvenyibe (dicto) (sz., k.),¹ az Kurta Szélben (sz.), az Horgasban (sz.), az Baza (!) Földeben (sz.), A Sáros patakán (sz.), Az Nyomaz (!) Szélben (sz.), az Forasø kert mellett (sz.), Az László (!) Rétinél² (sz.), az Pap uttya fejin (sz.), Az Pap uttyán felyül (sz.), az Malata alatt (sz.), In Loco vulgo ä Nagy Torokban aliás Aszszony Rite dicto (k.), Az Horgaj (!) mellett (k.), az Nagy Torokban (sz.), Az Monostori Patakon (k.), Az Egres Kutnál (k.). — In Territorio versus Keletzel dicto: Az Banya árkában (sz.), Az Kert mellett (sz.), az Laszlo kerti mellett (sz.), az Uton felyül (sz.), Az Megyes kert mellett (sz.), Az Nagy kert megett (sz.), A Kert végiben (sz.), Az két patak között (sz.), Az Kis Oldalon (sz.), Az Kiss oldalon (sz.), az Malom Rétinél (sz.), Az Solyom megett (k.), Az Kis Oldalon az Patak között (k.), Az Kenderes Völgybe (sz.), az Fancsalban (sz.), Az Gát alatt (k.), a Tehén hajtoban (k.), az Megyes kertnél (k.). — in Loco vulgo Setetor az Fejér patakon dicto (k.), A Pap uttya alatt (k.), az Fölső ~ Felső Csonkan (k.), az Számos Retbe (k.), az Nagy Lunkabán (!k.), az Forasós alias Fuves kert (k.), Az

¹ Az alábbi helynevek is latin szövegben ugyanilyen összefüggésben (In Loco vulgo . . . dicto) fordulnak elő. A latin szöveg állandó ismétlését, ha ez valamilyen okból nem szükséges, feleslegesnek tartom.

² Alább: *Az Laszlo Rétinél* (k.).

Fejer pataknál (k.), Az uj ut Föbe (k.), Az Magorába (k.). — In Circulo... Alpium Dominalium... unus est Locus Molendini desertus in Loco vulgo Béles hegy alatt dicto, Mola Seraria Deserta... est in eorundem Alpium Dominalium praedicto Loco Béles hegy nuncupato, in Telő Gyarka (le.) in vicinitatibus ab una... occidentali Semitae eujusdam ad foeneta Vintze Ríttye, A Kесе Földén (e.), fluvium Béles, in Loco Tölgy határa felöl dicto (e.), Egeres Patakán (e.) in vicinitatibus ab una Territorii Possessionis Ujfalu. — Nomina Alpium: Ló mező seu Gyalu Kaluluj, Musttya, Szirb, Affinok,¹ Kapu Gyáluluj, Czikuj, Pojáne Longe, Dragonyaszke, Szkorusel, Szuttye Máre, Szuttye Mnyike, Ritu Gyur Kutzi, Lesurel, Fulsereta, Kalinyásza, Battrinyásza, Morsollya, Szillka. — In Locis felső Csonka, Magura oldala, et Padure Lunge dictis Alpestralibus [JósHb.]. — 1773, 1776: a' Képes (e.) [Szentk.]. — 1781: A Monostor felöl való ford.: Szántó: A kertek megett, Az Oláh ut alatt, A Csortas n. h.-ben, Az ösvénye (!) n. h.-ben, A Rigó árkába, A Cseresnye Kutba (k.), A Toknál. — A Keletzel felöl való ford.: Szántó: A medgyes majba, A Szabo Földeknél, A Nyárszó Berek oldalán, A Bánya árkába, A Pásztor uttzán, A Sujom megett. — Az Havasban: A Bokor Bértzén (k.), A Rotska n. h.-ben [SzékNemzMúz. Apor lt.]. — 1792: A Felső Forduloban Monostor fel(öl): Arankut v. Aran kut alat (sz., k.), Esőnyébe (sz.) — Az Also Fordulo Kalota felöl: Kalota felöl a Varsa utnál (sz.), A Malom ut felé (sz.), A Szabo Földbe (sz.). — a Kis Utzába (telek). — Térhelly n. Falu közönséges Erdeje [Bf. I. Vegyes Fasc. DD. No. 21. — EM. Bánffy Sándor consc.]. — 1795: Fekete Fenyves nevezetü Nagy Erdő es Közös havas [JósHb.]. — 1797: A' Monostor felöl Forduloban: A' Szurduk fején (sz.), A' Cseresnye kutnál (sz.), A' malota alatt (sz.), A' Malota között (sz.), A' Rakottyas Völgyben (sz.) [MúzBethlen lt. 5516]. — XVIII. sz. eleje: a Kalota vizén (ma.), A Nagy füzes derekán, a kis Kalotán tul (k.) [Szentk.]. — XVIII. sz. vége: A Képes n. erdő [I. h.]. — 1803: A' Keletzel felöl való ford.: Szántók: A' Sulyomnál, A' Krászna fején, A' tehén hajto fején, A' Bekse Kutában, A' Várszoi utban, A' Kerek tóba, A' Felső Malom utba, A' Veres Martba, A' Buzgo kutba, A' Bika réten, A' Fants alatt, A Kerek Toban, A Széna Veres Szélbe, A Solyom oldalán, A Sáros patakba. — A' Monostor felöl való ford.: Szántók: A Kert megett, Az oláh Hod (!) fején, A Tonyába, Az Oh hegyben, A' Kis hegyen, A' Kereszt Fánál, A' Csortosba, A' Vad Körtvély térin, A' Nyomás szélin, Kis Faluba, A' Szurdokba (sz., k.), az Eke ut, A' Toknál, Az Oldalon az Oh hegy-

¹ Javitással.

ben. — **Kaszálók:** A Bokor Bértzin, A Vár Nyakon, Az Erdőn a' Kalotába, A' Fejér Patakba, A' Nagy Torokba, A' Malom rétin, A' Széna verésben (k., ke.), a' Kert megett, A' Havason a' Selyem patakánál, A Lágynál, Az Arany kut fejin, A' Halastoba. — Gyurkutza Patakja, La parou Gyurkutzi (fűrész ma.) [Kem.Conscr.]. — 1811: a Gyurkutza patakán (fűrész ma.) [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. — 1813: a' Monostor felől való Fordulob(an): a' Nagy Torok oldalon (sz.), Oláh Utban... az oldalban (sz.), a' Meszen fellyül a' Nagy oldalban (sz.), Kerek Domb, az hol a' régi Papi Ház volt (sz.), Az oláh Templomnál (sz.), Oláh Ut Fején (sz.), Oláh Ut Fején... a' Tóknál (sz.), a' Mész Kementzén fellyül (sz.), Arany Kut Felett (sz.), Szöllő Májban (sz.), Kereszt Fánál (sz.), Ösvényiben (sz.), Sásban (sz.), Kövesd Fején (sz.), Sáros Patakban az Uton fellyül (sz.), A' Sáros Pataki Kutnál (sz.), A' Monostori Határ szélben (sz.), a' Sásásban (k.). — a' Keletzel felől való Fordulob(an): 'Solyom (!) tetején (sz.), Sullyom (!) alatt (sz.), Buzgo Kutban (sz.), Besekutában (sz.). Tehén hajtoban (sz.). — Széna verésben (k.), Bokor Bértzén vagy Ujj Utban (k.), a' Nyirfák között (k.), Béles n. Havassa [ProtVis.]. — 1816: A' Nagy Torok oldalon (sz.), az Hunyadi ut, az oláh utb(an) (sz.), Keletzel felől Széna verésb(en) (k.), Monostor felől való Ford(uloban) a' Sásb(an) (k.), Bokor Bértzén (k.) [ProtVis.]. — 1817: Keletzel felől való Forduloban: A Bány Árkába (sz.), a Bány Árkába a tetőn (sz.), A Solyom alatt (sz.), A Fantson (sz.), A Nagy Réthben (sz.), A Malom Rétyén (k.), A Véres Martnál (sz.), A Bányikába (sz.), Veres Dombnál (sz.), A Felső Bány Árkába (sz.), A Pásztor utzába (sz.), A Kerek Dombnál (sz.), Medves (!) kutnál (sz.), A Széna verősben (sz.), A Veres Martba (sz.), A Fövényesen (sz.), A Deszkán (sz.), A Me(g)gyes Majnál (sz.), A Veres Martba a gátnál (sz.), A Krasznába (sz.), A Fövényesen fejul a falu nyilásában (sz.). — Monostor felől való Forduloba: A Rigo Árkába (sz.), A Gese Bükkibe (sz.), A' Hegy orrán (sz.), A Sáros Pataknál (sz.), Az arany Kutnál (k.), A Nagy torok Oldalán v. Oldalába (sz.), A Cseresnye Kutba (sz.), A Tunyába (sz.), A Kövesden fejul (sz.), Az ut között a Medve hágonál (sz.), a Gese Bükkibe a jukaknál (sz.), A Toknál (sz.), Az Hoszszu földeknél (sz.), A Falu földgyén a' Kis hegyen (sz.), Az Ösvényesbe (sz.). — A Rotskán v. Roskán (k.), A Csonkán v. Tsonkan (k.), Gyurkutza patakán (fűrész malom), A Kováts foglalásánál (sz.), A Bak mezőn (sz.), a Falu derekába (ház), Az Erdő széllén (sz.), A Györburo utyába (sz.), A Várnyakán (sz.) [A kvári ref. koll. lt.]. — 1826: A Béles vizén a' Ful'serátán felyül (ma.) [EM. Csáky R. conscr.]. — 1831: Rivuli Kis oldal pataka, A' Kis oldalra menő uttza. — In Calcatúra versus

pagum Monostor situata: A Kесе Földin, alias a Lőkös utja alatt a vágott erdőben (sz.)¹ — in vicinitatibus ab una viae Lőkös utja dictae, parte vero ab altera, partim foeniti pagensis, partim vero Rivuli Monostor pataka dicti, Az Ösvényében (sz.) — in vicinitatibus ab una... Rivuli Monostor pataka, A' Kúrta szélben (sz.) — in vicinitatibus ab una, viae versus pagum Monostor parte vero ab altera aequae viae versus Keletzel tendentis, A Horgosban (sz.) — in vicinitatibus ab una viae ad Alpes ducentis, A Sáraspatakan (sz.), A' Nyomás szélyen (sz.), Az Uraság kertye mellett a László réttyeken (sz.) in vicinit(atibus) ab una... partim vero Horti Forásos kert dicti, A Nagy Torokba (k.) in vicinitatibus ab una Rivuli a valkai patak, A Sűrű almafáknál (sz.), A Pap után a Makkos Erdőbe (sz.) — in vicinitatibus ab una... Rivuli Pap utapataka, A' Forrásos Kert mellett (k.), A Forrásos Fűves kert (k.), Az Ösvényibe (k.), A Horgas ut mellett (k.), Az oláh Utfőn (sz.), A' Rigo árkában (sz.), A' Kapus lakában (sz.), A' Medve hágoban, olim a' Baká Földén (sz.), Az Oláh ut fején (sz.) in vicinitatibus ab una viae publiace, A' Kert mellett (sz.), A Hegy Farkán (sz.), A Fák között (sz.), Az Arany kutban (sz.), A Szőlő májban (sz.), A Monostori patakban (sz.), A Vintze Réteken az Egres kutnál (k.), A porgolát mellett (k.), Az olá kut alatt (sz.), A Cseresnye kutban (sz.), A' László réttyin (sz.), A Csöszlékben ~ A Csoszlékban (lsz.), A mész kementzénél (sz.), A Keresztfánál (sz.), Az agyag ~ agyog veremnél (sz.), A Nyomás szélyen ~ széjben (sz.), Az oláh Templom mellett (k.), Az Oláhut alatt (sz.), A Malam völgyben (k.), A puszta Malamnál (k.), A Bálint Bandi malmaknál (k.), A' Hosszu Földeknél (sz.), A' Szőlő máj alatt (sz.), Az Ösvényen, A Csörtosban (sz.), A Szurdukban (sz.), A' rokottyásban (sz.), Az ős (!) hegyben (sz.), A kis hegyen (sz.), A Malata alatt (sz.), A malata oldalán (sz.), A eő (!) hegyben (sz.), A Tunya tetőn (sz.), A Medre (!) hágoban (sz.), A Vintze rétikben (k.), Az Ola hut (!) fején (sz.), A kis faluban (sz.), A Vintze réteken uti olim a' Monostor patakán (sz.), Az ösvények patakában (sz.), A Sásba (sz.), A Nagy torok oldalán (k.), Pap uta felett (sz.), Könyétén (k.), A kertek mellett (sz.), A' szurduk fején (sz.), Az olá hután felyül (sz.), Az oldalon eő (!) hegyben (sz.), A hegy farkán (sz.), A könyéte oldalában (sz.), A Gezebükiben (sz.), Az egres kutban (sz.), A kapus lakán (sz.), A kerek rétben (sz.), A kert megett a kis hegy oldalában (sz.), A hegy farknál (sz.), A Monostori patakan (sz.), A sűrű almafák között (sz.), A' Tér hegyen (sz.), A' Rokottyásban (sz.), A' Malata között (sz.), A' Kerek domban (sz.), Az egyház völgyiben (sz.), A' Köves fején (sz.), A'

¹ A helynevek latin szövegbe iktatva fordulnak elő.

Sársban (!), A' Malata megett a Horgosban (sz.). — In *Calcutura versus pagum Keletzel existentes*: A' Bány árkában (sz.), A' Második Bány árkában a Kertek mellett (sz.), Azon (t. i. az előbbi sz.-ón) innen a Vintze kertek mellett (sz.), A' Nagy kertben (sz.), A' Kis oldalan a' Fiscalis Csürös kert alatt (sz.) in vicinitatibus ab una Rivuli Kis oldal pataka dicti, A két patak között (sz.) in vicinitatibus ab una Rivuli Kis oldal pataka dicti, A' Kenderes völgyiben ~ völgyben (sz.), A Malom rétinél (k.), A' Sujom megett a' Buzgo kutnál (k.), A kis oldalon a patak között a Láb földök végén (k.), A Boros kert — olim Meddgyes Kert végiben (k.), A' Fants alatt (sz.), a' Nagy Barazda alatt (sz.), A' Bese kutában (sz.), A' Medgyes Májban (sz.), A' Sujomba (sz.), A Szabo földén (sz.), A Gátnál (sz.), Az also Malam utnál (sz.), A nagy rétbén (sz.), A' Sáros patakban (sz.), A' Várszai ut mellett (sz.), A' Veres domban (sz.), A' Malam rétyin ~ rétin ~ réten (sz.), A Bálint Bandi Malmak aránt (k.), A Nyárszo berek oldalán (sz.), A Várszáji (!) ~ Várszai utban (sz.), A Malam völgyen ~ A Malam Völgyben ~ Völgyiben (sz.), in vicinitatib(us) ab una... fluvii Vársza dicti, A nyár szo berek oldalán (sz.), A' Veres martban a' Feljárobán (sz.), A Tehén ~ Tehény hajtoban (sz.), A' Sujam farkánál (sz.), A kerek toban (sz.), A belekbába ~ A Belek-babán ~ Belek-bában ~ belekbában (sz.), A kis oldalan (sz.), A muzsuriában (sz.), A bese kutan (sz.), A hirtelen hágo fején (sz.), A karasznában (sz.), A Fagyas oldalan (sz.), A nagy rétbén (k.), A Sujam alatt (sz.), A Fővényesen (sz.), A' Sujam megett (sz.), A buzgo kutban (sz.), A boros kert mellett (sz.) in vicinitatib(us) ab una... Rivuli Tehény hajto pataka dicti, A falka fenyőben (k.), A Malam mellett (k.), A hirtelen hágo alatt (sz.), A bese kutában (sz.), A' szabo földjeken (sz.), A Malam rétibén a Molnár bandi uttyánál (k.), A Kelemen Malma mellett a gát alatt (k.), A Muzsoriában (sz.), Az Esztergáj oldalán (sz.), A Bese kuta felett (sz.), A Tosa Péter kapuja előtt (k.),¹ A' Sullyam alatt (sz.), A' Sullyam megett (sz.), A Nyárszo berek oldalán (sz.), in *Loco A' parlag* nevű pusztán dicto. — *Belsőség*: *Sessio deserta* situatur in vicinitatibus ab una viae publicae A' Nagy Utza dictae, *Sessio deserta* situatur in vicinit(atibus) ab una... Rivuli *ibidem* defluentis A' Falu pataka dicti, viae gyalag uttza nuncupatae. — A Nagy Torokba in vicinitatibus ab una Rivuli a valkai patak dicti (e., k.), A sűrű almafáknál (e., k.), in vicinitatibus ab una Rivuli Pap kuttya pataka dicti — ab alia pascui Communis pagensis, A Pap után a Makkos Erdőbe (e., k.) — in vicinitatibus ab una... Rivuli Pap utapataka dicti, A' Forrásos Kert mellett (e.), Az Ösvé-

¹ Itt Tosa Péter nevű jobbágnak van földje.

nyibe (e.), A Horgas ut mellett (e.). — *Foenilia allocalia quottannis falcabilia in loco az Erdőn lévő széna füvek dicto*: Az ujj ut fön, A' Rotskában a' Fejér patakánál in vicinit(atibus) ab una Rivuli fejér patak dicti, A' Felső Csonkán, A Szamas mellett a' Lunkában, in vicinit(atibus) ab una Fluvii Szamas dicti, ab alia Territorii Magura dicti, A' Magurában la Fezsét, A' Szamas Lunkánál a palon alol, in vicinitatibus ab una Fluvii Szamas dicti. — *Foeneta quottanis falcabilia in loco az Erdőn dicto existentia*: A Bokor bértziben, A' Bokor bértzin az also rét, A' Bokor bértzin a felső rét, A' Lágynál, A' Csorgo Erdejében in vicinit(atibus) ab utrinque Sylvae Communis, A' Rotska tetőn, A' Bértz utban, A' Kovátsiban, A Kováts foglárába, A' Rotskán, A' Belső mezőn, A Nyomás alias az Erdő széllyen, Az ujj utban, A Kalatában, A dobra mező megett, A Selyem patakában ~ patakban, A Selyem patakán tul, A Vár nyakon, A Csonkában a Zugonál, A' Zugoban, A Fekete viz füben, A Lágyan alol. — *Foeneta quottannis falcabilia in loco A belső mező dicto*: A Kováts Foglárába in vicinitatibus ab una Rivuli Kováts Foglára dicti, A Dobra mező megett in vicinitatibus ab una Sylvae Communis, A Buzás kert mellett. — *Sylvae Communes juxta Conscriptioem 1769. peractam, prohibita, in locis a Tölgy határ felől, et Egrespatkán dictis, nonsecus Sylvae olim Communes liberae in locis*: Felső Csonka, Magura oldala, et Hosszu Erdő nuncupatis existentes, de praesenti hujas Possessoratus indivisim tenet, ac possidet — *Foeneta quottanis falcabilia in loco a Felső Mező dicto existentia*: Az Erdőn. — *Foeneta falcabilia az Also Erdő széllyen ~ Erdő széllyen dicto*: A hideg kutnál, A Szénhejben, A Csorba tojánál, A hágó fön ~ A' Hágó füben, Az erős lejtőben. — *Sylvae dominales in Conscriptioe 1755. peracta, sub nomenclationibus*: A' Kesz foldinél, A' Lőkös uttya alatt, item a' Tető árkan, a' Lőkös uttyán felyül, nonsecus a' Sáros patakán tul, vel uti moderni Fatentes nominant A' Száraz árkan memoratae extirpatae habentur et pro Communi pascuo deserviunt in parte, in parte vero ob sterilitatem nulli usui prosunt porro: — *Sylva dominalis in praedicta Conscriptioe sub nomenclatione, a' Pap uttya felől valo Erdő Connotato hodie dum adultas alit arbores querceas, ob alpium tamen propinquarum rigorem haud glandiferas; circumvicinatur autem haec Sylva Fisco dominalis, in caesura haud subdivisa, ab oriente Confinis agrorum inibi Conterminantium, ... ab occasu Rivulo Pap uttya pataka dicto*. — *Sylva dominalis in praememorata Conscriptioe sub nomenclatione, a' Nagy Csere assumata, uti Fatentes perhibent, per Possessores Kalata-Szentkirályienses potentiosē, violenta manu devastata exstitit; idcirco de praesenti non nisi pro pascuo Communi deservit*. — *Altes*: In Terri-

torio hujus Possessionis Magyar-Valko reperibiles sunt sequentes et quidem: 1. A' Béles, alias Kápu Gyáluluj. — NB: in hac Alpi reperibile Fluvioque Szamas, Rivulis item Béles, et Szilha vocitatis, circumvicinatum pascuum, uti Fatentes referunt, hujas Ecclesia Reformata tenet, ac possidet, sed quo Jure, aut Titulo ignoratur. 2. Szilha. 3. Fulzseratá. 4. Gyálu Káluluj. 5. Mustya. 6. Szirb. 7. Afinyét. 8. Petrázsá. 9. Cziklo. 10. Szklorusét. 11. Dregujászá. 12. Gyurkutzá. 13. Szuhe máre. 14. Szuhe mnyike. 15.. Felső 'Seszűrél (!). 16. Also 'seszűrél. Memoratae Alpes sibi invicem sub praespecificatis Nomenclationibus in una eademque Contiguitate cohaerentes, existunt in vicinitatibus ab oriente Alpium Gyalaiensium per Fluvium Béles dispescitarum, a' meridie Sylvarum in Territorio Possessionis Albák existentium, ab occidente Alpium vulgo Kelynyászá et Batrinyászá dictarum, ac ante 80. circiter ab-hinc annos per Possessores Zentelkienses a' hujatibus Possessoribus violenta manu occupatarum, — a' Septemtrione denique Fluvii Szamas nuncupati. Circumvicinatae Alpes per hujates complurimos Possessores indivisim aequali Jure tentae, ac possessae, alunt arbores plerumque pineas, betulas item et rarissima fagineas, ob frigidam, gelidamque aeris temperiem nullam glandes proferentes, in his Alpibus ligna focalia orgiatim nulla secantur. — Mola Serrarea dominalis in alpi vulgo a' Béles Torkában /:ubi videlicet Rivulus Béles vize dictus, immergitur Fluvio Szamas:/ existens, ac in vicinitatibus ab una Fluvii Szamas, ab alia Rivuli Béles vize dictorum situata. — Existit praeterea alia mola serrarea dominalis, e tratibus pineis neocreata, super Rivulo Borospataka nuncupato existens, ac in vicinitatibus Lo mező a Csonkában vocitatorum foenotorum, parte vero ab alia pascui Communis Tabirka dicti. — Communitas haecce distinctas quidem sylvas pronunc nullas habet, juxta depromptas nihilominus Fatentium Declarationes ex Alpibus hujatum Possessorum duarum. horarum spatio meabilibus utpote: Fekete vér-fű, Dobra mező megett, Magura oldala, Csorgo-erdeje, Jéputza, Hosszu Erdő vagyis Barna Mező nuncupatis liberum absque Taxa aliquali habent focalium aeditiumque lignorum usum. Commune hujus Communitatis pascuum in Territorio meridionali, Locis: Kutirtvány, Egetés pataka, et Sellyem pataka dictis in una eademque contiguitate situatis existens, est in vicinitatibus ab oriente Territorii pagi Monostor, a' Meridie Confinium Foenotorum Colonialium inibi Conterminantium, ab occidente Territorii pagi Ujffalu, a' Septemtrione denique Confinium agrorum Colonialium. — Praeter praedescriptum pascuum commune, sequentia adhuc reperiuntur Terrena Communia partim pro boum glebariorum pascuatione, partim vero pro foenisectione deservientia, utpote: 1°. In Loco a' Fekete viz dicto, vicinitatibus ab oriente Territorii pagi Monostor, a' meridie Sylvae dominalis

Csorgo Erdeje, et pascui Bértz ut nominati, ab occasu Foenilium pagi Keletzel Runk vocitatorum, a' Septemtrione vero Territorii pagi Ujjfalu situatum. 2°. In Territorio versus pagum Keletzel Loco Bértz ut dicto, in vicinitatibus ab oriente Territorii pagi Ujjfalu, a' Meridie Communis pascui Fekete viz dicti, ab occasu sylvae hujatis Possessoratus Fekete Viz Erdeje nuncupatae... 3°. In Territorio versus pagum Keletzel Loco Tabirka dicto existens, situatur in vicinitatibus ab oriente Rivuli Boros pataka vocitati, a' meridie vero et Occidente utet Septemtrione Territorii pagi Keletzel... 4°. in Loco Jéputzá dicto... 5°. In Calcatura versus pagum Monostor Loco Csonka dicto, in vicinitatibus ab oriente loci cujusdam dumosi hujatis Possessoratus Hideg pataka dicti..., ab occidente Rivuli Borospataka nuncupati... 6°. Pariter in Calcatura versus pagum Monostor, in locis a' Lágynál, et A' Rotskán dictis, in una eademque contiguitate existens, situatur in vicinitatibus, ab oriente foeneti A Várnyaki Kaszáló széllye nomenclati, — A' Meridie pascui Communis Fekete viz nominati..., a' Septemtrione denique Foenetarum Hágofü nuncupatorum... 7°. Ibidem in loco A' Deszka vocitato in vicinitatibus, ab oriente praecursoris pascui Communis Kutirtvány dicti, — A' meridie aequae pascui Communis Egetés pataka nominati, — ab occidente Territorii pagi Ujjfalu... 8°.... in loco A' Monostori patakan dicto, in vicinitatibus ab oriente Territorii pagi Monostor... 9°. in Calcatura versus pagum Monostor in loco Az Ósvénnye pataka mellet. 10°. In Calcatura versus pagum Keletzel situata, loco Bese kuttya dicto... 11°. Ibidem in loco a' Sárás patakán innen dicto, in vicinitatibus... a' meridie Rivuli Sáraspataka nominati... 12°. Ibidem in loco A' Sáraspatakán tul vocitato, in vicinitatibus... a' Septemtrione vero Rivuli Sáraspataka dicti... 13°. Ibidem in loco A' Nagyrét dicto. 14°. Ibidem in loco A' Rotska dicto... 15°. Aequae in Calcatura versus pagum Keletzel situata, in loco a' Magura alat a Lomb dicto, existens, et in vicinitatibus ab oriente Viae versus pagum Keletzel ducentis, a' meridie foeneti per providum Miklos Ferentz... extirpati, ab occasu loci cujusdam sterilis Magura oldala nominati, a' Septemtrione denique Rivuli Borlásza dicti... [JósHb.]. — 1840: Lomb n. közös hely [Kem. Magyarvalkói cs.]. — 1860: Nagy és kis malató (l., tkln.), Rakotyás pataka, Fagyos oldal pataka, Kis oldali patak, Kis oldali út, László pataka, Nagy malató hegye, Sáros v. Sarós pataka, Kapus laka pataka, Dámberke pataka, Dámberke, Cseresnye kut pataka, Csortosi árok, Cseresnye kut, Tunya, Arany kut pataka, Kepés ol (!k., tkln.), Gezebúke (tkln.), Nagy Torok (u. a.), Falka fenyő (l., tkln.) Felső malom út, Közép Domb (l., tkln.), Vársza pataka, Malomrét (l., tkln.), Veres Domb (tkln.), Tehén hajtó (l., tkln.), Pásztor utza (tkln.), Solyom n.

kősziklás oldal, Csorda uttya, Besekuta (sz., k., tkln.), Fancs (k., l., tkln.), Csityera (l., tkln.), Egetés pataka, Erős lejtő pataka, Bokor bércz (k., l., tkln.), Fekete víz (l., tkln.), Feketevízfű (e., tkln.), Runk e., l., tkln.), Csonka (k., l., tkln.), Jemputza (l., tkln.), Bálcsoki út, Teberka (l., tkln.), Also Sészurel (tkln.), Nyilvány (tkln.), Capu Dialuluj vagy Béles (u. a.), Szilha (u. a.), Fulzseráta (u. a.), Mustyi (u. a.), Szilha pataka, Béles pataka, Gizsáva pataka, Dregojásze pataka, Diálu kálului (tkln.), Szirbek (u. a.), Afinyet (u. a.), Gyurkucza (u. a.), Urszolya pataka, Rosupataka, Batrina pataka, Kalinásza pataka, Simo pataka, Magura, Szuhe Máre (tkln.), Szuhe Mike (u. a.), Felső Sészurel (u. a.) [Kem.]. — 1864: Egész határa oszlig (!) két düllöre — forduló — és havasi részre. I. **Monostori forduló**: 1. *Nagy és kis Malató*. Ezen hely gyönyörű három csúcsú magas hegy, honnan 12 falut és határát, úgy e vidéket környező délnyugoti Kárpát hegy-lántsolatok egy részét beláthatni. Hajdon erdő borította, most kopasz Csuttsai magossan néznek fel az égre. Mint a népmonda regéli, hajdon Vaik Herceg kedves mullató helye volt, honnan vette nevet is „Malato = Mulató.” E hegy magossabb Pirámid alaku Csutsa nevezetik különösen *Bito hegynek*. — Ezen határ rész al elnevezései: a) *Porgolatnál*. Szokásos az erdélyi fával gazdagabb helyeken azon határrészt, mely vetés alatt van az ugartol kerteléssel elkülöníteni, és ez nevezetik porgolatnak. E határ rész, közvetlenül e mellett van. b) *Fagyos oldal* észkos hideg hely. c) *László rét* hajdon Valkai László birtoka — inen neve. d) *Horgas szántók*, melyek horgason kanyarodnak. 2. *Sárospatak*. Egy kis havasi patak, a mellette lévő szántók erről neveztetnek; al részei a.) *Kapus-pataka*. M: Gy: monostor és Valkó közt egy határjegyet 1427 en a ki küldött comissio ide teszen le. Jelenben is itt a határszél. Nevét vette onnan, mert a víz a szikla talajon mintegy kaput nyitott magának. b.) *Kisfalú*, hajdon 1400 előtt falúnak kelletett lennie, jelenben szántáskor több érdekes régi tárgyak kerülnek ki a föld színére. c) *Medre hágó* kősziklás oldal, a víz medréből ki felé jöve. d.) *Kenderes völgy*, hajdon kender földek, jelenben szántók. e.) *Kurta szél*, nevét kurta földjeiről örökölte. 3. *Dán berke* — helyesebben Daniel berke — Valkai Daniel birtoka hajdon; al részei: a.) *rigó árka* b.) *ösvénye* c.) *Sás*¹ 4. *Cseresnyekut* (sz.); al részei a.) *Kishegy* szántók egy hegyecsken b.) *Keresztfánál*, régebb kereszt volt ideállítva. c.) *Szurduk* egy szegletben lévő szántók. 5. *Tunya oldal* mészköves oldalon lévő szántók; alrészei a) *aranykut*, igen jó vizű kútjáról neveztetve — körulte sz. b.) *egreskut* szántó a kut mellett. c.) *Csortos* csavargós sz. hely. d) *Ke-*

¹ Az a—c. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „szántók, nevök eredetét, magokkal hordják.”

rek rét (k.). e) Szöllő mál délnyugati oldalos sz.-k. f.) Mészkemencze, hajdon mész égető hely, de miután a mésznek nincs piacza, s így az égetést sem fizette ki a haszon, felhagytak véle. g.) Tókinál hajdon tós hely, most szántók. h.) Jukaknál a sok borz és roka jukáról nevezett szántók. i.) Oláhut mellett a havasról B. Hunyadra, s egyebüvé deszkát, s más fanémüeket szállító havasi oláhok, és a helységnek is B. Hunyadra vezető utja régebben, jelenben, miután a völgyön kövezett ut készült fel hagyatott. Ezen ut melletti szántók, nevezetnek e néven. k.) Egyház völgye, a ref. templomhoz vezető ut melletti szántók. Ezen szántokon hajdonta a Franciscanusoknak Klastroma, s mellette, a jelenben is fentálló temploma volt. Ezen templom, mint a ref. egyház jegyző könyvei mutatják, 1486 táján kezdett épülni. A franciscanusok el enyészésével — mely hihetőleg az erdélyi rom: cath: püspökség javainak 1556-ban történt el foglalása után esett — a templom a klastrommal együtt a jezsuiták kezére került. Kevés idő múlva azonban Bathori Sigmond alatt 1588 Decz. elején az ország rendjei ezen végzést hozzák „végeztuk azért országuł három nemzetül, magyar országi atyánkfiaiival egyetemben, hogy a dato praesentium computando 25 - nap előtt, ezek a szerzetes Jésuiták, mindenunnen a nagyságod birodalmából ki mennyenek, és soha ezen szerzet, mint hogy Florenté (!) pontifitia religione in regno hungariae soha hirül sem hallatott, ez országba bé ne vétessenek‘!. Így a Jesuiták ki menvén, az akkor már Kálvin tanait elfogadott Valkai család faradozása következtében a szintén reformálódott helység lakoi, a Klastromot nagy részben szét rombolván, a Templomból a festett képeket és oltárt, egy a Templom mellé ásott gödörbe temetvén, s a templomot reform: szellembe át alakítván, akkori Prdicator Bányai András kezébe adták a kultsot, a Klastrom egy épen hagyott szárny épületében helyezvén el a Praedicatorot. Ettől fogva békés birtokába volt a réf: egyház a nevezett Valkai család protectioja alatt a Templomnak és más hozzá tartozó földeknek. E földek közül többet a Nemes Császárok alatt vissza jött Jésuiták el foglaltak. később távozni kellettén ujra az országból, visszafoglalt javaik a Studiorum fundushoz csatoltattak. Jelenben fel szabadulván a volt jobbágyok, a Jesuiták birtoka is ezeké lett. l.) Olá templom megett, szántóföldek a Dizsunit (!) templom megett. Ezen templom az apránként bé származott oláhok kedvéért 1771 be épült. 6. Képesd szantoföldek; alrészai a.) Pap uta részben sz., részben tölgyes erdő. A szomszédos Jákotelki ref. egyház régen filialissa léven M.: Valkónak, a Pap átjáro uttya ere vezetett, innen neve. b.) Vintze rétek kaszállók a Vintze család birtokában. c.) Száraz árok melletti szántók. d.) Csere, hajdan cserfás e., jelenben egy része burgonya föld, más részben bokros l. e.) Tölgy határ helyesebben tölgyfák határa. nevét magával hordozza. 7. Gesebűk, régebb

bükkfás e., jelenben sz.; al részei: a.) *a hegyen* b.) *hegyfarkán* c.) *csöszlik* d.) *az oldalon*¹ e.) *Övhegy* (!) szántók a falut övedző hegy folyam oldalán. 8. *Nagy torok* egy keskeny hegyszorulatban lévő szántók és kaszálók, al része a.) *Falka fenyő*, hajdon fenyves most sz. — II. Kelen- Ujfalu felőli forduló 1. *Meggyesmál* (sz.), hajdon Várszai határszél... al részei a.) *Kerekítő* b.) *Bábató*² 2. *Középdomb* szántók, al részei: a.) *Maduta* = Mád utja (sz.) b.) *Szabo föld* (sz.) c.) *Szénaverés* (k.) d.) *Malom felett* e.) *Malom ut mellett*³ 3. *Vársza-várcza* = *várocska*.⁴ Hajdon falú, s mellette kis váracs. 1439 ben minden szentek napjáról parancsolja Albert király Budáról Kynde = Kende-István és János kérésére, hogy Incel és Vársza határai járattassanak ki. Gyeren = Gyerőfi-Miklos és Gáspár barát, a monostori conventból, ki járják és metázzák ezen határt mikor is Kalota pataka, meggyes mál, Farnos Denes malma, Dorozló pataka és Rona mező határ részekre metát tesznek /: ezek most más nevek alatt a Valkói határhoz tartoznak /: 1542-ben meg áll a falu. Ez évből birtokában van a valkói ref. egyház levéltárának mandatum, melyben „Georgius /: Martinusi /: episcopus Varadiensis... Fehérvárról bizonyos havas feletti esketést megtéetni parancsol, amikor is Várszárol Andre Domo-kost és Tolvay Bertalant megesketik. Ezen egyének azt allítják, „igy tudja egész falvunk.“ 1605 ik évbenei el pusztítását, akkori valkói ref. pap Bányai András — kinek Vársza filialissa volt — e szavakkal jegyezte fel, az egyház legrégebb anyakönyvének táblájára. „Valami német muskátás vitézkedő császér embere nagy tábori hozván a rác és német nemzetű hadakból Vársza ellen, hol Kende uramék és Vajda uramék nagy bátorságban valának, és tőnek nagy dulást az helyben, elannyira, hogy kő köven nem maradna és ember is életben nem hagyattatnék. Szegény orthodoxa ecclesiánk ekkora csapással sujtaték Istennek e helyen letelepedett nyája közt, ama kegyetlen spaniolus Basta nevű ember által — kit verjen meg az Isten — sákmányt vetének minden marhák és drágaságokban elannyira, hogy csak Kynde Gábor uramtól 3 szekerek vettenek sok drága skofiumos gunyákat, s más drága portékákat, sok szép clenodiumát ama csapásokkal sujtott magyar Izraelnek el sákmányolák.“ Ezen egyház bibliája 1683 oltá a m. valkói egyház birtokában van, várszai Vajda János ajándékából, ki

¹ Az a—d alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „nevök eredetét magokkal hordozó szántók és oldalos legelők.“

² Az a—b alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „nevök eredetét magokkal hordó szántók.“

³ A d—e alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „nevöket magokkal hordó szántók.“

⁴ E helynévre vonatkozó utalást l. még Magyarvalkó helynevei között a *III. havasi rész*-ben.

Tiszabecsi Gáspár erdélyi ref. püspök könyvei közül — kinek apja valami rácz katonától vásárolta meg Kolosvártt cum florenis hung. 6 — szerezte újra vissza magához s „pro memoria — mint mondja — adja a Valkai jó atyafiaknak Isten dicsőítése vegett.“ Ezen határrész alrészei: a.) *Malom rétje* téres k., hajdon „rona mező“ név alatt várszai határ. 4. *Veres domb* sz., ezen helyen lévő szántók sajátságos veres színt hordanak, jó részt a benne rejlő vas részek miatt, de azért a gabona termésre ezen vereség nincs semmi befolyással; al részei a.) *A gátnál* (sz., k.). b.) *Malom völgy* rétek, hajdon „rona mező“ név alatt várszai határ. c.) *Bánya árka*, hajdon kőbánya, most köves szántók. d.) *Vársza ut* e.) *Bika nyék*¹ 5. *Tehén hajló* (sz.). Nyárban a tehén csorda rendes gyűlő helye. Al részei a.) *Nagykert*, jelenben sz., hajdon a Valkai család díszes udvarháza állott itt. Alapfala, pinczjének helye, mint régi nagyságának romjai, ma is láthatók. 1732 ben az utolsó Valkai Miklosban ki halván a „Valkai“ család, a szélesen kiterjedett uradalom terjedelmes havassaival a fiscusra szállott. A szép udvarház haszonbérelő kezekbe kerülvén, elpusztult. A mult század utófelében ezen Valkoi féle uradalom a báro Josika családnak dotáltatván, az udvarház volt helyéről el szállitatott s helye szántóvá alakittatott. E birtokok jelenben B. Josika Lajos által el adatván most Kilyén Ferencz Ur birtoka. b.) *Muzsurja* (sz.) 6. *Besekut* (sz.); al részei a.) *Karaszna* helyesebben *Kraszna*. hajdon Krasznai család birtoka. b.) *Buzgó kut* jeles kutjáról neveztetve (sz.) c.) *Solyomtető* hajdon sziklái solymok tanyázhattak, jelenben északkeleti oldala, sovány köves zabföld, többi része kopár oldal. d.) *Solyom megett*, a nevezett hegy alatti szántók. 7. *Fancs* köves szántók, al részei: a.) *fővenyes* talajú szántók. b.) *Nagy-rét* részben sz., részben sásos rét. c.) *Medves kut*. A havas alatt fekvén, meglehet valamikor valaki medvét látott, innen lehet neve. d.) *deszka* sovány köves szántók. — III. **Havasi rész.** 1. *Csityera*, havasi bokros legelők; al részei: a.) *Egetés pataka*. Ezen patak igen nevezetes hely volt régen e helyig tartozván Valkó, Keleczel, Ujfalú, az el lopott és határokra nyomozot marháról számolni, s azt megfizetni, amint azt ide lejegyzett eredetileg a valkói egyház levéltárában lévő oklevél szavai bizonyítják: „Mi az kik fogott birák vagyunk az alább jegyzett dologban . . . mivelhogy a bócsi marhát elindította volt gonosztévő emberek az Incseli határba vitték az emberek az incseliek, a várszai határba adták — ott faluban ember nincsen mert elpusztították a németek ezelőtt két esztendőekkel — az után az Keleczeli határra jöttek, a keleczeliek a valkóiakkal ki mentek, mivel hogy egy határok vagon

¹ A d—e. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „szántók a hajdoni várszai határban.“

a három falúnak az gyepföldre az feketére az erdőre vitték ki, az előtt törvények nem volt, hogy annyira vigyék ki, hanem égetés patakáig stb. Datum 1607 Szt. Márton innepén.“ b.) *pap réten alol*, legelők a nevezett rét mellett. 2. *Bokorbércz* részben k., részben köz legelő; alrészai: a.) *roska tető* (k.) b.) *molnár rét* a molnárok külön ki szakított kaszálója, c.) *Fejér patak* d.) *Várnyak*¹ e.) *Lágy*, egy süppedékes 40—50 hold területen fekvő fent sik, melynek szénfekete földje száraz időben meggyujtatván, hónapokig elég; posványosabb része dohott gyanánt, szekerkenőnek kifőzhető. Hihetőleg az egész hely torfa (!) telep. Nevezetes, hogy rajta semmi növényi élet nincs, sőt a vad is messze kerüli, sejtven, hogy ott veszti életét. E helyet senki is tudományos vizsgálódás tárgyává nem tette, pedig meg érdemelné a fáradságot. f.) *Belső mező* g.) *Bakk mező* h.) *Hágó fő* i.) *Bércz ut* k.) *debreczeni tér* l.) *Csutkohnál*² m.) *Kalota pataka*, innen veszi eredetét azon víz, mely több havasi patakokkal egyesülve „Kalota vize“ név lalt szalad a Sebes Körös folyamba. s megy ki Nagy várad felé. 3. *Fekete víz* egy sajátságos havasi patak, melynek vize fekete színű, s a belé vetett tárgyak is, nem sokára fekete kérget nyernek benne; alrészai: a.) *Fekete vízfő*, honnan ered a fentebbi víz b.) *nevelen mező* c.) *Szán ut* d.) *ganajos* e.) *Csorgó erdő* f.) *Kerek erdő* g.) *Hideg patak*³ 4. *Runk* havas sovány k. 5. *Csonka* fenyves e.; al részai: a.) *egres oldal pataka* b.) *pipacs* c.) *borós patak* d.) *Balcok*, a havas közt lévő tisztáson szétszórva 20—30 ház van, mint Valko praediuma. Miután itt gabona nem terem, lakossai fával kereskednek, s marha tartásból élnek. e.) *Tekeredő* f.) *hó mező* g.) *Sos csorgó* h.) *Kreminye* i.) *Bika rét*⁴ 6. *Jepucza* fenyves havas. Itt meg kívánjuk jegyezni, hogy az ez utáni havasoknak mind oláh nevek van, távol esvén a falutól — legalább is jó 6 óra járás — az ott lakó oláhok által neveztetett el. 7. *Taberka* fenyves ős havas, itt van egy tiszta békasó szikla, hol 3 om határ találkozik. 8. *Alsó Seszurel* — *felső seszurel*, fenyves ős havas. 9. *Nyilvány*. Ezen helyen folyván el a Szamos, itt hol nyiltabb a völgy, számos fűrész malmok épültek a vízre, körül-belül 40—50 havasi szétszort ház van itt, van egy kis templomjok is, a körül fekvő havasi szétszort disunitus oláhok szá-

¹ A c—d. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „két peres hely, melyet a monostoriak és a valkóiak is magokénak tartottak, 1542-ben á Martinusi (!) György által kiküldött comissio úgy dönti el, hogy Várnyak egészen az 5. sz. a, b, c, d, e, f, g, h, i alatt irtakkal Valkóé, a fejrpaták lévén a méta, melynek dél keleti oldala monostoré, északnyugoti Valkóé.“

² Az f—l. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „dus növényzetű kaszálók és legelők, fenyő és nyírfák közt, melyeken vad disznó, öz, s más havasi vadak csoportosan legelnek.“

³ A b—g. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „részben dus marha legelő, részben fenyves erdő.“

⁴ Az e—i. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „fenyves havasok, melynek tisztássain gazdag legelők vannak.“

mára. A lakosok fakereskedésből élnek, ezek is mint praedium, Valkóhoz tartoznak. 10. *Kapu gyaluluj* ős havas fenyő fákkal. a.) *Ples* b.) *Béles*¹ 11. *Szilha vagy csüllag hegy* ős fenyő fákkal borított magos hegy. 12. *Fuzserata*. 13. *Mustyi*. 14. *Gyalu Kalului*.² 15. *Szirbek*. 16. *Taberka*.³ 17. *Afinyet*, a rajta termő sok áfonyáról neveztetve, ezen hegyből ered a „Béles“ nevű havasi patak; al részei: a) *Ape Kalde* b.) *Buzgó kut*⁴ c.) *Béka só* határ széli szikla, Magyarország közt d.) *Gyalu Vásárhely*. 18. *Gyurkucza* a Szamos melletti völgyben, több fűrész malmok epülvén, az oda települt havasi oláhok időre egy kis falut alkottak, van kis disunit. temploma 40—50 háza, e néven neveztetnek közönségesen, minden Valkói havason lévő házak, melyek azonban M Valkóhoz tartoznak praedium név alatt 19. *Szuhe mare*⁵ 20. *Szuhe mike* 21. *Felső Seszurel* [Pesty XXII, 333b—338a].⁶ — 1868: A monostori forduló: Kismalató (sz.), Sáros patak (sz.), Dánberke (sz.), Kerek domb (sz.), Képesd (sz.). — Ujfalusi forduló: Középdomb (k.), Tehénhajtó (k.), Besekut (sz.), Fancs (sz.) Bokorbércz (sz.), Temető (k.) [Püsp. It.]. — 1891: Dánberke, K(is)és N(agy) Malató, Könyéte, Kis-Falu, Kapuslaka, Nyomásszél, Sárospatak, Fancs, Fövényes, Sujom, Muzsorja, Tehénhajtó, Buzgó k(út), Becse k(út), Malom v(ölgy), Veresmart, Belek Baba, Veres d(omb), Szénaverés, Maduta, Kerek-tó, Nagytorok,⁷ Feneketlen tó, Falkafenyő, Gezebükke, Képesd csere, Tölgyhatár, Szárazárok, Papúta.

¹ Az a—b. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „1135 hold területen a ref. ecclia birtokában a Szamos és Béles vize mellett, több fűrész malom és 27 lakó házzal, lakói fakereskedésből élnek. E hely nevezetes különösen arról, hogy 1849-ben Vasvári forradalmi csapat vezér az úgy nevezett halál fejes honvédekkel, midőn Topánfalva felé akart hatolni a havasi oláhok által Jank vezetése alatt meg támadtatott, kedvezvén nekik a hely, mely itt annyira össze szorult, hogy egy le eresztett kővel, százakat agyon verhetni, itt és a szomszéd Mariseli határon lévő funtinellaknál annyira meg verettek, hogy több mint 1000 ember találta itt hős halálát, csapat vezérökkel egyetemben. Hónapok mulva is temetlen hevertek, s testeik legnagyobb részben a havas vadja által emésztettek fel; szét szórt csontjaik, ma is láthatók ama gyaszos emlékü helyen, temetlen hevernek.“

² A 12—14. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „ős rengeteg fenyvesek, medve vad kecske sat. vadállatokkal.“

³ A 15—16. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „ős rengeteg fenyves havas, vad pávák, császármadarak kedves tanyája.“

⁴ Az a—b. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „gyogy erejű források, melyet a havasi nép haszonnal fel használ, köszvény, bőrküteg(?) s több más számtalan betegségekben. Gazdag jód tartalommal. Vegyészileg nem kémeltetett, s így el rejtte a világtól úgy szolva használatlanul hever, az anyaföld ingyen való áldása. Miután vad regényes helyen fekszik, s kétségen kívül gazdag ásványi részekben, szép jövedelmű fürdővé varásolhatná egy vállalkozó, a mi fájdalom nem reménylhető, mert birtokosai, nem áldoznak rája semmit.“

⁵ A 19—21. alatti helynevekhez jegyzetként ez van írva: „ős rengeteg havasok fenyőfákból alakulva, Biharmegye szélén, mindenféle vadakban gazdagok.“

⁶ Ezt a gazdag helynév-leírást „T. Mihály Elek ev. ref. lelkész, mint e munkálat felkért írója“ küldte be Pesty Frigyes felszólítására.

⁷ Alább ugyanebben a forrásban: „... boszorkányok által látogatott hely... a Nagy Torok Magyar-Valkón is, melyet Feneketlen tónak is neveznek, mert vize soha ki nem apad“ [Jankó 37—38].

Vincze r(ét), Aranykút, Tunya, Tóknál, Szöllőmál, Kerekrét, Cseresnyekút, Kishegy, Egyház völgye, Sás, Medvés k(út), Deszka, Kutyaírtóványa, Égetés p(atak), Csityere, Bokorbércz, Roskatető, Selyempatak, Várnyak, Lágys, Belsőmező, Erős lejtő p(atak), Szénhely, Bakkmező, Csutkók, Bérczút, Feketeviz d(omb), Szánút, Kerekerdő, Runk, Csorgerdeje, Vérkút, Hidegpatak, Pipás, Egresoldal, Nagydoldal, Balcsok, Jepucza, Türsza, Bukátya, Taberka, Magura, Borolásza, Veres-Kalota, Hosszuerdő, Bukurásza, Sztrintara, Fözset, Bánya p(atak), Szuha, Szilha, Furzseráta, Aparáge, Petrásza, Zsgyelnicza, Gyurkucza, Szamos, Alun, Körinyásza [Jankó 13]. — XIX. sz. eleje: Szán t ó: A Tszeszkiben, Geze bükiben, A' Tsere szélben, Az Arankut Fejében, a' Hegy orrába, A, Tseresznye kutban, A Nagy Torok oldalon, A' Veres martban, A' Bánya árkába, Az Esztergai oldalon, A' Pásztor utza fején, A' Sulyom megett, A Nyárszo berek hegyin, A' Bánya arka felett, A Toknál, Az olah kutnál, A' Rigo árka ösvényiben. — A Kelet z e l felől való fordulóban: A' Kerek Toba, A' Gát felett, A' Veres Dombon, A' Karászna oldalán. — K a s z á l ó k: Az Aranykut alatt. Az Erdő szélin, A' Győr biro uta, A' Vár nyakon, A' Malom Rétin, A Havason bak mezőbe, A' Roska n. h.-ben [Born. K. osztály IIb]. — 1938: U t c á k: Nagy-ucca, Kis-ucca, Felső szugój, Alsó szugój, Udvari szoros, Bikány szorossok,¹ Viluka szorossok,² Juci szorossok,³ Mesterik,⁴ Anygyaltér (utcarészlet),⁵ Hégyi út, Szakadát,⁶ Felsőzég,⁷ Peti szorossok, Gazsi kertyk megétt. — Bandikó híggyok, Natyhíd, Kishíd a Kispatakon, Kisódali patak (p.), Kisuccaji híd, Ténhajtói patak (p.). — K u t a k: Sóskút,⁸ Szénkút, Kupsa csorgójok, Uccakút, Viluka kútyok: Pocsoja,⁹ Kiskút, Pandúrkútyok,¹⁰ Vincsistók kútyok,¹¹ Korpos¹² kútyok, Mihók Janesi kútyok, Bancsi¹³ kútyok, Budaji kútyok, Flóra Nucuj¹⁴ kútyok, Pál Gyuri kútya, Halastó.¹⁵ — Színaveris (k., sz.), Natytorok (ku., sz., k.), A zódal (sz., k.), Csöszlék (sz., k.), Gezebéke (sz., k.), Hetyfarak, Hégyen, A Körtifánál, A Jukaknál, Kípezsd, Tőtyhatár (l.), Csere,¹⁶ Szárazárok (l.), Rígi Pijó fő-

¹ „Bikányék laknak ott.“

² „Vilukákak laknak ott.“

³ „Az asszonyt Jucinak hitták.“

⁴ „Rígen a kántort mesternek hitták.“

⁵ Itt nincs soha sár; a lakodalmások itt templomba menet megállanak és táncolnak.

⁶ A Nagy-ucca része.

⁷ Az előbbi a falu felső, az utóbbi az alsó vége.

⁸ „A Sós nemzetség lakott itt rígen.“

⁹ „Ojan lágys körötte.“

¹⁰ „Pandurék laknak ott.“

¹¹ Vincsistók Gyuri és Pisti lakóháza tájékán.

¹²⁻¹³ Nemzetség név.

¹⁴ Rumén személynév.

¹⁵ „Kút, de beljebb vannak kenderásztató tók.“

¹⁶ „Pityóka (burgonya) fődek.“

dek (l.),¹ Vágotterdő (sz., k.), Süralmafák (l.), Paputa,² Vincerittyek (k., sz.), Arankút (sz., k.), Arankúti csorgó,³ Keregdomb (sz., k.), A tóknál,⁴ Oláút (út)⁵ Lējáró (sz., k.), Mészkemence (sz., l.),⁶ Tunya-ódala (e.), Tunyatető (sz., k.), Szöllőmáj alatt (sz., k.), Kerekrit (sz., k.), Csortos (sz., k.), Egréskút (sz., k.), Hosszufődek (sz., k.), Cséresznye-kút (sz., k.), Kovács házuknál (sz., k.), Monostori patak (p., sz., k.).⁷ Kishégy (sz., k.), Szurduk (sz., k.). Kéreszfánál (sz., k.), Ösvinye (sz., k.), Demberke (sz., k.), Rigó árka (sz., k.), Kövezsd (sz., k.), A zújút-tető (sz., k.), Kisfalu (sz., k.), Kurtaszil (sz., k.), Horgas (sz., k.), Kis-és Nagymalató,⁸ Kapuslaka. Nyomásszil,⁹ Nagyrit (sz., k.), Dëcka (sz., k.), Fancs (sz., k.), Fancsetető (sz., k.), Fancs alá v. alatt (sz., k.), Kendéresvögy (sz., k.), Porondos,¹⁰ Sárospatak (sáros p., k., sz.), Buzgókút (sz., k., kút), Rakotyás (sz., k.), Tüvisses ódal (sz., k.), A Porgolátnál (sz., k.), Fagyosódal (sz., k.), Kisódal (sz., k.),¹¹ Könyéte, Lászlórittyek (sz., k.), A Sás. Muzsorja, A láb, Pásztrucca ~ Pásztor-ucca, Tēnhajtó, Sujom megett.¹² Karászna. Bese kuta, Vársza-út,¹³ Belegbaba (l), Bányárka, A Csóváknál, Malomvölgy,¹⁴ Verézdomb, Verésmart, A Gátnál, Maduta. Malomút Középdomb, Kerekítő, Szabó főgygyek, A Malmok felétt, Meggyesmáj. Malomrittyek, Farkafenyő, Gléménél, Verésomlás,¹⁵ Peresrit. Bábató,¹⁶ Vince Peti rittyek, Kutyriványa (l.), Medvéskútnál (l.). Az Abrudányoké (l.).¹⁷ Igetéspataka (p., l.), Préluka (l.), Csityere l. e.). Sejempataka (p., k.), Bokorbírce (k.), A Paprittyeknél (k.). A Hidekkútnál (kút, k.), Fejirpatak (p., k.), A lágynál,¹⁸ Várnyak. Roska ~ r. Riška, Bërsőmező (k.), Bakmező, Hágófű, Döbreceni tér. Csutkóknál, Feketevíz dombja, Csajántos, Bálint irtássok (l.). Budai irtássok (l.), Bircúti ganéjos (k., l., e.), Kovács irtássok (l.), Pandur irtássok (l.), Boncuj irtássok (l.), Gyermán irtássok, Marcikó Gyuri irtássok. Mónárok pataka (l.), Feri Jancsi irtás-

¹ Pijó (pityóka) ,burgonya“.

² „Ott járt a pap; Jákótelkén vót a tanyája.“

³ „Híres kút.“

⁴ „Rígen vótak valami jukak, mikor benn vótak a tatárok, akkoribul való jukak azok.“

⁵ „Itt jöttek le a havasi oláhok.“

⁶ „It ígették a meszet.“

⁷ Ez választja el Monostort Valkótól.

⁸ Magas hegyek.

⁹ „Legelő szilibe van.“

¹⁰ „Porondosok a fődek.“

¹¹ Innen ered a Kisóдали patak.

¹² „Magos hégy.“

¹³ „Azon az úton mennek a Várszára Kecelelre.“

¹⁴ „Itt mēnnek a malomba.“

¹⁵ „Itt falu volt a Várszán, ott lakott a Valkai uraság.“

¹⁶ „Tengerszem vót ot rígen, de most már teletött.“

¹⁷ „Itt eresztettek ki (t. i. állatokat) rígen az abrudányok.“

¹⁸ „Nagyon lágvas ott a hely.“

sok, Tirsza (e.), Vigyáz irtások, Győr Jancsi irtások, Papné irtása, Runk, Bálint Pali irtások, Kovács irtása, Kizs Bandi irtások, Varga irtások, Simony irtások, Zúgó pataka (l., e.), Peti irtások, Igna irtások, Vince Bandijék v. Vince Bandi irtások, Cibere¹ irtások, Gyúrkó irtások, Bandi irtások, Hígekpataka (p., e.), Béles hágója, Nagyganéjos (l.), Feketevíztó (p., k., házak), Feketevíz dombja, Iskolaerdő (e.), Tabirka (e.), Egresódal (l., e.), Dámberke csorgó, Tén-hajtócsorgó, Beseküti kút, Verésmarti kút, Tótyhatári kút, Gezebiki kút, Egréskút, Cséresnye kút, Sárospataki kút [Hgy.]²

Nagybérc.

1449: Poss. Nirzeg alio nomine *Naghbercz* intra metas possessionis Walko vocata de novo locata [Csánki V, 423].³

Nyárszó.

1391: Poss. regalis *Nyarzo*. 1451, 1493: Poss. *Nyarzo*. 1493: *Nyarzo*. 1519: Poss. *Nyarzzo* [Csánki V, 387]. 1543, 1567: *Nyarzo* [EM. Bánffy I. Okl.]. 1570: *Nyarzo* [I. h. Fasc. UU. No. 16]. 1585: *Niarzo* [I. h. Okl.]. 1638: *Nyarszo* [I. h. Kalotaszegi cs.]. 1645: *Nyarzo* [I. h.]. 1646, 1650: *Niarszo* [I. h.]. XVII. sz. közepe: *Nyarzo*, *Nyar szo* [I. h.] 1689: *Nyorszayak* (t. i. onnan valók) [I. h.] 1721: *Nyárszaj*⁴ [I. h.]. 1754: *Nyár-szó* [KalConscr.]. 1808: *Nyárszo* ~ *Nyarszová* [Lipszky]. 1831: *Nyárszo* ~ *Nyárszuu* [ConsTrans.]. 1839: *Nyárszó* ~ *Nyárszós*: *Nyárszova* [Lenk]. 1873: *Nyárszo* ~ *Nyárszová* [Hnt.]. 1909: *Nyárszó* ~ *Nearsova* [MoldTog.]. 1922: *Nyárszó* ~ *Nearsova* [MartIstr.] 1941: *Nyárszó* ~ *N'arsova* [Hgy.].

1681: az Hoszszub(an) (sz.), az Logott alatt (sz.), az Csinkob(an) (sz.), Az határ szélb(en) mész májl alatt (sz.), Mathe Gergely öröksége... az Szoros mellett, az falu alat (r.) [Bf. I. Nyárszói cs.]. — 1683: a Borso szeren alol (házhely) [I. h. Kalotaszegi cs. Bánffy Zs. conscr.]. — 1685: az Borso szeren alol [I. h. Okl.]. — 1715: A Csinko (urak erdeje) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1720: Csinko (vesszős e.) [I. h. Bánffy Farkas conscr.]. — 1721: egy darab Tölgy es Nyárfakból álló fiatalos Tilalmos Erdő... melyet is nevez(ne)k Csinkonak [Bf. I. Kalotaszegi és Zen-

¹ Egy régen élt ember neve.

² E helynév-anyagot *Vince István Klődör*-től (32) és *Péter Vigyáz István (Pap Pisti)*-től (76) elmondítás útján 1938. július 24-én gyűjtöttem össze (L. még a bevezetést!).

³ Első említésekor újonnan alakult vagy alakulóban lévő, ma eltűnt település; a mai Magyarvalkó vagy Magyargyerőmonostor határába olvadhatott bele. — A település neve nem maradt fenn sem Magyarvalkó, sem egyik szomszédos kalotaszegi község történeti helynévanyagában sem. Nevének *Nyírszeg* változatával azonos helynév sokkal későbből előfordul Magyargyerőmonostoron (L. még *Nyírszeg* alatt).

⁴ Értsd: *nyársza*-i.

telki cs.]. — 1726: Csere, Saras patak n. h.-ben [I. h. Nyárszói cs.]. — 1731: Hunyad felé való forduloban: Van a Szőlös Kert felett (sz.). — Domos felé való forduloban: Erdő vég-nél (sz.). — Roka Lyuk fele való forduloban: Roka Lyuk oldalán (sz.), A roka lyuk alatt (sz.), A Szőlő alatt (sz.). — A Hegy fele való forduloban: Föld vár oldalán (sz.), Csergő farkon (sz.), A Nagy Kut padgyán (sz.). — a repás kert utzája vagyis ország uttya mellett (sessio) [Bf. I.]. — 1737: A Szőlös kertnél (sz.), A kép utyánál (sz.), A Magyarosban (sz.), A György Parlagáb(an) (sz.), A Tombán (sz.), A Magyaros fein (sz.), A Malom utbán (sz.), A Falu alatt (sz.), A Ur földé vegiben (sz.), Magyarosra járob(an) (sz.), A Ket kis Dombnál (sz.), A Sasra jároban (sz.), A Sasban (sz.), A Magyaros végib(en) (sz.). — in Secunda Calcutura versus Derethe: A Csere közöt (sz.), A Szökéb(en) (sz.), A tunya tetön (sz.), A Kövösben (sz.), A Szilfő vegiben (sz.), Az Csegeben (sz.), A Veres Domban (sz.), A Szőlő alat (sz.), A Csere alatt (sz.), Az Hoszszuban (sz.), A Roka juk alatt (sz.), A Szilfő vegiben (sz.), Füz kut Dombján (sz.), A Kis Cseren fejjül (sz.), A Füz kutb(an) (sz.), Nagy Csegeben (sz.), A Tunyáb(an) (sz.), A Szil fő retin (sz.), A Szil fő Dombján (sz.), A Szil fő vegiben (sz.), A Határ szélyb(en) (sz.), A Keskeny ligetb(en) (sz.), A Csere vegiben (sz.), A Csere felet (sz.), A Köves Dombon (sz.), A Nagy Esegb(en) (sz.). — In tertia Calcutura versus Domos: A Domos berke felett (sz.), Talamár alatt (sz.), A Szőlő Mark(!) felett (sz.), A Kuto (!)¹ váráb(an) (sz.), A Szilb(en), Az Erdő vegiben (sz.), A Szőlő majb(an) (sz.), Szőlő maj oldalon (sz.), A Szőlő máj hegyin (sz.), A Csorgo Puszta (pu. telek), A Berek oldalán (sz.), A Kert meget (sz.), A Berekb(en) (sz.), A Szőlő Mál hegyin (sz.). — In Quarta Calcutura versus Körösfő: A Sáros Cserb(en) (sz.), A Földvár oldalon (sz.), Az Akasztó fánál (sz.), A Bortosb(an) (sz.), A Logat alat (sz.), A hoszszub(an) (sz.), Az Átalan (sz.), A Hegyi Cserében (sz.), A Sáros Patak oldalán (sz.), A Szakadekban (sz.), A Veres Csere mellett (sz.), A Kender szerben (sz.), A Sáros Csere Széliben (sz.), A Hegyi Cserében (sz.), Hago Cserénél (sz.), A(z) ör hegyin (sz.), A Sáros Patakra járob(an) (sz.). — Prata, foenilia in utraque calcutura: A Nagy Hegyben, A Kender szerben (sz.), A Nyárszó Pataka mellett, A Magyarosban, A Magyaro bakor alat, A Szőlő alat, Logat alat, A Szakadekban, Örhegy alat, Szilfő retin, A Viz szigetben. — A logat odalban (szö.), A Szőlő oldalb(n) (szö.), A logato (!)² oldalán (szö.), A Borju kertben (szö.), a Roka Lyuknál (sz.), A Kis Malam előtt (sz.), A Kender Szérb(en)

¹ Alább: *Kuto vagy Kato vara(ban)*.

² Háromszor is így!

(sz.), A Kosár helyb(en) (sz.), A Csinko Erdő között a köz Nyirb(en) (sz.), A Keskeny Ligetb(en) (sz.), a Logata (!) tetőn (sz.), A Domos berke felet (sz.), a Bikali Hegyen a Kő alatt (sz.), a Repas Kertben (sz.). — *Sessiones Desertae*: A Csorgoban v. Csorgon, A Kopár Retb(en), A Kutos Kertben, Az Antal kertben, A Falu vegin, A Sikator mellett [I. h. Bánffy Farkas conscr.]. — 1741: a Szoross utza, Lo gatt tetőn (sz.), az Szőlő oldal n. h.-en a Templomon kívül (sz.), a Mogyorosb(an) (sz.), a Szil fű erdő viginél (sz.), a Szőlő felet az Akasztó fánál (sz.), Szilfű rétinek a viginél (sz.), a Kép uttyánál (sz.), a Sas n. h.-ben (sz.), a falu alatt (sz.), a Kép utyán alol (sz.), a Kenderszerb(en) (sz.), a Cserén felyül (sz.), a Fűszkutb(an) (k.), Damos berke oldalán (sz.), a Mogyorosb(an) a Tombára jár véggel (sz.). — a Hunyadra menő uton felyül egy darab gyümölcsös Szőlős kertnek hivatik [I. h. Nyárszói cs.]. — 1754: B. Hunyad felől való forduló: a' Falu alatt (sz.). — Körösfő felől való forduló: a' Föld Vár tetőn (sz.). — az olá Bikal felől való forduló: a' Szőlő alatt (sz.). — a Damos felől való forduló: az erdő végben (sz.). — a' nagy Kutan alól (k.), Olá Bikal felé a' Szil főben (e.). — A Falu Uttzaja vulgo Répás kert vocatus. — Hunyad felől való Forduloban: A szőlős kerten fellyül (sz.). — Körös Fő felől való forduló: Csergő farkon (sz.), Hago Cserejire menőben (sz.), A Nagy Kút Padján (sz.). — Tunya nevű forduloban: A Roka Lyuk alatt (sz.), A Roka Lyuk odalon (sz.), A Szőlő alatt (sz.). [KalConscr. — MúzBf.]. — 1761: a' Hoszszu rét (k.) [Bf. I. Nyárszói cs.]. — 1770: Csinko (e.), Hoszszu Rétt (k.) Erős Allya (r.), a Mogyoro bokor alatt (k.), Falu Réttye [I. h.]. — 1770: Csinko (e.), Renget n. már egészen el pusztult közös e. [I. h.].¹ 1771: In Territorio Nyárszaiensi: In Loco Jesus dombjánál dicto (sz.). — In Territorio... Csinkó nominata (e.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1781: A Jesus Dombján (sz.). Ezen falu határán vagyon egy tölgyfás közes (t. i. a Bánffiak között) erdő... a Csinko n. h.-en [I. h. Vegyes Fasc. 30. No. 61]. — 1788: Sylva Csinko nominata [I. h. Zentelki cs.]. — 1792: A Szoke (!) Fold felől való Fordulobann: A Tomba (sz.), A Szőlős kerten kívül (sz.), A Mogyoros (sz.). — A Körös Fő felől való Fordulobann: A Csergő fark (sz.), A Saros (!) patak oldalan (sz.), A Felső altaI (sz.), A Foldvari (!) oldalon (sz.), Az Ör hegye (sz.),¹ A Kender szer (k.), A Szöllő tetőn (sz.), A Tsinko (k.). — A Tunya felől való Fordulobann: A Tomba (sz.), A Szőlős kerten kívül (sz.), A

¹ Ez a helynév Bánffyhunyad, illetőleg az elpusztult Remete helynevei közül kerülhetett be a forrásba (L. e. községek történeti helynévanyagában).

² Alább: *Az Ör Hegy*.

Füz kut dombján (sz.), A Roka juk oldalba (sz.), A Kis Isekbe (!) (sz.), A Nagy Isekbe (sz.), A Roka juk oldalon (sz.), A Roka juk alatt (sz.), Az Isek n. h.-be (sz.), Az Esekisbe (! sz.), A Nagy Esekisbe (! sz.), Csinko n. Erdőben Irtott k., A Hoszszu Rét (irt. k.), A Körül való irtásban (u. a.), az Isék (!) pataka [EM. Bánffy Sándor conscr.]. — 1799: Csinko mellett vagy végében léső Csőrőke (k.), Bredeczel (e.), Renget (e.)¹ [MúzBf. Bánffy-cs. jegyzőkönyve]. — XVIII. sz. második fele:² Damos felől: Az erdő végiben (sz.). — Hunyad felől való Forduloban: A Szöllős kerten felyül (sz.). — Körös Fő felől való Forduloban: Csergő Farkan (sz.), Hágó Csereire menőben (sz.), A' Nagy kut Padján (sz.). — Tunya n. Forduloban: A Róka Lyuk alatt (sz.), A' Roka Lyuk oldalan (sz.), A Szöllő alatt (sz.) [MúzBf.] — 1801: A nyárszai határon lévő Csinko n. Tölgyes és ritka nyárfákkal elegyes erdő, mely Napkeletről a hosszú rét n. k.-kal, Napnyugotról a Magyaro ajján és Eröss ajján, Eszakrol a Csinko pataka mellett lévő rétekkal, Délről a Deritei határral conterminálódik [Bf. I. Okl. Fasc. 30. No. 47]. — 1809: Csinko (e.), Jesus Dombja (sz.), Monostori Utra járo Földetske (sz.) [JósHb.]. — 1813: A z első Fordulob (an), melly Körösfő felől való Fordulonak nevezetik: Az Ör Hegyi Föld (sz.), a' Kövesi 14 Vékás Tavasz Buza Föld (sz.), a' Papé szeriben (sz.) ... ennek munkáját az Ecclesia viszi a' Pap számára. — A' Második Fordulob (an), melly Damos felől való Fordulonak nevezetik: Papé szeriben (sz.) ... az Ecclesia miveli a' Mester számára, A' felső Falu végén (sz.), A' Katfőnél (sz.). — A z Harmadik Forduloban, melly Szőke Földi Fordulonak nevezetik: A' Falu alatt Nyárszo Patakánál (sz.), Az Árok közöt (sz.), A' Tombán (sz.), A' Szöllő Kert mellett (sz.). — A' Negyedik Forduloban, melly Derite felől valonak nevezetik: a' Szölő alatt (sz.). — Körösfő felől a' Nagy Réten a' jo szer felett (k.), Kender szerben (k.), Oláh Bikal felé a Szil Főben (e.) [ProtVis.]. — 1840: A' Falu végen (sz.). — A' Deritei Forduloban az Örhegybe (sz.) ... szomszédai Napkeletre a' Kősziklás oldal — Délre és Nap Nyugotra a' Csinkora járo ősvény, A' Szöllő ajján (sz.) ... sz.(omszédja) N Keletről a Falu nyilassa. — A' Körösfői Forduloban a' Köves tetőn (sz.) ... szomszédjai... Északra a' Falu nyillas Földei, a' Kender szerben (k.) szomszédjai Nap Keletre az Arok és a' Kenderszer kuttya.

¹ E két utóbbi helynév valószínűleg nem e határon fordult elő, csak a forrás zavarossága miatt látszik e határból valónak. Valószínűleg mindkettő Remete helynevei közé sorolandó (L. ott).

² Mínthogy e keltezetlen forrás pontosan az 1754-i forrásból is kiírt helyneveket tartalmazza, alighanem a keltezett forrásnak fogalmazványa vagy hitelesítésre előkészített másolata, illetőleg másolata lehet. A kutatás alkalmával e körülmény elkerülte figyelmemet, és így ezt összehasonlítás útján nem állapítottam meg; csak a sajtó alá rendezés munkája közben vettem észre.

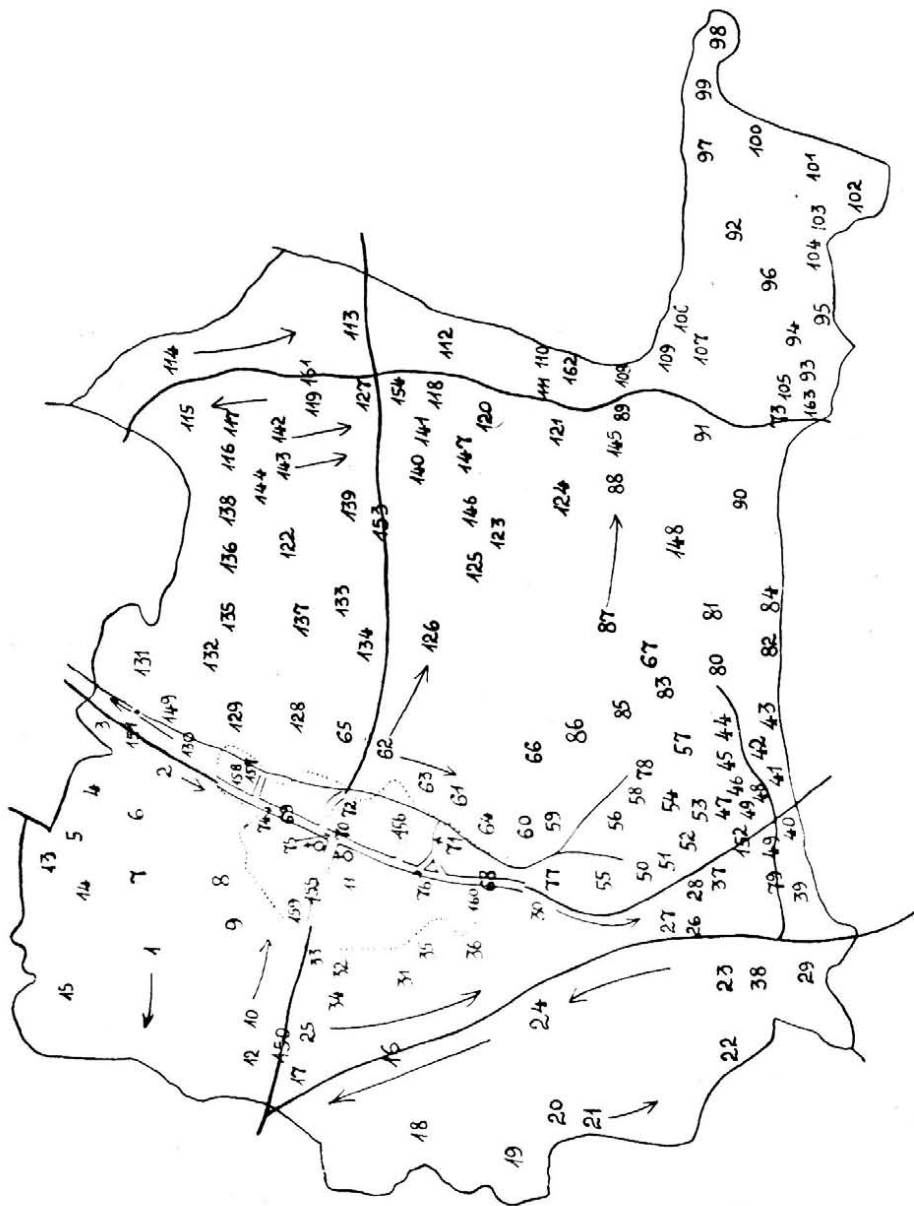
— Délre... Nap Nyugotra... Eszakra a' Falu nyilas földje, A' Malmon alol valo föld (sz.), A' Papészeri föld (sz.). — a' Damosi Forduloban: A' Szőkebéli pityokás Föld, A' Kertmegetti Pityokás föld... szomszédja... Nap Nyugotra a' Falu Réttye. — A' Hunyadi Forduloban: A' Szőkebéli szántó föld, A' Nyárszo patakán (sz.), A' Szőlőkerti kenderföld (sz.). — A' Deritei Forduloban: A' Szőlőajján (sz.)... szomszédja N Keletről a' Falu nyilassa. — A' Szi fübe (e.) [Egyh. It.]. — 1864: 1ső Dülő A *Mogyorosi*, mely kezdődik a falu északi végétől a Sárvasári határ szélég. — onnan fel a két örök (!) között a B Hunyadi határszélég — onnan délre kanyarodva a Sas n. szántok itt vagyon B Josika és B Bánfi Albert urak lábjaik földjök szőke sovány trágya nélkül nem terem „a Magyarosi nevezetet a mogyororol kapta, mint hogy régenten berkes magyarofás volt. — 2ik dülő vagy fordulo az ugynevezet *Borso szer* nevét hihetőleg régenten a *Borso* természetéről vette. — ez a helységnek nyugoti oldalától a *Kutfő* mellől kezdődik, mely igen jó foras — a megfáradt munkást enyhíti. — földje fekete néhol szakadásos, de nem termékeny. Csak ugyan ezen forduloba még előfordulo *Szölő máli* helység kaszálo rétje s a *Berek* mely fiatal vad gyümölcsös a Damosi határ szélég nyul itt van még a *Szil* mely Jákotelkeig nyul sz. helyek, mellyek hogy honnan vették nevezeteket s mikor nem tudhatni. — Legelő hely mely a fen irt fordulo mellett kezdődik délre sokféle nevezetű helyek vagynak benne u. m. 1ső A *Vágott Csere* fiatal fás 2ik *Fizkut Dombja* a Monostori határszélbe forrásos hely. 3ik *Rokalik Tető* roka jukakrol vette nevezetét 4ik a *Tunya Tető* mind hogy a ho Tavasszal legkésőbbre megyen el rolla s mind hogy a Vlegyásza tetőről a szél rá talál fuvallásaival s mikor a havason és a ho rá is ritka eset hogy ne essék ezért neveztek hihető Tunya Tetőnek, mely fen irt s meg nevezett helyek mind egy massába vagynak s legelőnek használtatik. — Erdők. A fen irt legelő hely keleti felén lemenve elérni a *Szilfü* n. erdőt mely a Reff. Aecla (!) erdeje szép nagy 200 éves Tölgy fákkal diszlik a Derittei határ szélég nyulik hihető hogy a szélfü nevezetet azért kapta hogy a határ szélin van. — Ettől csak ugyan Kelet felé menve le az *Erős alji*, de a földméréskor *Hoszu* rétnek fel adott Helység k. réjtén melynek közepén Derittéről folyo patakocska megyen keresztül felfelé keletre menve elérni a *Csínko* nevezetű Erdőt, mellyet B. Josika János, B. Bánfi Miklos és Bánfi Albert Urak birnak, szep Tölgy és gyertyánfákkal diszlenek. — hogy nevezetét honnan vette nem tudni. — innen csak ugyan kelet felé menve érní a *Nagy kerülőre*, nagy dombos bokros fás hely a helységé hihető hogy nevezetét a bajos járás és kerüléstől vette sivatak (!) hely — csakis az allya használtatik kaszállásra — itt van még a *Kis kerülő* a helység

kaszálója kopár rosz termő — a Derittei és Körösfői határok környezik. — a fen irtt erdős helyektől vissza térve nyugotra által a *Hoszu réten* s annak folyóján ki a 3ik Dülöbe a szántó földekre és az ugynevezett *Hágo cserébe*, mely mint hogy meredek hágos s régentén erdős hely volt onnan vette a nevezetit meglehetősen szántóföldekkel, de többféle nevezetű helyek találtnak benne u:m az irt *Hágo cseréből* feljőve nyugotra a *Földvár Tetőre* melynek fele része keritet vár forma alaku bent az aljába jo ihato viz forrás van. — innen a *Szölő Tetői* szántókra az után a *Téren kuthoz*, mely igen pompás ihato tiszta kut egy domb tetőn melyből minden idő szakaszba a viz egy formán foj ki. — ettől hamar jutni a *Kender szerbe* a Reff. aeclesia (!) jo kaszáló rétje s több másoké hihető régentén kendervetésre használtatott. — ettől keletre érni az *Átalt* szántó földekkel diszlik. *Malom ut* mellyen le járni a község malmába, mely a hoszu réten van a Körösfői határ szél fellől. — innen északra kanyarodva a *Sáros cserébe* a hely fás bokros posványos hely hihető ezért vette a Sáros csere nevezetett. — ettől jöve nyugotra a falu felé a *Szakadékb*a a helység kopár kaszáló helye a nevét viseli maga a hely mind hogy omladozott és szakadozott. — ettől kanyarodva balfelé a *Csörgő farkra* Helység végéhez jó szántó földekkel diszlik. — nevét az ott lévő jo ihato csorgo víztől vette, mely az egész helységet táplálja a szomszúság ellen [Pestý XXII. 418a—419b]. — 1865: Magyarós (sz.), Borsó szer (sz.), Szöllő tető (sz.), Hoszu rét (k.) [Püsp. lt.]. — 1891: Szőkeföld, Borsószer, Szöllőmál, Berek, Falalatt, Kenderszere, Papészere. Átal. Hosszú, Sáros p(atak), Rét, Malom, Papr(ét), Erősalja, Csinkó, Ropaj, Szélför(ét), Garda, Tunya, Szöllőalatt, N(agy) és K(is) Iszeg(ödör), Vágott csere, Mész-máltető, Rókalik a(latt), Fűzkút, Talamár alatt, Szöllőoldal, Földvár,¹ Árpaszer [Jankó 17]. — 1941: 1. Mogyorósi düllő (sz.). 2. Falájja: Far-ájja (sz.). A falu alatt lévő szántó. 3. Árokköze (sz.). 4. Tomba (sz.). 5. Horgas (sz.). 6. Képúttya (sz.). Bójáró (sz.). Itt mennek Bánffyhunyadra a gyalogúton. 8. Szöllőskerti föld (sz.). 9. Mogyorósárok (sz.). 10. Kerekföld (sz.). 11. Dóka kertek (k.). A tulajdonos család nevét viseli. 12. Láb (sz.). 13. Tursómogyorós (k.). 14. Innensőmogyorós (k.). 15. Sas (k.). 16. Oláút ~ Kalea Mănașturului. A Gyerőmonostorról Bánffyhunyadra vezető út neve. Fontos útvonal volt, ma alig van jelentősége. 18. Hosszuberek (k.). 19. Gánás (k.). 20. Részerdő (k.). 21. Gánás hossza (sz.). 22. Negyethegy (sz.). 23. Szőlőmárhegye (k.). 24. Berek-ódal (sz.). 25. Papészere: Papészer(sz.). Egy része a református papé.

¹ Alább ugyanebben a forrásban: "...a nyárszóiak, kik a Földvárban hiszik a pénzt eltemetve, sohasem fognak a rejtett kincsekhez juthatni, mert azt egy nagy vaskapú zárja el, annak kulcsát pedig Nagy-Váradon őrzik; s érte kellene menni"⁴ [Jankó 37].

A falu határának két különböző helyét jelölik ezzel a névvel (L. még 126). 26. Szőlómárodal (k.). 27. Puhár kúttya (kút). 28. Szőlómár (k.). 29. Szil (k., sz.). 30. Borsószer (sz.). 31. Kiskútfü (sz.). 32. Kútfü (sz.). 33. Itatóhej (k.). 34. Rövitfődek (sz.). 35. Kertmege (sz.). 36. Kutoskert (k.). 37. Szőke (k., sz.). 38. Negyethegyódal (l.). 39. Talamárodal (l.). 40. Talamárājja (l.). 41. Vágoccsere (l., e.). 42. Ganéjos (l., e.). 43. Físzkuddommege (l.). 44. Físzkuddombja (l.). 45. Físzkút (l.). 46. Nagyísekcserere (e.). 47. Nagyísek (l.). 48. Kétárokköz (e., l.). 49. Olátelek (e., l.). 50. Kereknyírfás (e., l.). 51. Szőkeparagja (l.). 52. Ísekparagja (l.). 53. Kisísegdombja (l.). 54. Kisísek (l.). 55. Hanygyacsere (l.). 56. Farkasverem (l.). 57. Hosszu (l.). 58. Tunyacsere (e., l.). 59. Keregyümölcs (l.). 60. Keregdomb (l.). 61. Verezdomb (l.). 62. Hégy (l.). 63. Magyartemető ~ Čimitiru uvguresk. 64. Olátemető ~ Čimitiru romínesk. 65. Csörgőfarok (sz.). 66. Szőlóadal (sz.). 67. Tunyaji düllő (l.). 68. Felsőzeg. 69. Álszeg. 70. Pijac. 71. Kovács Ferkő szorosok (u.). 72. Győr Pista szorosok (u.)¹ 73. Opra malma ~ Mōra Opri. Mai tulajdonosa nevét viseli. 74. Mesterkút (kút). 75. Pap kúttya. A piacon lévő kút neve. A református egyházé. 76. Város kúttya: Kösségi kút (kút). 77. Faluvíge (ke.). 78. Hasznos kúttya (kút). Vízét szem- és fejfájás ellen használják. 79. Bányaji út. A Mézmáron lévő bányákhoz vezető út. 80. Mézmártető (l.). 81. Mézmárodal (l.). 82. Mézmárājja (l.). 83. Keskenlüget (l.). 84. Bodom. Egy bodonkút és a körülötte lévő legelő neve 85. Libatető (l.). 86. Szőlājja (l.). 87. Tunya (l.). 88. Gardaél (e., l.). 89. Őrhegy (l.). 90. Szilfű: Szélfű (e.). 91. Szilfürít (l.). 92. Csinkó (e.). 93. Bódizsjuka (e., k.). 94. Köznyíl (k.). 95. Sējmes (k.). 96. Kosárhej (k.). 97. Csinkóji nyilak (k.). 98. Kiskerülőmege (k.). 99. Kiskerülőājja (k.). 100. Kiskerülő (e.). 101. Borzásvőgy (k.). 102. Natykerülőóadal (k.). 103. Natykerülő (l.). 104. Hosszurétek (k.). 105. Erősājja (k.). 106. Csinkóhíggya (h.). 107. Botosok ríttye (k.). Ennek a rétnek a jövedelméből fizették a „botosok“-at (= határöröket). 108. Őrhegyājja (k.). 109. Őrhegyóadal (e.). 110. Pap ríttye (k.). A református egyház rétje. 111. Papi kút: Papkúttya. A Pap ríttyében [110] lévő kút. 112. Jószer (k.). 113. Malmon alól (k.). 114. Csereājjarét (k.). 115. Sároscsere (e.). 116. Kiscsere (e.). 117. Csereközze (k.). 118. Ársópaszujfődek (sz.). 119. Fērsőpaszujfőd (sz.). 120. Árpaszer ~ Zarpaser (sz., k.). 121. Szélesparag (sz.). 122. Átaldüllő ~ Zatal (sz.). 123. Szőlötető (sz.). 124. Hágócsere (sz.). 125. Fődvárhegye (sz.). 126. Papészer: Papészere (sz.) (L. 25). 127. Nyárszaji malom ~ Mōra N'arsājji (ma.). 128. Pásztorrít (k.). A pásztor használta. 129. Lógat

¹ Ez utóbbi kettőt ma is élő emberekről nevezték el.

Nyárszó helynévtérképe.

(k.). 130. Szakadék (k.). 131. Álsószőlőtető (sz.). 132. Álsószőlődal (sz.). 133. Kenderszer (k.). 134. Télenkút (kút). 135. Álsószőlődal (sz.). 136. Zsebe kútyok (kút). A Zsebe család tulajdona. 137. Fazakas kútyok (kút). Tamás Ferenc Fazakasé. 138. Alsóátal (k., sz.), 139. Felsőátal (sz.). 140. Felsőmalomút (sz.). 141. Álsómalomút (sz.). 142. Falu paragja (k.). 143. Sárospatakódal (k.). 144. Sárospatak (k.). 145. Örhegyi parag (k.). 146. Födvár. A szájhagyomány szerint itt régen falu volt. Ugyancsak azt tartják, hogy itt van elrejtve Dárius kincse. 147. Födváródal (sz.). 148. Gilisztaföggők (sz.). 149. Nyárszó pataka (p.). 150. Csereji út: Damosi út. A Damosra vezető út neve. 151. Falaji út (út). 152. Jákótelki út. A szomszédos Jákótelkére vezető út neve. 153. Körösfüji út. A Körösfőre vezető út. 154. Mónár rítye (k.). A Nyárszaji malom [127] mellett elterülő rét neve. 155. Dóka szorosok (u.). Az ittélő Dóka-családról nevezték el. 156. Sári szorosok. Az ittélő Rigó Sáriról nevezték el. 157. Kerekkert szorossa (u.). 158. Kerekkert. Kerek alakú kert neve. 159. Szőlőskert (kert). 160. Kopárkert (kert). 161. Deriteji út ~ Drumu Drefi. A szomszédos Derétére vezet. 162. Bíró rítye (k.). A községé. 163. Cigánrit (k.). A falu cigány kovácsa használja [Gergely Béla hgy.].¹

Nyírszeg.

1449: Poss. *Nirzeg* alio Nomine Naghbercz intra metas possessionis Walko vocata de novo locata [Csánki V, 423].²

Ordományos.

1391: Via que ducit de Saluasara in *Ordomanus*. 1391: Poss. *Ordomanus*. 1455: Via que ducit de poss. Salwasara ad poss. *Ordomanus* [Csánki V, 390].³

Remete.

1439: *Remethe* [BánfOkl. I, 625. — Csánki V, 396]. 1473, 1496: poss. *Remethe* [I. h. II, 161, 333, 337. — Csánki i. h.]. 1508, 1519: poss. *Remethe* [BánfOkl. II, 423, 487. — Csánki i. h.]. 1646: in posses-

¹ Közlő: Balázs János Lici (60).

² Első említéskor újonnan alakult vagy alakulóban lévő, ma eltűnt település; úgy látszik, nem a mai Magyarvalkó határába olvadhatott bele, mert e falu történeti helynévanyagából nem mutatható ki e helynév, ellenben a szomszédos Magyargyerőmonostor történeti helynévanyagában 1785-ből, tehát jóval későbbi időből, mint ahogy *Nyírszeg* először és egyetlen egyszer említetik, többször is előfordul a *Nyíresszeg* helynév. Alighanem ez arra a területre vonatkozhatott, amelyen ez eltűnt település *Nyírszeg* néven 1449-ben említettett.

³ Csánki (i. h.) Körösfő és Sálvására (ma Sárvasár) szomszédságában, Bánffy-hunyadtól kelet-dél felé keresi helyét. Minthogy Körösfő határában ma is van egy hely, melyet *Ordományos*nak neveznek (l. ott!), kétségtelen, hogy ez utóbbi falu határában és ezen a helyen kereshetjük az eltűnt *Ordományos* helyét. Nevére nézve l. MNy. XXXVI, 137.

sione *Remete* com. Colosiensi [Bf. I. Okl. Fasc. Remete], *Remethè* [Bf. I. Kalotaszegi cs.].¹ 1683: *Pusztá Remetén* is volt (t. i. pusztá házhely), de mennyi, nyilván nem tudják (t. i. a tanuk), mivel régtől fogva pusztában áll ezen falu [i. h.]. 1712: *Praedium Remete*. Vagyon egy *Remete* nevű pusztá faluhely [Bf. I. Vegyes Fasc. CC. No. 5]. 1715: *Pusztá faluhely Remete* [i. h.]. 1720: *Nagy Remete* [Bf. I. Bánffy Farkas conscr.]. 1720: *Pusztá Remetén* a *Remetei* határon egy kaszáló rét, melynek is Eszák felől való szomszédja egy pusztá templomhely az hol is olim templom volt [Bf. I. Remetei cs.]. 1722: *Pusztá Remethè* [Bf. I. Remetei cs.]. 1725: *Pusztá Remete* [I. h.]. 1737: *Nagy Remete* [Bf. I. Bánffy F. conscr.]. 1754: az elpusztult *Remete* nevű falu határán [KalCons.]. 1756: a *Remetei* púszta templomhely, a sebesvári várhoz és *Remete*hez tartozó Aszój n. allodiális erdő, a *Kis Remetei* Patak, a Hodosfalváról *Remete* Pusztája felé lejáró ut a *Remetei* Határon [Bf. I. Okl. Fasc. 30. 28] 1760: *Pusztá Remete* [Bf. I. Remetei cs.]. 1764: *Remetei* praedium [I. h.]. 1768: *Remetei* Praedium [I. h.]. 1771: In Territorio Praedii *Remete* adjacet Renget nominatur, In Territorio Praedii *Remete* [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. 1788: *Remete* (praedium) [Bf. I. Zentelki cs.]. 1797: *Remete* n. praedium [Bf. I. Vegyes anyag]. 1797: a *Remetei* pusztá praediumban [I. h.]. XVIII. sz. eleje: Vagyon egy *Remete* nevű pusztá hely is, melyen quondam falu volt... Ez vagyon a maróthlaki, hodosfalvi, hunyodi és sebesvári határok között: eszt most colálják az két urak (t. i. Bánffy Farkas és gr. Bánffy György) jobbágyi [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. 1801: Következik a szabad *Remete*. Ezen sebesvári és hodosi határok között fekvő fiatal nyír, nyár, eger, tölgy, magyarófás közben vetett kaszáló és szántóföldekből álló praedium, mely határozik napkeletről a Renget nevezetű erdő mellett lefolyó u. n. Kinyepesty patakkal, napnyugotról a Bredeczel n. erdővel, Eszokról a hodosi kertekkel, délről az országútjával a gr. Bánffy György és br. Bánffy Farkas lineái közöt két részre szakasztatott-[Bf. I. Okl. Fasc. 30. No. 47]. 1805—6: *Remetei* praedium [i. h.].²

1646: Alsó forduló: Az Rosas haton (sz.), az Renget szilli-

¹ A magyar községek között említik.

² E kalotaszegi magyar község a XVII. század végén pusztult el. 1754-ben egy magyorkereki birtokösszeírásban „az elpusztult *Remete* nevű Falunak Határán” lévő kaszálót említene [KalConser.]. Határa, mint a fennebbi adatokból is következtethetem, a környező helységek határába olvadt bele. 1864-ben Bánffyhunyad helynevei között a következő bejegyzést olvashatjuk: „*Remete* szép k., cserjéssel vegyest, (az) a monda, hogy e helyen régen falu volt, amely elpusztulván, később egy remetének (joslopapnak) volt tanyája” [Pesty XXII, 143b]. Az 1913-i Helységnevtárban a *Remetepusztá* nevű helyet mint Hodosfalva tartozékát említik. A Gönczy Pál-féle térkép Bánffyhunyad és Kissebes feleútján az országút mellett jelez egy *Remete* nevű pusztát [Vö. Pallas Lex. X, 692—3. közötti térképmell.].

ben (sz.), Az Czioma volgiib(en)... az földi ut mellett (sz.). — Az halas tob(an) (k.), Az Nagi Nilban (k.). — az Kis tenger felől való fordulóban: Az Dul Pataka(n) tul (sz.), Az Nirb(en) (sz.), Az kis Tenger oldal(n) az Verő fenien (sz.), Az kis Tengerben az Kis Tenger kuttalara Jarob(an) (sz.), Az maté Tamas Retib(en) (sz.), Az Kalotha Rettin (k.), Az Vinceo Berkib(en) (ke.), Az Renget előtt (k.) [Bf. I. Remetei cs.]. 1647: az Kolczar foldok felib(en) (sz.), Az Czioma uőlgiib(en) az Rekezties alatt (sz.), Az Rekeztiese(n) felwl (sz.), Az Bvkb(en) (sz.), az halas tonal (sz.), Az Dellő Dombo(n) felwl (k.), az Kalotha mellett (sz.), Az Kis Katiak Riti (k.) [I. h.]. — 1712: Rengett n. e. a¹ körös vize mellett (k.) [Bf. I. Vegyes Fasc. CC. No. 5]. — 1720: az Rühely vagy Hunyadi patakon [I. h.]. — 1725: magyarul Dul pataka oláhul Vályá Popi n. kaszáló rét, Kis tenger n. rétbén (k.) [I. h.]. — 1756: Aszáj v. Aszój (e.),¹ Nagy Aszój, a Magura alatt a¹ Körvtély-fa alatt lévő Csorgónál való Völgyben levő Rétek a Hunyadi patak felé (r.), Hunyadi Patak (p.), a Renget Erdőnek felső végén [Bf. I. Kalotaszegi cs. — Bf. I. Okl. Fasc. 30. No. 28]. — 1763: Renget n. e.,² a Magura alatt a Csorgonál a Völgyben [I. h. Sebesvári cs.]. — 1746: Renget n. tilalmas e. [I. h. Remetei cs.]. — 1771: In Territorio Praedii Remete adjacet Renget nominatur (e.), In Territorio Praedii Remete Loco Hodos Terin dicto (k.), az Hunyadi Patak, Nagy Aszój (e.), Bredetzel Patakában levő Retek, Szkáun n. Patakban, Boka retinek, Rinbusaje, Szekelly jo Vize,³ a Mihalasz n. Kő, a Magura alatt [I. h. Remetei és Kalotaszegi cs.]. — 1788: Sylvae Renget dictae [I. h. Zentelki cs.]. — 1806: a¹ Benedek patakjánál (k.), A¹ Körösön innét (sz.), Kender föld n. h.-en (sz.) [I. h. Kalotaszegi cs.].

Sárvásár.

1391: Poss. regalis *Saluasara*. Via que ducit de *Saluasara* in Ordomanus. 1399, 1519: Poss. *Salwasara* [Csánki V, 398 — BánffyOkl. II, 161 kk.]. 1561, 1646: *Saluasara* [Bf. I. Okl. Fasc. H. No. 15. — I. h. Kalotaszegi cs.]. 1570: *Salwasara*⁴ [Bf. I. Okl. — I. h. Okl. Fasc. UU No. 16]. 1585: *Salwassara* [Bf. I. Okl.]. 1646: *Sárvására*, *Sarvásár* [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. 1646: *Saluasar* [Bf. I. Okl. Kezes lev.]. 1652: *Saluasar* [I. h.]. 1659: *Salvására* [I. h.]. 1683: *Sárvására* [I. h.]. 1689: *Salvasar* [I. h.]. 1650, a XVII. sz. közepe: *Salvasara* [I. h.]. 1712: *Sir-*

¹ Részben Sebesvárhoz tartozott.

² Részben itt, részben a hunyadi határon fekszik.

³ Kétségtelenül más falu, nyilván Magyarókeréke vagy Székelyó határnevei közül került be e helynév e forrásba.

⁴ Ugyanígy 1543—1570 között többször is.

*vásár*¹ [Bf. I. Vegyes Fasc. CC. No. 5]. 1715: *Sáár Vásár*. 1720: *Sarvásár* [I. h. Bánffy Farkas conscr.]. 1721: *Sárvására* [I. h. Zentelki cs.]. 1770: *Sarvásár* [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. 1798: *Sáárvásár* [I. h.]. 1808: *Sárvásár* ~ r. *Seulá* [Lipszky]. 1831: *Sárvásár* ~ r. *Soula* [ConsTrans.]. 1839: *Sárvásár* ~ r. *Saula*: *Seula* [Lenk]. 1850: *Sárvásár* ~ r. *Saula* ~ n. *Kothmarkt* [Mike, StatTrans.]. 1873: *Sárvásár* ~ ~ r. *Saula* ~ n. *Kothmarkt* [Mike, HelysNev.]. 1873: *Sárvásár* ~ ~ *Šäula* [MartIstr.]. 1941: *Sárvásár*: *Sávásár*: *Sálvásár* ~ r. *Šäula* [Hgy.].

1731: a Hideg kutnál (sz.), a Bikali ut mellet t(sz.) [MúzBf.]. — 1732: Kőrösfő fele fordulora: A Farkas patakara jö veggel az ország uttya mellett (sz.), Az Elen az Oláh utban (sz.),² A Csere felett (sz.), A Szőlő oldalon (sz.), A Farkas Patakon tul Kőrösfő fölöl (sz.), A Ligeten (sz.), A szőlő gypü mellet (sz.), A hatar szelben az hol vendeg fogado vagyon (sz.).³ — Soboki Fordulora: Az Akasztófán kívül (sz.). Az Akasztófán alol (sz.), (U. o.). Király vapája (sz.), az Nyilas föld vegiben (sz.), A Kopatz vágott Cseren (sz.), Az Eperjes falu reti mellett (sz.), a Soboki utra jár véggel (sz.), a Száraz Patakban (sz.). A Bika réti mellett (sz.). — Fűzesne Reti Kőrösfő fele az ország ut mellett (k.). — Nyárszai Fordulora: A Tombaban (!sz.). A Nyárszai ösveny mellett malom utban (sz.), A Nyárszo Pataka mellett a Tomba fölöl (sz.), A Falu vegin az ország utra jár véggel (sz.). A kert felett (sz.), A szakadék bereg (!) oldalon (sz.),⁴ A Nyárszo Pataka mellett a Szakadik alat a Falu réte mellett (sz.), az hideg kutban a Cseresnyefák alatt (sz.) [I. h.]. — 1737: Nyárszo Pataka. a Farkas Pataka. — Desertae sessiones: A Puskas kertb(en). A Temető kertb(en), A Siko Dombjan, A Felső Falu vegin. — Prata Foeneta in utraque calcatura: A Nyárszo Patakan, Kender földb(en), A Száraz Patakb(an), A Domb alatt, Farkas Pataka mellett, A Kert felet. — Vineae desertae: A Lüget oldalán. — in prima calcatura versus B:Hunyad: A Kut felet (sz.), A Nyárszai Utra járob(an) (sz.), A Mate Parlagb(an) (sz.), A Patak mellett (sz.), A Malam utban (sz.), A Tomban v. Tombán (!sz.), A Szakadék alat (sz.), A Hideg kut odalan (sz.), A Veres Cserenel (sz.), A Borju kert mellett (sz.), Zugoban (sz.), A Hoszszub(an) (sz.). — in secunda calcatura versus Kőrösfő: A Bértzen (sz.), A Barta Cserejéb(en) (sz.), A hoszszu Csere mellett (sz.), A Csatarnás Kutnál (sz.), A Ganash(an), A Luget (!) Csere mellett (sz.), A Malam utban (sz.), A Szőlő oldalon (sz.), A Lüget tetön (sz.),

¹ Nyilván csak elírás *Sárvásár* helyett.

²⁻³ Ezt a földet a „Székel házhelyek után való“-nak mondják.

⁴ Alább ugyanabban a forrásban: *Szakadék berek*.

A Malam felet (sz.), A Reszeg alatt (sz.), A Hoszszu Csere mellett (sz.), Az Omlásban (sz.), A Bara Csereben (sz.), A Bara Csere tetőn (sz.), A Kis oldalan (sz.), A Szőlő oldalan (sz.), A Farkas Patak oldalan (sz.), A Kis odal tetőn (sz.), A Szőlő főben (sz.), A Lüget oldalan (sz.), A Lüget tetőn (sz.), A Ganasra Nyulob(an) (sz.). — in *tertia calcatura versus Sobok*: Az Eperjes Rétben (sz.), Az Eperjes oldalon (sz.), Kapatz Cserében (sz.), A Bara Cserében (sz.), Vagat Csereben (sz.), A Szaraz patak(an) (sz.), A Berek utya mellett (sz.), A Kapatz Vagat Csereb(en) (sz.), Az Eperjes hat tetőn (sz.), A hoszszu Csere alatt (sz.), A Hoszszu Csere vegiben (sz.), Az Ombaj tetőn (sz.), Lapitzka főben (sz.), A Bikali utnál (sz.). [Bf. I. Bánffy F. Conscr.]. — 1753: a Falunak felső szerén [I. h.]. — 1792: Nyárszo felől való Forduloban: A Tombák (sz.),¹ A Nyárszo Pataka mellett (sz., k.), A Hideg Kutba (sz.), Az egyház Földe (sz.), A Kertek meget (sz.), A Tseresnyefák alatt (sz.), A Kert felet (k.), A Veres Cserénél (sz.), A Hidnál az uton aloll (sz.), A Csorgonál (sz.), A Szakadek (sz.). — Körös fö felől való Forduloban: A Lüget (sz.), A Gánás n. H.-en (sz.), A Szőlő oldalon (sz.), A Bora Csereiben (sz.), A Farkas Pataka mellett (sz.), A Nádasi ut mellett (sz.), A Lüget oldal (sz.), A Lüget Csere mellett (sz.), A Farkas Patakába (sz.), A Szederjes völgyiben (sz.), A Csere felet (sz.), A Bara² Cserébe (sz.), A Farkas Pataka Hidjánál (sz.), A Lügeten (sz.), A Lüget Cseréje mellet (sz.), A Csatornás Kutnál (sz.), A Kis oldal (sz.), A Borz júk (sz.), A Zugo (k.). — Sobok v. Zsobok felől való Forduloban: A Száraz Patak (sz.), A Kopacz vágot Cserén (sz.), A Bora Csereiben (sz.).³ A Monostori utnál (sz.), A Berek Kuttyánál (sz.), A Köröm Hegyin (sz.), A Vágot Csere alatt (sz.), A Kerek Erdő között (sz.), A Lapiczka (sz.), A Hoszszu Csere mellett (sz.), A vagott Csere ut mellett (sz.). Az erdő Földi n. h. alatt (k.), A Berek Kútyában (sz.). — A Simon szegibe (sz., ke.),⁴ A Zugo Pataka mellett (ke.), A Nyárszo Pataka mellett (ke.), A Zugo (ke.) [EM. Bánffy Sándor conscr.]. — XVIII. sz. közepe: Farkas Pataka oldalán (sz.), a Szőlő oldalán (sz.), a Vendég fogadonál (sz.), A Ligeten (parlag), A Farkas Pataka mellett (sz.), A Szőlő Tetőn (sz.), a Csere felet (sz.), Szaraz Patak fordulójába (sz.), A Száraz Patakban (sz.), Az eperjes rét mellett (sz.), Kopasz vágot cserén (sz.), A Lapitzka Földben (sz.) [MúzBf.]. — 1813: Az első Forduloban, melly Körösfő felől való Fordulonak neveztetik: Szederjes Völgy (sz.), Ugyan tsak e' mellett (t. i. az előbbi mellett)

¹ Alább: *A Tomba*.

²⁻³ Alább: *Bora Csereje*.

⁴ Alább: *Simon szege*.

oldaloslag a' Nádosi Ut teszen (!) köszt (sz.), Kis oldalon (sz.), a' Barants háton (sz.). — A' Második Fordulob(an) mely Hunyad felől való Fordulonak nevezetik: Nyárszo Pataka mellett Nyárszo felől (sz.). — Az Harmadik Fordulob(an), mely 'Sobok felől való Fordulonak nevezetik: az Kerek Erdő mellett (sz.). — A' Negyedik Fordulob(an), mely Bikal felől való Fordulonak nevezetik: az Erdő Földin (sz.), a' Malom tetön (sz.), A' Malom előtt (sz.), A' Fogado mellett (sz.) — felső Réten a' Patak szélen (k.) [ProtVis.]. — 1815: A' Malom előtt (ke.), a' Fogado mellett (ke.) [ProtVis.]. — 1836: A' Szederjes völgyi Fordulóban: Az Akasztófa Dombon (sz.). A' Kis oldalon a' Fogadó mellett (sz.). — A' Száraz-pataki Fordulóban: Vagyon egy Föld a' Kerek Erdőre jár véggel a' Falu közönséges földjei között, Vagnak... az Erdőföldin két darab Szántóföldek — egyik a' malom oldal Tetön, a' másik a' Falu Nyilas Földjei között, Az Eccl(esi)ának vagyon egy Erdelye Szentegyház vagy Veres Csere név alatt [ProtVis.]. — 1848: Erdők, legelők: Hosszú csere, Kerekerdő, Kettős és Szélficsorgója, Vágott Csere [Bf. I. Okl.]. — 1864: Helység alatt *Kertek aljai kaszálok Krumplis* kert és kiebb (!) a *Marha legelő*. Erdő föld név alatt, régebben nagy e. volt most kopár, füvet is keveset terem ebbe a részbe van, a *Krumplis kert aljába*. 1. Péntek Andrásnak egy bé kerített Gyümölcsöse. 2. Szalczzer Agoston Urnak egy bé kerített részint gyümölcsös részint k. régebben a Péntek családé és Kis Márton utodaié volt, van egy malom. melyet a Bánfi Grof és Báro család birt régebben az Ekklesiájé, mit 33 vagy 34 évvel foglalt el az Ekklesiától, most a község bírása haszonbérbe. — Helységtől kezdve a Hunyadi határig a Körös vize mentén az ország ut Eszak felől való részin *Ur réte* n. k. mit a birtokosok egyenlően felosztanak, a rét felet Eszakra van egy *Zonebolj* (?) n. Domb. hogy honnan vette nevét nem tudják. — Altal kelve az ország utján vagynak nagyobb kisebb sz. földek *Tomba* név alatt. egész az ugy nevezet Nyárszo patakig, mely Nyárszon tsak is apro forrásokból ered és a Helység nap Nyugat felől való *Kő hid* alatt keresztül a Körösbe folj. ebbe a részbe van a Bánfi családnak 2 darab sz. földje, melyet az Uri szolgálat idején némely szegény emberek zálogba tettek, és a földes Urak ki váltottak s az ota használják. — Délre a Helységnél kezdődő sz. földek a Nyárszora járo utol Nyugotra ... *Hosszu földek*, *Kertek feletti* nevek alatt, melynek egy része *Egyház földnek*, *Cseresznye fák feletti* néven használtatik. *Veres Cserének* egy Kis Tölgy fás Erdőskéről, mely az Ekklesiájé, aláb Nap Kelet felé szálva a Folyo Körös Nyugoti részén *Hideg Kut* névvel nevezetik egy hideg forrásról, mely a rét szélibe ki buzog és enyhülést ad a szomjuhozónak. — Van egy Csatornán kifojo *Csorgo*, a vize lágy italra hasz-

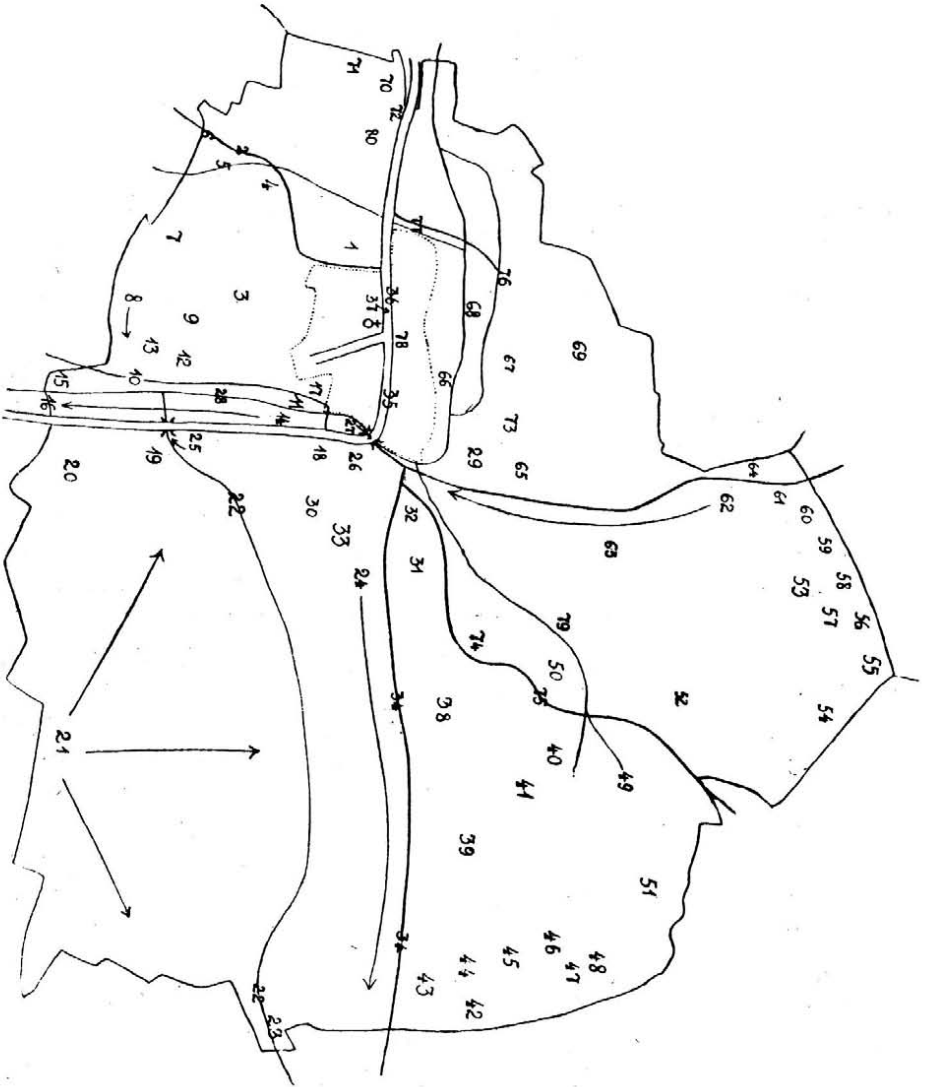
nálják. ettől Eszakra a Helység Tövíbe *Bornyükert* név alatt egy darab k., mely régen bé volt kertelve és a szopó bornyak táplálódtak rajta, most a Rfta Ekklesiájé. a Körös folyamát át lépve a *Zugo* és *felső réti* közös kaszállok, melyet 32 részre ruddal osztanak fel. a Helységhez közelebbi rétnak egy rész kenderföldeknek Fel szántatott a hol a Tantinozeval és Pásztoréval 34 Nyíl használás alatt van még a birtokosoknak az *Urréte* helység felől való végébe 32 Kender föld. a *Nyárszopotaka* keleti oldala mellett is 32 kenderföld melyeket változtatva kaszálják. — Továbbá a Zugrol ki lép az utazo a Nagy ország Utra mely Dél felől egyenesen jö a Helység nap kelet felőli részig ot a fordul Nap Nyugotra a Helységen keresztül. Egy magos Kö hid diszlik itt, mely alatt a *Körös* folyója el folyván a *Kertek alatt* Nap Nyugotnak veszi utyát egész a határszélig. 's olykor olykor a magassabb helyekről lesiető zápor essökből öszszegyült és meghizot Körös az egész közös kaszállokat vagy bé iszapolja vagy ha kaszálva leli, magával sodorja a barmok táplálékát. — Innen az ország ut nap keleti oldalán vannak a *Kis oldali ligeti omlási Csatornás Kut Lüget tető, Gánás* név alatti sz. földek és kaszállok a *Farkas pataka* n. folyoig mely is a *Csatornás kutból* veszi eredetét. — észak felé ezen folyot át lépve az ország ut mellet nyulik az Eklesia kaszálloja és szántója a nagy Vendéglőig, déli végibe a *Kenderáztató tok*. — Nap keletre menve a *részeg* n. Hegyig a Birtokosok sz.-i kaszálloi. *Borsos Nyilak Szöllök* hol régen Szöllöt miveltek most szántok. Szöllök feletti *Nádasi ösvény Szederjes Részeg alja* Név alatt. — a nádasi ösvényt át lépve a Vendéglő háta meget Keletre a *Köz temető, Kis oldal, Bava Csere Irtás felett* észak felé ettől a Zsobokra járo utig. *Köröm hegy Száraz patak* Balás András utodai és Tamás Márton és András bé kertelt k.-ja minden évben használható. Eszaki oldalába a *Hosszsu Csere Kerek Erdő* Bük fákkal ékes Község Erdeje. ettől Észak felé menve a Község *Eperjesréte* az Eperjes rét köz költségre az *Eperjes háti* szántó földek és ritkás Erdőske. a *Sűrű gaz a Zsoboki Erdő* oldalába. — A Zsobokra járo utat átlépve Észak felé a Helységtől, nap Keletre a Helység Temetőjittől Északra. a Krumplis Kertek nap Keleti végin és Bikalra járo utig a Birtokosok szántó földeik. *Monostor Kut. Király Vápa Lapitzka föld Zsoboki utra járo. Az Erdőre bé járo. Kopasz. Vágott Csere. a juknál és Bika rét* n. sz. Földek. az Emlitet Király Vápa gödribe három lyuk, mely ezen Fordulorol öszsze került vizet bé nyeli és a *Nagy Erdőn* a Föld alatti mély kanálisban a Zsoboki és Bikali határ között Farnos felé vezet. — It végül a *Nagy Erdő* fiatalos Bük Cser Gyertyán, nyár, mogyoro fákkal zöldellik. *Marton Szép*, jó izü ki fogyhatatlan forrás vízzel, éppen a határ szélbe. *Lapis Kut* Kettős mély árok. a hol a viz az el rejtett kanálison kifoly. *Szélőfő*. forrás viz a Sárvasári és Magyar Bikali

határ között ettől vissza, Nyugotra térve a *Valkó rét* nevű tisztás Erdő, melyek honnét vették eredetüket nem tudatik. — A Határ bé van kerülve [Pesty XII, 481a—482b]. — 1868: Bora Csere (sz.), felső rét (sz.), Nyárszó Pataka (sz.), Száraz patak (sz.), Erdő fold n. határ-részben . . . pityoka föld [Püsp. lt.]. — 1891: Urrét, F(első) rét, Eperjeshát, Bejáró f(öld), Legelő, Bika rét, Erdő, Vágottcsere, Szélfű, Kettős, Márton k(út), Verescsere, Lüget, Kerekérdő, Hosszucsere, Tomba, Kertek felett, Cseresnyefák alja, Borjúkert, Nyárszó p(atak), Krumplikert, Berekútja, Baracsere, Hunyadi csorgó, Márton k(út), Szélfő k(út), Szőlő o(ldal),¹ Tóknál, Farkas p(atak) [Jankó 13]. — 1941: 1. Nímeddomb (sz.). 2. Nyárszaji út (út). 3. Kertek felett (sz.). 4. Sikódomb (sz.). 5. Nyárszó pataka (p.). 6. Karoshíd (h.). 7. Szakadék (k.). 8. Verescsere (e.). Cserfás erdő. 9. Csörösnyőfák felett (sz.). 10. Deriteji út (út). 11. Fingócsorgó (k., kút). 12. Csörösnyőfák alatt (sz.). 13. Hidekkút (k., sz., kút). 14. Försőrit (k., sz.). 15. Sároscsere (e.). 16. Körösfűji malom (ma.). 17. Bornyukért (k.). 18. Újtemető (k.). 19. Tók (l.). 20. Csipkésódal (l.). 21. Lügeccsere (l.). 22. Farkaspataka (p.). 23. Gánás (l.). 24. Szőlőódal (sz.). 25. Tók hígyya (h.). 26. Ujkút (kút). 27. Natyhíd (h.). 28. Körös (p.). 29. Rí előtt (l., k.). 30. Temető (temető, k.). 31. Ganékhoz (l.). 32. Faiskola (k.). A faiskola ma már nincs meg. 33. Kisódal (sz.). 34. Baracsereji út (út). 35. Alszeg. 36. Felsőzeg. 37. Potyák kútyuk. A Felsőzegen lévő kút neve. 38. Ársóbaracsere: Baracsere: Hosszucsere (sz.). 39. Försőbaracsere (sz.). 40. Száraszpatak (sz.). Régen Lapickafődnek is mondták. 41. Pásztori föld (l., sz.). Körömhegy rítye volt a régi neve. 42. Ríszektető (k., l.). A szájhagyomány szerint itt volt régen az akasztófa. 43. Csere fellet (sz.). 44. Írtás (sz., k.). 45. Vágott (e.). 46. Kerekérdő (e.). Kerek alakú erdő neve. 47. Kerekérdőköz (k., l.). 48. Eperjeshát (sz., e.). 49. Eperjes kútya (kút). 50. Ársóeperjes rítye (k., sz.). 51. Eperjesrítye a felső (k.). 52. Bejárófödék (sz.). 53. Állomás. A sárvásári vasúti állomás neve. 54. Vágocsere. (e.). 55. Martonkútya (kút). 56. Kettős (k.). 57. Tisztás (k.). 58. Lapiskútya (kút). 59. Szilfükútya (kút). 60. Valkórítye (k.). 61. Bikarítye (l.). 62. Erdőföggye (l.). 63. Berek kútya (sz.). 64. Csicsér (sz., l.). 65. Monostori kút (l.). 66. Kertájja (k.). 67. Malomódal (sz.). 68. Ürrít (k.). 69. Zomboj (sz., k.). 70. Hunyadi csorgó. A bánffyhunyadi határszélnben lévő kút neve. 71. Tomba (sz.). 72. Bruma tanyája. Tulajdonosáról nevezték el. 73. Bojókafödék (sz.).² 74. Zsoboki úttető (sz.). 75. Zsoboki út (út). 76. Kispaták: Ma-

¹ Alább ugyanebben a forrásban: „Sárvásáron a Szőlőoldalban a szőlő gyökere még most is megvan, de kipusztult, mert mint a nép mondja, restelték mivelni“ [i. h.].

² *bojóká* ,burgonya'.

Sárvásár helynévterképe

lompatak (p.). 77. Malomút. A malomhoz vezető út neve. 78. Puskás-
kert. Kert a faluban. 79. Vizárok (á.). 80. Csorgónál (sz.)¹ [Gergely
Béla hgy.].²

Vársza.

1435: Wayda de Warsca [Csánki V, 423]. 1439/1542: Warza [OL.
DI. 28831]. 1470, 1493: Warcza. 1487: Poss. Warcza, Warcha. 1493:
Warza, Warcza. 1507: Poss. Warcza [Csánki V, 423]. 1763: Kolos
V(á)r(me)gye Felső Járásáb(an), a Várszai puszta Praediumban a
nevezett Vajda részre birató határ(b)an... [Bf. I. Várszai cs.]. 1769:
Kolos v(á)r(me)gye Felső Járásában a Várszai puszta Praediumban,
a melly kaszálo vagyon a Vársza a(li)as Kalota vizének mentére in
vicinitatibus úgy mint... Inssel felől a régi ország uttya, Kis Kalota
vagy is Keletzel felől a Vársza vize [I. h.]. 1808: Várszó junct. cum
Insel... Praedium [Lipszky]. 1839: Várszo, ein Prädium zu dem
Dorfe Intsel der Koloscher Gespanschaft gehörig [Lenk].³

Zentelke.

XIII. sz. vége: Zenteluk [MNy. XXII, 300].⁴ 1451: Poss. Zenthe-
leke. 1473, 1519: Zenthelke [Csánki V, 426]. 1548/1575: Zentelke [Kem.
Gymonostori cs.].⁵ 1618, 1635, 1644, 1646, 1648, 1700—1, 1719: Szen-
telke [Kornis, Misc. — Bf. I. Vegyes Fasc. SS. No. 4. — Bf. I. Kezes-
lev. — Kem. Gymonostori cs. — Bf. I. Zentelki cs.]. 1626: Szentelke⁶
[Bf. I. Bhunyadi cs.]. 1634: szentelki⁷ banffiak [Bf. I. Székelyó cs.].
1689: Széntelke [Bf. I. Kalotaszegi cs.]. 1808: Zentelke olim Zengidegen-
telke (!)⁸ ~ Zám [Lipszky]. 1839: Zentelke, in alten Urkunden Zeng-
idegen-Telke ~ Zám: Zám. [Lenk]. 1873: Zentelke ~ Zám. 1909,
1922: Zentelke ~ Zam [MoldFog. — MartIstr.]. 1941: Zentelke ~
Zam(u) [Hgy.].

¹ A tagosítás előtt a *Máté Pali főgyök* helynevet is ismerték. Ma már nem használják.

² Közlő: Lakatos János (37).

³ Elpusztult község. 1605-beli pusztulását Magyarvalkó 1864-i helyneveinek összeírásában olvashatni (L. fennebb!). A község és határa Kiskalota, másként Kececel és Magyarvalkó határába olvadt bele.

⁴ Csánki V, 426 ugyane tájról Bunyitai nyomán *Zentelke* alakot közöl.

⁵ Ettől kezdve az esetek többségében így emlegetik. A XVII—XVIII. század-
ból csak az ettől eltérő alakokat sorolom fel.

⁶ Ez -i képzős alak.

⁷ U. a. — Alább ugyanott *Zentelki* alakban is.

⁸ Amint a történeti adatokból látható, ezt az egyébként is értelmetlen alakot a régiségből nem lehet kimutatni. Nem tudom, honnan vette Lipszky. Kétségtelen tőle vette át Lenk is; csak e két forrásban fordul elő.

1623: a magaro mellet, az ambrus haton, Pap telkeben, a' ginado (!) dombja, a gjinadoba, a kis dombnal, a gimadoba [Bf. I. Zentelki cs.]. — 1669: uagion egy szel föld az mellyet hinak Erdő földenek [I. h. Bhunyadi cs.] — XVIII. sz. eleje: az Kalotha Vizén (ma.), az Szekeljo vizen az Bocsi es Szekeljoi határok köszt (fűrész ma.). — A z Bocs fele valo forduloban: az Köves utnál (sz.), Az Kereszt uton feljül tér n. darab föld (sz.). — A z D a m o s fele valo forduloban: Az Cseren az Kereszt utra ki jaro Láb föld (sz.), Az Falu mellett az kús Dombon (sz.), Az Malomszegi határ Szelben az Halomnál (sz.). — K a s z á l ó k: Az Falun kívül mindgyárt egy nagy kert n. kaszáló, Az Meteljes n. rét az Falun alol oldalul mellette az Kalota vize, Az Halas To hely . . . szomszedgya az Pap réttje, Az Hunyodi es Zentelki határok köszt az Pap réti n. h.-ben. — Vagyon az hodosfalvi, hunyodi és remetei határok köszt egy Renget nevű tölgyes erdő, melyen makk-termésnek idején meghiszhatik 50 sertés. — Vadnak ezen (t. i. zentelki Bánffy) curiához vagy dominiumhoz havasok ez szerent: 1. Afinye. 2. Szirbuly. 3. Gyalul Kalalój (!). 4. Gyalul Mustyelor. 5. Kalinyasza. 6. Mersolye. 7. Batrinyaszának fele (ennek fele Kőröshez valo); ezek jó marhalegeltető helyek lévén, szokták esztendőnként megárendálni vagy bérelni az abrud banyaiak az urak tiszteitől. — Lapos bercz n. kaszáló az Kő hegyen Tul az Sz. Királyi Bocsi es Szekeljoi határok köszt [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1712: A Bocs felé való fordulóban: a' köves kutnál (sz.). — A' tér felé való fordulóban: a' térb(en) (sz.). — A harmadik fordulóban: a' kereszt utra ki járó csere mellett (sz.), a' Cserén (sz.), a' Falu mellett a Kis Dombon (sz.). — S z é n a f ü v e k: A nagy kert a' Falun alól, Az Métélyes n. réth, A' malom előtt való kert rét, A' Medgjes és a' kő ház mellett lévő kertek, Az halas tó helj, melljen csak sáté teremvén, mindenkor csak asztag fedni kaszálták meg [I. h. Vegyes Fasc. CC. No. 5.]. — 1715: B o t s felé való ford.: a Köves Kutnál (sz.), A Fejér Utnál (sz.), A Térben (sz.), A Kereszt ut, A Kert vegiben (sz.), Az Szurdok fűben (sz.). — M á s i k fordulóra A Vermesben: a Cseren (sz.), A Kő Pallonál (sz.), a Kis Dombon (sz.), Meteljesben (k.) [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1720: a Kalota vize v. pataka, a Malom árok v. árka. — a Vermesbe: S z á n t ó k: a Cserén, A Kő palonál, a Kis Dombon, a Métélyesbe (k.), Lo Rét (k.), Tóó hely (k.), a patak mellet [I. h. Bánffy-Farkas conscr.]. — 1731: A z a l s o fordulóban: A páptelkire jár véggel (sz.), A kerék domb megett (sz.), A rét széliben (sz.), A Kis Dombon (sz.), A Kerék cserén (sz.). — A felső fordulóban: A Szurdok főben (sz.). — I n t e r t i a v e r s u r a Territorii: Egerben (sz.), A berek szakadásban (sz.), Az akasztófán alol (sz.), A patakon (sz.), A Köves Kutnál (sz.),

A Botsi ut mellett a Kalotai határ szelben (sz.). — **K a s z á l ó**: Az irtványban az ehszeg felé való oldalán, A Köves kutnál, A berek szakadás alatt a patakon, A Benk Illyésben, A nagy retben, A Veres Martnál, Balinték Groff Ur jobbágyi rettyek [Bf. I.]. — **1733**: a Száraz Patak(an) (sz.) [I. h. Magyarókereki cs.]. — **1737**: Kalata vize (f.). — **a z e l s ő F o r d u l ó b a n**: az Also Térhelyben (sz.), a Kereszt utra Jároban (sz.), a Domasajon (sz.), a Vadas Kert Vegiben (sz.), A Térben (sz.), A Hatar Szellyben (sz.), A Szurdok Fön (sz.), A Veres Domb oldalan (sz.), A kis Veres Domb(on) (sz.), Domossájban (sz.), Tér között (sz.), Tér oldalán (sz.), A Veres Domb meget (sz.), A Gát háton (sz.), Domassajban (sz.), Patrutz Pataka mellett (sz.). — **A z M á s o d i k F o r d u l o b a n**: a Sárosson (sz.), a Vermesben (sz.), a Rőjt Föden (sz.), a Kerek Cserén (sz.), A Feneketlen tón innet (sz.), A Cserén (sz.), A kis Domban (sz.), A Rét Szélyben (sz.), Pap Telkén (sz.), a Rakatyásban (sz.), Gánás v. Ganás Völgy Hátán (sz.), Az Andok szellyben (sz.), A Kerek Domb meget (sz.), Az vt vekonyon v. vekonyban (sz.), Ganás Föd hátán (sz.), A Ginyado odalán (sz.), Az Ambrusban (sz.), Horgos oldalban (sz.), A Rakatyás Helyben (sz.), A Kis Domban (sz.), Az Ut vekony odalban (sz.), A Király kutyán (sz.). — a Kövös Kutnál (sz.), a Fejér vtnál (sz.), A Rét szellyben (sz.), A Bértzen (sz.), Az Akasztó fánál (sz., k.), Az Egerben (sz.), A Bertz oldalán (sz.), A Botsi ösvenyben (sz.), Az Benkinyesben (sz.), Botsi ösvenyb(en) járob(an) (sz.), A Száraz Völgyben (sz.), A ket ut között (sz.), A Köves kutnál (sz.), Kerek egerben (sz.), A Fejér utnál (sz.). — **Az Irtavány tetön** (k.), A Fejér utnál (k.), A Kender föld végib(en) (k.), Kődmenesben (k.), Irtavány elejin (k.), A Nagy Réten (k.), A Matza Gatyán (k.), Az Eszakban (k.), A Tölgy Patakán (k.), A Veröfenyen (k.), Az Irtavány közepin (k.), A Veres Martnál (k.), Veres mart alatt (k.), A Nagy Marton alol (k.), A Metejesben (k.), A Mongó tojánál (k.), Az also reten (k.), A Tögy Patakon (k.), Az Irtavány oldalan (k.), Határ Füznel (k.), Irtavány Derekán (k.), A Mango ton tul (k.), A Rugasson (!k.), A Köves kut Patakjában (k.), Az also Retben (k.), Kalata Patakján (ma), A Metejes Kertben (telek), A Nagy Kertben (u. a.), Csiga hegy oldal, Malom árok, a To, Tölgy Patak (p.), Magyaros Bakrak [Bf. I. Bánffy Farkas conscr.]. — **1754**: **M a l o m s z e g f e l ő l v a l o F o r d u l o**: A Sarosban (sz.), A Kerek Cserén (sz.), A Cserén (sz.), A Ginyadora (!) Jároban (sz.), Kerek Domb megett (sz.), A Ginyado kutra menőben (sz.), A Rét szélin (sz.). — **D o m o s f e l ő l v a l o F o r d u l o**: A Szurdok főben (k.), A Nagy réten a kalota patakja mellet (k.), A Veres mart alatt (k.), A Térben (sz.), A Damosan a kertekre jövő lábban (sz.). — A Nagy halom szeriben a' Bérczen a Botsi határra menő lábban (sz.), A Köves Kutnál a Botsi határ szélin

(sz.), A Berek szakadásban (sz.), A Patakon (sz.), Az Akasztó fánalól (sz.), Az Egerben (sz.), Az Irtoványban a Botsi határ szélyben (k.), Az Eszegen (k.), A Rugasban (!k.) ... egy felől... a Sz. Királyi határ, más felől valami magyaro bokros hely. — Bots felől való fordulóban: A Köves kutnál (sz.), Az Akasztó fánál (sz.), A Benkesben (!sz.) [MúzBf.]. — 1765: Laposs-Bértz n. h. [Bf. I. Damosi cs.]. — 1765: a' Kalota vize, Métellyes (k.), a Bots felé való fordulóban Vulgo fejer n. oldalban (sz.) [I. h. Zentelki cs.]. — 1766: a' Botsi felé Fordulóban: a' Bértzen (sz.), a' Fejér utnál (sz.) [I. h.]. — 1770: a Kereszt ut n. h. [I. h.]. — 1771: In 1ma Calcutura: In Loco Vermes dicto (sz.), In Loco Sárosba (sz.), In Loco Kijároba (sz.), In Loco Kő pallónál (sz.). — In altera Calcutura: In Loco Vadas kert végibe (sz.), In Loco A Térben (sz.), In Loco Kert megett (sz.). — In 3tia Calcutura: In Loco Botsi Bertzen (sz.), In Loco Elé járóba (sz.). — Kaszáló: In Loco Métellyes dicto, In Loco seu Horto Pomario Palinkas kert dicto, Nagy kertbeli Rét dicto, In Horto Allodiali Zentelkiensi Palinkas Kert dicto. — Mola Dominalis Farinacea ... per Rivum Kalota dictum [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1771: a ... Felső Fordulo határba a Bértz nevű Lábba (sz.), ad faciem Loci vulgo Bértzen való Lább nuncupatum (sz.) [I. h. Zentelki cs.]. — 1780: a' Vadas kert végiben (sz.), A' Damosajba (sz.), A' Botsi Bértzen, A' Kő hegybe, A' Ló Futtatóba, A' Borsós Földbe, A' Kettős Patakba, A' Hideg kut oldalba, A' Papp Rétébe, A' Bórsos Földbe (borsó), A' Tehén hajtóba (ke.), A' Belényesbe (k.), A' Romlott hidnál (k.), A' Közép Rétbe (k.), A' Hodosérbe (k.), a' Sárosba (sz.), A' Kő Pallóba (sz.), Az Észak oldali Lábban (sz.), A' Vermesbe (sz.) [I. h.]. — 1781: a Bots felől való fordulóban: A Bértzen (sz.), a Bertzen a ki jároban (sz.). — Damos felől való Fordulóban: A Téren (sz.), A Kertre rugo láb(an) (sz.). — Bánffi Hunyad Felől való Fordulóban: A Sáros béli láb (sz.). — A Vermesben (sz.), A Kő paloban (sz.), a Falu réttye (k.), A Nagy kertbéli réten (k.), A Metellyesben (!k.), Az Udvar alatt (k.), A Pálinkás háznál (k.) [I. h. Vegyes Fasc. 30. No. 61]. — 1792: Az Alsó Fordulóban vagy a Hunyod v. Hunyad felől való Fordulóban: Saros (!sz.), A Kis Dombon (sz.), Az Ambarusba (sz.), A Gánás völgyében (sz.), A Ginedo (!) Fő Cserén (sz.), A Kerek domb meget (sz.), A Hideg dombnál (sz.), A Gánás völgy háton (sz.), A Pap telkibe (sz.), A Dinyedo (sz.), A Dinyedo Fő Cseren (sz.), A Hideg domb (sz.), A Nagy Kert (k.), A Kerek Csere (sz.). — A Felső Fordulo Határban Kalota felől: A Damosajban¹ (sz.), A Térbe (sz.), A Tér között

¹ Alább: *A Damosánban ~ Damosanban* (sz.).

(sz.), A Veres Domb hágojába (sz.), A Szurdok Föbe (sz.), A Gátnál (k.). A Domo Sár (lsz.), A Téglánál (k.), A Nagy rétbe (k.). — A Bots Felől való Fordulob(an): A Rugásba (k.), A Benkis (sz.), A Patakon amint nevezik (sz.), A Köves Kutnál (sz.), Az Irtovány v. Az Irtovánba (k.), Az Egerbe (k.), A Bérczen (sz.), Az Akaszto fanál (sz.), A Fejér utnál (sz.), Az Uraké között a Baczán (sz.), A Botsi Bertzen (sz.) [I. h. Bánffy Sándor conscr.]. — 1798: Lapas Bertzen (e.), a' Plésre telepített Czigányok, Csinkó (e.), Csonka Mal [MúzBf.]. — 1800: A Damosajba (sz.), Métélyes (k.), a' Vizen tul (k.), a' Kalota Vize, Nagy kertbéli Pusztá [EM. Bánffy I. Kalotaszegi cs.]. — 1800: Damosáj, a Malomhoz járó Sikátor [I. h. Okl. Fasc. 30. No. 44. — i. h. Fasc. 32. No. 43]. — XVIII. sz. második fele: Malomszeg felől való Forduloban: A' Sárosban (sz.), A' Kerek Cserén (sz.), A Cserén (sz.), Ginyadorában Járóban (sz.), Kerek Domb megett (sz.), A Ginnyado kutra menőben (sz.), A Rét szélin (sz.). — Domos felől való Forduloban: A Térben (sz.), A' Damosán kertekre menő Lábban (sz.), A szurdok főben (sz.), A Nagy réten a' Kalota mell(ett) (k.), A' Veres Mart alatt (k.). — Bots felől való Forduloban: A' Nagy halom szeriben a' Bérczen a' Botsi határra menő Lábban (sz.), A' Köves kutnál a' Botsi határ szélin (sz.), A Berek szakadásban (sz.), A Patakon (sz.), Az Akaszto fán alol (sz.), Az Egerben (sz.), Az Irtoványban a Botsi határszélben (k.), Az Észegen (k.), A Rugásban (k.), a' Benkesben (sz.) [MúzBf.]. — 1802: itten Zentelkén a' Méhtellyes¹ nevü régi pusztá falu helyen [I. h. Kalotaszegi cs.]. — 1802: Vermesbe (sz.) [I. h. Fasc. 32. No 46]. — 1805: Malomszeg felől való Forduloban: A' Sárosban (sz.), A' Kerek Cserén (sz.), A' Cserén (sz.), A' Gyinyadoraba (!) Járóban (sz.); Kerek domb mellett (sz.), A Ginnyado Kutra menőben (sz.), A Rét szélén (sz.) — Damos felől való Forduloban: A' Szurdokban (sz.), A' Nagy Réten a' Kalota Potokja mellett (sz.), A' Veres Mart alatt (sz.), A' Térben (sz.). — Bots felől való Forduloban: A' Nagy halom szeriben a' Bértzen a Botsi határra menő lábban (sz.), A Köves Kutnál a Botsi Határ szélin (s.), A' Berek szakadásban (sz.), A' Patakon (sz.), Az Akasztofán alol (sz.), Az Egerben (sz.), Az Irtoványban a' Botsi Határ szélbe (k.), Az Észegen (!k.), A' Rugósban (!k.) ... egy felől a' Szt. Királyi Határ, más felől ... bokros hely, A' Berkesben (sz., k.). — a' Felső Forduloban: A Damos alyon (sz., k.), A' Szurdok főben (sz.), A' Gát hátton (sz.). — Az Also Forduloban: A' Kis Dombon (sz.), Az Ambrusban (sz.),

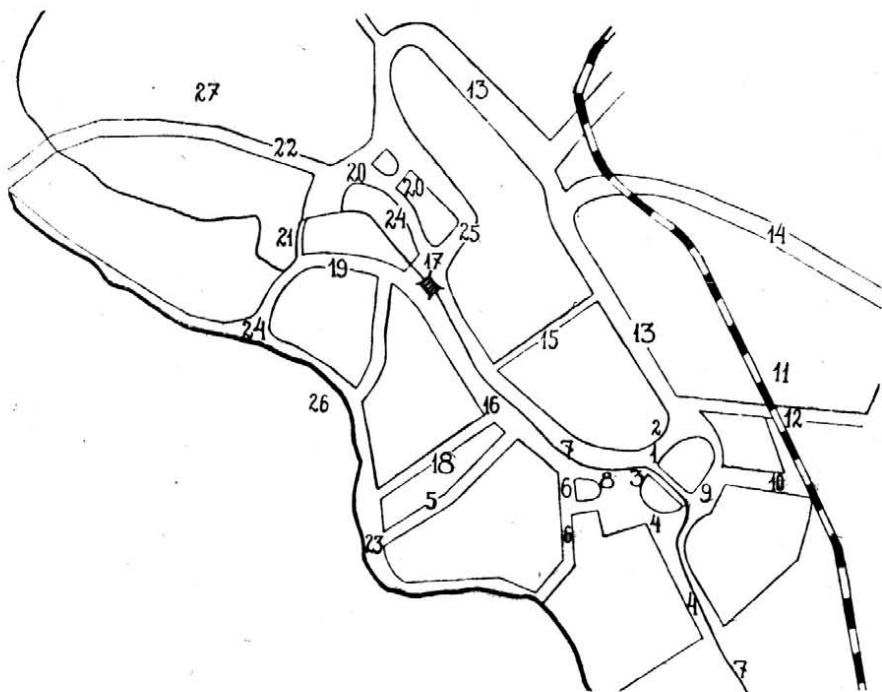
¹ Alább: *Métélyes*.

A Gátós völgyben (sz., k.), A' Király Kutján a' Gurfzon (lsz.), A' Kis Dombon a' Falu végén (sz.), egy felől az ország uttya, A' Pap telkiben (sz.). — A Bertz felől valo Forduloban: A' Berkésbén (sz.). — Az Irtovány elein (k.), A' Verőfény oldalon (k.), Kis vár to [MűzBf.]. — 1806: az Mango Kutjánál (k.), Metellyes¹ n. Tanorok bé jaro uttyát és Kapuját el foglalta, Kalota vize [Bf. I. Zentelki cs.]. — 1809: A Lippovetz nevezetű Praedium (sz.), Ginyado (sz.), Hideg domb (sz.), Kópallo (sz.), Porgolát Kapunál a' Falu végén (sz.), Sáros (sz.), Vermes (sz.), Damosáj (sz.), Tér (sz.), Bocsi Bércz (sz.), Nagy Kert (k.), Métélyes az Udvar mellett (sz.), az Udvar mellett a' Cserélt Kert (k., gyü.), Börvénybe (k.), Káldátán (? k.) [JósHb.]. — 1813: A z első Fordulob(an), melly Bértzi Fordulonak neveztetik: A' Bértz oldalban (sz.), Kerek egerben (sz.). — A' második Forduloban, melly tér oldalnak neveztetik: a' Tér között (sz.), a' Tér oldalában (sz.). — A z Harmadik Forduloban, melly Ginyadonak neveztetik: Kerek Domb megett (sz.), A' Tsere uttya (sz.) [ProtVis.]. — 1830: Bocsi-bérczen (sz.), Hadmező (k.), Börvény (k.) [Bf. I. Zentelki cs.].² — 1864: Ezen község neve eredetéről a' hagyomány azt tartja, hogy hajdan itt barátok laktak és zárdájok volt, s innen nevezték Szent telkének, vagy Zentelkének. — Nagy kert. a' helység közeleiben eső jó széna termő határrész. Ginyado. középszerű gabona termő határrész, oldalos fekvésénél fogva. Csere. Ez igen jó gabonát termő lapályos határrész. Kópalló Középszerű termékenyséű határrész, mellyen egy kis motsáros és Sáros nevű patak folyván keresztül, egy kópallón járnak át a lakosok, — mely is nevét innen vette. Damosalya. Damos községe felé eső, és jó gabona termő határrész. Vermes. Ez is jó gabona termő, s igen sok vermekkel és gödrökkel teljes határrész. Hoszszu. középszerű termékenyséű határrész, mely hoszszasan nyúló szántó földeiről vette nevét. Meddő parlag. Ez terméketlenségénél fogva szántatlanul hagyatott, és inkább legelőnek hagyatott határ rész. Büdös kút jó gabona termő határrész, mely is itten lévő és büzhött vizü kútról neveztetik így. Bértz Marha legelő, követses — haszonvehetetlen és terméketlen határrész. Szőlő oldal. jó gabona-termő határrész, hajdan Szőlő termő hely lehetett. Irtovány. Erdő alyába eső kaszálló hely, melly is irtogatása által tétélett ezen tzelra haszonvehetővé. Közerdő. Ez a' községnek közös, és igen szép bükkös erdeje. Laposbértz. Nagy terjedelmű bükkös erdőrész, közötté lévő és lapályos legelő hellyel [Pesty XXII, 258]. — 1880 körül: Bércz és kettőspatak, Nagykert, Alsórét, Ut vékony, Csere, Vermes, Damosaly

¹ Alább: Métejes.

² A két utóbbi helynév valószínűleg nem e község helynév-kineséhez tartozik.

~ Damásáh (!) ~ Damasaly dülő, Térköz, Felsőret, Irtovány, Lapisbérc ~ Paedium (! Praedium) Lapisbércz, Egerben [Tkvi vázlat és részletlajstrom a kalotaszentkirályi körj.-en]. — 1891: Zentelkén a Damosra vezető út hosszának közepétől északra egy egész határrészt neveznek el több mint tiz dolinájáról Vermesnek [Jankó 35]. — 1941: A belsőség nevei: 1. Obelány gödrök. A helynév előtagja a Lovász-család melléknevét őrzi. 2. Ódalalatti út. Hegyoldalban menő út mellett épült falurész. 3. Juvány malma. Újabb neve: Tógyer malma.

Zentelke belsőségének térképe.

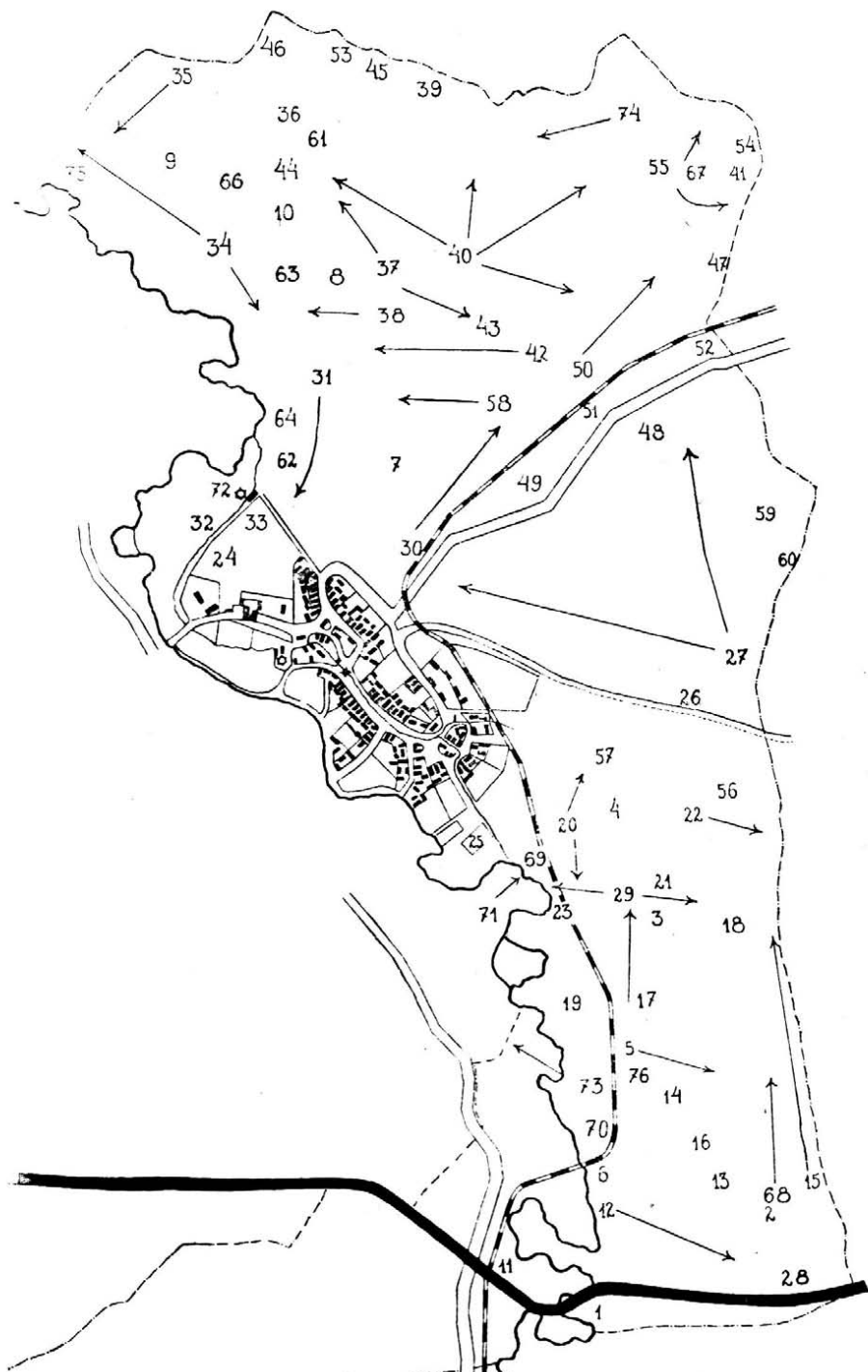
Mindkét helynév első tagja a molnár keresztnévvel alakult. 4. Onca szorossa. 5. Natyszoros. 6. Gazsi-ucca. 7. Malomárok. 8. Sárijék. 9. Kúcsárék: Kis Palik. 10. Némed gödrök. Az első tag a *Német*-család nevével alakult. 11. Vadaskert (sz., k., gyü.).¹ 12. Damosáji út. A Damosájba vezető út neve. 13. Kert megett. 14. Damosi út. A szomszédos Damos felé vezető mezei út; beépítetlen; csak az út bal felén vannak a rumén katonaság egykori lőszer-anyagraktárai. 15. Balás-szorossok. 1926—27 táján vágott kis utcácska neve; a vasúti állomáshoz való jutást rövidíti meg. 16. Vince hígyok (h.). 17. András hígyok (h.). 18. Bárka: Libidánc szorossok. 19. Rigó szorossok. 20. Varga szorossok.

¹ A gr. Bánffy családé volt.

21. Minya malma. Régebbi neve: Korpa malma. 22. Udvari út.¹ 23. Natyhíd. A Kalota vizén át Kalotaszentkirályba vezető legnagyobb híd neve. A Kalota jobb partján lévő Zentelkét ez köti össze a balparton fekvő Szentkirállyal. 24. Varga kúttyok (kút). 25. Vince Pál kúttyok (kút). 26. Kalota pataka: Kalota vize. 27. Palota. A gr. Bánffyak udvarháza legutóbb a gr. Bánffy Miklós tulajdona volt. A rumén megszállás alatt lebontották és anyagának jórészét a szomszédos, ma is rumén megszállás alatt lévő, teljes rumén lakosságú Nagykalota állami iskolájának és közművelődési házának építésére fordították. — A határ nevei. 1. Mízesrit (k.). 2. Vörézsomb mege (sz.). 3. Hosszui kút. Kút a Hosszuban. 4. Ársódamosáj (sz., k.). 5. Potroc (sz., k.). 6. Vashíd. A Bánffyhunyadról Nagykalota felé haladó vasúti pályatest egyik hídjá. 7. Natykert úttya (út). 8. Rakottya úttya (út). 9. Rítszili dülőút (út). 10. Gánás (sz., k.). 11. Fērsőrit (sz., k.). 12. Kalotaji szil (sz.). 13. Vörézsdomphágója: Vörēsföd (sz.). 14. Térköz. 15. Tér: Tértető (sz.). 16. Vörézsomb (sz.). 17. Hosszu (sz.). 18. Szurdokfü (sz.). 19. Paprittye (k, sz.). 20. Szöllőódal (sz.). 21. Szurdokfü úttya (út). 22. Fērsódamosáj: Fersódamosāj (sz.). 23. A gát. A Kalota vizét a Malomárokba való levezetés céljából készített duzzasztó gát neve. 24. Malomárok. 25. A Macába (sz.). 26. Damosi út. A szomszéd Damos községbe vezető út. 27. Vermis (sz.). 28. Gorbány (sz.). 29. Hosszuárka (á.). 30. Kizsomb (sz.). 31. Natykert (k.). 32. Mételes (sz., k.). 33. Drótkert (sz., k.). 34. Ársórit (sz., k.). 35. Útvikony (sz.). 36. Ginyadó (k.).² 37. Zandószil: Andókszil (sz.). 38. Rakottya (sz., k.). 39. Hidegdomb (sz.). 40. Csere (sz.). 41. Kúpalló (sz.). 42. Zámborus (sz.). 43. Zámborusi kút (kút). 44. Gánásvötyhát (sz.). 45. Melegvögy (sz., k.). 46. Csügehegy (sz., k.). 47. Sós kút (sz., k.). 48. Csinyált út. A Bánffyhunyad felé vezető országút régi neve. 49. Sáros (k.). 50. Paptelke (sz.). 51. Kirájkút (k.). 52. Fēnekentlő. Újabb neve: Tó kút. Ma a forrás felett betonépítmény áll. Első nevét bővízü forrásból táplálkozó tószzerű voltáról kapta. 53. Keregdomb (sz., k.). 54. Kerekcsere (sz., k.). 55. Horgasi kút (kút). 56. Damosáji fērső kút (kút). 57. Damosáji ārsó kút (kút). 58. Lejáró (sz.). 59. Gödrök (sz., k.). 60. Kurtaláb (sz.). 61. Ginyadóji kút. Kút a Ginyadóban. 62. Viszköz (k.). Régebben a Malomárok [24] valamivel feljebb folyt és az e területet jelző helynév valóban a Malomárok és a Kalota vize közti területre vonatkozott. 63. Vörēspart (k.). Vörösses színű omlásos terület. 64. Kōdmönös (sz.).

¹ A gr. Bánffy-udvarház (Palota) felé vezetett.

² A közlő szerint a Bánffyhunyad határába is átnyúló hegyet a hunyadiak *Dinyadó*-nak nevezik. A helyszíni gyűjtés alkalmával Józsa ott *Dinyedő* alakot jegyeztet fel (Vö. egyébként a Bánffyhunyad helynevei között feles számmal közölt történeti és jelenkori adatokkal).

Zentelke helynévtérképe.

A vastag vonaltól délre eső határrész rumén megszállás alatt van.

65. Zámbókert (k.). A helynév előtagjában az egyik legjelentősebb, de ma már innen kihalt kalotaszegi nemes család neve maradt fenn.
 66. Rítszil: Rétszél (sz.). 67. Horgas (k.). Horgasan kanyarodó földék neve. 68. Téródala (sz.). 69. Gáthát. A vasútvonal építésekor levágták a Gát [23] feletti oldalt. A helynév ezért ma már ritkán használatos.
 70. Malomszer (sz.). 71. Kishordó: Kishordórit (k.). 72. Györgyi malma: Mételesi malom. A Mételesben [32] egy Györgyi nevű molnárról elnevezett malom. 73. Téglá (k.). 74. Hunyadi ódal (sz., k.). 75. Határfüz (k.). 76. Potroci kút. Kút a Potrocban [5]. — A bécsi határvonalon túl eső rész:¹ Írtovány (k.), Bírc (l.), Hejtelenjáró (sz.), Fejirút (sz.), Kerekegír (sz.), Kétút köszt (sz.), Szílesparrag (sz.), Hágóba (sz.), Benkijes (sz., k.), Az Egirbe (sz., k.), Berekszakadás, Akasztófa: Gúrc (sz.), Írtoványeleje, Íszeg, Verőfény, Szárazvögy, Írtoványtető, Rugás (k.), Meddőparrag (sz., k.), Büdöskút (kút, sz., k.), Bocsi árok,² Közerdő (e.), Nyárfás (e., l.), Határpatak,³ Lapizsbírc (e., l.), Tóhej (e.), Szántófődódal (l.), Faroló-ódal (e.), Kizsomb (l.), Él (l. hegyélen), Mátistánniak (l. hegy-nyergen), Nagygaz (e.), Csapó (e.), Csapó úttya (út), Kettőspatak,⁴ Nyárfásváluja (kút), Szugujó (e.), Szugujó v. Szugojó úttya (út), Közerdő váluja (kút), Csorgó,⁵ Bárka (kút), Kettőspataki váju (kút), Téfeleskút,⁶ Bojgókút,⁷ Kiskút (l., kút), Háromkút (forrásos hely), Pálujkért, Hegyes víge („hegyes végü fődek“), Gergőjföd (sz.), Kerekegér (sz.), Köveskút (sz., kút köves talajon), Közerdő (e.), Nyárfás (e., l.), Határpatak (p.),⁸ Szugujó váluja (kút), Közerdő váluja (kút), Büdöskút (kút és környéke), Pálujkért [Hgy].⁹

¹ Ezt a területet nem járhattam be és így nem is térképeztem.

² A szomszédos Bocs község felé lévő határárok, illetőleg patak.

³ A bocsi erdőt a zentelki határ erdős részétől választja el.

⁴ Az Irtoványban két egymásba ömlő patak környékének neve.

⁵ Válu az Irtoványban.

⁶ Fehéresen zavaros vizű kút az Irtoványban.

⁷ A Bírcen van.

⁸ A szomszédos Bocs község felé ez képezi a határt.

⁹ Közlő: Csáki Márton (67) kalotaszentkirályi lakos, aki az egybeépült két községnek hosszabb ideig bírása volt. A belsőségeket Kis Miháj György (54) közölte. Vele jártam be ellenőrzésként újra a határt; ő még nagyon sok új adattal egészítette ki előbbi gyűjtésem.